VIENUOLIKA MINUČIŲ

Paulo Coelho

O Marija, be gimtosios nuodėmės pradėtoji,
melski už mus, kurie šaukiamės Tavo pagalbos!

Paulo Coelho

VIENUOLIKA MINUČIŲ

r o m a n a s

Iš portugalų kalbos vertė
Audrius Musteikis ir *Valentina Rimšienė*

UDK 869.0(81)-3
Co-38

Paulo Coelho ONZE MINUTOS
Rio de Janeiro, Editora Rocco LTDA, 2003

Paulo Coelho website:
www.paulocoelho.com

ISBN 5-415-01723-2

DEDIKACIJA

2002 metų gegužės 29 dieną, prieš padėdamas tašką šios knygos rankraštyje, nuėjau į Lurdo grotą Prancūzijoje pasisemti stebuklingo vandens iš tenykščio šaltinio. Jau prie katedros kokių septyniasdešimties metų vyriškis manęs paklausė: „Ar žinot, kad jūs labai panašus į Paulo Coelho?“ Atsakiau, kad tai ir esu aš. Vyriškis mane apkabino, supažindino su žmona ir anūke. Jis pasakojo, kokios svarbios jo gyvenime buvo mano knygos ir prisipažino: „Jos mane skatina svajoti“.

Tą frazę girdėjau daugybę sykių, ji visada pamalonina. O tada gerokai pasimečiau, kadangi prisiminiau, kad „Vienuolika minučių“ – knyga apie intymius dalykus, kurie gali sugluminti ir šokiruoti. Nuėjau prie šaltinio, prisipyliau vandens, grįžau, pasiteiravau, iš kur tas žmogus atkeliavęs (iš Prancūzijos šiaurės, netoli Belgijos sienos) ir užsirašiau jo vardą.

Ši knyga skiriama jums, Maurice'ai Gravelinesai. Noriu pasiaiškinti jums, jūsų žmonai, anūkei ir sau pačiam: privalau kalbėti apie tai, kas mane jaudina, o ne apie tai, ką daugeliui patiktų girdėti. Vienos knygos skatina mus svajoti, kitos nardina į realybę. Autoriui svarbiausia – nemeluoti.

Nes aš – pirma ir paskutinė
Aš – garbinama ir pasmerkta
Aš – pasileidėlė ir šventoji
Aš – žmona ir mergelė
Aš – motina ir dukra
Aš – savo motinos rankos
Aš – nevaisinga ir mano vaikai nesuskaičiuojami
Aš – laiminga ištekėjusi ir netekėjusi
Aš – gimdytoja ir gimdymo nepažįstanti
Aš palengvinu kančią gimdyvei
Aš – sužadėtinė ir sužadėtinis
Mano kūrėjas buvo man vyras
Aš – savo tėvo motina
Aš – savo vyro sesuo
O jis – mano atstumtasis sūnus
Šlovinkite mane per amžius
Nes aš nuožmi ir maloninga

Himnas Izidei, atrastas Nag Hammadi vietovėje,
III–IV amžius prieš Kristų

Iš štai moteris, kuri buvo žinoma mieste nusidėjėlė, patyrusi, kad jis fariziejaus namuose, atsinešė alebastrinį indą kvapaus tepalo ir, verkdama priėjusi iš užpakalio prie jo kojų, ėmė laistyti jas ašaromis, šluostyti savo galvos plaukais, bučiavo jo kojas ir tepė jas tepalu.

Tai matydamas fariziejus, kuris buvo Jėzų pasikvietęs, samprotavo pats vienas: „Jeigu šitas būtų pranašas, jis žinotų, kas tokia ši moteris, kuri jį paliečia, – kad ji nusidėjėlė!" O Jėzus prabilo: „Simonai, turiu tau ką pasakyti". Tas atsiliepė: „Sakyk, Mokytojau!"

„Skolintojas turėjo du skolininkus. Vienas buvo skolingas penkis šimtus denarų, o kitas – penkiasdešimt. Jiems neturint iš ko atiduoti, jis dovanojo abiem. Katras labiau jį mylės?" Simonas atsakė: „Manau, jog tasai, kuriam daugiau dovanota". Jėzus tarė: „Teisingai nusprendei".

Ir atsisukęs į moterį, jis tarė Simonui: „Matai šitą moterį? Aš atėjau į tavo namus, tu nedavei man vandens kojoms nusimazgoti, o ji suvilgė jas ašaromis ir nušluostė savo plaukais. Tu manęs nepabučiavai, o ji, vos man atėjus, nesiliauja bučiavusi man kojų. Tu aliejumi man

galvos nepatepei, o ji tepalu patepė man kojas. Todėl aš tau sakau: jai atleidžiama daugybė jos nuodėmių, nes ji labai pamilo. Kam mažai atleista, tas menkai myli“.

Lk 7, 37–47

Kartą gyveno prostitutė, vardu Marija.

Minutėlę. „Kartą gyveno" – taip prasideda pasakos vaikams, o „prostitutė" – čia jau skirta suaugusiesiems. Kaip galiu pradėti knygą tokia akivaizdžia prieštara? Bet – vieną akimirką esame pasakoje, o kitą – jau ties bedugne, todėl pradžią tokią ir paliekame:

Kartą gyveno prostitutė, vardu Marija.

Kaip ir visos prostitutės, gimė ji skaisti ir tyra, o paauglystėje svajojo, kaip susitiks savo gyvenimo vyrą (turtingą, dailų, protingą), ištekės (nuotakos suknelė, nuometas), susilauks dviejų vaikų (kai užaugs, jie išgarsės), gyvens dailiuose namuose (vaizdas į jūrą). Jos tėvas buvo keliaujantis prekeivis, motina siuvėja. Miestelyje Brazilijos gilumoje tebuvo kino teatras, užeiga, banko skyrius, todėl Marija nepaliovė galvojusi apie dieną, kada pasirodys pasakų princas, pavergs jos širdį ir išsivеš užkariauti pasaulio.

Kadangi princas nesirodė, beliko svajoti ir laukti. Pirmąsyk ji įsimylėjo sulaukusi vienuolikos, – pakeliui iš namų į vietos

pradžios mokyklą. Jau pirmąją dieną Marija pastebėjo, kad ji ne viena: drauge eina netoliese gyvenęs berniūkštis, lankęs pamokas pagal tokį patį tvarkaraštį. Jie nepersimetė nė žodeliu, tačiau Marijai dingtelėjo, kad iš visų dienos užsiėmimų jai labiausiai prie širdies tas metas kelyje, kai pilna dulkių, kankina troškulys ir nuovargis, saulė negailestingai plieskia, berniūkštis žengia spėriai, o ji stengiasi iš paskutiniųjų, kad neatsiliktų.

Tai tęsėsi keletą mėnesių. Marija, nemėgusi mokyklos, o gyvenime neturėjusi jokios kitos pramogos, išskyrus televizorių, ėmė trokšti, kad laikas bėgtų greičiau, ir nerimastingai laukti, kada vėl trauks į mokyklą. Užtat savaitgaliai, kitaip nei bendraamžėms, pasidarė nepakeliamai nuobodūs. Bet vaikams valandos slenka kur kas lėčiau nei suaugusiems. Marija labai kankinosi, širdo ant ilgų dienų, kurios padovanoja viso labo dešimt minučių pabūti su didžiąja gyvenimo meile ir tūkstančius valandų ilgų apmąstymų apie jį ir apie tai, kaip būtų puiku, jei jie pasišnekėtų.

Ir tai įvyko.

Vieną rytą berniukas priėjo ir paprašė paskolinti pieštuką. Marija neatsakė, nutaisė nepasitenkinimo grimasą dėl tokio nelaukto įžūlumo ir paspartino žingsnį. Tačiau vos išvydusi jį sukant jos link, beveik suakmenėjo, persigando, kad tas atspės, kaip ji myli jį, kaip jo ilgisi, kaip svajoja paimti už rankos, praeiti pro mokyklos duris ir žingsniuoti gatve iki pat jos pabaigos, kur, pasak kalbų, prasideda didelis miestas su televizijos ir kino žvaigždėmis, automobiliais, daugybe kino teatrų ir aibe kitų šaunių dalykų.

Visą dieną mokykloje ji neįstengė susikaupti, kankindamasi dėl savo paiko elgesio, bet ir džiūgavo, kad pagaliau berniukas ją pastebėjo. Pieštukas tebuvo pretekstas užmegzti pokalbį – jam

prisiartinus ji pastebėjo, kad iš jo kišenės kyšo rašiklis. Ji ėmė laukti kito karto, o tą naktį, paskui ir kitas naktis, suko galvą, ką jam atsakys, kad nebepražiopsotų progos pradėti istoriją, kuri nesibaigs niekada.

Tiktai kito karto nebuvo: jie tebevaikščiojo į mokyklą tuo pačiu keliu, kartais Marija žengdavo trupučiuką priekyje, dešinėje rankoje gniaužDama pieštuką, kartais – atsilikdavo, kad stebėtų jį iš nugaros, bet jis nebeištarė jai nė žodelio. Iki mokslo metų pabaigos Marijai beliko mylėti ir kentėti patyliukais.

Paskui prasidėjo begalinės atostogos. Pabudusi vieną rytą ji pamatė kruvinas savo šlaunis ir pamanė, kad miršta. Nusprendė parašyti berniukui laišką, prisipažinti, kad jis – didžioji jos gyvenimo meilė, ir pabėgti į mišką, kur ją sudraskytų vienas tų padarų, keliančių siaubą aplinkiniams kaimiečiams, – vilkolakis ar begalvis mulas. Todėl jos tėvai mažiau krimstųsi dėl netekties – vargšai visada turi vilties, net jei nelaimės užgriūva viena po kitos. Jie gyventų kaip gyvenę ir manytų, kad dukrą pagrobė bevaikių turtuolių šeima ir kad vieną dieną ji vis tiek pasirodys – žymi ir turtinga, o tasai, kurį ji pamilo (pirmąsyk, tačiau amžiams) prisimins ją visą gyvenimą ir kas rytą kankinsis, kad nesiteikė ištarti jai žodelio.

Laiško parašyti nespėjo, nes į kambarį įžengė motina, išvydo dėmėtas paklodes, nusišypsojo ir tarė:

– Dabar tu jau suaugai, dukrele.

Kaip tai susiję su krauju, motina neaiškino – pasakė tik, kad viskas gerai ir nuo šiol ketvertą penketą dienų per mėnesį tarp šlaunų ji turės dėvėti kai ką panašų į lėlių pagalvę. Marija paklausė, ar ir vyrai taip daro, kad kraujas neišteptų kelnių. Ir sužinojo, jog taip nutinka tik moterims.

Marija skundėsi Dievui, tačiau galų gale susitaikė su tokia dalia. Negalėjo tik susitaikyti, kad nebesutinka berniuko, ir nesiliovė priekaištavusi sau už paiką poelgį – sugriovė tai, ko pati labai geidė. Paskutinę atostogų dieną ji nuėjo į vienintelę miestelio bažnyčią ir priešais šventąjį Antaną prisiekė, kad dabar užkalbins berniuką pati.

Kitą dieną ji išsipustė kaip begalėjo; apsivilko motinos specialiai tai dienai pasiūtą suknelę ir išėjo iš namų dėkodama Viešpačiui, kad pagaliau baigėsi atostogos. Tačiau berniuko nesimatė. Visą savaitę ji jautėsi kaip nesava, kol iš bendramokslių išgirdo jį persikėlus į kitą miestą.

– Labai labai toli, – pasakė kažkuris.

Tą akimirką Marija suvokė, kad kai kurie dalykai prarandami amžiams. Dar suvokė, kad yra tokia vieta, kuri vadinasi „toli“, kad pasaulis platus, o jos miestelis mažytis, ir kad patys įdomiausi žmonės iš jo išsikrausto. Jai irgi magėjo išvažiuoti, tik buvo dar maža, bet vis tiek, žvelgdama į purvinas savojo miesteliuko gatves, nusprendė, kad ateis laikas ir ji paseks berniuko pėdomis. Devynis penktadienius priimdama komuniją, kaip reikalavo jos religija, ji prašė Mergelės Marijos, kad vieną dieną ji paimtų ją iš to užkampio. Dar kurį laiką pasikamavo, nesėkmingai ieškodama berniuko pėdsakų, tačiau niekas nežinojo, kur persikėlė jo tėvai. Tada Marijai toptelėjo, kad pasaulis, ko gero, neaprėpiamas, meilė – pavojingas dalykas, o Nekalčiausioji Mergelė gyvena aukštai dausose ir nelabai įsiklauso į vaikų prašymus.

Praėjo treji metai; Marija mokėsi geografijos ir matematikos, įjunko į televizijos serialus, mokykloje pasklaidė pirmuosius erotinius žurnalus, pradėjo rašyti dienoraštį apie savo nuobodų gyvenimą ir norus išvysti visa tai, apie ką mokosi – vandenyną, sniegą, žmones su turbanais, elegantiškas moteris, pasipuošusias brangenybėmis. Tačiau niekas negyvena vien dideliais norais, ypač kai tavo motina siuvėja, o tėvo vis nebūna namie. Marija greit sumojo, kad vertėtų įdėmiau pasižvalgyti, kas vyksta aplinkui, čia ir dabar. Ji ėmė stropiai mokytis ir ieškoti, su kuo galėtų pasidalyti svajonėmis apie nuotykius. Kai sukako penkiolika, įsižiūrėjo vaikiną, su kuriuo susipažino per Didžiosios savaitės procesiją.

Ji nekartojo vaikystės klaidos: šnekėjosi su juo, susibičiuliavo, ėmė drauge vaikščioti į kiną ir vakarėlius. Pastebėjo, kad meilė ryškiau justi, kai vaikino nėra šalia, – visai kaip ir su anuo berniūkščiu. Tuomet ji valandų valandas džiaugiasi ar priekaištauja sau galvodama, ką kalbės kito susitikimo metu, prisimena menkiausias buvimo kartu smulkmenas – beveik kiekvieną akimirką, stengiasi suprasti, ką padarė gerai, o kur suklydo. Jai patiko dėtis patyrusia, sykį jau praradusia mylimąjį, pažinusia visą

praradimo skausmą; dabar ji nusprendė iš visų jėgų kovosianti dėl šio žmogaus, kad jis taptų jos vyru, kad jie susilauktų vaikų ir gyventų name prie jūros. Pasikalbėjo apie tai su motina, kuri tik sudejavo:

– Anksti dar tau, vaikeliuk.

– Bet jūs pati už tėvo ištekėjote šešiolikos.

Motina neketino aiškinti, kad privertė netikėtas nėštumas, pasitelkė argumentą „buvo kiti laikai“, pokalbis tuo ir pasibaigė.

Kitą dieną Marija ir jos vaikinas vaikščiojo laukuose už miestelio. Šnekėjosi nedaug. Marija paklausė, ar jis nenorįs pakeliauti, bet vietoj atsakymo vaikinas ją apkabino ir pabučiavo.

Pirmasis bučinys! Kiek apie jį svajota! Ir aplinka tokia ypatinga – danguje gervės ir saulėlydis, visas peizažas kupinas pakilaus grožio, o iš tolumų sklinda muzikos garsai. Marija iš pradžių nudavė norinti jį atstumti, bet greitai apkabino jį ir pakartojo tai, ką daugybę kartų buvo mačiusi kine, žurnaluose, per televiziją – stipriai įsisiurbė į jo lūpas, galvą kreipdama tai į vieną, tai į kitą pusę, tarsi paklusdama nevaldomam ritmui. Kartais vaikino liežuvis paliesdavo jos dantis, sukeldamas labai malonių pojūčių.

Tik staiga jis liovėsi.

– Tu nenori? – paklausė.

Ką ji galėjo atsakyti? Nenori? Aišku, nori! Bet moteris neturėtų taip elgtis, ypač su savo būsimuoju vyru, nes jis visą gyvenimą jaus nepasitenkinimą, kad ji labai lengvai prieinama. Ji nusprendė verčiau patylėti.

Jis vėl apkabino ją ir bučiavo – šįkart be ankstesnio įkarščio. Ir vėl stabtelėjo išraudęs – Marija suvokė, kad kažkas ne taip. Kas – nesiryžo klausti. Susikabinę už rankų jie grįžo į miestą plepėdami apie visai kitus dalykus, tartum nieko nebūtų įvykę.

Tą vakarą, įsitikinusi, kad įvyko didžiai svarbus įvykis ir būdama tikra, kad visa, ką ji rašo, atėjus laikui išvys dienos šviesą, labai apgalvodama kiekvieną žodį, dienoraštyje svarstė:

Kai sutinkame žmogų, kurį įsimylime, rodos, visas pasaulis tam pritaria. Tuo įsitikinau šiandien, per saulėlydį. Bet vos tik nutinka kas nors ne taip, nieko nebelieka. Nei gervių, nei muzikos tolumoje, nei jo lūpų skonio. Kur taip staiga pradingsta visas mus supęs grožis?

Gyvenimas labai staigus: per kelias akimirkas iš dangaus nupuoli į pragarą.

Kitą dieną ji nusprendė pasišnekėti su draugėmis. Visos matė, kaip ji ėjo pasivaikščioti su savo gerbėju. Iš tiesų neužtenka vien susirasti didžiąją meilę, reikia, kad visi žinotų, jog esi mylima ir labai geidžiama. Draugės tirpo iš smalsumo, norėdamos sužinoti, kaip ten viskas buvo, ir Marija, įaudrinta įspūdžių, pareiškė, kad pats puikiausias dalykas, kai liežuvis liečia dantis. Viena draugė susijuokė.

– Tai tu neišsižiojai?

Ir staiga Marijai viskas paaiškėjo – ir vaikino klausimas, ir nusivylimas.

– O kam?

– Kad liežuvį įkištų į burną.

– O koks skirtumas?

– Nežinau, tiesiog šitaip bučiuojasi.

Užgniaužtos pašaipos, apsimestinė užuojauta, slaptas džiūgavimas. Tai vis mergaitės, kurių dar niekas nebuvo įsimylėjęs. Marija apsimetė, kad nekreipia dėmesio, ir kvatojosi drauge su

visomis, o jos siela raudojo. Mintyse ji keikė kiną, išmokiusį užmerkti akis, vieną ranką uždėti partneriui ant pakaušio, kreipti galvą tai kairėn, tai dešinėn, tačiau paties svarbiausiojo, esminio dalyko taip ir neparodžiusį. Ji sukurpė tobulą pasiaiškinimą (aš tada dar nenorėjau, nes nebuvau tikra, tačiau dabar žinau, kad tu – mano gyvenimo meilė) ir ėmė laukti kitos progos.

Tačiau po trijų dienų miesto klube išvydo savo mylimąjį, laikantį už rankos jos draugę – tą pačią, kuri ir užklausė apie bučiavimąsi. Ir vėl ji suvaidino, kad jai nerūpi, laikėsi iki pat vakarėlio pabaigos plepėdama su draugėmis apie aktorius bei miesto garsenybes ir apsimesdama nepastebinti gailestingų, užuojautos kupinų žvilgsnių. Tačiau grįžo namo ir pajuto, kad jos pasaulis subyrėjo, raudojo visą naktį, kankinosi dar aštuonetą mėnesių ir padarė išvadą, kad ji nėra sutverta mylėti, ir meilė nėra skirta jai. Netgi ėmė rimtai svarstyti apie galimybę tapti vienuole ir likusį gyvenimą pašvęsti meilei, kuri nežeidžia ir širdyje nepalieka skaudžių randų, – meilei Jėzui. Mokykloje buvo kalbama apie misionierius, vykstančius į Afriką, ir ji pamatė išeitį – štai koks bus jos gyvenimas, jeigu jame nėra vietos jausmams. Ji kūrė planus stoti į vienuolyną, mokėsi suteikti pirmąją pagalbą (pasak mokytojų, Afrikoje miršta daugybė žmonių), labai stropiai studijavo tikybą ir jau vaizdavosi šiuolaikine šventąja, gelbstinčia gyvybes ir tyrinėjančia tigrų bei liūtų knibždančius miškus.

Taigi penkioliktaisiais gyvenimo metais ji jau išmanė, kad bučiuotis reikia išsižiojus, o meilė visų pirma – kančių šaltinis. Trečiasis atradimas – masturbacija. Tai įvyko beveik atsitiktinai. Laukdama grįžtančios motinos ji glostė savo lytį. Darydavo

taip, kai buvo visai mažytė, ir jausdavo didelį malonumą, kol sykį ją užtiko tėvas ir išpėrė kailį neaiškindamas už ką. Pėrimo ji nepamiršo ir įsiminė, kad nevalia liesti savęs kitiems matant. Gatvėje, aišku, taip nesielgsi, o namuose savo kambario ji neturėjo, tad malonumą teko pamiršti.

Iki to vakaro, praėjus beveik pusmečiui nuo pirmojo bučinio. Motina nesirodė, veikti nėra ką, tėvas kažkur išėjęs su draugu, per televiziją nieko įdomaus. Marija ėmė tyrinėti savo kūną žiūrinėdama, ar neišaugo kur nepageidaujamas plaukelis, kurį reikėtų pašalinti pincetu. Savo nuostabai, viršutinėje lyties dalyje aptiko nedidelį kauburėlį, ėmė jį liesti ir jau nebeįstengė sustoti – malonumas vis didėjo ir plėtėsi, visas kūnas, ir ypač liečiamoji vieta, įsitempė. Jai ėmė atrodyti, kad jau pasiekė palaimos viršūnę, bet malonumas vis stiprėjo, ji jau nieko nebegirdėjo ir nebesuvokė, viskas plaukė geltonoje migloje. Marija sudrebėjo ir sudejavo nuo pirmojo savo orgazmo.

Orgazmas! Jėga!

Tarsi staiga būtų užkilusi į dangų, o dabar pamažu leistųsi ant žemės parašiutu. Visas kūnas sruvo prakaitu, bet ji jautėsi kupina jėgų, radusi pasitenkinimą ir išsipildymą. Tai štai koks tas seksas! Koks stebuklas! Ką ten kliedi erotiniai žurnalai, kuriuose visi kalba apie malonumą, bet atrodo tarsi raukytųsi iš skausmo. Ir nereikia jokių vyrų, geidžiančių vien kūno, o moters jausmams neturinčių laiko. Ir vienai galima patirti palaimą! Marija pabandė dar sykį, vaizduodamasi, kad ją liečia žymus aktorius, vėl pakliuvo į dangų ir leidosi iš ten parašiutu, dar labiau prisipildžiusi jėgų. Buvo bepradedanti trečiąsyk, bet grįžo motina.

Savo atradimą Marija aptarė su draugėmis, šįkart nutylėdama, jog tai – jos pirmasis kartas. Visos, išskyrus dvi, suprato, apie ką kalbama, bet nė vienai nebuvo atėję į galvą prisipažinti. Tąkart Marija pasijuto kone revoliucioniere, grupės lydere ir pasiūlė paiką žaidimą „Slaptas prisipažinimas“: kiekviena tegu papasakoja, kaip jai patinka masturbuotis. Ji sužinojo keletą skirtingų būdų, tarkim, daryti tai po antklode, kada lauke pats karštis (kadangi, kaip tvirtino viena, prakaitas labai padeda), kita naudojosi žąsies plunksnele, kad paglostytų tą vietą (ji nežinojo tos vietos pavadinimo), trečia siūlė, kad tai darytų vaikinas (tas Marijai pasirodė visai nebūtina), ketvirta – kad bidės čiurkšlė (Marijos namuose bidės nebuvo, bet ji lankydavosi pas turtingesnes drauges, bus galima išbandyti).

Taigi atradusi masturbaciją ir pasinaudojusi keliais draugių pasiūlytais būdais ji visam laikui atsisakė minčių apie vienuolystę. Masturbacija teikė karališką malonumą, o bažnyčia tvirtino, kad seksas – viena didžiausių nuodėmių. Iš tų pačių draugių ji išgirdo ir gąsdinimų: esą nuo to veidas apaugąs šeriais, pasimaišąs protas, net ir pastoti galima. Nepaisydama nemenkos rizikos, Marija ir toliau teikdavo sau malonumą bent sykį per savaitę, paprastai ketvirtadieniais, kai tėvas išeidavo palošti kortomis su draugais.

Ir kiekvieną sykį ji jautėsi vis labiau nesaugi bendraudama su vyrais ir vis labiau troško išvažiuoti. Įsimylėjo trečią, ketvirtą sykį, išmoko bučiuotis, glamonėjo pati ir leidosi glamonėjama, kai likdavo vienudu su mylimuoju, bet amžinai kažkokia klaida viską nutraukdavo būtent tada, kai Marija jau būdavo įsitikinusi, kad jis – tas žmogus, su kuriuo norėtų nugyventi likusį gyve-

nimą. Praėjo nemažai laiko, kol ji padarė tokią išvadą – vyrai atneša tik skausmą, nusivylimą, kančias ir veltui švaistomo laiko pojūtį. Vieną popietę parke, stebėdama jauną mamą, žaidžiančią su dvejų metukų vaikučiu, Marija nusprendė, kad svajoti apie vyrą, vaikus, namus prie jūros ji gali, bet įsimylėti daugiau nebenorėtų, nes meilė tik viską sugriauna.

Taip praėjo Marijos paauglystė. Mergina vis gražėjo. Grožio jai teikė vyrus traukiąs paslaptingumas ir liūdesys. Ji susitikinėjo su vienu, kitu, įsisvajodavo ir nusivildavo, nepaisydama duotosios priesaikos daugiau nebeįsimylėti. Vieno iš tokių susitikimų metu prarado nekaltybę, ant galinės automobilio sėdynės. Jie glamonėjosi kur kas audringiau nei paprastai ir vaikinas užkaito. Ji leido jam įeiti į ją, nes ir taip vienintelė iš visų draugių dar buvo nekalta. Priešingai nei masturbacija, suteikdavusi palaimą, tikrasis seksas tik sukėlė fizinį skausmą, o kraujas ištepliojo palaidinę. Nieko panašaus į stebuklingą pirmąjį bučinį – gervės, saulėlydis, muzika... Ne, ji nebenori net prisiminti.

Mylėjosi su tuo vaikinu dar keletą sykių prigąsdinusi, kad jei tėvas sužinos apie dukros išprievartavimą, užmuš jį. Marija pavertė vaikiną mokymo priemone, stengėsi kaip įmanydama išbandyti daugiau ir sužinoti, kurgi slypi sekso su partneriu malonumas.

Veltui. Masturbacijai prireikdavo kur kas mažiau pastangų, o malonumo – daug daugiau. Betgi visi žurnalai, televizijos laidos, knygos, draugės, visi, ABSOLIUČIAI VISI aiškino, kad vyras būtinas. Marija net ėmė įtarti, kad turi seksualinių problemų, dar labiau susitelkė į mokslus ir kuriam laikui išmetė iš galvos tą stebuklingą ir žudantį dalyką – Meilę.

Iš septyniolikametės Marijos dienoraščio:

Aš noriu suprasti meilę. Žinau, kad gyvenau, kai mylėjau, o dabar net ir patys įdomiausi dalykai manęs nesudomina.

Bet meilė baisi: matau, kaip kenčia draugės, nenoriu, kad ir man taip būtų. Anksčiau jos šaipėsi iš mano nekaltybės, o dabar klausinėja, kaip man taip lengvai pavyksta užkariauti vyrus. Šypsausi, bet neatsakau, kadangi žinau, jog tas receptas dar blogiau už ligą – aš tiesiog neįsimyliu. Kiekvieną dieną vis aiškiau matau, kad vyrai silpni, nepastovūs, nepatikimi, nenuspėjami... Kai kurių draugių tėvai jau lindo prie manęs su pasiūlymais, bet aš atsisakiau. Anksčiau būčiau baisiai sutrikusi, dabar suprantu, kad tokia jų prigimtis.

Mano tikslas – suprasti, kas ta meilė. Mane įskaudino tie, kuriems buvau patikėjusi savo širdį. Ir kaip čia yra, kad tie, kurie suvirpina mano sielą, neuždega kūno, o kurie uždega kūną, nepatraukia mano sielos.

Marijai sukako devyniolika, ji baigė mokyklą, rado darbą audinių parduotuvėje. Savininkas ją įsimylėjo, bet Marija jau buvo įvaldžiusi meną pasinaudoti vyrais ir neleisti, kad jie pasinaudotų ja. Nedavė savęs nė piršteliu paliesti, tik be paliovos gundė, suvokdama savo grožio galią.

Grožio galia. O kaip gyvena negražiosios? Marija turėjo kelias drauges, kurių niekas nepastebėdavo vakarėliuose, kurių niekas neklausdavo „Kaip sekasi?“ Neįtikima, bet tos merginos kur kas labiau vertino meilės trupinius, kurie joms nubyrėdavo, tyliai išgyvendavo, kai būdavo atstumtos, stengdavosi žvelgti į ateitį ir rūpindavosi ne tik tuo, kaip patikti vyrams. Jos buvo labiau nepriklausomos, sutardavo su savimi, nors Marijai ir atrodė, kad pasaulis joms turėtų atrodyti visai nepakeliamas.

O ji pati suvokė, kad yra gražuolė. Motinos patarimai jai pro vieną ausį įeidavo, pro kitą išeidavo, bet vienas įsirėžė į atmintį: „Grožis, dukrele, neamžinas“. Todėl ji ir toliau su šeimininku žaidė katę ir pelę, o tai reiškė ir gražius priedus prie algos (kiek ilgai jai pavyks versti jį gyventi viltimi nusitempti į lovą?), ir priemoką už viršvalandžius (šeimininkui malonu, kai

ji šalia, be to, neramu, kad vaikštinėdama vakare ji susitiks mylimąjį). Ji išdirbo dvidešimt keturis mėnesius iš eilės, kas mėnesį duodavo pinigų tėvams ir apsižiūrėjo, kad užsidirbo pakankamai, jog atostogų savaitę praleistų savo svajonių mieste, kur gyvena kino ir televizijos žvaigždės, šalies simbolyje – Rio de Žaneire.

Šeimininkas pasisiūlė ją lydėti ir apmokėti visas išlaidas, bet Marija išsisuko sumeluodama, kad vienintelė jos motinos iškelta sąlyga – nakvynė pas pusbrolį, praktikuojantį džiudžitsą; vis dėlto ji vykstanti į vieną pavojingiausių vietų pasaulyje.

– Beje, – suokė ji, – negalite parduotuvės palikti be priežiūros, juk neturite žmogaus, kuriuo galėtumėte pasikliauti.

– Nesakyk man „jūs“, – tarė šeimininkas ir jo akyse Marija išvydo jau pažįstamas meilės ugneles. Tai ją nustebino – ji manė, kad šiam vyrui rūpi vien seksas, bet dabar jo žvilgsnis bylojo ką kita: „Galiu tau duoti namus, šeimą, pinigų tavo tėvams“. Susimąsčiusi apie ateitį, ji nusprendė dar šliūkštelėti alyvos į ugnį.

Kalbėjo, kad labai pasiilgs mėgiamo darbo, žmonių, prie kurių prisirišo (nepaminėjo nieko konkrečiai, telieka neatskleista, ar „žmonės“ ir yra jis) ir pažadėjo saugoti ne tik piniginę, bet ir garbę. Iš tiesų ji nenorėjo, kad kas nors gadintų jai pirmąją tikrosios laisvės savaitę. Ji darys viską – maudysis jūroje, kalbėsis su nepažįstamaisiais, apžiūrinės parduotuvių vitrinas ir ruošis ją pagrobsiančio ir išsivešiančio pasakų princo pasirodymui.

– Galų gale, ką reiškia ta viena savaitė? – tarė ji išspaudusi gundomą šypseną. – Prabėgs nepastebimai. Neilgai trukus grįšiu ir vėl imsiuos ankstesnių pareigų.

Nuramintas šeimininkas dar pasiginčijo, bet paskui atlyžo, slapčia planuodamas pasipiršti, vos tik ji grįš. Nenorėjo pasirodyti nekantrus ir visko sugadinti.

Marija keliavo keturiasdešimt aštuonias valandas autobusu, apsistojo pigiame viešbutyje Kopakabanoje (ak, Kopakabana!.. Paplūdimys, dangus...), neišsikrausčiusi daiktų čiupo bikinį, nusipirktą prieš kelionę, apsirengė ir nepaisydama apniukusio oro nulėkė į paplūdimį. Pažvelgė į jūrą, pajuto šiurpą, bet vis tiek brido į vandenį mirdama iš gėdos.

Niekas paplūdimyje nežinojo, kad ta mergina pirmąsyk sveikino vandenyną, deivę Jemanžą, jūros sroves, bangų mūšą ir Afrikos krantus su visais liūtais kitapus Atlanto. Kai išlipo iš vandens, į ją kreipėsi moteris, prekiaujanti natūralių produktų sumuštiniais, gražuolis juodaodis, kuris domėjosi, ar šįvakar ji laisva, ir vyriškis, nekalbantis portugališkai, gestais kviečiąs išgerti kokosų pieno.

Marija nusipirko sumuštinį, nes gėdijosi pasakyti „ne“, o su kitais dviem nepažįstamaisiais nesileido į šnekas. Staiga jai pasidarė liūdna: pagaliau, kai pasitaikė proga pasiekti visa, ko troško, ji elgiasi nedovanotinai – kodėl? Nesuradusi normalaus paaiškinimo, nusprendė palūkėti, kol iš už debesų išlįs saulė. Ją stebino tiek jos pačios įžūlumas, tiek visai nevasariška vandens temperatūra.

Žmogus, nekalbantis portugališkai, vėl atsirado šalia jos, dabar jau su kokosu. Apsidžiaugusi, kad nereikia kalbėti, ji išgėrė pieną ir nusišypsojo. Jis atsakė šypsena. Kurį laiką taip ir bendravo – maloniai ir nebyliai, šypsena čia, šypsena ten, kol vyriškis iš krepšio išsitraukė žodynėlį raudonais viršeliais ir su ryškiu

akcentu pasakė: „graži“. Ji vėl nusišypsojo. Taip, ji laukia pasakų princo, bet tas princas turi mokėti jos kalbą ir būti mažumėlę jaunesnis. Vyriškis sklaidė knygelę ir neatstojo:

– Vakarieniauti šiandien?

Ir greitai pridūrė:

– Šveicarija!

Dar pridėjo porą žodžių, kurie visomis kalbomis skamba lyg dangiška muzika:

– Darbas! Doleris!

Marija nežinojo, kur restoranas „Šveicarija“, bet nejaugi svajonės pildosi taip staiga? Ne, verčiau atsisakyti: dėkui už pakvietimą, aš jau susitarusi, o dolerių pirkti neketinu.

Vyras, nesupratęs nė žodžio iš jos atsakymo, atrodė lyg puolęs į neviltį. Vėl – šypsena čia, šypsena ten, ir jis dingo, o netrukus atsivedė vertėją. Išaiškino, kad atvyko iš Šveicarijos (vadinasi, jis kalbėjo ne apie restoraną, o apie šalį) ir pageidaująs su ja pavakarieniauti, nes ketinąs pateikti darbo pasiūlymą. Vertėjas, prisistatęs užsieniečio padėjėju ir viešbučio, kuriame tas buvo apsistojęs, apsauginiu, nuo savęs pridėjo:

– Aš tavim dėtas sutikčiau. Šis žmogus – garsus impresarijus, ieško naujų talentų darbui Europoje. Jei nori, supažindinsiu su kitais, kurie pasiūlymą priėmė, praturtėjo, sėkmingai sukūrė šeimas, o jų vaikams negrės bedarbystė.

Ir norėdamas priblokšti savo išsilavinimu dar pridūrė:

– Tarp kitko, Šveicarijoje gamina puikų šokoladą ir laikrodžius.

Marijos, kaip artistės, patirtis apsiribojo bežodžiu vandens pardavėjos vaidmeniu Kristaus kančios vaidinime, kurį kasmet per Didžiąją savaitę surengdavo prefektūra, – ji tylėdama pasi-

rodydavo ir nepratarusi nė žodžio išeidavo. Autobuse jai nepavyko sudėti bluosto, jūra mažumėlę apsvaigino, sumuštinis iš natūralių ir ne visai natūralių produktų nepatiko... Šiame mieste ji nieko nepažįsta, bet tikisi greitai susirasti draugą. Ji jau ne kartą buvo pakliuvusi į tokią padėtį, kai vyras žada aukso kalnus, o pažadų netesi, taigi nujautė, kad ir ši istorija – tik būdas ją prisivilioti.

Bet vis dėlto ji buvo tikra, kad dabar šansą jai siunčia Švenčiausioji Mergelė; buvo įsitikinusi, kad turi išnaudoti kiekvieną atostogų savaitės sekundę, ir kvietimą priėmė. Pavakarieniaus gerame restorane – bent bus ką papasakoti, kai sugrįš. Tik iškėlė sąlygą, kad drauge eis ir vertėjas – jai jau pabodo šypsotis ir apsimetinėti, jog supranta, ką dėsto užsienietis.

Vienintelė bėda, tiesa, pati didžiausia – ji neturi tinkamų drabužių. Moteriai nelengva tą pasakyti – jau greičiau ji pasipasakos apie neištikimą vyrą nei apie tualetų stygių. Bet – Marija tų žmonių nepažįsta ir niekada daugiau nesutiks, taigi nusprendė nieko neprarasianti.

– Aš ką tik atvykau iš Šiaurės Rytų, neturiu restoranui tinkamų drabužių.

Užsienietis per vertėją paprašė nesukti dėl to galvos ir paprašė jos viešbučio adreso. Tą pačią popietę ji gavo suknią, kokios savo gyvenime nebuvo regėjusi, ir dar porą batų, turbūt vertų viso jos metų uždarbio.

Ir ji pajuto, jog žengia keliu, apie kurį tiek svajojo visą vaikystę ir paauglystę Brazilijos glūdumoje, kur karaliauja sausros, jaunimas neturi ateities, kur įsikūręs jos miestelis – garbingas, bet skurdus, kur gyvenimas nykus ir nuobodus. Ji taps pasaulio

karalaite! Vyriškis jai siūlo darbą, dolerius, prabangių batų porą ir suknią tarsi iš stebuklų pasakos! Makiažo reikmenis paskolino viešbučio kambarinė, pritarusi Marijos pozicijai, tik perspėjusi, jog ne visi užsieniečiai – geri žmonės, lygiai kaip ir ne visi Rio de Žaneiro gyventojai – nusikaltėliai.

Marija perspėjimo neėmė į galvą, apsivilko tą dangaus dovaną ir staipstėsi prieš veidrodį, gailestaudama, kad neturi fotoaparato tai akimirkai įamžinti, kol pagaliau atsipeikėjo, jog vėluoja. Šoko bėgti – visai kaip Pelenė – į viešbutį, kur apsistojęs šveicaras. Jos nuostabai, vertėjas suskubo pareikšti, kad jos nelydės:

– Dėl kalbos nesirūpink. Svarbiausia, kad jam su tavimi būtų gerai.

– Kas čia gero, jei nesupras, apie ką kalbu?

– Dar geriau. Ir nereikia kalbėti, svarbu, kad srovės sutaptų.

Marija nesuprato, ką reiškia „srovės sutaptų". Ten, iš kur ji atvyko, žmonės susitikę sako žodžius ir sakinius, klausia ir atsako. Tačiau Mailsonas – taip vadinosi vertėjas/apsauginis – patikino, kad Rio de Žaneire ir visame likusiame pasaulyje yra kitaip.

– Tau nieko nereikia suprasti, tik pasirūpinti, kad jis jaustųsi gerai. Jis našlys, vaikų neturi. Ieško brazilių, kurios galėtų dirbti jo kabarete. Pasakiau, kad tu galbūt nelabai tiktum, bet jis užsispyręs tvirtina įsimylėjęs iš pirmo žvilgsnio – dar belipančią iš vandens. Jis ir tavo dailų bikinį pamena.

Vertėjas patylėjo.

– Duosiu tau gerą patarimą – bikinį reikėtų pakeisti, jei nori atkreipti kieno nors dėmesį. Šveicarui patiko, bet daugiau nieko juo nesužavėsi, labai jau senamadis.

Marija apsimetė negirdinti. Mailsonas tęsė:

– Manau, jis ne šiaip tavęs užsimanė. Sako, kad turi visus duomenis tapti pagrindine jo programos atlikėja. Tiesa, jis nematė tavęs dainuojančios ir šokančios, bet šito galima ir išmokti, o štai gražuole reikia gimti. Visi europiečiai čia važiuoja, įsikalę į galvas, kad kiekviena brazilė – karšta kaip liepsna ir moka šokti sambą. Jeigu jo ketinimai išties rimti, patariu prieš išvažiuojant pasirašyti kontraktą. Ir kad jo parašą patvirtintų Šveicarijos konsulatas. Rytoj aš būsiu paplūdimyje prie viešbučio, susirask mane, jei bus kas neaišku.

Šveicaras šypsodamasis paėmė Mariją už rankos ir mostelėjo į laukiantį taksi.

– Bet jeigu jis arba tu turite kitų planų, už naktį čia paprastai ima tris šimtus dolerių. Už mažiau nesutik.

Marija nespėjo atsakyti – jau važiavo į restoraną su šveicaru, kartojančiu išmoktus žodžius.

Pokalbis buvo nesudėtingas:

– Dirbti? Doleris? Brazilijos žvaigždė?

O Marija galvojo apie apsauginio/vertėjo patarimą: trys šimtai dolerių už naktį! Šitokie pinigai! Ir jokių meilės kančių – galima jį apvynioti apie pirštą kaip audinių parduotuvės savininką, ištekėti, susilaukti vaikų, deramai pasirūpinti tėvais. Ką ji praras? Šveicaras nebe jaunas, vis tiek greitai numirs, o ji bus turtuolė – Šveicarijoje vyrai aiškiai turi daug pinigų ir mažai moterų.

Vakarieniavo beveik tylėdami – šypsena čia, šypsena ten. Marija po truputėlį ėmė gaudytis, ką reiškia srovės, – vyras jai rodė albumą su užrašais svetima kalba, moterų su bikiniais (be abejo, daug gražesniais ir atviresniais nei josios) nuotraukomis, laikraščių iškarpomis, rėksmingomis afišomis, kuriose atpažino tik vieną

žodį „Brazilija“ ir tą patį parašytą klaidingai. Ji daug gėrė baimindamasi, kad tuoj nuskambės pasiūlymas (dar niekas jai tiek nesiūlė, nederėtų spjauti į tris šimtus dolerių, o išgėrus viskas rodosi daug paprasčiau, ypač prisiminus, kad nieko iš pažįstamų netoliese nėra). Tačiau vyriškis elgėsi kaip džentelmenas – netgi atitraukė kėdę, kada ji sėdosi. Galiausiai ji pasiskundė esanti pavargusi ir paskyrė jam pasimatymą kitą dieną paplūdimyje (parodė laikrodį, bedė pirštu į valandą, mostais pavaizdavo jūros bangas ir lėtai išskiemenavo „ry-toj“).

Jis, regis, suprato, taip pat žvilgtelėjo į laikrodį (tikriausiai šveicarišką) ir linktelėjo.

Ji miegojo blogai. Sapnavo, kad viskas – sapnas. Pabudusi pamatė, kad ne: kukliame kambaryje ant kėdės prašmatni suknia, puiki batų pora. Prisiminė, kad laukia susitikimas paplūdimyje.

Iš Marijos dienoraščio, tądien, kai susitiko šveicarą:

Viskas man byloja, kad rengiuosi priimti netikusį sprendimą, betgi neklysta tas, kuris nieko ir nedaro. Ko iš manęs nori pasaulis? Kad nerizikuočiau? Kad grįžčiau ten, iš kur atvažiavau, neišdrįsusi gyvenimui ištarti „taip“?

Jau padariau klaidą, kai man buvo vienuolika, kai tas berniukas paprašė paskolinti pieštuką. Jau tada patyriau, kad gyvenimas kartais nesuteikia kitos progos ir geriau priimti tai, ką jis siūlo šiandien. Aišku, aš rizikuoju, tačiau ne mažesnė rizika buvo sėsti į autobusą, kuris mane čia atvežė, – juk galėjo patekti į avariją. Jeigu jau

turiu būti kam nors ištikima, tai tik pačiai sau. Jeigu ieškau tikros meilės, pirmiau turiu pavargti nuo mažų netikrų meilių. Menka mano gyvenimo patirtis moko, kad viskas yra iliuzija – tiek materialūs, tiek dvasiniai dalykai. Kas jau yra praradęs tai, ką manė tikrai turįs (man taip nutiko jau daugybę kartų), pradeda suvokti, kad jam nepriklauso niekas.

O jeigu man niekas nepriklauso, kam eikvoti laiką sukant galvą dėl to, kas ne mano: verčiau gyventi taip, tarsi šiandien – pirmoji (arba paskutinė) gyvenimo diena.

Kitą dieną, dalyvaujant Mailsonui, vertėjui/apsauginiam, dabar prisistačiusiam jos agentu, Marija pareiškė pasiūlymą priimsianti, jeigu gausianti dokumentus, patvirtintus Šveicarijos konsulato. Šveicaro, regis, nenustebino toks pageidavimas, jis patikino ir pats to norįs, nes jo šalyje norinti dirbti užsienietė privalanti įrodyti, kad niekas, be jos, to darbo nesugebės atlikti. Įrodyti nesunku, nes šveicarės nelabai išraitytų sambą. Jie nuvyko į miesto centrą. Apsauginis/vertėjas/agentas pareikalavo komisinių – trisdešimties procentų nuo Marijos gautų penkių šimtų dolerių.

– Tu gausi penkis šimtus dolerių per savaitę, į rankas, nes aš imu komisinius tik nuo pirmojo atlyginimo.

Iki šios minutės ir kelionė, ir mintis apie išvykimą kažkur toli tebuvo svajonė, o puoselėti svajones visai malonu, kol niekas neverčia imti ir įgyvendinti. Taip netgi išvengiame rizikos, nusivylimų, sunkumų, o sulaukę senatvės visada galėsime apkaltinti dėl to kitus – dažniausiai tėvus, sutuoktinius, vaikus, kad nepasiekėme ko troškome.

Dabar Marijai pasitaikė išsvajota proga, bet geriau jau nebūtų pasitaikiusi! Kaip ji priims gyvenimo iššūkius, kaip įveiks kliū-

tis, jeigu to gyvenimo nelabai pažįsta? Kaip paliks viską, prie ko įprato? Kodėl Švenčiausioji Mergelė taip plačiai užsimojo?

Marija guodėsi, kad bet kurią akimirką gali atsisakyti, viską nuleisti juokais, juk ji niekam neįsipareigojusi – tiesiog norėjo, kad būtų ką papasakoti sugrįžus. Galų gale ji gyvena toliau nei tūkstantis kilometrų nuo čia, piniginėje dar liko trys šimtai dolerių – jei ryt sumanys susikrauti daiktus ir pasprukti, jie niekada nesužinos, kur ji pražuvo.

Tą popietę, kai lankėsi konsulate, Marija užsimanė viena pasivaikščioti jūros pakrante, pasidairyti į vaikus, tinklinio žaidėjus, elgetas, girtuoklius, tipiškų braziliškų suvenyrų (pagamintų Kinijoje) pardavėjus, bėgiojimo ir fizinių pratimų mėgėjus, besistengiančius atitolinti senatvę, užsienio turistus, motinas su kūdikiais, kortomis lošiančius pensininkus. Ji atvažiavo į Rio de Žaneirą, apsilankė aukščiausios klasės restorane, konsulate, susipažino su svetimšaliu, susitiko impresarijų, dovanų gavo suknią ir batus, kurie niekam – tikrai niekam – jos krašte nebūtų įkandami.

O toliau?

Ji žvelgė į jūros tolumą: geografijos vadovėliai tvirtino, kad jei plauktum tiesiai, atsidurtumei Afrikoje, kur liūtai ir pilnos džiunglės gorilų. Jeigu truputį nusuktum į šiaurę, pakliūtum į užburtą karalystę, vardu Europa, su Eifelio bokštu, europietišku Disneilendu, svyrančiu Pizos bokštu. Ką ji praras? Kaip ir visos brazilės, Marija išmoko sambą anksčiau nei ištarė „mama“; nepatiks – sugrįš, jau įsitikino, galimybės tam ir duodamos, kad jomis pasinaudotum.

Pernelyg dažnai ji sakė „ne“, kada norėjo sakyti „taip“. Pasiryždavo tik tam, dėl ko būdavo tikra, kai tvirtai žinodavo, kad kontroliuoja padėtį – kad ir tiems romanams su vyrais. Dabar ji stovi priešais nežinią, tokią pat nepažįstamą, kaip šis vandenynas pirmąjį sykį į jį išplaukusiems, prisiminė tai iš istorijos pamokų. Visada galima ištarti „ne“, bet ar neteks likusį gyvenimą graužtis, kaip dėl berniuko, paprašiusio paskolinti pieštuką ir pražuvusio drauge su pirmąja meile? Visada galima ištarti „ne“, bet kodėl gi šįkart nepasakius „taip“?

Dėl vienos paprastutės priežasties: ji – provincijos mergina be jokios gyvenimo patirties, išsilavinimą gavusi provincijos mokykloje, kultūrinius poreikius tenkinusi serialais, tačiau žinanti, kad yra graži. Tik užkariauti pasauliui to aiškiai per maža.

Ji išvydo grupelę besijuokiančių ir į jūrą besidairančių žmonių, bijančių bristi. Prieš kelias dienas ir ji bijojo, o dabar jau ne, lenda į vandenį kada užsimaniusi, tarsi būtų čia gimusi. Gal ir Europoje bus panašiai?

Ji tyliai sukalbėjo maldą, vėl prašė Mergelės Marijos patarti, ir po kelių akimirkų jos ryžtas sustiprėjo, nes pasijuto sergstima, globojama. Grįžti galės bet kada, o išvykti taip toli pasitaikys ne visada. Dėl svajonės verta rizikuoti. Kad tik šveicaras nepersigalvotų ir jos svajonės nenumarintų keturiasdešimt aštuonių valandų kelionė namo autobusu be kondicionieriaus.

Ji taip pagyvėjo, kad vėl pakviesta vakarieniauti stengėsi būti smagi ir pakili, net paėmė jį už rankos, bet vyriškis greit ją atitraukė. Tada Marija – su baime ir palengvėjimu – suprato, kad iš tiesų kalbama rimtai.

– Samba žvaigždė! – kartojo jis. – Gražuolė brazilų samba žvaigždė! Keliauti kita savaitė!

Viskas atrodė lyg stebuklas, bet „keliauti kita savaitė“ – tai jau virš visko. Marija paaiškino negalinti priimti sprendimo nepasitarusi su šeima. Įpykęs šveicaras mostelėjo jos pasirašyto dokumento kopija ir pirmąsyk ji labai rimtai pabūgo.

– Kontraktas! – sušuko jis.

Nors buvo apsisprendusi iškeliauti, vis vien dar nusprendė pasitarti su Mailsonu, savo agentu, juk už ką jis gavo pinigus?

Bet Mailsonas atrodė daug labiau susirūpinęs vokiečių turistės gundymu. Ji buvo apsistojusi viešbutyje ir deginosi *topless*, įsitikinusi, kad Brazilija – liberaliausia pasaulio šalis (nepastebėdama, jog ji vienintelė paplūdimyje nuogomis krūtimis ir kiti šiek tiek nejaukiai į ją dirsčioja). Marija vargais negalais atitraukė jo dėmesį.

– O jei aš persigalvosiu?

– Nežinau, kas parašyta kontrakte, bet jis gali paduoti tave į teismą.

– Kur jis mane suras?

– Tavo tiesa. Vadinasi, nėra ko jaudintis.

Tačiau jaudintis ėmė šveicaras, jau išleidęs penkis šimtus dolerių, mokėjęs už batus, suknią, dvi vakarienes ir dokumentų tvarkymą konsulate. Marijai primygtinai prašant pasitarti su savo šeima, jis nusprendė nupirkti du lėktuvo bilietus iki jos gimtinės, kad per dvi dienas viską sutvarkytų ir jau kitą savaitę ramiai iškeliautų. Vėl šypsenos ir dar sykį šypsenos... Marija ėmė suprasti, kas yra dokumentas – su juo menki juokai. Kaip ir su jausmais ar suvedžiojimu.

Mažas miestelis nesitikėjo tokios staigmenos ir tokios garbės – jų gražuolė Marija parvyko su užsieniečiu, ketinančiu pada-

ryti ją Europos žvaigžde. Sužinojo visi kaimynai, o bendramokslės neatstojo: „Kaip tai nutiko?“

– Man pasisekė.

Jos smalsavo, ar Rio de Žaneire visada taip nutinka, nes panašių epizodų buvo prisižiūrėjusios muilo operose. Marija nesakė nei taip, nei ne, kad jos sėkmė atrodytų dar didesnė, o draugės įsitikintų, kokia ji ypatinga.

Jos namuose šveicaras vėl išsitraukė afišas su klaidingai užrašytu šalies pavadinimu ir kontraktą, o Marija aiškino dabar turinti impresarijų ir ketinanti tapti aktore. Motina, regėdama merginų su bikiniais nuotraukas, tuoj pat nusuko akis ir nepanoro nieko klausinėti – svarbu, kad dukra būtų laiminga ir turtinga. Arba nelaiminga ir turtinga.

– Kuo jis vardu?

– Rožė.

– Rožerijus! Mano pusbrolis Rožerijus.

Šveicaras šyptelėjo, paplojo delnais ir visiems tapo aišku, jog jis nelabai suprato. Tėvas tarstelėjo Marijai:

– Betgi jis mano metų.

Motina paprašė nekliudyti dukros laimei. Kaip ir visos siuvėjos, ji nemažai prisibendraudavo su klientėmis, tad vedybų ir meilės klausimus išmanė. Ji patarė:

– Mano miela, geriau jau būti nelaimingai su turtingu, negu laimingai su skurdžiumi. Ten, kur tu važiuoji, ko gero, labai laiminga nebūsi, užtat turtinga. Blogiausiu atveju, jei neišdegs, sėsi į autobusą ir grįši namo.

Marija – provincijos mergina, bet labiau apsišvietusi, nei manė jos motina ar būsimasis vyras. Ji pastebėjo:

– Mamyte, iš Europos į Braziliją autobusai nekursuoja. Be to, ne vedybos man galvoje, o kaip tapti artiste.

Motina pažvelgė į dukrą beveik nevilties kupinu žvilgsniu:

– Jeigu nusigausi pirmyn, rasi kelią ir atgal. Artiste gerai būti, kol jauna, kol daili, iki trisdešimties. Todėl žiūrėk, susirask dorą vyriškį, kad tave mylėtų, ir tekėk. Dėl meilės per daug nekvaršink galvos – iš pradžių ir aš tavo tėvo nemylėjau, bet už pinigus viską galima nupirkti, net ir tikrąją meilę. O juk tavo tėvas toli gražu ne turtuolis!

Taip, tai ne draugės, o motinos patarimas. Po keturiasdešimt aštuonių valandų Marija grįžo į Rio, tiesa, prieš tai dar užsukusi – viena – į savo senąją darbovietę, audinių parduotuvę, sutvarkyti paskutinių reikalų. Parduotuvės savininkas pasakė:

– Girdėjau, garsus prancūzų impresarijus vežasi tave į Paryžių. Negaliu kliudyti siekti tau laimės, bet prieš išsiskyrimą noriu kai ką pasakyti.

Iš kišenės jis išsitraukė medalioną.

– Tai stebuklingasis Dievo Motinos Malonių medalionas. Paryžiuje jai pastatyta bažnyčia, galėsi nueiti ir paprašyti jos užtarimo. Žiūrėk, kas čia parašyta.

Marija išvydo, kad apie Mergelės atvaizdą išvedžioti žodžiai: „O Marija, be gimtosios nuodėmės pradėtoji, melski už mus, kurie šaukiamės Tavo pagalbos. Amen".

– Kartok šiuos žodžius bent sykį per dieną. Ir... – Jis stabtelėjo, bet paskui tęsė. – Jei kada sumanysi grįžti, žinok, aš tavęs laukiu. Pražiopsojau progą prisipažinti ir pasakyti paprastą dalyką: „Aš tave myliu". Dabar jau per vėlu, tik norėčiau, kad žinotum.

Ji labai anksti sužinojo, ką reiškia „pražiopsoti progą". O „aš tave myliu" per savo dvidešimt dvejus metus girdėjo daugybę

sykių, atrodė, tie žodžiai beprasmiai – nieko rimto, gilaus, tvaraus. Marija padėkojo už tuos žodžius, paslėpė juos pasąmonės kertelėje (niekada nežinai, ką mums yra parengęs gyvenimas, todėl bus smagu prisiminti, kad iškilus reikalui visada rasi prieбėgą), pakštelėjo buvusiam darbdaviui į skruostą ir išėjo nesigręžiodama.

Ji grįžo į Rio, prireikė vos vienos dienos pasui gauti (Brazilija iš tiesų pasikeitė, pakomentavo Rožė pusiau portugališkai, pusiau nesuprantamos kalbos žodžiais, kuriuos Marija išsivertė „o seniau kiek reikėdavo gaišti“). Greitai, padedant Mailsonui, vertėjui/apsauginiam/impresarijui, buvo supirkti visi reikmenys (drabužiai, batai, kosmetika – viskas, apie ką ji tegalėjo svajoti). Kelionės į Europą išvakarėse Rožė nusivedė ją pašokti į klubą ir labai apsidžiaugė, kad ten pasirodė tikra žvaigždė iš *Cologny* kabareto, dailutė šviesiaakė tamsiais kaip varno plaukais. Leidimas dirbti gautas, lagaminai suruošti, ir kitą dieną jie išvyko į šokolado, laikrodžių ir sūrių šalį, kurioje Marija slapčia planavo susukti tam vyriškiui galvą, – galų gale ne toks jis ir senas, pažiūrėti nebjaurus ir visai ne vargšas. Ko daugiau reikia?

Marija buvo kaip nesava, dar oro uoste jos širdis gniužo iš baimės: juk ji – visiškai to žmogaus valioje, šalies nepažįsta, kalbos nemoka, ir dar taip šalta. O Rožė keitėsi tiesiog akyse ir nėmaž nebesistengė būti malonus. Aišku, nemėgino nei lįsti bučiuotis, nei liesti krūtinės, tiesiog rodė visišką abejingumą. Nugabeno ją į mažą viešbutuką, pristatė kitai brazilei – jaunai liūdnai moteriai, vardu Vivijana, kurią įpareigojo parengti Mariją darbui.

Vivijana nužvelgė atvykėlę nuo galvos iki kojų, be jokių sentimentų ar užuojautos dėl to, kad Marija pirmąsyk užsienyje. Užuot pasiteiravusi, kaip ji jaučiasi, išsyk ėmėsi reikalo.

– Neturėk iliuzijų. Jis vyksta į Braziliją, kai tik kuri nors iš jo šokėjų išteka, o tai pasitaiko dažnai. Jis žino, ko nori, manau, jog ir tu žinai, tikriausiai ieškai vieno iš trijų: nuotykių, pinigų arba vyro.

Kaip ji atspėjo? Nejaugi visi pasaulyje siekia to paties? O gal Vivijana skaito mintis?

– Visos merginos čia ieško vieno iš trijų, – tęsė Vivijana, ir Marija įsitikino, jog ji skaito jos mintis. – Kai dėl nuotykių, tai čia per šalta, be to, kelionėms trūksta pinigų. Ir dar dėl pinigų:

dirbsi beveik metus, kad užsimokėtum už kelionę atgal, o kur dar pragyvenimo išlaidos.

– Bet...

– Žinau – jūs taip nesitarėt. Tiesą sakant, tu pamiršai apie tai paklausti, kaip ir visos kitos. Jeigu būtum atidesnė, būtum perskaičiusi sutartį ir žinotum, į ką įsipainiojai. Šveicarai nemeluoja, tiesiog savo labui daug ką nutyli.

Žemė slydo Marijai iš po kojų.

– O kai dėl vyro, visos ištekančios merginos – didžiuliai nuostoliai Rožė, todėl su klientais kalbėtis mums uždrausta. Jei užsimanysi susipažinti, saugokis. Čia ne Berno gatvė.

Berno gatvėje?

– Pas mus lankosi poros. Dar turistų užsuka, taigi aplinka beveik šeimyninė. Ieškoti moterų eina kitur. Mokykis šokti, o jei dar ir dainuotum, gautum didesnę algą, bet kitos baisiai pavydėtų, taigi patarčiau nė nemėginti uždainuoti. O svarbiausia, neskambink telefonu. Prašnekėsi visą uždarbį, kuris ir taip nedidelis.

– Bet jis man žadėjo penkis šimtus dolerių per savaitę!

– Gerai, pati pamatysi.

Iš Marijos dienoraščio, antrąją savaitę Šveicarijoje:

Buvau klube, susitikau su „choreografu". Jis iš Maroku vadinamos šalies. Vertė mane mokytis kažkokio žingsnio, kurį jis, niekada gyvenime nebuvęs Brazilijoje, laikė samba. Nespėjau nė atsipūsti po ilgo skrydžio lėktuvu, o jau pirmąjį vakarą turėjau šypsotis ir šokti. Mūsų

iš viso šešios merginos, nė viena nesijaučia laiminga, nė viena dorai nežino, ką čia veikia. Lankytojai geria ir ploja, siunčia oro bučinius ir rodo nepadorius gestus, bet nieko daugiau.

Vakar sumokėjo algą, tik dešimtadalį sutartosios sumos, likusi dalis, pasak kontrakto, padengs mano kelionės ir pragyvenimo išlaidas. Vivijanos skaičiavimais, tai tęsis metus – taigi metus niekur nepaspruksi.

Bet ką laimėtum paspruksi? Ką tik atvykau, nieko čia nepažįstu. Argi sunku pašokti septynis vakarus per savaitę? Anksčiau taip darydavau savo malonumui, dabar dėl pinigų; strėnos dar nepavargo, tik labai sunku visąlaik šypsotis.

Kas gi aš – nelaiminga auka ar savo lobio ieškanti nuotykiautoja? Nelygu kaip pažiūrėsi.

Marija pasiskyrė sau pastarąjį kelią – ieškos lobio, jausmus atidės į šalį, liausis per naktis raudojusi, pamirš praeitį. Įsitikino, kad turi užtenkamai valios apsimesti nerūpestinga vėjavaike, kuri dėl nieko nesikremta. Jausmai palauks, dabar svarbu užsidirbti, pažinti šalį ir į savo kraštą grįžti nugalėtoja.

Beje, apskritai viskas aplinkui priminė Braziliją ir jos gimtąjį miestelį: moterys kalbėjo portugališkai, plūdo vyrus, skundėsi alga, vėlavo į klubą, širdo ant šeimininko, įsivaizdavo esančios grožio karalienės ir pasakojo istorijas apie savo pasakų princus, kurie paprastai gyveno už jūrų marių, buvo vedę arba neturėjo pinigų ir jas išnaudojo. Aplinka visai nepanaši į jos įsivaizduotą, nepanaši į Rožė rodytas reklamas, o kaip Vivijana ir sakė – šeimyniška. Merginoms, darbo leidimuose įvardytoms kaip „sambos šokėjos“, draudžiama priimti lankytojų kvietimus ar turėti su jais santykių. Jei kurią nutvers imant lapelį su telefonu, pusei mėnesio paliks be darbo. Marija tikėjosi daugiau gyvybės ir emocijų ir po truputėlį ėmė pasiduoti liūdesiui bei slogučiui.

Pirmąsias penkiolika dienų ji iš viso retai išeidavo iš pensiono – ypač kai patyrė, jog niekas jos kalba nekalba, nesupranta netgi tada, kai ji tiesiog iš-skie-me-nuo-ja kiekvieną žodį. Dar

jai pasirodė keista, kad miestas, kuriame ji gyvena, turi du vardus – vietiniams tai Ženeva, brazilėms – Ženebra.

Po ilgų slogių apmąstymų valandų mažučiame kambarėlyje be televizoriaus ji padarė išvadas:

a) ji niekada neras, ko ieško, jei neįstengs pasakyti, ką galvoja. Todėl reikia išmokti vietos kalbą;

b) kadangi visos jos bendradarbės siekia to paties, ji bus kitokia. Kokia, dar pati neišmanė.

Iš Marijos dienoraščio, praėjus keturioms savaitėms po atvykimo į Ženevą/Ženebrą:

> *Esu čia jau visą amžinybę, kalbos nemoku, laiką leidžiu klausydamasi muzikos per radiją, žvelgdama į sienas, prisimindama Braziliją. Laukiu nesulaukiu, kada eisiu į darbą, o kai dirbu – nekantrauju, kada ateis metas grįžti į pensioną. Kitaip sakant, gyvenu ne dabartimi, o ateitimi.*
>
> *Vieną dieną, labai tolimoje ateityje, turėsiu pinigų ir galėsiu grįžti į Braziliją, ištekėsiu už audinių parduotuvės savininko ir klausysiu piktdžiugiškų draugių replikų – jos niekada nerizikavo ir todėl džiaugiasi dėl kitų nesėkmių. Ne, negaliu taip grįžti; geriau jau šokti iš lėktuvo, kai skris virš vandenyno.*
>
> *Bet lėktuvuose langai neatsidaro (tarp kitko, visai to nesitikėjau; kaip gaila, kad negalima įkvėpti tyro oro!), taigi aš čia ir mirsiu. Bet prieš mirdama dar trokštu pakovoti už gyvenimą. Jeigu tik nebijočiau išeiti viena, traukčiau kur akys mato.*

Kitą dieną ji nedelsdama užsirašė į rytinius prancūzų kalbos kursus, kuriuose susipažino su įvairiausių rasių bei tikybų žmonėmis. Vyrai ryškiais apdarais, su daugybe aukso apyrankių ant rankų, moterys nuolat apsigobusios galvas, vaikai, kalbą išmokstantys greičiau už suaugusiuosius, nors iš tiesų turėtų būti priešingai, nes suaugusieji turi daugiau patirties. Ji didžiavosi, kad visi žino jos šalį – karnavalą, sambą, futbolą – ir garsiausią brazilą pasaulyje Pelė. Iš pradžių Marija mandagiai pataisydavo kirčio klaidą (Pel**ė**, Pel**ėėė**!!!), o po kurio laiko liovėsi, nes ir ją pačią vadino Marij**a** – kas per svetimšalių įprotis iškraipyti visus vardus ir dar aiškinti, kad teisūs jie.

Dieną ji pirmąsyk pasivaikščiojo po miestą dviem vardais, ketindama pasipraktikuoti kalbą, aptiko gardųjį šokoladą, sūrį, kokio niekada nebuvo ragavusi, didžiulį fontaną vidur ežero, sniegą, po kurį nebraidė nė vienas jos miestelio gyventojas, gulbes, restoranus su židiniais (ji niekur nebuvo užsukusi, kūrenamą ugnį regėjo pro langus – jai pasidarė taip jauku ir gera). Dar ją nustebino, kad ne visose vitrinose išstatyti laikrodžiai, bet užtat kas keli žingsniai – bankas; vėlgi keista, nes šioje šalyje palyginti nedaug gyventojų. Tiesa, visi bankai beveik tušti, bet ji nusprendė nekvaršinti dėl jų galvos.

Po trijų mėnesių savęs drausminimo darbe prabilo jos braziliškas kraujas – ne veltui brazilės visi laiko itin jausmingomis ir seksualiomis. Marija įsižiūrėjo arabą iš tų pačių prancūzų kalbos kursų. Romanas truko tris savaites, kol vieną vakarą ji nusprendė darbą atidėti į šalį ir aplankyti kalnus netoli Ženevos. Kai kitą dieną pasirodė darbe, Rožė pasikvietė ją į kabinetą.

Marija pravėrė duris ir sužinojo, kad yra tuojau pat atleidžiama, nes kitoms merginoms rodanti blogą pavyzdį. Rožė isteriškai rėkė – taip ir žinojęs, kad visos brazilės nepatikimos (ak, Dieve šventas, kam tie apibendrinimai). Nieko negelbėjo Marijos pasiaiškinimas, kad jai nuo klimato pasikeitimo pakilo karštis. Šeimininkas nepatikėjo ir pareiškė ketinąs vėl vykti į Braziliją ieškoti jai pamainos, ir iš viso, geriau būtų rengti šou su jugoslavų šokėjomis, kurios ir gražesnės, ir pareigingesnės.

Marija jau nebebuvo tokia naivutė – mylimasis arabas jai pripasakojo, kad Šveicarijos įstatymai darbdaviams labai griežti ir ji galinti pasiskųsti esanti išnaudojama, kadangi klubas nusigvelbiąs didžiąją dalį jos užmokesčio.

Ji grįžo į Rožė kabinetą ir šįkart kalbėjo visai pakenčiama prancūzų kalba vis minėdama „advokatą“. Užvėrė duris lydima keiksmų, bet su penkiais tūkstančiais dolerių – niekada nesapnuotais pinigais: štai ką reiškia tas stebuklingas žodis „advokatas“. Dabar ji galės nevaržoma susitikinėti su arabu, pirkti dovanas, fotografuotis sniege ir grįžti namo su išsvajota pergale.

Pirmiausia ji paskambino tėvų kaimynams ir pranešė esanti laiminga, jos laukianti nuostabi karjera – tegu niekas nesijaudina. O kadangi turėjo nedelsdama palikti Rožė jai išnuomotą pensiono kambarį, beliko keltis pas arabą, prisiekti amžiną meilę, priimti jo religiją ir ištekėti – nors turės nešioti tas keistas

skaras ant veido, bet nieko, visi žino, jog arabai dėl pinigų nesiskundžia, šito ir gana.

Tačiau arabas jau buvo toli – galbūt savo Arabijoje, tolimoje nežinomoje šalyje, ir ji padėkojo Mergelei Marijai, kad neteko išduoti savo tikėjimo. Dabar ji jau gali susišnekėti prancūziškai, turi pinigų grįžti atgal, leidimą dirbti „sambos šokėja", galiojantį leidimą pasilikti šalyje. Žinodama, jog blogiausiu atveju galės ištekėti už audinių parduotuvės savininko, Marija nusprendė pasinaudoti savo sugebėjimais, o būtent – užsidirbti savo grožio dėka.

Dar Brazilijoje ji buvo skaičiusi knygą apie piemenį, ieškojusį lobio, susidūrusį su visokiomis kliūtimis, kurios jam ir padėjo rasti ko geidė. Juk čia apie ją. Dabar ji jau žinojo – darbo neteko todėl, kad atrastų tikrąjį pašaukimą ir taptų fotomodeliu ar manekene.

Ji išsinuomojo nedidelį butuką (be televizoriaus, nes reikia kiek išgalint taupyti, kol dar pinigai nebyra iš dangaus) ir kitą dieną ėmė vaikščioti po agentūras. Visos reikalavo profesionalų darytų nuotraukų – ką gi, tai investicija į karjerą, visos svajonės kainuoja. Ji nepagailėjo stambios sumos žymiam fotografui, kuris kalbėjo mažai, o užsiplėšė daug. Savo studijoje jis turėjo didžiulę drabužinę; ji pozavo apsirengusi prašmatniausiais apdarais, net su bikiniu, nuo kurio ir Mailsonui, vieninteliam jos pažįstamam Rio de Žaneire, vertėjui/apsauginiam/jos buvusiam agentui impresarijui, užgniaužtų kvapą. Ji paprašė padaryti daugiau nuotraukų, parašė laišką girdamasi, kokia ji Šveicarijoje laiminga, ir nusiuntė savo šeimai. Tegu sau mano, jog ji praturtėjo, apsivertė prašmatniais drabužiais ir tapo didžiausia savo miestelio įžymybe. Jei viskas klostysis, kaip numatyta (o ji perskaičiusi nemažai knygų apie

„pozityvų mąstymą“ ir dėl savo pergalės neturi nė menkiausių abejonių), namuose ją sutiks su dūdų orkestru ir pasistengs įtikinti prefektą jos vardu pavadinti aikštę.

Ji nusipirko mobilųjį telefoną bei kortelę (nes neturi nuolatinės gyvenamosios vietos) ir keletą dienų laukė darbą siūlančių skambučių. Maitinosi kinų restoranuose (jie pigiausi), o kad laikas eitų greičiau, kaip pamišusi kalė gramatiką.

Bet laikas bėgo, o telefonas tylėjo. Jos nuostabai, niekas nekreipė dėmesio, kai ji vaikštinėdavo ežero pakrante, išskyrus narkotikų prekeivius, tūnančius vis toje pačioje vietoje, po tiltu, jungiančiu puikų senovinį parką su naujesniu miesto rajonu. Marija suabejojo savo grožiu, kol viena jos buvusių bendradarbių, netyčia sutikta kavinėje, paprotino, jog tai ne jos, o pačių šveicarų bėda, jie nenorį nieko užkalbinti, ypač užsieniečių, nes bijo būti apkaltinti „seksualiniu priekabiavimu“ – jį kažkas išgalvojo, kad viso pasaulio moterys jaustųsi nereikalingos.

Iš Marijos dienoraščio, tą vakarą, kai ji nebeturėjo jėgų išeiti iš buto, ryžto gyventi ir laukti vis nepasigirstančio skambučio:

Šiandien praėjau pro atrakcionų parką. Kadangi neketinu išlaidauti, tiesiog stabtelėjau pasižvalgyti į žmones. Ilgai rymojau prie rusiškųjų kalnelių: lankytojai sėsdavosi tikėdamiesi stiprių įspūdžių, o kai tik vagonėliai pajudėdavo, apmirdavo iš siaubo ir šaukdavo melsdami sustabdyti.

Ko gi jie nori? Trokšta nuotykio, bet nėra pasiryžę eiti iki galo? O gal iš viso geriausia būtų nebandyti tų

staigių pakilimų bei nusileidimų ir visą laiką suktis karuselės ratu?

Esu tokia vieniša, kad neįstengiu net pagalvoti apie meilę, bet įtikinėju save, kad viskas praeis, susitvarkys. Aš esu čia, nes pati pasirinkau tokį likimą. Rusiškieji kalneliai – tai mano gyvenimas. Gyvenimas – įtemptas ir svaiginamas žaidimas, leidimasis parašiutu, rizika, krytis ir stojimasis ant kojų, alpinizmas, troškimas išbandyti savo galimybes, nepasitenkinimas ir slogutis, kai nepasiseka.

Nelengva, kai esi toli nuo saviškių, negali minčių ir jausmų išreikšti gimtąja kalba, tačiau nuo šiandien, kai tik pasijusiu prislėgta, prisiminsiu tą atrakcionų parką. Jeigu miegočiau ir staiga atsibusčiau ant rusiškųjų kalnelių, ką pajusčiau?

Visų pirma, kad esu pagrobta ir įkalinta, nuo posūkių svaigsta galva, pykina ir norisi iš ten pabėgti. Tačiau jei tikėtum, kad bėgiai ir yra tavo likimas, o visą mechanizmą valdo Dievas, košmaras pavirstų švente. Tada ir rusiškieji kalneliai – saugi, patikima priemonė nusigauti link tikslo, o kol kelionė tęsiasi, dairykis aplinkui ir aikčiok iš susižavėjimo.

Marija rašė labai protingai, bet jai ne visada sekdavosi klausyti savo pačios patarimų. Slogutis kartodavosi vis dažniau, o telefonas tebetylėjo. Kad išsiblaškytų, užpildytų tuščias valandas ir palavintų kalbą, ji ėmė pirktis žurnalus, rašančius apie garsius aktorius, bet apsižiūrėjo pernelyg išlaidaujanti, todėl užsirašė į artimiausią biblioteką. Bibliotekininkė pasakė, kad žurnalų jie negauna, bet ji galinti pasiūlyti knygų, padėsiančių patobulinti prancūzų kalbą.

– Neturiu kada skaityti knygų.

– Kaip tai neturite kada? Ką gi jūs veikiate?

– Daug ką – mokausi prancūzų, rašau dienoraštį ir ...

– Ir?

Ji ketino pridurti „laukiu, kada paskambins“, bet nusprendė verčiau patylėti.

– Mieloji, jūs dar tokia jauna. Prieš akis visas gyvenimas. Skaitykite. Pamirškite, kas ką prišnekėjo apie knygas, ir skaitykite.

– Aš jau nemažai perskaičiau.

Staiga Marija prisiminė, ką anąsyk Mailsonas kalbėjo apie „sroves“. Bibliotekininkė jai pasirodė supratinga, nuoširdi, tokia, į kurią galėtum kreiptis pagalbos iškilus reikalui. Reikia jos

nepaleisti – nuojauta kuždėjo, kad ši moteris galėtų tapti Marijos drauge. Ji akimirksniu persigalvojo:

– Tačiau norėčiau dar daugiau skaityti. Gal padėtumėt man pasirinkti?

Moteris ištraukė „Mažąjį princą“. Tą patį vakarą Marija pradėjo jį sklaidyti, apžiūrėjo pirmųjų puslapių piešinius, kuriuose pavaizduota skrybėlė, bet, autoriaus tvirtinimu, vaikai juose įžiūrėtų smauglį, prarijusį dramblį. „Nejaugi jis pats nebuvo vaikas? – pamanė Marija. – Man čia panašiau į skrybėlę“. Kadangi televizoriaus neturėjo, ji ėmė keliauti paskui Mažąjį princą, nors apsiblausdavo kiekvienąsyk, kai tik rasdavo žodį meilė – ji uždraudė sau apie ją galvoti, nes tokios mintys tolygu savižudybei. Knyga pasirodė tikrai įdomi, nors tos poetiškos vietos apie lapę ir rožę labai liūdnos. Ji nebežvilgčiojo, kaip anksčiau, kas penkios minutės, ar neišsikrovė mobiliojo telefono baterija (būtų baisu dėl tokio niekniekio pražiopsoti savo didžiąją progą).

Marija ėmė lankytis bibliotekoje, šnekėtis su moterimi, kuri atrodė tokia pat vieniša kaip ir ji. Prašė padėti pasirinkti knygas, klausinėjo apie jų autorius ir šiaip apie gyvenimą, kol sykį susigriebė, kad pinigai beveik išseko, dar pora savaičių ir nebeužteks net bilietui grįžti.

Bet gyvenimas visada pakiša kritinių situacijų, kad paskui blykstelėtų savo šviesiąja puse. Pagaliau suskambo telefonas.

Praėjus trims mėnesiams po to, kai jos žodynas pasipildė žodžiu advokatas, ir dviem mėnesiams po to, kai iš Rožės išsireikalavo pinigus, vienos modelių agentūros pasiteiravo, ar būtų galima kalbėtis su panele Marija. Nuskambėjo šaltas, per ilgą

laiką surepetuotas „taip“, neišduodantis jokio jaudulio. Vieną arabą, žinomą savo šalyje modeliuotoją, esą sužavėjusios jos nuotraukos ir jis ketinąs kviesti Mariją demonstruoti kolekcijos. Ji prisiminė, kaip visai neseniai nusvilo, bet pagalvojo ir apie pinigus, kurių verkiant reikėjo.

Susitarė susitikti labai ištaigingame restorane. Ji išvydo elegantišką poną, patrauklesnį ir oresnį nei Rožė.

– Ar žinote, kieno čia paveikslas? Choano Miro. Girdėjote, kas toks Choanas Miro?

Marija tylėjo kaip vandens į burną prisisėmusi, nuduodama, kad susitelkė į valgį, beje, visiškai ne tokį kaip kinų restoranuose. Bet viską dėjosi į galvą: kitąsyk bibliotekoje paprašys knygos apie Miro.

Arabas nesiliovė:

– Prie ano staliuko sėdėdavo Federikas Felinis. Ar jūs mėgstate Felinio filmus?

Ji atsakė, kad dievina. Arabas panoro aptarti smulkiau, tačiau Marija pajuto, kad kultūrinis jos išprusimas tokiam egzaminui per menkas, ir pasiūlė sukti tiesiai prie reikalo:

– Neketinu čia prieš jus apsimetinėti. Žinau tik kuo kokakola skiriasi nuo pepsi. Gal pakalbėkime apie pasirodymą?

Atvirumas arabui padarė įspūdį.

– Pakalbėsim, kai pavalgysim ir užsisakysim išgerti.

Stojo tyla, jie žvelgė vienas į kitą ir bandė atspėti, ką kuris galvoja.

– Jūs labai graži, – prabilo arabas. – Jei sutiktumėt su manimi išgerti viešbutyje, gautumėt tūkstantį frankų.

Staiga Marijai viskas paaiškėjo. Kas čia kaltas? Modelių agentūra? Ar ji pati, gerai neišsiaiškinusi, kokia vakarienė laukia? Nekalta nei agentūra, nei ji, nei arabas nekaltas – tiesiog taip

sutvarkytas šis pasaulis. Ūmai ji panoro atsidurti namie, Brazilijoje, šalia mamos. Prisiminė Mailsono įspėjimą paplūdimyje dėl trijų šimtų dolerių. Tada jai viskas atrodė kaip burtai. O dabar pajuto, kad neturi nieko, ničnieko visame pasaulyje, su kuo galėtų pasitarti; ji vienutėlė svetimame mieste ir tam tikra jos dvidešimt dvejų gyvenimo metų patirtis nepadės nuspręsti, ką rinktis.

– Įpilkite man dar vyno.

Arabas į taurę pylė vyną, o Marijos mintys skraidė greičiau nei Mažasis princas iš planetos į planetą. Ji ieškojo nuotykių, pinigų, taip pat vyro, ir jautė, kad anksčiau ar vėliau išgirs tokį pasiūlymą, – jau nebe mergaitė ir žino, kaip elgiasi vyrai. Bet dar visai neseniai ji dėjo viltis į modelių agentūras, galimybę tapti žvaigžde, turtuolį vyrą, šeimą, vaikus, anūkus, apdarus, pergalingą grįžimą į gimtinę. Svajojo įveiksianti visus sunkumus savo protu, žavesiu, valios pastangomis.

Tikrovė piktai prašiepė dantis. Arabo nuostabai, Marija pratrūko raudoti. Jis suglumo, nežinojo, ką daryti – bijojo skandalo, bet ir troško apginti merginą, tai būdinga vyro prigimčiai. Pamojo padavėjui prašydamas sąskaitos, bet Marija jį sulaikė.

– Palaukit. Įpilkit man dar vyno ir leiskite paverkti.

Marija prisiminė berniuką, prašiusį pieštuko, vaikinuką, bučiavusį sučiauptas jos lūpas, džiaugsmą atvykus į Rio de Žaneirą, vyrus, kurie tik ėmė nieko už tai neduodami, aistras ir meiles, išsibarsčiusias jos kelyje. Regis, niekas Marijos pernelyg ir nevaržė, tačiau jos gyvenimas – vien laukimas: stebuklo, tikrosios meilės, nuotykio su romantiška pabaiga, kaip kine ar romane. Vienas rašytojas kažkada pasakė, kad nei laikas, nei išmintis žmogaus nepakeičia – viena tik meilė šitai įstengia. Kokie niekai! Kas taip rašė, nežinojo kitos medalio pusės.

Meilė iš tiesų pajėgi kuriam laikui iš esmės pakeisti žmogaus gyvenimą. Tačiau yra ir kita pusė, priverčianti žmogų žengti ten, kur nė neplanavo, – tai nusivylimas. Taip, meilė viską keičia akimirksniu, bet nusivylimas dar greičiau. Taigi, Marija? Lėksi iš restorano, grįši į Braziliją, tapsi prancūzų kalbos mokytoja, ištekėsi už audinių parduotuvės savininko? Ar žengsi dar žingsnelį į priekį, dar vieną naktį pasiliksi šiame mieste, kuriame nieko nepažįsti ir kuriame tavęs nepažįsta? Kas gi vyksta šią akimirką – pasitaikė didžioji proga ar Mergelė Marija siunčia išbandymą?

Arabo akys šokinėjo nuo Choano Miro paveikslo prie Felinio kėdės, o nuo jos – prie restorano rūbininkės.

– Jūs nesitikėjote?

– Prašau dar vyno, – pro ašaras pasakė Marija.

Ji meldė Dievą, kad tik neprieitų padavėjas ir neišvystų, kas atsitiko, o padavėjas, viską stebėjęs akies kraščiuku, meldė, kad vyriškis greičiau paprašytų sąskaitos, nes restoranas sausakimšas ir yra nemažai laukiančiųjų.

Rodės, praėjo visa amžinybė. Ji pagaliau prabilo:

– Vadinasi, išgersim už tūkstantį frankų?

Marija nepažino savo pačios balso.

– Taip, – tarstelėjo arabas, jau pasigailėjęs dėl savo pasiūlymo. – Tik man visai nesinorėtų...

– Užmokėkit ir eime į jūsų viešbutį, išgersim.

Ir vėl ji nepažino savęs. Iki šiol buvo maloni, išauklėta, smagi mergina, niekada tokiu tonu nekalbėjusi su nepažįstamaisiais. Regis, ta mergina pražuvo: čia visai kita būtybė, su kuria išgerti kainuoja tūkstantis frankų, o universalesne valiuta – apie šešis šimtus dolerių.

Viskas įvyko kaip ir tikėjosi: nuėjo į viešbutį pas arabą, išgėrė šampano, beveik nusigėrė, praskėtė šlaunis, palaukė, kada jis pasitenkins (neapsimetė, kad ir jai nors kiek malonu), išsimaudė marmuro vonioje, paėmė pinigus ir leido sau prabangą namo grįžti taksi.

Griuvo į lovą ir visą naktį miegojo kaip užmušta.

Iš Marijos dienoraščio kitą dieną:

Pamenu viską, išskyrus apsisprendimo akimirką. Keista, jokio kaltės jausmo. Anksčiau visada maniau, kad parsiduodančioms merginoms gyvenimas nepalieka kito pasirinkimo, o dabar žinau, kad taip nėra. Galėjau sutikti, galėjau ir atsisakyti – niekas manęs nevertė.

Vaikštau gatvėmis, žvelgiu į praeivius ir svarstau, ar jie patys pasirinko savo kelią? Ar, kaip ir mane, juos „pasirinko“ likimas? Namų šeimininkė, trokštanti dirbti modeliu, banko tarnautojas, svajojantis apie muziko karjerą, dantistas, slapčia rašantis knygą ir norintis atsidėti literatūrai, mergina, geidžianti būti televizijos žvaigžde, tačiau tegavusi kasininkės vietą prekybos centre...

Man nė kiek negaila savęs. Nesijaučiu auka, nes galėjau išeiti iš restorano oriai, pakelta galva ir tuščia pinigine. Galėjau išrėžti tam vyrui paskaitą apie moralę, galėjau vaizduoti neprieinamą princesę, kurią dera užkariauti, o ne pirkti. Daug ką galėjau, bet, kaip ir dauguma žmogiškųjų būtybių, palikau pasirinkti likimui.

Aš ne vienintelė, su kuria gyvenimas pasielgia nelabai teisingai ar net bloškia į šalikelę. Visi mes, laimės ieškotojai, nesame laimingi: tarnautojas/muzikas, kasininkė/aktorė, namų šeimininkė/modelis.

Tai štai kaip viskas vyksta. Labai paprastai. Ji svetimame mieste, nieko nepažįsta, bet tai, kas dar vakar atrodė kančia, šiandien jai suteikė visišką laisvę. Ir niekam nereikia aiškintis.

Nusprendė pirmą sykį per tiek metų paskirsianti visą dieną tik sau. Iki tol gyveno sukdama galvą dėl kitų: motinos, bendraklasių, tėvo, modelių agentūros tarnautojų, prancūzų kalbos dėstytojo, padavėjo, bibliotekininkės, pirmąsyk gatvėje sutiktų žmonių. O šie dėl nieko nesuka galvos, juolab dėl jos, vargšės užsienietės, – jeigu rytoj ji pradingtų, net policija nesusidomėtų.

Užteks. Ankstų rytą ji išėjo, išgėrė kavos pamėgtoje kavinėje, pasivaikščiojo palei ežerą, pastebėjo kažkokį susibūrimą. Moteris, vedžiojusi šuniuką, paaiškino, kad vyksta kurdų pabėgėlių demonstracija, o Marija, kaip anąsyk restorane, užuot apsimetusi, jog supranta, apie ką kalbama, nes yra protinga ir išsilavinusi, pasiteiravo:

– O kas tie kurdai?

Ji nustebo, kad moteris negali paaiškinti. Bet taip ir būna: visi vaizduoja išmanančius, o tik paklausk, ir visas išmanymas išgaruoja. Marija užsuko į interneto kavinę ir išsiaiškino, kad kurdai – iš Kurdistano, neegzistuojančios šalies, dabar pasidaly-

tos tarp Turkijos ir Irako. Ji sugrįžo prie ežero tikėdamasi susitikti moterį su šuniuku, tačiau jos jau neberado, gal dėl to, kad gyvūnėliui nusibodo pusvalandį spoksoti į minią žmonių su vėliavomis ir plakatais, klausytis keistos jų muzikos bei nesuprantamų šūksnių.

„Juk aš irgi tokia. Tiksliau, buvau: apsimetinėjau, kad viską žinau, tylėdavau, kol tas arabas manęs nesuerzino tiek, kad įsidrąsinau ir pareiškiau suvokianti vien skirtumą tarp gaiviųjų gėrimų. Ir ką – jis apstulbo? Atsisakė savo ketinimų? Nieko panašaus! Bet vis tiek mano atvirumas buvo pritrenkiamas. Man niekada neišdegdavo apsimesti labiau išmanančia nei esu iš tiesų. Ir jau užteks!“

Ji prisiminė modelių agentūrą. Ar jie žinojo, ko reikia arabui (ir vėl Marija pasijuto nieko neišmananti), ar iš tikrųjų manė, jog tasai duos jai darbo savo šalyje?

Kad ir kaip ten būtų, tą pilką Ženevos rytą, kai temperatūra nukrito beveik iki nulio, kurdai išėjo į mitingą, tramvajai važinėjo pagal tikslų – sekundė sekundėn – grafiką, juvelyrinių parduotuvių vitrinose buvo dėliojamos brangenybės, šveicarai skubėjo į darbą, o benamiai miegojo, Marija pasijuto geriau. Ne tokia vieniša, nes šalia jos pasirodė kita moteris, nematoma aplinkiniams. Niekada anksčiau nejuto jos buvimo, o dabar pajuto.

Ji nusišypsojo šalia esančiai nematomai moteriai, panašiai į Mergelę Mariją, Jėzaus motiną. O moteris nusišypsojo jai ir patarė būti atidžiai, nes viskas nesą taip paprasta, kaip atrodo. Marija nekreipė dėmesio į patarimą, atsakė, kad yra suaugusi, atsako už savo veiksmus ir netiki tapusi kokio nors pasaulinio sąmokslo auka. Įsitikino, jog yra žmonių, pasirengusių mokėti tūkstantį Šveicarijos frankų už vieną naktį, tiksliau, už pusva-

landį tarp jos šlaunų, ir dabar tereikia per kelias dienas apsispręsti, ar už tuos pinigus pirkti lėktuvo bilietą ir grįžti į gimtinę, ar dar pabūti čia ir užsidirbti daugiau, kad nupirktų tėvams namą, įsigytų puošnių drabužių, apsilankytų ten, kur seniai svajoja nukeliauti.

Nematomoji moteris atkakliai kartojo, kad viskas ne taip paprasta. Marija, apsidžiaugusi netikėta draugija, vis dėlto paprašė neblaškyti jos minčių.

Ji vėl ėmė svarstyti, šįkart jau nuodugniau, apie galimybę grįžti į Braziliją. Jos bendramokslės, niekada iš gimtojo užkampio neiškišusios nosies, iškart kuždėsis, kad ją atleido, kad ji niekada ir neturėjo duomenų tapti pasauline žvaigžde. Jos motina nusimins negavusi žadėtųjų pinigų, nors Marija laiškuose aiškino, kad siunčiamus pinigus vagia pašte. Jos tėvas žvilgsniu priekaištaus visą gyvenimą, tarsi sakydamas: „Aš taip ir žinojau". Ji grįš į audinių parduotuvę, ištekės už savininko. Ji, skridusi lėktuvu, valgiusi šveicarišką sūrį, mokiusis prancūzų kalbos, vaikščiojusi po sniegą.

Kita vertus, galima gerti šampaną už tūkstantį frankų. Gal neilgai taip tęstųsi, grožis juk neamžinas, – bet užtektų metų, ir ji atsistotų ant kojų, grįžtų į normalų gyvenimą ir jau pati diktuotų žaidimo taisykles. Vienintelė problema – ji nežino už ko užsikabinti, ko nusigriebti. Kai šoko „šeimyniniame" klube, kažkas minėjo Berno gatvę. Taip, Vivijana, tai buvo vieni pirmųjų jos žodžių, Marijai nespėjus nė daiktų pasidėti.

Ji pasuko prie vieno tų didžiulių stendų, kuriuose sužymėti įvairūs Ženevos objektai. Šiame mieste labai rūpinamasi turistais, bijomasi, kad tie nepasiklystų, todėl visur pristatyta skydų: vienoje pusėje reklama, kitoje – gatvių planas.

Stovinčio prie stendo žmogaus ji pasiteiravo, ar šis nežinąs, kur Berno gatvė. Jis pažvelgė susidomėjęs, pasitikslino, ar ji ieškanti gatvės, ar norinti sužinoti, kuris plentas veda į Berną, Šveicarijos sostinę.

– Ne, – atsakė Marija, – ieškau šio miesto gatvės.

Vyras nužvelgė ją nuo galvos iki kojų ir pasišalino neprataręs nė žodžio, įsitikinęs, jog jį filmuoja paslėpta kamera, kad po to parodytų vienoje iš tų televizijos laidų, kurios smaginasi įpainiodamos praeivius į juokingas situacijas. Marija rymojo prie stendo penkiolika minučių, – miestas iš esmės nedidelis, – ir galų gale susirado.

Kol ji tyrinėjo žemėlapį, nematomoji draugė tylėjo, o dabar mėgino pasakyti, kad Marija sukanti ten, iš kur kelio atgal nebėra.

Marija paprieštaravo – jeigu jau sugebėjo gauti pinigų grįžti namo, išsisuks iš bet kokios padėties. Ir dar – nė vienas iš tų, kuriuos ji sutiko savo gyvenime, nesirinko kelio pats. Tokia tikrovė.

„Mes gyvename ašarų klonyje, – tarė ji nematomai draugei. – Galime svajoti kiek tinkami, bet gyvenimas rūstus, nepermaldaujamas, liūdnas. Ką nori man pasakyti? Kad būsiu pasmerkta? Niekas nė nesužinos. Pagaliau, tai nesitęs amžinai“.

Maloniai, bet liūdnai nusišypsojusi, nematomoji draugė pradingo.

Marija pasuko į atrakcionų parką, nusipirko bilietą į rusiškuosius kalnelius, klykė drauge su visais iš siaubo, nors žinojo, kad iš tiesų jokio pavojaus nėra, viskas tyčia taip sumanyta. Pavalgė japonų restorane taip ir nesuvokdama, ką valgo, suprato tik tiek, kad maistas labai brangus, – bet dabar ji leis sau visokią

prabangą. Marijai buvo linksma – nebereikia laukti skambučio ar drebėti dėl kiekvieno skatiko.

Vakare ji paskambino į agentūrą ir paliko žinutę, pasakė, kad susitikimas praėjo puikiai, ji labai patenkinta. Jeigu tai tikrai modelių agentūra, paprašys nuotraukų. Jeigu užsiima sąvadavimu, parūpins naujų klientų.

Ji perėjo tiltą, grįžo į savo butuką, nusprendė, jog nė už ką nepirks televizoriaus, taupys pinigus ir kurs planus ateičiai: ji mąstys, labai daug mąstys.

Iš Marijos dienoraščio tą vakarą (su pastaba paraštėje: „Nesu tikra“):

Aš supratau, už ką vyras moka moteriai: jis trokšta būti laimingas.

Tūkstantį frankų pakloja ne vien už tai, kad patirtų orgazmą. Jis trokšta laimės. Ir aš jos trokštu, ir visas pasaulis trokšta, tik niekas neranda. Ką aš prarasiu, jei kuriam laikui nuspręsiu tapti... nelengva ištarti šį žodį... bet ką gi... Ką aš prarasiu, jei nuspręsiu kuriam laikui tapti prostitute?

Garbę. Orumą. Savigarbą. Gerai pagalvojus, nė vieno iš tų trijų dalykų niekada ir neturėjau. Į šį pasaulį nesiprašiau; nesutikau to, kas mane pamiltų; nuolat pasirinkdavau klaidingai. Dabar leisiu gyvenimui pasirinkti už mane.

Iš agentūros paskambino kitą dieną, teiravosi dėl nuotraukų ir kada numatytas demonstravimas, nes nuo kiekvieno užsakymo jie gauną komisinius. Marija pasakė, kad arabas turėtų su jais susisiekti. Vadinasi, jie nieko nežino.

Ji patraukė į biblioteką ir paprašė knygų apie seksą. Jeigu jau rimtai apsisprendė dirbti – tik metus, kaip prižadėjo sau, – nežinomoje srityje, visų pirma reikia sužinoti, kaip elgtis, kaip suteikti malonumą mainais gaunant pinigus.

Jos nusivylimui, bibliotekininkė pasakė, jog tėra keletas traktatų apie sekso techniką – valstybinės bibliotekos gauna tik tokio pobūdžio knygas. Marija užmetė akį į vieno tokio traktato turinį ir knygą tuojau pat grąžino: autoriai nieko neišmanė apie laimę, kalbėjo tik apie erekciją, ejakuliaciją, impotenciją, apsaugos priemones bei kitus nuobodžius dalykus. Ji jau buvo beapsistojanti ties „Psichologiniais moterų frigidiškumo aspektais“; juk pati orgazmą patirdavo tik masturbuodamasi, o ne mylėdamasi su vyrais, – nors jai ir labai patikdavo būti jų užvaldytai.

Tačiau ji ieškojo ne pasitenkinimo, o darbo. Marija padėkojo bibliotekininkei, užsuko į parduotuvę ir, galvodama apie horizonte šmėkšinčią karjerą, investavo pinigus – prisipirko dra-

bužių, kurie jai atrodė seksualūs, budinantys vyrų geismus. Paskui patraukė į žemėlapyje susirastą vietą. Berno gatvės pradžioje stūksojo bažnyčia (koks sutapimas, čia pat ir japonų restoranas, kuriame anądien valgė!), toliau – ištisa virtinė vitrinų su nebrangiais laikrodžiais, o dar toliau – klubai, apie kuriuos girdėjo kalbant, visi dar uždaryti. Marija pavaikštinėjo palei ežerą, be jokio varžymosi nusipirko penkis pornografinius žurnalus, kad pasimokytų, ką iš tiesų turės daryti, sulaukė vakaro ir vėl sugrįžo į Berno gatvę. Ten pasirinko barą mielu brazilišku pavadinimu „Kopakabana".

Aš nieko nenusprendžiau, kartojo ji. Aš tik pabandysiu. Bet dar niekada per visą Šveicarijoje praleistą laiką ji nesijautė taip laisvai ir gerai.

– Ieškote darbo, – tarė šeimininkas, kuris anapus baro plovė taures ir neužbaigė frazės klaustuku. Užeigoje buvo keliolika staliukų, nedidelė šokių aikštelė ir keli minkštakrėsliai palei sienas.

– Niekuo negaliu padėti. Įstatymus mes gerbiame, o jie byloja, kad mažų mažiausiai reikia leidimo dirbti.

Marija parodė leidimą ir vyriškio nuotaika beregint pasitaisė.

– Turite patirties?

Ji nesumojo, ką atsakyti. Pasakys „taip" – jis domėsis, kur dirbo prieš tai. Pasakys „ne" – galės keliauti pro duris.

– Aš rašau knygą.

Pati nežino, kaip ištarė šiuos žodžius, tarsi kas būtų juos pakuždėjęs. Marija pastebėjo, kad šeimininkas netiki, bet neišsiduoda.

– Prieš apsispręsdama pasikalbėkite su merginomis. Čia net šešios brazilės. Bent žinosit, kas jūsų laukia.

Marija buvo besakanti, kad jai su niekuo nereikia tartis, kad sprendimą jau priėmė, bet vyras įlindo kažkur už baro nepasiūlęs net stiklo vandens. Ji liko viena.

Ėmė rinktis merginos. Šeimininkas pasišaukė kelias brazilės ir paprašė pasišnekėti su naujoke. Nė viena nepanoro ir Marija pamanė, kad jos bijo konkurencijos. Suskambo braziliškos dainos (juk „Kopakabana“). Ateidavo vis naujų merginų – vienos azijietiškų bruožų, kitos – tarsi nusileidusios iš snieguotų bei romantiškų kalnų Ženevos apylinkėse. Marija surūkė kelias cigaretes, ją kamavo troškulys ir vis įkyresnės mintys, kad pasirinko klaidingai, galvoje sukosi žodžiai: „Ir ką gi aš čia veikiu?“ Nusiminė, kad nei savininkas, nei merginos ja nesidomi. Galų gale beveik po poros valandų priėjo viena brazilė.

– Kodėl išsirinkai būtent šią vietą?

Marija galėjo sumeluoti apie rašomą knygą, bet prisiminė kurdus bei Choaną Miro ir pasakė tiesą.

– Dėl pavadinimo. Nežinau, nuo ko pradėti ir ar apskritai noriu pradėti.

Regis, merginą nustebino tiesus ir atviras atsakymas. Ji gurkštelėjo, atrodo, viskio, įsiklausius į grojamą melodiją prisipažino, kad ilgisi tėvynės; pasakė, kad šįvakar darbo nebus daug, nes didžiulis tarptautinis kongresas netoli Ženevos jau baigėsi. Pamačiusi, kad Marija niekur nesiruošia eiti, pridūrė:

– Viskas labai paprasta, tik atsimink tris dalykus. Pirma, neįsimylėk nei čia dirbančiųjų, nei klientų. Antra, netikėk pažadais ir pinigų reikalauk iš anksto. Trečia, jokių kvaišalų.

Ji nutilo.

– Ir nedelsk, pradėk dabar. Jei šiandien pareisi namo nieko nesugundžiusi, sugrįžti nebeišdrįsi.

Marija tikėjosi išgirsti tik patarimą, ar tiktų jai laikinai čia padirbėti. Dabar pajuto, kad tuoj tuoj užvaldys tas jausmas, kuris kamuoja visus, priimančius staigius sprendimus, – neviltis.

– Puiku. Pradedu šiandien.

Ji neprisipažino, kad pradėjo jau vakar. Mergina priėjo prie baro savininko, kurio vardas buvo Milanas. Jis pasikvietė Mariją.

– Ar tavo apatiniai gražūs?

Dar niekas jos šito neklausė. Nei mylimieji, nei arabas, nei jos draugės. Bet šioje įstaigoje, matyt, taip įprasta – tiesiai šviesiai.

– Žydros kelnaitės. O liemenėlės nenešioju, – pridūrė išdidžiai. Bet susilaukė pastabos:

– Rytoj apsimauk juodas kelnaites, liemenėlę ir kojines. Kad būtų ką nusirengti, tai ritualo dalis.

Negaišdamas laiko ir neabejodamas, jog prieš jį žalia naujokė, Milanas išaiškino visą ritualą. „Kopakabana“ – padori užeiga, o ne koks viešnamis. Vyrai užsuka čion tikėdamiesi sutikti laisvą, niekam neįsipareigojusią moterį. Jei kuris nors prieis prie jos staliuko, paklaus: „Ar ko nors išgersite?“

Marija galinti sutikti, galinti ir atsisakyti. Jai suteikiama laisvė pasirinkti vyriškį, tačiau nepatariama sakyti „ne“ daugiau nei sykį per naktį. Jei ji sutinka, teužsisako vaisių sulčių kokteilį, beje, patį brangiausią gėrimą iš meniu. Nė lašo alkoholio. Ir nevalia, kad gėrimą parinktų klientas.

Jei kvies šokti, ji turinti sutikti. Didžioji dalis baro lankytojų visiems pažįstami ir jokio pavojaus nekelia, išskyrus ypatinguosius klientus, apie kuriuos Milanas smulkiau neaiškino. Policija ir Sveikatos apsaugos ministerija kas mėnesį reikalauja kraujo tyrimų – dėl lytiniu keliu plintančių ligų kontrolės. Prezervatyvas būtinas, bet, aišku, niekas nepatikrins, kaip laikomasi šio

reikalavimo. Ir jokių skandalų – Milanas vedęs, šeimos galva, jam svarbu reputacija ir geras įstaigos vardas.

Toliau apie ritualą – pasišokę jie grįžta prie staliuko ir klientas, tarsi jam tik dabar šovė į galvą, pasiūlo eiti su juo į viešbutį. Kaina – trys šimtai penkiasdešimt frankų, iš jų penkiasdešimt gauna Milanas, už aptarnavimą (viskas legalu, sutvarkyta taip, kad jo neapkaltintų seksualiniu išnaudojimu siekiant gauti pelno).

Marija bandė prieštarauti.

– Bet man už tai sumokėjo tūkstantį...

Šeimininkas leido suprasti, kad pokalbis baigtas, bet šalia stovėjusi brazilė įsiterpė:

– Taigi ji juokauja.

Ir pasisukusi į Mariją išklojo portugališkai:

– Čia pats brangiausias klubas visoje Ženevoje. Daugiau tokių nesąmonių nekalbėk. Jis išmano rinkos kainas ir žino, kad niekas nemoka tūkstančio frankų, nebent ypatingieji klientai, jei su jais turi reikalų.

Milano žvilgsnis išsklaidė visas abejones. Vėliau Marija sužinojo, kad jis – jugoslavas, bet čia gyvena jau dvidešimt metų.

– Kaina – trys šimtai penkiasdešimt frankų.

– Supratau, – sumurmėjo Marija pažeminta.

Iš pradžių klausia, kokie jos apatiniai. Paskui nustato, kiek vertas jos kūnas.

Tačiau nėra kada graudentis – šeimininkas toliau žėrė nurodymus: negalima priimti kvietimų į namus ar prastesnius nei penkių žvaigždučių viešbučius. Jei klientas neturi kur jos nusivežti, ji pati veža jį į viešbutį už penkių kvartalų nuo čia, bet būtinai taksi, kad kitų Berno gatvės klubų moteriškės neįsidėmėtų jos veido. Marija surado tam savo paaiškinimą: tikroji

priežastis – kad neperviliotų kitur pasiūlę geresnes sąlygas. Bet paliko tą mintį sau, užtenka jau apie kainą išsižiojo.

– Dar sykį kartoju: kai dirbi, jokio alkoholio. Kaip policininkas – turbūt matei kine? Na, man metas – tuoj pradės rinktis klientai.

– Padėkok jam, – portugališkai tarė brazilė.

Marija padėkojo. Vyriškis šyptelėjo ir varė toliau:

– Visai pamiršau. Nuo pasiūlymo išgerti iki susitarimo eiti į viešbutį privalai užtrukti ne ilgiau nei keturiasdešimt penkias minutes. Šveicarijoje ties kiekvienu kampu laikrodžiai, nori nenori net jugoslavai ir brazilai išmoksta punktualumo. Įsidėmėk, man vaikus reikia maitinti iš tavo komisinių.

Ji įsidėmėjo.

Milanas ištiesė jai gazuoto mineralinio vandens su citrinos griežinėliu – gėrimą lengvai galėjai palaikyti džinu su toniku, – ir liepė palūkėti.

Netrukus pradėjo eiti lankytojai. Vyrai užeidavo, dairydavosi, sėsdavosi prie staliukų po vieną, o prie jų prieidavo kas nors iš baro, tarsi vyktų koks vakarėlis, į kurį po ilgos darbo dienos pasilinksminti susirinko seni pažįstami. Kiekvieną sykį, kai vyriškis susirasdavo porą, Marija lengviau atsidusdavo. Nors jai nebebuvo taip sunku. Ji Šveicarijoje. Anksčiau ar vėliau patirs didįjį nuotykį, turės pinigų, vyrą, kaip kažkada ir svajojo. O gal lengviau todėl, kad – tik dabar tą suprato – pirmąsyk po daugelio savaičių ji vakare nepasiliko namie, pakliuvo ten, kur skamba muzika ir bent retsykiais girdi kalbant portugališkai. Ji juokėsi drauge su kitomis merginomis, siurbčiojo vaisių kokteilį ir linksmai plepėjo.

Nė viena iš jų nebuvo labai maloni, nė viena nelinkėjo jai sėkmės naujame darbe – bet tai ir suprantama. Šiaip ar taip, ji – konkurentė, varžovė, gaudysianti tą patį grobį. Bet Marijos tai nėmaž neliūdino, priešingai – žvalino: ji kovos, grumsis, nepasiduos. Panorėjusi bet kurią minutę gali sukti pro duris ir nebegrįžti – tačiau visą likusį gyvenimą žinos, jog užteko ryžto ateiti čia, susitarti dėl tokių dalykų, apie kuriuos anksčiau nebūtų drįsusi nė pagalvoti. Aš – ne likimo auka, kartojo kas minutę: nebijau rizikuoti, įveikiau save, o kada nors, nykioje senatvėje, mano širdis tyliai džiūgaus ir prisimins šias akimirkas su šviesiu ilgesiu. Kad ir kaip keista.

Ji buvo įsitikinusi, kad niekas prie jos neprieis, o rytojaus dieną viskas atrodys kaip slogus sapnas, kurio dar sykį nebenorės regėti. Tūkstantis frankų pasitaiko tik kartą, todėl geriau nusipirkti bilietą ir grįžti į Braziliją. Kad laikas bėgtų greičiau, ji ėmėsi skaičiuoti, kiek tos merginos uždirba: trys kartai su klientu per naktį, keturios valandos darbo, o suma tokia, kokią audinių parduotuvėje ji gautų per du mėnesius.

Taigi. Taip, jai užmokėjo tūkstantį frankų už naktį, bet tada fortūna tik pamalonino naujokę. Betgi vis tiek – vidutinės prostitutės pajamos visai nemažos. Tiek ji neužsidirbtų savo šalyje mokydama prancūzų kalbos. O argi sunku pasėdėti bare, pašokti, paskui atsigulti ir praskėsti kojas? Tik tiek. Netgi kalbėti nebūtina.

Pinigai – geras stimulas, svarstė ji toliau. Bet ar vien jie? O gal tie žmonės, klientai ir merginos, ieško visai kitokio pasitenkinimo? O gal pasaulis – visai ne toks, kaip dėstė mokykloje? Jeigu naudos prezervatyvus, jokio pavojaus. Niekas iš jos tėvynainių čia neužsuks. Niekas nevyksta į Ženevą, išskyrus – kaip

sykį girdėjo kalbos kursuose – tuos, kurie lankosi bankuose. Tačiau dauguma brazilų mieliau renkasi parduotuves, Majamyje ar Paryžiuje...

Trys šimtai frankų per dieną, penkias dienas per savaitę. Neįtikima! Ką gi čia dar veikia tos merginos, jeigu per mėnesį gauna tiek pinigų, kad galėtų nupirkti tėvams namą? Gal neseniai pradėjo?

O gal – Marija pati išsigando savo minties, – gal joms patinka?

Ji užsimanė išgerti – anądien šampanas labai padėjo.

– Galiu jus pavaišinti?

Priešais ją stovėjo kokių trisdešimties metų vyras kažkokių oro linijų bendrovės uniforma.

Viskas vyko kaip sulėtintoje kino juostoje. Marijai pasirodė, kad ji paliko savo kūną ir stebi save iš šalies. Mirdama iš gėdos, kaistančiais skruostais ji linktelėjo, nusišypsojo ir suvokė, kad šią minutę jos gyvenimas pasikeitė amžiams.

Vaisių kokteilis, pašnekesys, ką jūs dirbate, kaip šalta, ar ne? Man patinka ši muzika, nors labiau mėgstu „ABBA", šveicarai labai santūrūs, o jūs – iš Brazilijos? Papasakokit apie savo šalį. Ten karnavalas. Ar visos brazilės tokios gražios?

Šyptelėti ir padėkoti už komplimentą, o gal mažumėlę suglumti? Dar vienas šokis, bet reikia sekti Milaną, kuris kartkarčiais pasikaso galvą ir rodo į laikrodį ant riešo. Vyriško odekolono kvapas – teks priprasti prie svetimų kvapų. Šitas bent jau kvepia kvepalais. Jie šoka susiglaudę. Dar vienas vaisių kokteilis, o laikas bėga. Ar jis nežino apie tas keturiasdešimt penkias minutes? Ji dirsteli į laikrodį, jis klausia, ar ji ko nors laukianti, ji atsako, kad po valandos susitinkanti su draugais, jis pasiūlo eiti su juo.

Viešbutis, trys šimtai penkiasdešimt frankų, dušas po sekso (vyriškis prisipažino, kad anksčiau nė viena nėra to dariusi). Ne, čia ne Marija, tai kita būtybė, apsigyvenusi bejausmiame kūne, mechaniškai atliekančiame ritualą. Tai aktorė. Milanas paaiškino viską, išskyrus tai, kaip su klientu atsisveikinti. Ji padėkoja, bet ir jis lyg amą praradęs, apsnūdęs.

Jai norisi namo, bet reikia grįžti į klubą nunešti penkiasdešimt frankų, o ten naujas klientas, vėl kokteilis, klausimai apie Braziliją, viešbutis, vėl dušas (šįkart be komentarų). Ji grįžta, šeimininkas pasiima komisinius ir leidžia eiti, nes šįvakar mažai klientų. Ji neieško taksi, pėsčia žingsniuoja per visą Berno gatvę, dirsčiodama į kitus barus, žvilgčiodama į vitrinas su laikrodžiais, bažnyčią ties kampu (uždaryta, visada uždaryta...) O į jos žvilgsnį neatsako niekas, kaip visada.

Ji žengia per šaltį. Nejaučia, kad šalta. Neverkia, negalvoja apie gautus pinigus. Tarsi būtų transo būsenos. Yra žmonių, kurie gimsta, kad gyventų vieni. Tai nei gerai, nei blogai – tiesiog toks gyvenimas. Marija – viena iš tokių žmonių.

Jai sunkiai sekasi susikaupti ir apsvarstyti, kas nutiko. Pradėjo šiandien, bet jaučiasi tikra profesionalė, regis, jau labai seniai, visą gyvenimą, tuo verčiasi. Pajunta keistą meilę sau, pradžiunga, kad nepabėgo. Dabar reikia nuspręsti, ar ir toliau tą darys. Jeigu darys, ji taps geriausia – dar niekada jokioje srityje ji nebuvo geriausia.

Gyvenimas ją išmokė – gana greitai, – kad išgyvena stiprieji. O kad būtum stiprus, reikia būti geriausiam. Kito kelio nėra.

Iš Marijos dienoraščio; po savaitės:

Aš nesu kūnas, turintis sielą, aš esu siela, turinti regimąją dalį, vadinamą kūnu. Visas šias dienas, priešingai nei tikėjausi, labai jaučiu sielą. Ji nieko man nesako, nepriekaištauja, nesigaili manęs, vien tik stebi.

Šiandien suvokiau, kodėl taip yra: jau daug laiko aš nebegalvoju apie dalyką, vadinamą meile. Regis, ji nuo manęs pabėgo, tarsi pajutusi, kad nėra labai svarbi ar pageidaujama. Tačiau jei negalvosiu apie meilę, būsiu niekas.

Kai kitą dieną grįžau į „Kopakabaną", pastebėjau, kad į mane žvelgia pagarbiau, – supratau, kad daug merginų pasirodo vienam vakarui ir nebeištveria. Ta, kuri grįžta, tampa tarsi kitų slapta suokalbininke, drauge – ji nepabūgo sunkumų ir suvokia priežastis, dėl kurių pasirinko tokį kelią. Tiksliau, priežasčių nebuvimą.

Visos svajoja, kad atsiras vyriškis, kuris atskleis jose tikrąją moterį, bičiulę, meilužę, draugę. Bet visos jau pirmąją kiekvieno susitikimo minutę žino, kad taip nebus.

Aš privalau rašyti apie meilę. Turiu daug mąstyti, o paskui rašyti ir rašyti apie meilę – kitaip mano siela neištvers.

Nors Marija ir mąstė apie meilės svarbą, nepamiršo, ką įsakė sau aną naktį, tad visus svarstymus patikėdavo tik dienoraščiui. O šiaip ji visomis išgalėmis stengėsi tapti geriausia, uždirbti kuo daugiau pinigų per kuo trumpesnį laiką ir rasti pateisinimą tam, ką ji veikia.

Tai sunkiausia: kokios gi tikrosios priežastys?

Jai trūksta pinigų. Ne, ne tai – visiems visada reikia pinigų, betgi ne visi renkasi gyventi visuomenės užribyje. Ji trøško naujų potyrių. Ar tikrai? Miestas kupinas naujų potyrių – slidinėk, irstykis po ežerą, – bet ji tuo nesusidomėjo. O gal tiesiog jai nebebuvo ką prarasti – gyvenimas tapo nuolatiniu, kasdieniu nusivylimu?

Ne, nė vienas iš atsakymų netinka. Verčiau nesukti galvos ir taip gyventi toliau. Marija turėjo daug bendro su kitomis prostitutėmis ir kitomis pažįstamomis moterimis, kurios labiausiai troško vedybų ir užtikrinto gyvenimo. Tos, kurios apie tai nesvajojo, arba turėjo vyrus (beveik trečdalis naujųjų draugių buvo ištekėjusios), arba neseniai išsiskyrė. Siekdama suprasti save, Marija labai stropiai ėmėsi nagrinėti, kodėl jos draugės pasirinko šią profesiją.

Nieko nauja ji nesužinojo, bet sudarė atsakymų sąrašą:

a) reikia padėti namuose likusiam vyrui (o jis tam pritaria? O jei užsuktų koks vyro draugas? Tačiau Marija neišdrįso to paklausti);

b) reikia nupirkti namą motinai (ji irgi taip teisinasi – kilnu, bet nelabai tikra);

c) reikia pinigų sugrįžti (kolumbietės, tailandietės, perujietės ir brazilės tiesiog svaigo nuo šio motyvo; nors jau ne sykį laikė rankose reikiamą sumą bilietui, bet greitai ją iššvaistydavo pabūgusios svajonę įgyvendinti);

d) man patinka (labai nederantis su klubo aplinka atsakymas, nenuoširdus);

e) nieko kito nepavyko susirasti (irgi ne pasiteisinimas, Šveicarijoje pilna laisvų darbo vietų auklėms, vairuotojams, virėjoms).

Galų gale taip ir nesuradusi įtikinamos priežasties, Marija liovėsi aiškintis ją supantį pasaulį.

Ji įsitikino, kad Milanas sakė teisybę: daugiau niekas jai nesiūlė tūkstančio frankų už kelias drauge praleistas valandas. Bet niekas neprieštaraudavo, jai paprašius trijų šimtų penkiasdešimties frankų, tarsi tai būtų savaime suprantamas dalykas, pasitikslindavo tik norėdami ją pažeminti ar apsidrausti nuo nemalonių netikėtumų.

Viena iš merginų pasakė:

– Prostitucija skiriasi nuo kitų amatų: pradedančioji gauna daugiau nei patyrusi. Todėl visada apsimesk, kad esi naujokė.

Marija dar nesužinojo, kas tie ypatingieji klientai, paminėti pirmąją naktį, – niekas daugiau tos temos nelietė. Greitai ji įsisavino svarbiuosius savo profesijos dėsnius: nieko neklausinėti apie asmeninį kliento gyvenimą, šypsotis ir kuo mažiau kalbėti,

neskirti pasimatymų ne klube. Patį svarbiausią patarimą Marijai davė viena filipinietė, vardu Nija:

– Kai vyras baigia, dejuok, tarsi patirtum nežemišką malonumą. Tada jis ir vėl rinksis tave.

– Bet kodėl gi? Juk vyrai moka už savo malonumą.

– Tu klysti. Jeigu jiems stovi, tai dar neįrodo vyriškumo. Tikras vyras tik tas, kuris sugeba patenkinti moterį. O jeigu gali patenkinti prostitutę, tai įsivaizduoja, kad yra visų geriausias.

Taip prabėgo šeši mėnesiai. Apie „Kopakabaną“ Marija sužinojo viską, ką reikėjo žinoti. Tai iš tiesų viena brangiausių vietų Berno gatvėje. Dauguma klientų – kompanijų vadovai, galintys grįžti namo vėlai, nes „vakarieniauja su verslo partneriais“, tačiau „vakarienės“ laiko limitas – vienuolikta valanda vakaro. Dauguma prostitučių – nuo aštuoniolikos iki dvidešimt dvejų, padirba vidutiniškai porą metų, po to jas keičia naujokės. Tada jos traukia į „Neoną“, paskui gana greitai į „Kseniumą“. Kuo daugiau joms metų, tuo mažesnė kaina ir ilgesnės darbo valandos. Galų gale beveik visos atsiduria „Tropikų ekstazėje“, kur priima ir virš trisdešimties. O ten – pora studentų per dieną, tad uždarbio vos pakanka kukliai pragyventi. Blogiausiu atveju visas uždarbis – tik pigaus vyno butelis.

Marija aptarnavo daugybę vyrų. Nei jų amžius, nei drabužiai nebuvo jai svarbu. „Taip“ arba „ne“ priklausė nuo jų skleidžiamo kvapo. Neturėjo nieko prieš cigaro kvapą, bet nekentė vyrų, išsikvepinusių pigiais kvepalais, trenkiančių prakaitu ar pagiriomis. „Kopakabana“ buvo rami vietelė, o Šveicarija – bene dėkingiausia šalis pasaulyje dirbti prostitute, jeigu dokumentai tvarkingi ir skrupulingai moki socialinio draudimo įmokas. Mi-

lanas nesiliovė kartoti netrokštąs, kad jo vaikai išvystų tėvą laikraščių skandalų puslapiuose, ir griežčiau nei policininkas kontroliavo savo „pavaldines“.

Bet įveiki pirmųjų naktų barjerą ir supranti, kad darbas toks pat kaip kiti: įtampa, konkurencija, pastangos „išlaikyti lygį“, gyvenimas pagal grafiką, skundai dėl darbo krūvio, sekmadienio poilsis. Dauguma prostitučių buvo tikinčios, vaikščiojo į savo šventyklas, atlikdavo apeigas ir meldėsi savo dievams.

O Marija maldą išliedavo dienoraščio puslapiuose, kad apramintų sielą. Savo nuostabai ji aptiko, kad kas penktas klientas ateina ne pasimylėti, bet pasišnekėti. Užmoka reikiamą sumą, vedasi į viešbutį, o atėjus metui nusirengti sako – tai nebūtina. Jie nori išsikalbėti apie įtampą darbe, neištikimą žmoną, vienatvės pojūtį, kai nėra su kuo nė žodeliu persimesti (jai puikiai pažįstama situacija).

Išsyk Marijai buvo labai keista. Bet vieną dieną, eidama į viešbutį su turtingu prancūzu, parenkančiu kandidatus į aukštus postus (apie savo darbą vyriškis kalbėjo lyg apie įdomiausią dalyką pasaulyje), ji išgirdo paaiškinimą:

– Žinai, kas pasaulyje vienišiausias? Vadovaujantis darbuotojas, padaręs sėkmingą karjerą, gaunąs didžiulę algą, pelnęs viršininkų bei pavaldinių pasitikėjimą, sukūręs šeimą, su kuria praleidžia atostogas, turįs vaikų, kuriems padeda ruošti pamokas. Ir štai vieną gražią dieną juos aplanko toks tipas kaip aš ir pasiūlo: „Gal norėtumėt pakeisti darbovietę ir uždirbti dvigubai daugiau? Ir tasai žmogus, turįs viską, kad būtų mylimas ir laimingas, tampa labiausiai apgailėtina būtybe visame pasaulyje. Kodėl? Todėl, kad neturi su kuo pasišnekėti. Jis svarsto mano pasiūlymą, bet negali jo aptarti su kolegomis, nes tie iš paskuti-

niųjų stengsis jį įtikinti nieko nekeisti. Negali pasikalbėti nė su žmona, žengusia petys petin jo pergalingos karjeros metu: žmona išmano apie ramybę ir stabilumą, bet ne apie riziką. Jam nėr su kuo pasišnekėti, o juk stovi svarbiausio pasirinkimo akivaizdoje. Įsivaizduojat, kaip tas vyras jaučiasi?

Ne, Marija nemanė, kad tas vyras – vienišiausias pasaulyje. Ji žinojo dar vienišesnį žmogų visame žemės rutulyje – tai ji pati. Tačiau klientui neprieštaravo tikėdamasi gerų arbatpinigių. Ir neapsiriko. Ir suprato, kad privalo padėti klientui atsipalaiduoti, išsivaduoti iš didžiulės nuolat jį slegiančios įtampos. Taip ji šioje paslaugų srityje taps geriausia ir dar gaus papildomų pinigų.

Suvokusi, kad išlaisvinti iš sielos įtampos – dar pelningiau nei išlaisvinti iš kūno įtampos, Marija vėl ėmė lankytis bibliotekoje. Prašė knygų apie sutuoktinių problemas, psichologiją, politiką. Bibliotekininkė buvo sužavėta – mergina, kuriai ji iškart pajuto simpatiją, išmetė iš galvos seksą ir susitelkė į rimtesnius dalykus. Marija nuolat skaitė laikraščius, sklaidė ekonomikos puslapius, nes dauguma jos klientų buvo verslininkai. Ji rinkosi knygas apie pagalbą sau – beveik visi klausdavo ją patarimo. Gilinosi į veikalus apie žmogaus emocijas, kad paguostų dėl vienokių ar kitokių bėdų. Marija buvo neįprasta prostitutė ir po šešių darbo mėnesių pelnė pagarbą, turėjo rinktinę nuolatinę klientūrą, o draugės jai pavydėjo, niekino, bet sykiu ir žavėjosi.

O kai dėl sekso, tai niekas nepasikeitė: ji atsiguldavo, paprašydavo užsimauti prezervatyvą, truputį padejuodavo, kad užsidirbtų arbatpinigių (filipinietės Nijos dėka sužinojo, kad dejonės prideda penkiasdešimt frankų), o po to lįsdavo po dušu tikėdamasi, kad vanduo nuplaus ir sielą. Jokių variacijų. Jokių

bučinių: bučinys prostitutei – šventas dalykas. Nija išaiškino, kad bučinius dovanos didžioji gyvenimo meilė, – kaip pasakoje apie miegančiąją gražuolę; tie bučiniai prikels iš miegų ir iš tikrovės grąžins į pasaką, o Šveicarija vėl pavirs šokolado, karvių ir laikrodžių šalimi.

Taip pat ir jokių orgazmų, pasitenkinimo, įsiaudrinimo. Stengdamasi tapti geriausia, Marija peržiūrėjo keletą pornografinių filmų, tikėdamasi kai ką panaudoti savo darbe. Išvydo daug įdomaus, bet nesiryžo to taikyti klientams – užimtų per daug laiko, o Milanas labai patenkintas tada, kai moteriškės per naktį aptarnauja tris vyrus.

Po pusmečio Marija į banką pasidėjo šešiasdešimt tūkstančių frankų, ėmė lankytis brangiuose restoranuose, nusipirko televizorių (niekada neįsijungdavo, bet vis tiek džiaugėsi, jog įsigijo) ir rimtai svarstė galimybę susirasti geresnį butą. Jau galėjo pirktis knygų, tačiau tebevaikščiojo į biblioteką, tapusią jai tvirtu bei patikimu tiltu į tikrąjį pasaulį. Jai patiko šnekėtis su bibliotekininke, kuri džiaugėsi, jog Marija turbūt susirado vaikiną ir darbą. Moteris taip nusprendė, nors nieko neklausinėjo, kadangi šveicarai drovūs ir diskretiški (klaidingas įsitikinimas: „Kopakabanoje“ ir lovoje šveicarai nekąą drovesni ir neką drąsesni už bet kurios kitos pasaulio tautos vyrus).

Iš Marijos dienoraščio, slogų sekmadienio vakarą:

Visus vyrus, kad ir kokie jie būtų, aukšti ar žemi, arogantiški ar drovūs, simpatiški ar nelabai, vienija tai, kad į „Kopakabaną“ visi jie ateina bijodami. Patyrusieji bando slėpti baimę pakėlę balsą, baikštieji apsimesti nemoka, todėl geria, taip tikėdamiesi atsikratyti nemalonių pojūčių. Tačiau nėra abejonių – visi jie stingsta iš baimės, išskyrus nebent ypatinguosius klientus, kurių Milanas man dar neparodė.

Ko gi jie bijo? Tiesą sakant, tai man reikėtų virpėti. Juk tai aš einu į nežinomą viešbutį, silpna moteris, be jokio ginklo. Vyrai – labai keista padermė: kalbu ne vien apie „Kopakabanos“ lankytojus, bet apskritai. Jie gali muštis, šaukti, grasinti, bet iš tikrųjų mirtinai bijo moterų. Galbūt ne tų, kurias jie vedę, tačiau visada atsiras moteris, kuri juos gąsdins ir privers tenkinti visas savo užgaidas. Galbūt netgi tikra motina.

Vyrai, kuriuos Marija pažino atvykusi į Ženevą, stengėsi atrodyti pasitikintys savimi, tarsi būtų pasaulio viešpačiai ir savo pačių gyvenimo šeimininkai, tačiau kiekvieno jų akyse ji regėjo siaubą – žmonos baimę, paniką, kad nebus erekcijos, kad pasirodys prastas meilužis netgi prostitutei, kuriai moka. Batų parduotuvėje nusipirkę netinkamų batų porą, jie grįžtų su čekiu ir atsiimtų pinigus. Čia jie irgi moka firmai, bet nesulaukę erekcijos niekada neišdrįstų grįžti į klubą – bijotų, kad kitos moterys jau žino apie nesėkmę.

„Juk tai man reikėtų gėdytis, kad neįstengiau sujaudinti vyriškio. Bet gėdijasi jie“.

Kad išvaduotų vyrus iš tokių kančių, Marija stengėsi sužadinti jų geismus, o jei kuris pasitaikydavo per daug išgėręs ar jautresnis, sekso vengdavo, apsiribodavo tik glamonėmis ir masturbavimu. Beje, jie likdavo patenkinti – atrodytų, absurdiška, juk ir vieni gali pasimasturbuoti.

Marija siekė, kad klientai nejaustų gėdos. Ir tie vyrai, galingi ir arogantiški savo darbe, nuolat susiduriantys su pavaldiniais, klientais, tiekėjais, išankstinėmis nuomonėmis, paslaptimis, veidmainyste, padlaižiavimu, baime, įtampa, vakare sukdavo į barą

ir nepagailėdavo trijų šimtų penkiasdešimties Šveicarijos frankų, kad naktį užsimirštų.

Naktį? Ne, Marija, tu perdedi. Tiesą sakant, tai keturiasdešimt penkios minutės, o jei atmesim laiką, skirtą nusirengti ir apsirengti, pasakyti vieną kitą banalybę, jei atmesim netikrų glamonių laiką, teliks vienuolika minučių gryno sekso.

Vienuolika minučių. Pasaulis sukasi apie tai, kas tetrunka vienuolika minučių.

Ir dėl šių vienuolikos minučių per parą (jei manysime, kad visi vyrai kasdien pasimyli su žmonomis, bet tai visiškas absurdas ir neteisybė) jie tuokiasi, išlaiko šeimą, kenčia vaikų verksmą, nužemintai aiškinasi, kodėl vakare grįžo vėliau, dairosi į dešimtis, šimtus kitų moterų, su kuriomis mielai pasivaikščiotų palei Ženevos ežerą, perkasi brangius drabužius, o žmonoms perka dar brangesnius, moka prostitutėms, kad gautų, ko žmonos nesuteikia, išlaiko ištisas kosmetikos, dietinių produktų, sporto, pornografijos ir valdžios industrijas, o susitikę su kitais vyrais, priešingai įprastinei nuomonei, niekada apie moteris nekalba. Kalba apie darbą, pinigus, sportą.

Žmonijos civilizacijai iškilo didžiulė grėsmė, ir ji susijusi ne su Amazonės miškų kirtimu, ozono skyle, pandų nykimu, rūkymu, kancerogeniniais produktais, baudžiamosios sistemos trūkumais, kaip skelbia laikraščiai.

Ir susijusi būtent su ta sritimi, kurioje dirba Marija, – su seksu.

Aišku, ji dirba ne tam, kad išgelbėtų žmoniją, bet kad papildytų banko sąskaitą, reguliariai siųstų pinigus motinai (ta labai pradžiugo sužinojusi, kad anksčiau pinigų nesulaukdavo dėl šveicarų pašto, veikiančio ne taip gerai, kaip brazilų, kaltės), nusi-

pirktų viską, apie ką svajojo ir ko niekada neturėjo. Dar pusę metų ji pakentės pasirinktą vienatvę. Marija persikėlė į kur kas patogesnį butą, su centriniu šildymu (nesvarbu, kad jau vasara), o pro langą regėjo bažnyčią, japonų restoraną, prekybos centrą ir jaukią kavinukę, kurioje ji lankydavosi pasklaidyti laikraščių.

Belieka dar ilgiau nei pusmetį kęsti rutiną: „Kopakabana", vyriškio siūlomas gėrimas, šokis, paistalai apie Braziliją, viešbutis, pinigai iš anksto, pašnekesys ir profesionalios glamonės, tiek kūno, tiek sielos, ypač sielos – Marija padeda spręsti asmenines problemas, pusvalandžiui tampa drauge, o iš to pusvalandžio vienuolika minučių skirta strėnų judesiams ir apsimestinio malonumo dejonėms. Dėkoju, tikiuosi, ir kitą savaitę pasimatysim, jūs puikus meilužis, kitąkart papasakosit, kuo baigėsi ta istorija, o, jūs toks dosnus, tikrai, nereikia, man buvo taip gera su jumis.

Ir svarbiausia – neįsimylėti. Visų svarbiausias, visų reikalingiausias patarimas, duotas tos brazilės prieš jai pačiai išnykstant (turbūt įsimylėjo). Per du darbo mėnesius Marijai ne kartą siūlė tekėti, kokius triskart – labai rimtai: banko valdytojas, lakūnas, su kuriuo praleido pirmąją naktį, ir ginklų parduotuvės savininkas. Visi trys žadėjo „ištraukti ją iš čia", žadėjo namus, saugią ateitį, tikino drauge susilauksią vaikų, o paskui ir anūkų.

Ir viskas dėl tų vienuolikos minučių per dieną? Negali būti. Padirbėjusi „Kopakabanoje" Marija patyrė, kad ji ne vienintelė vieniša. Troškulį žmogus gali kęsti savaitę, alkį – porą savaičių, be namų gali išbūti daugybę metų, o vienatvės nepakelia. Tai didžiausia kankynė, baisiausias išbandymas. Visus tuos vyrus, troškusius jos draugijos, kamuoja tas pats destruktyvus jausmas – pojūtis, tarsi niekam visoje žemėje nebūtum reikalingas.

Kad išvengtų meilės gundymų, širdies dalykus patikėdavo tik dienoraščiui. Į „Kopakabaną“ įžengdavo vien jos kūnas bei protas, kiekvieną syk vis imlesnis ir lankstesnis. Marijai pavyko įtikinti save, kad atvyko į Ženevą ir atsidūrė Berno gatvėje dėl kažin kokios ypatingos priežasties, ir kaskart imdama naują knygą bibliotekoje patvirtindavo sau: niekas dar neparašė apie tas vienuolika minučių ir neatskleidė jų svarbos. Gal tai skirta padaryti jai, gal tai jos likimas, tiesa, žiaurokas: parašyti knygą, papasakoti savo istoriją, savo nuotykį.

Būtent – nuotykį. Gal šis žodis ir yra tai, ko jai reikia, uždraustas žodis, kurio daug kas neišdrįsta ištarti, bet mielai seka kitų nuotykius per televizorių nuo ryto iki vakaro rodomuose filmuose. Ak, nuotykiai: dykumos, nepažįstamos vietovės, pokalbiai su paslaptingais vyrais valtyje vidury upės, lėktuvai, kino studijos, indėnų gentys, ledynai, Afrika...

Jai patiko mintis apie knygą – apmąstė ir pavadinimą: „Vienuolika minučių“. Suskirstė klientus į tris tipus. Terminatoriai (pagal jai įstrigusio filmo veikėjo vardą) įžengia į barą jau įgėrę, apsimeta į nieką nežiūrį, nes mano, kad visi sužiuro į jį, šoka mažai ir viešbutyje eina tiesiai prie reikalo. „Gražios moters“ tipas (irgi pagal filmą) stengiasi būti elegantiškas, galantiškas, malonus, tarsi be jo lipšnumo žemė nustotų suktis apie savo ašį. Jis nuduoda, kad traukė pro šal ir užsuko netyčia. Iš pradžių, pakeliui į viešbutį, jie būna švelnūs ir drovūs, užtat paskui – daug reiklesni už terminatorius. Ir pagaliau – krikštatėviai (dar vieno filmo dėka), moters kūną laiką preke. Jie neapsimetinėja, pašoka, pakalba, nešvaisto pinigų – žino, ką ir už kiek perka, ir niekada neatveria širdies. Jie bene vieninteliai žino, ką iš tiesų reiškia žodis „nuotykis“.

Iš Marijos dienoraščio; tądien, kai nedirbo dėl menstruacijų:

Jeigu kas šiandien paprašytų manęs papasakoti savo gyvenimą, galėčiau pavaizduoti save kaip nepriklausomą, ryžtingą ir laimingą moterį. Bet taip nėra: man uždrausta minėti tą vienintelį žodį, kuris yra daug svarbesnis už vienuolika minučių, – meilė.

Visą gyvenimą meilę supratau kaip savanorišką vergiją. Ir klydau: vergija nėra meilė. Kas jaučiasi laisvas, myli iš visų jėgų.

O kas myli iš visų jėgų, jaučiasi laisvas.

Ir todėl, kad ir ką patirčiau, daryčiau, atrasčiau, viskas beprasmiška. Tikiuosi, laikas netruks prabėgti ir aš toliau ieškosiu savęs – ieškosiu vyro, kuris supras mane ir neskaudins.

Bet kokius niekus čia plepu? Jei myli, negali skaudinti kito, juk kiekvienas atsakingas už savo jausmus.

Netekusi tų, kuriuos mylėjau, jaučiausi sužeista. Šiandien esu įsitikinusi, kad niekas nieko nepraranda, nes niekas niekam ir nepriklauso.

Štai tikroji laisvė: turėti svarbiausią dalyką pasaulyje, bet jo nesisavinti.

Prabėgo dar trys mėnesiai, atėjo ruduo, pagaliau priartėjo ir kalendoriuje pabraukta data: po devyniasdešimties dienų ji grįžta namo. Viskas taip greitai ir taip lėtai, pagalvojo ji, laikas teka labai skirtingai, nelygu tavo dvasinė būsena. Bet vis tiek jos nuotykis eina į pabaigą. Žinoma, jis galėtų tęstis toliau, bet Marija vis nepamiršta nematomosios moters ir liūdnos jos šypsenos tada, kai abi vaikštinėjo palei ežerą ir moteris pasakė, jog viskas ne taip paprasta, kaip atrodo. Kad ir kokie galingi būtų gundymai, kad ir kaip ryžtingai ji būtų nusiteikusi įveikti visas iškylančias kliūtis, per tuos vienatvės mėnesius suprato – ateis laikas padėti tašką. Po trijų mėnesių ji grįš į Brazilijos glūdumą, įsigys nedidelę fazendą (pasirodo, uždirbo daugiau nei tikėjosi), karvių (braziliškų, ne šveicariškų), pasiims tėvus, pasisamdys keletą darbininkų ir pradės verslą.

Nors tebemanė, kad meilė – tikrosios laisvės išraiška ir kad niekas negali savintis kito žmogaus, vis dėlto puoselėjo slaptus keršto planus. Pavyzdžiui, apie pergalingą grįžimą į Braziliją. Įsikūrusi fazendoje, nuvyks į miestą, nudroš į banką, kur dirba vaikinas, kažkada iškeitęs ją į geriausią jos draugę, ir pasidės ten didžiulę pinigų sumą. „Labas, kaip sekasi, nebepažįsti?“ – pa-

klaus jis. Ji sukaups atmintį ir galų gale pasakys: ne, nes visus metus praleido EU-RO-PO-JE (taip ir išskiemenuos, kad girdėtų visi jo kolegos). Ne, geriau pasakys ŠVEI-CA-RI-JO-JE (skambės egzotiškiau ir įspūdingiau nei Prancūzijoje), kur veikia garsiausi pasaulio bankai.

O jūs?.. Jis pradės aiškinti, kad kartu mokėsi. Ji numyks: „A... Kažką pamenu", bet tik iš mandagumo. Štai jis – tas saldusis kerštas. Paskui ji daug dirbs, ir kai verslas eis kaip iš pypkės, atsidės svarbiausiam dalykui gyvenime – susiras tikrąją meilę, vyrą, laukusį jos visus tuos metus, ji tik neturėjo galimybės jo susitikti.

Marija nutarė visam laikui išmesti iš galvos mintį apie knygą „Vienuolika minučių". Dabar visas jėgas reikia sutelkti ateities planams įgyvendinti, taupyti fazendai, kitaip teks atidėti kelionę, o tai didžiulė rizika.

Tą vakarą ji užsuko pas savo geriausią – ir vienintelę – draugę bibliotekininkę. Paprašė knygos apie gyvulių auginimą ir ūkio administravimą. Bibliotekininkė prisipažino:

– Žinot, prieš kelis mėnesius, kai ieškojote leidinių apie seksą, aš nejuokais susirūpinau. Juk tiek daug jaunų dailių merginų susigundo lengvu uždarbiu, pamiršta, kad ir jos pasens, o tada jau neturės galimybių susitikti savo gyvenimo vyro.

– Kalbate apie prostituciją?

– Gal kiek per stipriai pasakyta.

– Jau minėjau, kad dirbu firmoje, eksportuojančioje ir importuojančioje mėsą. Bet nejaugi prostitucijos pasekmės tokios rimtos, jeigu mergina laiku tą darbą meta? Galų gale kas jaunystėje nedaro klaidų?

– Visi narkomanai taip aiškina – svarbu laiku mesti. O nė vienas nemeta.

– Jūs labai graži moteris, gimėte šalyje, kuri gerbia savo piliečius. Turbūt esate laiminga?

– Didžiuojuosi tuo, kad įveikiau sunkumus.

Papasakoti savo istoriją? Gal šiai merginai išeitų į naudą?

– Vaikystėje buvau laiminga, mokiausi vienoje geriausių Berno mokyklų, persikėliau į Ženevą, dirbau, sutikau vyrą, kuris mane pamilo, ištekėjau. Viską dariau dėl jo, o jis dėl manęs. Laikas bėgo, jis išėjo į pensiją. Regis, atėjo metas leisti laiką kaip nori, tačiau jo akys apsiblausė – juk visą gyvenimą jis niekada neskyrė laiko sau. Mes niekuomet nesipykom, gyvenom tyliai ramiai, jis niekuomet manęs neišdavė, nepažemino. Gyvenome normalų gyvenimą, tokį normalų, kad be darbo jis pasijuto niekam nereikalingas, nesvarbus ir po metų mirė nuo vėžio.

Ji dėsto tiesą, bet gal šiai merginai nemalonu klausytis.

– Kad ir kaip ten būtų, geriau, kai gyvenimas nepateikia jokių staigmenų, – pabaigė ji. – O gal mano vyras būtų miręs dar anksčiau, jei būtume gyvenę kitaip.

Marija nusprendė sužinoti viską apie ūkio administravimą. Turėjo laisvą popietę ir nusprendė truputėlį pasivaikščioti. Aukštutinėje miesto dalyje ji pastebėjo nedidelę geltoną lentelę su saulute ir užrašu: „Santjago kelias“. Kas tai? Ji užėjo pasiteirauti į barą kitoje gatvės pusėje, kadangi buvo įpratusi klausti visko, ko nežino.

– Neturiu supratimo, – tarstelėjo padavėja.

Baras buvo labai prašmatnus, kava kainavo trigubai brangiau nei kitur. Bet jeigu jau užsuko ir turi pinigų, paprašė kavos ir nusprendė pasigilinti į ūkininkavimą. Entuziastingai atsivertė knygą, bet tik pasklaidė – nuobodu kaip reta. Bus įdomiau, jei apie tai pasišnekės su savo klientais, – jie žino, kaip geriausia tvarkyti savo pinigus. Sumokėjo už kavą, atsistojo, padėkojo ją aptarnavusiai merginai, paliko gerų arbatpinigių (buvo prietaringa, tikėjo, kad tas, kuris daug duoda, daug ir pats gaus), pa-

suko durų link ir nesuvokdama tos akimirkos svarbos išgirdo frazę, kuri visam laikui pakeis jos planus, jos ateitį, mintis apie fazendą, laimę, jos moterišką sielą, jos vyrišką požiūrį į gyvenimą, vietą pasaulyje.

– Minutėlę.

Ji nustebo. Čia gi ne „Kopakabana", kur vyrai turi teisę taip elgtis (tiesa, moteris gali atsakyti: „Ne, man reikia eiti").

Marija ketino apsimesti, kad negirdi, bet smalsumas nugalėjo ir ji atsisuko. Išvydo keistoką vaizdą: ilgaplaukis kokių trisdešimties metų vyras (o gal, reikėtų sakyti, kokių trisdešimties metų vaikinas? – jos pasaulis taip greitai seno) priklaupęs ant kelio tapė vieną poną, sėdėjusį prie staliuko su anyžinės taure, o aplinkui buvo primėtyta teptukų. Anksčiau ji šių žmonių nepastebėjo.

– Neišeikite. Aš tuoj pabaigsiu. Norėčiau nutapyti ir jus.

Marija atsakė – ir atsakydama sukūrė grandį, kurios visatoje trūko.

– O kam? Aš nenoriu.

– Jūs spinduliuojate šviesą. Leiskite padaryti bent eskizą.

Kas yra eskizas? Ką reiškia „spinduliuojate šviesą"? Bet atrodo, kad vyras kalba rimtai! O jeigu čia žymus dailininkas? Ji bus įamžinta drobėje! Paveikslą nuveš į Paryžių arba į Salvadorą da Bają. Ji taps legenda!

Bet kita vertus, ką čia tas vyras su visa savo manta veikia tokiame brangiame ir turbūt populiariame bare?

Atspėjusi jos mintį barmenė pusbalsiu pasakė:

– Jis garsus menininkas.

Nuojauta jos neapgavo. Marija stengėsi laikytis šaltakraujiškai.

– Jis dažnokai čia užsuka ir ką nors atsiveda. Sako, kad mūsų aplinka jį įkvepia. Jis kuria pano, kuriame įamžins miestui labiausiai nusipelniusius žmones. Tai merijos užsakymas.

Marija pažvelgė į tapomą žmogų. Barmenė vėl atspėjo jos mintį.

– Tai chemikas, kurio atradimas padarė tikrą perversmą. Gavo Nobelio premiją.

– Dar neišeikit, – pakartojo dailininkas. – Po penkių minučių pabaigsiu. Užsisakykit ko norit, mano sąskaita.

Marija tarsi užhipnotizuota atsisėdo prie baro, užsisakė anyžinės (ji nelabai išmanė apie gėrimus, todėl pasekė Nobelio premijos laureato pavyzdžiu) ir ėmė stebėti dailininką. „Aš miestui nenusipelniau, vadinasi, jis susidomėjo manimi dėl kitų priežasčių. Bet jis – ne mano skonio“, – pamanė prisiminusi, ką kartojo sau nuo pat darbo „Kopakabanoje“ pradžios: jos išsigelbėjimas – savanoriškas atsisakymas visų širdies spendžiamų pinklių. O jeigu taip, galima ir luktelėti; gal barmenė sako tiesą ir tas vyriškis atvers jai duris į nepažįstamą pasaulį, apie kurį visada svajojo: argi nemąstė apie modelio karjerą?

Marija stebėjo, kaip greitai ir lengvai dirba dailininkas, – drobė buvo didžiulė, nors kitų nutapytųjų veidų nesimatė. Gal tas vyras (vadins jį vyru, ne vaikinu, kad pati nepasijustų sena) suteiks jai naują galimybę? Nepanašu, kad jis tik norėtų praleisti su ja naktį. Po penkių minučių, kaip ir pažadėjo, jis baigė, o Marija mąstė apie Braziliją, apie savo šlovingą ateitį. Ne, ji nesileis į pažintis su tais, kurie tik pakenktų jos planams.

– Dėkoju, galite pakeisti pozą, – tarė dailininkas chemikui, kuris lyg iš miego atsibudo.

Ir pasisukęs į Mariją be ceremonijų tarė:

– Eikite į aną kampą ir patogiai įsitaisykite. Puikus apšvietimas.

Tarsi viskas likimo jau sudėliota, tarsi viskas savaime būtų aišku, tarsi ji būtų tą vyrą pažinojusi visą gyvenimą, tarsi visą gyvenimą būtų miegojusi, o dabar pabudusi ir supratusi, ką jai daryti? Marija paėmė savo stiklą su anyžine, rankinę, knygas apie ūkį ir pasuko į nurodytą vietą – link staliuko prie lango. Jis perkėlė teptukus, drobę, virtinę mažų tūtelių su įvairių spalvų dažais, pakelį cigarečių arčiau jos, o pats priklaupė prie jos kojų.

– Pasistenkite nejudėti.

– Daug norite; visas mano gyvenimas labai judrus.

Jai pačiai ši frazė pasirodė žavinga, tačiau dailininkas nesureagavo. Stengdamasi nesivaržyti dėl jo žvilgsnio, Marija mostelėjo į lentelę už lango, kur gatvė baigėsi aikšte:

– Kas tas Santjago kelias?

– Piligrimų maršrutas. Viduramžiais visos Europos maldininkai traukė tuo keliu į Ispaniją, Kompostelos Santjagą.

Jis apsibrėžė dalį drobės ir ruošė teptukus. Marija sėdėjo ir nežinojo, kaip elgtis, ką daryti.

– Vadinasi, eidama šita gatve atsidurčiau Ispanijoje?

– Po dviejų trijų mėnesių. Noriu paprašyti jus pasėdėti tyliai. Neilgiau kaip dešimt minučių. Ir nuimkite nuo stalo tą paketą.

– Tai knygos, – pasakė ji mažumėlę suerzinta tokio įsakmaus prašymo tono. Lai žino, kad priešais jį – išsilavinusi moteris, kuri laiką leidžia bibliotekose, o ne parduotuvėse. Bet jis pats be jokių ceremonijų paėmė knygas ir padėjo ant grindų.

Įspūdžio padaryti nepavyko. Tiek to, ir nereikia, ji ne darbe, kerus reikia pasilaikyti vakarui, tiems vyrams, kurie už pastan-

– Jis dažnokai čia užsuka ir ką nors atsiveda. Sako, kad mūsų aplinka jį įkvepia. Jis kuria pano, kuriame įamžins miestui labiausiai nusipelniusius žmones. Tai merijos užsakymas.

Marija pažvelgė į tapomą žmogų. Barmenė vėl atspėjo jos mintį.

– Tai chemikas, kurio atradimas padarė tikrą perversmą. Gavo Nobelio premiją.

– Dar neišeikit, – pakartojo dailininkas. – Po penkių minučių pabaigsiu. Užsisakykit ko norit, mano sąskaita.

Marija tarsi užhipnotizuota atsisėdo prie baro, užsisakė anyžinės (ji nelabai išmanė apie gėrimus, todėl pasekė Nobelio premijos laureato pavyzdžiu) ir ėmė stebėti dailininką. „Aš miestui nenusipelniau, vadinasi, jis susidomėjo manimi dėl kitų priežasčių. Bet jis – ne mano skonio“, – pamanė prisiminusi, ką kartojo sau nuo pat darbo „Kopakabanoje“ pradžios: jos išsigelbėjimas – savanoriškas atsisakymas visų širdies spendžiamų pinklių. O jeigu taip, galima ir luktelėti; gal barmenė sako tiesą ir tas vyriškis atvers jai duris į nepažįstamą pasaulį, apie kurį visada svajojo: argi nemąstė apie modelio karjerą?

Marija stebėjo, kaip greitai ir lengvai dirba dailininkas, – drobė buvo didžiulė, nors kitų nutapytųjų veidų nesimatė. Gal tas vyras (vadins jį vyru, ne vaikinu, kad pati nepasijustų sena) suteiks jai naują galimybę? Nepanašu, kad jis tik norėtų praleisti su ja naktį. Po penkių minučių, kaip ir pažadėjo, jis baigė, o Marija mąstė apie Braziliją, apie savo šlovingą ateitį. Ne, ji nesileis į pažintis su tais, kurie tik pakenktų jos planams.

– Dėkoju, galite pakeisti pozą, – tarė dailininkas chemikui, kuris lyg iš miego atsibudo.

Ir pasisukęs į Mariją be ceremonijų tarė:

– Eikite į aną kampą ir patogiai įsitaisykite. Puikus apšvietimas.

Tarsi viskas likimo jau sudėliota, tarsi viskas savaime būtų aišku, tarsi ji būtų tą vyrą pažinojusi visą gyvenimą, tarsi visą gyvenimą būtų miegojusi, o dabar pabudusi ir supratusi, ką jai daryti? Marija paėmė savo stiklą su anyžine, rankinę, knygas apie ūkį ir pasuko į nurodytą vietą – link staliuko prie lango. Jis perkėlė teptukus, drobę, virtinę mažų tūtelių su įvairių spalvų dažais, pakelį cigarečių arčiau jos, o pats priklaupė prie jos kojų.

– Pasistenkite nejudėti.

– Daug norite; visas mano gyvenimas labai judrus.

Jai pačiai ši frazė pasirodė žavinga, tačiau dailininkas nesureagavo. Stengdamasi nesivaržyti dėl jo žvilgsnio, Marija mostelėjo į lentelę už lango, kur gatvė baigėsi aikšte:

– Kas tas Santjago kelias?

– Piligrimų maršrutas. Viduramžiais visos Europos maldininkai traukė tuo keliu į Ispaniją, Kompostelos Santjagą.

Jis apsibrėžė dalį drobės ir ruošė teptukus. Marija sėdėjo ir nežinojo, kaip elgtis, ką daryti.

– Vadinasi, eidama šita gatve atsidurčiau Ispanijoje?

– Po dviejų trijų mėnesių. Noriu paprašyti jus pasėdėti tyliai. Neilgiau kaip dešimt minučių. Ir nuimkite nuo stalo tą paketą.

– Tai knygos, – pasakė ji mažumėlę suerzinta tokio įsakmaus prašymo tono. Lai žino, kad priešais jį – išsilavinusi moteris, kuri laiką leidžia bibliotekose, o ne parduotuvėse. Bet jis pats be jokių ceremonijų paėmė knygas ir padėjo ant grindų.

Įspūdžio padaryti nepavyko. Tiek to, ir nereikia, ji ne darbe, kerus reikia pasilaikyti vakarui, tiems vyrams, kurie už pastan-

gas jai užmokės. Kam megzti santykius su tapytoju, kuris tikriausiai neturi pinigų net pavaišinti ją kavos puodeliu? Trisdešimtmetis vyras neturėtų nešioti tokių ilgų plaukų – atrodo juokingai. Bet iš kur ji ištraukė, kad jis neturi pinigų? Padavėja sakė, jis garsus, – o gal kalbėjo apie chemiką? Žvilgtelėjo, kaip dailininkas apsirengęs, tačiau iš patirties žinojo, kad kukliai apsirengusieji, kaip šis vyras, dažnai pasirodo turį daugiau pinigų už tuos, kurie dėvi prašmatnų kostiumą ir ryši kaklaraištį.

„Ko aš čia suku galvą dėl to vyro? Man įdomiau paveikslas“.

Dešimt minučių – nedidelė kaina už nemirtingumą drobėje. Marija matė, kad dailininkas ją tapo prie nusipelniusio chemiko ir ėmė galvoti, ar tik nereikėtų paprašyti atlygio?

– Pasukite galvą į langą.

Ir vėl ji pakluso nieko neklausinėdama – visai jai nebūdinga. Ji žvelgė į praeivius, į lentelę su pavadinimu ir galvojo, kad šis piligrimų kelias egzistuoja jau daugelį amžių, nepaisant visų permainų, kurios ištiko pasaulį ir žmoniją. Gal tai – ženklas, kad ir šis paveikslas susilauks tokios šlovės ir vis dar kabos muziejuje po penkių šimtų metų.

Dailininkas tapė toliau, o jos susijaudinimas pamažu slūgo, tarsi būtų pajutusi savo nereikšmingumą. Kai Marija įžengė į barą, buvo savimi pasitikinti moteris, ryžtingai apsisprendusi mesti gerai apmokamą darbą ir užsikrauti dar sunkesnę naštą – tvarkyti ūkį savame krašte. O dabar, regis, grįžo ankstesnis sutrikimas, nesaugumo jausmas. Pasiduoti tam – per didelė prabanga prostitutei.

Marija suprato, kodėl ji kaip nesava: pirmąsyk per daugelį mėnesių į ją žvelgė ne kaip į objektą ar tiesiog moterį, o... Ji nesugebėjo to įvardyti, tik mąstė: „Jis regi mano sielą, mano

baimes, mano trapumą, nesugebėjimą grumtis su pasauliu, kurį stengiuosi pajungti sau, bet nieko apie jį neišmanau".

Absurdas, visiškos fantazijos.

– Aš norėčiau...

– Maldauju, patylėkit, – paprašė dailininkas. – Aš matau tą šviesą.

Niekas niekada nėra jai šito sakęs. Sakydavo „tavo krūtys stangrios", „tavo šlaunys nuostabios", „tu egzotiško tropikų grožio", geriausiu atveju, „matau, kad nori mesti šį darbą, leisk, mokėsiu tau už būstą". Ji įprato prie tokių frazių, bet... šviesa? Turbūt jis kalba apie pavakario šviesą?

– Jūsų šviesą, – pridūrė jis supratęs, kad ji nesusivokia.

Jūsų šviesą. Kaip smarkiai prašovė pro šalį tas naivus dailininkas, per savo trisdešimt (apytiksliai) metų taip nieko apie gyvenimą ir nesupratęs. Kaip žinia, moterys bręsta greičiau už vyrus, ir Marija, nors nerymojo per naktis ir nemąstė apie metafizines būties problemas, žinojo bent tiek, kad neturi to, ką dailininkas vadino „šviesa". Ji suprato tą šviesą kaip ypatingą spindesį. Ji paprasta moteris, tyliai kenčia vienatvę, mėgina rasti pateisinimą viskam, ką daro, apsimeta stipria, o iš tikrųjų yra labai trapi, ji atsisakė meilės ir ėmėsi pavojingo darbo, bet dabar jau kuria planus apie kitokią ateitį. Tad iš kur gali rastis tas ypatingas švytėjimas? Turbūt tokiu būdu dailininkas nusprendė ją užčiaupti, kad sėdėtų kaip mietą prarijusi ir nejudėtų.

Jūsų šviesą. Tai jau tikrai. Galėjo sugalvoti ir ką nors kita, pavyzdžiui, „koks nuostabus jūsų profilis".

Kaip patenka šviesa į pastatą? Pro neuždengtą langą. Kaip patenka šviesa į žmogų? Jeigu meilės durys neužvertos. O jos durys užtrenktos. Jis turbūt labai prastas dailininkas, nieko nesupranta.

– Viskas, – pasakė jis ir ėmė rinktis savo reikmenis.

Marija nepajudėjo. Ketino paprašyti parodyti paveikslą, bet gal tai būtų nemandagu, tarsi ji nepasitikėtų juo kaip menininku. Bet smalsumas nugalėjo. Ji paprašė, jis neprieštaravo.

Jis pavaizdavo tik jos veidą: panašus į Marijos, bet jeigu būtų nežinojusi, kas pozavo, būtų pasakiusi: ši moteris labai tvirta ir spinduliuoja šviesą, kurios ji pati žvelgdama į save veidrodyje nematė.

– Aš Ralfas Hartas. Jei norite, galiu dar pasiūlyti išgerti.

– Ačiū, ne.

Iš visko sprendžiant, dabar pokalbis rutuliosis iki skausmo žinoma kryptimi: vyras mėgins suvilioti moterį.

– Prašom dar du anyžinės, – užsakė jis tarsi neišgirdęs Marijos.

O kur ji skuba? Skaityti nuobodžios knygos apie ūkio administravimą? Tūkstantąjį kartą slankioti palei ežerą? Geriau jau pašnekėti su tuo, kuris įžvelgė nematomą jos šviesą būtent tą kalendoriuje pažymėtą dieną, iki jos „nuotykio“ pabaigos likus trims mėnesiams.

– Ką jūs veikiate?

Šio klausimo ji nenorėjo išgirsti. Nenorėdama išgirsti šio klausimo, ji vengdavo bendrauti, kai dėl vienos ar kitos priežasties kas nors ją užkalbindavo (Šveicarijoje gana retas dalykas, turint galvoje uždarą gyventojų būdą). Ką atsakyti?

– Dirbu naktiniame klube.

Taip. Lyg akmuo nuo širdies nusirito. Marija buvo patenkinta – Šveicarijoje išmoko klausinėti („O kas tie kurdai?“ – „Ką reiškia Santjago kelias?“) ir atsakinėti („Dirbu naktiniame klube“) nekvaršindama galvos, kas ką pagalvos.

– Regis, aš jus kažkur mačiau.

Marija pajuto, kad dailininkas sieks daugiau, ir apsidžiaugė savo mažyte pergale: tapytojas, prieš kelias minutes taip pasitikėjęs savimi ir jai nurodinėjęs, dabar, kaip ir visi vyrai, sėdi sutrikęs prieš nepažįstamą moterį.

– Kokios čia knygos?

Ji parodė. Fermos priežiūra, ūkis. Jis atrodė dar labiau sutrikęs.

– Dirbate sekso srityje?

Jis atspėjo. Nejaugi ji apsirengusi kaip prostitutė? Kad ir kaip ten būtų, ji laimės laiko. Viskas primena įdomų žaidimą, kuriame ji neturi ko pralošti.

– Kodėl vyrai tik apie tai tegalvoja?

Jis vėl pakilnojo knygas ant stalelio.

– Seksas ir fermos priežiūra. Du patys nuobodžiausi dalykai.

Ką? Marija staiga pasijuto įskaudinta. Kaip jis drįsta šitaip šnekėti apie jos darbą? Tiesa, jis dar nežino, kur ji dirba, tik spėja, bet ir tam reikia duoti atkirtį.

– O aš manau, nėra nieko nuobodžiau už tapybą. Sustabdyta akimirka, nutrauktas judesys, atspindys, kuris niekada neprilygs tikrovei. Negyvas daiktas, niekam neįdomus, tik patiems dailininkams, o jie laiko save svarbiais ir protingais, nors neturi nė menkiausio supratimo apie juos supantį pasaulį. Jūs girdėjote apie Choaną Miro? Aš negirdėjau, kol vienas arabas neprakalbo apie jį restorane, bet nuo to mano gyvenime absoliučiai niekas nepasikeitė.

Gal ji ir pernelyg įsivažiavo. Padavėja atnešė gėrimo, ir pokalbis nutrūko. Jie abu kurį laiką tylėjo. Marija pagalvojo, kad jau metas išeiti, turbūt ir Ralfas Hartas galvoja tą patį. Bet priešais juos stovėjo du stiklai, pilni to bjauraus gėralo, siūlantys dar pabūti drauge.

– Kam jums tos knygos?

– Kaip tai kam?

– Esu buvęs Berno gatvėje. Kai pasakėt, kur dirbat, prisiminiau, kad mačiau jus tame brangiame bare. Kai tapiau, apie tai tiesiog nepagalvojau, – tokia stipri šviesa sklido iš jūsų.

Marija pajuto, kad žemė slysta iš po kojų. Pirmąsyk jai buvo gėda dėl savo darbo, nors ko čia gėdytis, ji dirba, kad išlaikytų save ir savo šeimą. Tai jis turėtų gėdytis, kad vaikšto į Berno gatvę. Štai visas žavesys ir išsisklaidė.

– Klausykite, pone Hartai, nors aš kilusi iš Brazilijos, bet gyvenu čia jau devyni mėnesiai. Žinau, kad šveicarai labai santūrūs, nes gyvena mažoje šalyje, beveik visi vienas kitą pažįsta ir todėl nelabai klausinėja apie svetimą gyvenimą. Jūsų pastaba labai netaktiška ir visai netinkama, bet jei siekiat mane pažeminti, kad pats pasijustumėt tvirtesnis, tik gaištate laiką. Ačiū už gėrimą, jis šlykštus, bet aš išgersiu. Paskui parūkysiu. O paskui atsistosiu ir išeisiu. Bet jūs jau dabar galit keliauti, nes kaip čia tokia garsenybė sėdės prie vieno stalo su prostitute. Nes aš ir esu tokia, girdit? Aš prostitutė. Man negėda, nors esu tikrų tikriausia parsiduodanti moteris. Turiu tokią gerą savybę – neapgaudinėju nei savęs, nei jūsų. Todėl, kad ponas dailininkas nevertas mano melo. Įsivaizduokit, kas bus, jei žymusis chemikas sužinos, kas aš tokia.

Ji pakėlė balsą.

– Prostitutė! Ir dar štai ką jums pasakysiu. Aš esu laisva, nes žinau, kad lygiai po devyniasdešimties dienų išvykstu iš šios nelemtos šalies, su pinigais ir nuotraukomis, kuriose aš stoviu sniege. Ir daug protingesnė, nes dabar išmanau viską apie vynus ir vyrus!

Padavėja klausėsi suakmenėjusi. Chemikas, atrodo, nekreipė dėmesio. Bet ji nesiliovė – gal kad išgėrė, gal kad žinojo, jog netrukus išvyks į savo užkampį, o gal iš džiaugsmo, kad nieko nereikia slėpti ir dar galima pasijuokti iš suglumusių, smerkiamų žvilgsnių.

– Supratot, pone Hartai? Aš prostitutė iki panagių, ir neslepiu, ir tuo didžiuojuosi!

Jis tylėjo. Net nesujudėjo. Marija pajuto, kaip grįžta pasitikėjimas savimi.

– Ponas dailininkas nieko nenutuokia apie savo modelius. Gal tas chemikas, kuris sėdi išsikėtojęs ir miega, iš tiesų geležinkelininkas? Ir visi kiti jūsų paveiksle visai ne tie, kas yra iš tikrųjų. Antraip nesakytumėt, kad regite ypatingą šviesą moters, kuri, kaip ką tik išgirdote, VISO LABO PROSTITUTĖ!

Paskutinius žodžius ji išskiemenavo labai garsiai. Chemikas atsibudo, padavėja suskubo nešti sąskaitą.

– Nesvarbu, kas jūs, – Ralfas nekreipė dėmesio į sąskaitą. Jis kalbėjo lėtai, tyliai. – Jūs spinduliuojate. Ta šviesa – tai valios jėga, sklindanti iš žmogaus, kuris labai daug paaukojo vardan svarbesnių dalykų. Ši šviesa sklinda iš akių, iš jūsų akių.

Marija pasijuto nuginkluota. Jis nepasidavė jos provokacijai. Ji norėjo įsitikinti, kad dailininkas trokšta suvilioti ją, ir tiek. Buvo uždraudusi sau galvoti – bent jau tas devyniasdešimt dienų, – kad žemėje gyvena vertų dėmesio vyrų.

– Matote tą anyžinę priešais save? – tęsė jis. – Jūs matote tik gėrimą. O aš stengiuosi žvelgti ir užčiuopti giliau: matau, kaip auga augalas, kaip jį gairina audros, matau rankas, kurios nuskina grūdelius, kaip plaukia laivas, gabenantis juos į kitą žemyną, regiu spalvas ir jaučiu kvapus, kurie tapo šio gėrimo dalimi. Jeigu

susiruoščiau tapyti, tai ir tapyčiau viską, apie ką kalbu, nors jūs, regėdama paveikslą, tvirtintumėt, kad matote tik paprastą taurę anyžinės. O kai žvelgėte į gatvę ir mąstėte, žinau, apie ką, apie Santjago kelią, nutapiau jūsų vaikystę, paauglystę, neišsipildžiusias praeities svajas, svajones apie ateitį, jūsų valią – ji mane labiausiai patraukė. Kai žvelgėte į save paveiksle...

Marijos tvirtovė kapituliavo, nors ji puikiai žinojo, kad bus baisiai sunku vėl apsiginkluoti.

– ...aš mačiau tą šviesą...

Vėl stojo sunki tyla. Marija žvilgtelėjo į laikrodį.

– Po kelių minučių man reikės eiti. Kodėl sakėt, kad seksas nuobodus?

– Turėtumėt žinoti geriau už mane.

– Aš žinau, nes tai mano darbas. Dirbu jį kasdien. O jūs trisdešimtmetis vyras...

– Man dvidešimt devyneri...

– Jaunas, gražus, žymus, jums nebūtina vaikščioti į Berno gatvę, kad susirastumėt draugę.

– Ne, jūs klystat. Mylėjausi su keliomis jūsų kolegėmis, bet ne todėl, kad negalėčiau susirasti draugės. Problema – aš pats.

Marija pajuto pavydą ir išsigando. Dabar jai tikrai reikia eiti.

Ralfas susirinko ant grindų išmėtytus teptukus ir dažus.

– Tai buvo paskutinis bandymas. Daugiau nebemėginsiu.

– Turite kokių nors fizinių problemų?

– Jokių. Man tiesiog neįdomu.

Neįtikėtina.

– Apmokėkite sąskaitą. Eime pasivaikščiosim. Iš tiesų aš manau, kad daugelis patiria panašų jausmą kaip jūs, tik niekas nedrįsta to pasakyti. Norėčiau daugiau pasišnekėti su tokiu atviru žmogumi.

Jie pasuko Santjago keliu, pakilo aukštyn, paskui nusileido žemyn. Kelias vedė prie upės, upė įtekėjo į ežerą, už ežero dunksojo kalnai, o už kalnų – senasis Ispanijos miestas. Papietavę vaikštinėjo tarnautojai, veidus užsidengusios musulmonės, mamos stūmė vežimėlius su žavingais kūdikėliais, turistai fotografavosi fontano fone, bėgiojo vaikinai ir merginos -- visi lyg piligrimai pakeliui į tą mitologinį miestą, Kompostelos Santjagą, kuris gal nė neegzistuoja. Gal jis tėra legenda, kuria tikint gyvenimas įgyja prasmę. O tirštame žmonių kelyje žengė ilgaplaukis vyras, tempdamas sunkų krepšį su teptukais, dažais, drobe, pieštukais, ir kiek jaunesnė mergina su rankine ir knygomis apie ūkio valdymą. Nė vienas iš jųdviejų nepaklausė, kodėl leidosi į tą piligrimų kelią kartu, tarsi tai būtų savaime suprantamas dalykas – jis viską apie ją žino, nors ji apie jį – nieko.

Ir todėl ji nusprendė paklausti – juk apie viską klausdavo. Iš pradžių jis išsisukinėjo, tačiau Marija žinojo, kaip iš vyro išpešti informaciją, ir jis papasakojo, kad du kartus buvo vedęs (rekordas, turint galvoje jo amžių), daug keliavo, pažinojo kilmingų žmonių bei garsių aktorių, dalyvaudavo nesibaigiančiuose vakarėliuose. Gimė Ženevoje, gyveno Madride, Amsterdame, Niujorke ir nedideliame miestelyje Prancūzijos pietuose Tarbe, kurio nenurodo jokie turistiniai žinynai, bet kurį jis dievino, nes čia pat dunksojo kalnai, o jo gyventojai buvo be galo širdingi. Ralfo talentas atsiskleidė, kai jam buvo dvidešimt. Tada vienas garsus prekiautojas meno kūriniais netyčia užsuko į japonų restoraną jo gimtajame mieste, kur kabojo Ralfo darbai. Jis užsidirbo daug pinigų, buvo jaunas ir sveikas, galėjo daryti ką užsimanęs, vykti kur nori, susipažinti su kuo nori, patirti visus vyrų trokštamus malonumus, tačiau nepaisant šlovės, pinigų, mote-

rų, kelionių, laimės nesurado ir turėjo tik vieną džiaugsmą gyvenime – darbą.

– Kentėti privertė moterys? – paklausė ji ir iš karto susigriebė, kokį kvailą klausimą pateikė, tarsi iš knygos „Ką turėtų žinoti moteris, kad užkariautų vyrus".

– Niekada. Abejos mano vedybos buvo laimingos. Žmonos buvo neištikimos man, aš neištikimas joms – viskas normalu. Bet praėjo kiek laiko ir seksas pasidarė man nebeįdomus. Aš mylėjau, troškau draugijos, bet seksas... Kodėl gi mes kalbam apie seksą?

– Todėl, kad aš, kaip jūs žinote, – prostitutė.

– Mano gyvenimas niekuo neypatingas. Taip, aš dailininkas, išgarsėjau jaunas, tai pasitaiko retai, o kad išgarsėtų jaunas tapytojas – apskritai retenybė. Galiu tapyti, ką noriu, ir vis tiek susižersiu krūvą pinigų, nors kritikai ir plūsis, vaizduodami, kad tik jie išmano, kas yra menas. Visiems atrodo, kad žinau atsakymus į visus klausimus, ir juo daugiau tyliu, juo išmintingesniu mane laiko.

Jis toliau pasakojo apie savo gyvenimą: kas savaitę jį kviečia į kurią nors pasaulio šalį. Jis turi agentę Barselonoje – žinot, kur tai yra? Taip, Marija žino, Ispanijoje. Agentė rūpinasi viskuo, kas susiję su pinigais, kvietimais, parodomis, bet niekada neverčia daryti to, ko jis nenorįs, kadangi per šitiek metų jis užsitikrino tvirtą padėtį meno rinkoje.

– Ar įdomi mano istorija? – jo balse suskambo netikrumo gaidelė.

– Sakyčiau, labai išskirtinė. Daug kas norėtų pabūti jūsų kailyje.

Ralfas panoro išgirsti Marijos pasakojimą.

– Aš esu kaip trejybė, nelygu kas su manimi bendrauja. Aš – naivi mergaitė, kuri žvelgia į vyrą susižavėjusi ir apsimeta esanti apstulbinta jo pasakojimų apie savo galią bei šlovę. Aš – fatališka moteris, atakuojanti neryžtinguosius ir valdanti situaciją, todėl jiems nebėra dėl ko nerimauti. Pagaliau esu mylinti motina, guodžianti tuos, kuriems reikia patarimo, kantriai išklausanti, nors tie pasakojimai pro vieną ausį įeina, pro kitą išeina. Su kuria iš tų trijų norite susipažinti?

– Su jumis tikrąja.

Ir Marija papasakojo viską – jai reikėjo išsikalbėti, nuo pat išvykimo iš Brazilijos nebuvo to dariusi. Baigdama ji pastebėjo, kad išskyrus tai, kad jos amatas ne visai įprastas, nieko nepaprasto jos gyvenime neįvyko, išskyrus savaitę Rio ir pirmąjį mėnesį Šveicarijoje. Namai – darbas, namai – darbas ir nieko daugiau.

Kai baigė pasakoti, jie vėl sėdėjo bare, šįkart kitame miesto gale, toli nuo Santjago kelio, ir mąstė, ką gi toliau jiems yra parengęs likimas.

– Ar ką nors praleidau? – paklausė ji.

– Kaip ištarti „sudie“.

Taip, ši diena tokia nepanaši į kitas. Jai buvo neramu, kad atlapojo duris ir nebemoka jų uždaryti.

– Kada galėčiau pamatyti drobę?

Ralfas ištiesė jai agentės Barselonoje vizitinę kortelę.

– Paskambinkite jai po pusmečio, jeigu dar nebūsite išvykusi iš Europos. „Ženevos veidai“, vaizduojantys žinomus ir nežinomus žmones, pirmiausia bus rodomi vienoje Berlyno galerijoje. Paskui keliaus po visą Europą.

Marija atsiminė savo kalendorių, devyniasdešimt dienų, likusių iki išvykimo, ir tai, kokie pavojingi jai bet kokie ryšiai ir jausmai.

„Kas gyvenime svarbiausia? Gyventi ar apsimesti, kad gyveni? Gal surizikuoti ir prisipažinti, kad ši diena – pati puikiausia iš visų praleistų šiame mieste? Padėkoti, jog išklausė manęs, nepasmerkė ir nesityčiojo? Ar tiesiog vėl pavirsti stiprios valios moterimi, skleidžiančia ypatingą šviesą ir tiesiog išeiti?"

Kol jie vaikščiojo Santjago keliu, ir ji pasakojo savo gyvenimą, jautėsi laiminga. Galėjo tuo ir pasitenkinti – jau vien tai puiki likimo dovana.

– Aš ateisiu pas jus kaip klientas.

– Jūs mane pažeminsite.

– Ateisiu, nes noriu, kad mane išgelbėtumėt.

Dar pokalbio pradžioje jis pareiškė, kad seksas jam įsipykęs. Ji buvo besakanti, jog jai irgi, tačiau susivaldė – bus išmintingiau patylėti.

Kaip apgailėtina. Vėl prie jos prieina berniukas, tik šįsyk prašo ne pieštuko, o trupučio bičiulystės. Ji atsigręžė į savo praeitį ir pirmąsyk nebesmerkė savęs: kalta ne ji, o tas neryžtingas berniukas, nuleidęs rankas po pirmojo bandymo. Jie juk buvo vaikai, o vaikai ir elgiasi vaikiškai – nekalta nei ji, nei jis. Marijai neapsakomai palengvėjo, ji pasijuto geriau – pirmosios galimybės gyvenime ji nepraleido. Visiems taip nutinka. Žmogiškosios būtybės būtent taip ir pradeda ieškoti savo antrosios pusės.

Dabar viskas kitaip. Kad ir kaip įtikinamai skambėtų jos išsisukinėjimai (grįžtu į Braziliją, dirbu naktiniame klube, mes gerai vienas kito nepažįstam, seksas manęs nebedomina, o apie meilę nenoriu nieko girdėti, turiu mokytis kaip tvarkyti ūkį, nieko nenutuokiu apie tapybą, mes gyvename skirtinguose pasauliuose), gyvenimas meta iššūkį. Ji nebe vaikas, iššūkius reikia priimti.

Ji nusprendė patylėsianti. Paspaudė jam ranką, kaip šioje šalyje įprasta, ir pasuko namų link. Jeigu jis toks vyras, kokį jai norėtųsi matyti, tylos nepabūgs.

Įrašas Marijos dienoraštyje tą patį vakarą:

Šiandien, kai vaikščiojome ežero pakrante, tuo keistu Santjago keliu, su manimi buvęs vyras (dailininkas, iš visai kitokio pasaulio) sviedė į vandenį akmenuką. Pasklido ratilai, iš pradžių maži, paskui vis didesni, platesni, kol pasiekė ten plūkavusią antį. Užuot pabūgusi netikėtų bangelių, ji pradėjo jomis žaisti.

O prieš keletą valandų iki to pasivaikščiojimo aš įėjau į kavinę, išgirdau kažkieno balsą ir – tarsi Dievas būtų numetęs ten akmenuką. Energijos ratilai palietė mane ir ten klūpojusį vyrą, tapiusį paveikslą. Jis pajuto tuos virpesius, aš irgi. O toliau?

Dailininkas žino, kokio modelio jam reikia. Muzikas žino, kada jo instrumentas suderintas. Rašydama šį dienoraštį suvokiu, kad kai kurias frazes užrašau ne aš, bet ta šviesą skleidžianti moteris, kuri ir esu aš, bet atsisakau tuo patikėti.

Galiu ir toliau netikėti. Bet galiu kaip ta antis ežere apsidžiaugti ir pralinksmėti dėl netikėtai vandens paviršių sudrumstusių ratilų.

Tas akmenukas turi vardą – aistra. Gražus yra žaibas, kuris netikėtai blyksteli susitikus dviem žmonėms, bet yra dar šis tas. Tai susijaudinimas nežinomybės aki-

vaizdoje, noras gyventi su įkarščiu, žinojimas, kad svajonę tikrai įgyvendinsi. Aistra rodo ženklus, kurie mus veda per gyvenimą, reikia tik mokėti juos perskaityti.

Norėčiau tikėti, kad įsimylėjau. Įsimylėjau tą, kurio nepažįstu, kurio nėra mano ateities planuose. Visi savęs drausminimo, meilės atsisakymo mėnesiai davė priešingą rezultatą: mane pavergė pirmasis sutiktas, kuris elgėsi su manimi kiek kitaip nei kiti.

Gerai dar, kad nepaprašiau jo telefono, nežinau, kur gyvena, todėl galiu netekti jo nekaltindama savęs, jog prarandu dar vieną galimybę.

O jeigu taip ir atsitiks, jeigu jį prarasiu, bent jau būsiu patyrusi vieną laimingiausių dienų savo gyvenime. O turint galvoje, koks pasaulis niūrus, viena laiminga diena – beveik stebuklas.

Kai vakare ji įžengė į „Kopakabaną“, jis jau sėdėjo ten ir laukė. Vienintelis lankytojas. Milanas, visą tą laiką smalsiai stebėjęs šią brazilę, pamanė, kad mergina pralaimėjo kovą.

– Išgersit?

– Aš dirbu. Nenoriu netekti darbo.

– Aš esu klientas ir klausiu kaip klientas.

Šis žmogus, anoje kavinėje atrodęs toks pasitikįs savimi, taip mikliai darbavęsis teptuku, bendravęs su įžymybėmis, Barselonoje turįs agentę, uždirbąs krūvas pinigų, dabar jai pasirodė trapus, beginklis: jis įžengė į pasaulį, į kurį neturėjo įžengti, – čia ne romantiška kavinukė Santjago kelyje. Popietės žavesys išsisklaidė.

– Tai kaip, ar išgersit?

– Kitą kartą. Šiandien manęs jau laukia klientai.

Milanas nugirdo frazės pabaigą; vadinasi, apsigavo, mergina nepasiduos meilės pažadų pinklėms. Bet visą vakarą, nelabai gausų lankytojų, jis svarstė, kodėl gi ji pasirinko kažkokį senį, taip pat niekuo neišsiskiriantį sąskaitininką ir draudimo agentą...

Bet čia jos reikalas. Komisinius moka, o su kuo eiti ar neiti į lovą, tegu sprendžia pati.

Iš Marijos dienoraščio; po nakties su seniu, sąskaitininku ir draudimo agentu:

Ko tam dailininkui iš manęs reikia? Juk mes iš skirtingų šalių, skirtingų kultūrų. Gal jam atrodo, jog išmanau apie malonumus daugiau už jį, ir tikisi ko nors iš manęs išmokti?

Kodėl jis man nieko nepasakė, tik „aš esu klientas". Juk nesunku buvo ištarti „pasiilgau tavęs" ar „praleidau nuostabų vakarą su tavimi". O aš (tikra profesionalė) būčiau atsakiusi jam tuo pačiu, bet jis turėtų suprasti mano dvejones, nes aš silpna moteris ir „Kopakabanoje" esu visai kitokia.

Jis vyras. Ir menininkas. Todėl negali nežinoti, kad didysis žmogaus tikslas – suvokti meilę. Meilė glūdi ne kituose, ji mumyse, mes ją pažadiname. Bet kad pažadintume, reikia kito žmogaus. Visata įgyja prasmę tik tada, kai turime su kuo pasidalyti savo jausmais.

Jis pavargo nuo sekso? Aš irgi pavargau. Betgi nei jis, nei aš nežinome, ką tai reiškia. Mes pasmerkėme mirčiai patį svarbiausią dalyką gyvenime, o juk aš galėjau jį išgelbėti, jis galėjo išgelbėti mane, tačiau neleido man pasirinkti.

Mariją apėmė siaubas. Šitiek laiko tramdė save, bet dabar sielos vulkanas, rodės, tuoj tuoj išsiverš. Prasidės žemės drebėjimas, o tada ji nebesuvaldys savo jausmų. Kokius kerus paskleidė dailininkas, galbūt primelavęs apie savo gyvenimą? Ji praleido su juo vos kelias valandas, jis jos nė nepalietė, nesistengė suvilioti. Kas jai darosi – ar begali būti blogiau?

Kodėl gi jos širdis taip nerimastingai plaka? Marijos nuojauta kužda, kad jis jaučia tą patį. Bet ne, ji klysta. Ralfas Hartas tik trokšta susitikti moterį, sugebėsiančią įkurti jau beveik užgesusią ugnį, moterį, kurią galėtų paversti savo sekso dievaite, spinduliuojančia „ypatingą šviesą“, pasiruošusią paimti jį už rankos ir parodyti kelią atgal į gyvenimą. Jis nė neįsivaizduoja, kad Marija irgi atsikandusi meilių, turi savų bėdų (net ir mylėjusis su šitiek vyrų, nė su vienu jų nepatyrė orgazmo), o dar tą patį rytą planavo, kaip pergalingai sugrįš į gimtinę.

Kodėl jis neišeina iš galvos? Kodėl mąsto apie vyrą, kuris dabar galbūt tapo kitą moterį ir suokia jai, kad toji skleidžia „ypatingą šviesą“ ir gali tapti jo sekso dievaite?

„Todėl, kad su juo galėjau pasikalbėti“.

Nesąmonė! Juk apie bibliotekininkę ji negalvoja. Nei apie filipinietę Niją, vienintelę iš visų „Kopakabanos“ moterų, su kuria galima pasidalyti mintimis apie jausmus. Nors susitinka su jomis ir smagiai praleidžia laiką.

Marija pamėgino galvoti apie ką kita. Kaip šiandien karšta. Vakar nespėjo užeiti į prekybos centrą. Ji parašė ilgą laišką tėvui, detaliai išdėstė, kokį sklypą norėtų įsigyti, – tegu visa šeima pasidžiaugia. Nenurodė tikslios grįžimo datos, tik perspėjo, kad jau greitai. Užmigo, prabudo, vėl užmigo ir vėl prabudo. Pagalvojo, kad knyga apie ūkio valdymą visai tinkama šveicarams, bet ne brazilams – tai du visiškai skirtingi pasauliai.

Popietę ji pastebėjo, kad ketinęs išsiveržti vulkanas aprimo. Palengvėjo. Netikėtus aistros antpuolius jau buvo patyrusi; jie išsikvėpdavo jau kitą dieną. Puiku – jos pasaulis atsilaikė. Yra ją mylinti šeima, jos laukiantis vyriškis, dabar dažnai rašantis ir pasakojantis, kad prekyba audiniais klesti. Netgi jei išskristų šįvakar, Marijai pakaktų pinigų namui nusipirkti. Sunkiausia jau praeityje: kalbos barjeras, vienatvė, pirmasis vakaras restorane su arabu. Ji pripratino savo sielą nesiskųsti dėl to, kas daroma jos kūnui. Ji puikiai žino, ko siekia, ir yra pasiryžusi viską dėl to padaryti. O vyrams jos mintyse nėra vietos. Bent jau tiems, kurie nekalba jos kalba ir negyvena jos gimtajame mieste.

Kai sielos vulkanas nurimo, Marija suprato, kad iš dalies kalta ji pati. Kodėl ji tąsyk neištarė: „Aš tokia vieniša, tokia nelaiminga, kaip ir jūs, vakar sakėt regėjęs mano šviesą ir tai buvo pirmieji vyro man tarti švelnūs, nuoširdūs žodžiai per visą tą laiką Šveicarijoje“.

Radijas grojo seną dainą: „Mano meilė išblėso dar neužgimusi“. Taip, čia apie ją, apie jos likimą.

Iš Marijos dienoraščio, po kelių dienų, kai viskas grįžo į įprastines vėžes:

Aistra neleidžia žmogui valgyti, miegoti, dirbti, nusiraminti. Daug kas jos bijo, nes pasirodžiusi ji sugriauna viską, kas sena.

Niekas nenori chaoso savo pasaulyje. Todėl pajutę tokį pavojų, daugelis žmonių iš paskutiniųjų stengiasi sutvirtinti savojo statinio pamatus, nors iš esmės jau supuvusius. Ir jiems pavyksta. Jie – tarsi inžinieriai, gelbstintys tai, kas jau atgyveno.

Kiti elgiasi priešingai: be atodairos pasiduoda aistrai, tikėdamiesi taip išspręsti visas savo problemas. Užkrauna kitam atsakomybę už savo laimę arba kaltę dėl galimos nesėkmės. Jeigu viskas klojasi puikiai, juos užvaldo euforija; arba nusivylimas, jeigu dėl nenumatytų aplinkybių viskas sugriūva.

Pabėgti nuo aistros ar aklai jai atsiduoti – kas mažiau destruktyvu?

Nežinau.

Trečią dieną, tarsi prisikėlęs iš numirusiųjų, Ralfas Hartas vėl pasirodė „Kopakabanoje“ – ir vos nepavėlavo, nes Marija jau kalbėjosi su kitu klientu. Tačiau, jį pamačiusi, mandagiai atsisakė šokti ir tam klientui paaiškino laukianti vieno žmogaus.

Tik dabar ji suprato, kad visas tas dienas jo laukė. Ir šią valandėlę sutiko priimti viską, ką atsiųs jai likimas gyvenimo kelyje.

Ji nesiskundė, buvo patenkinta, jog gali sau leisti šią prabangą, nes vieną dieną ketino palikti šį miestą, žinojo, kad tai – neįmanoma meilė, todėl, nors ir nedėjo vilčių, iš šio savo gyvenimo tarpsnio dar visko tikėjosi.

Ralfas paklausė, ar ji nenorėtų išgerti, ir Marija užsisakė vaisių sulčių kokteilį. Baro šeimininkas, dėdamasis, kad plauna taures ir nieko nesupranta, dirsčiojo į brazilę: kodėl ji pakeitė sprendimą? Jis tikėjosi, kad juodu ne tiktai išgers, ir su palengvėjimu atsiduso, kai jis pakvietė ją šokti. Ritualo laikomasi, nėra dėl ko rūpintis.

Marija jautė jo ranką ant liemens, prigludusį veidą; ačiū Dievui, muzika grojo taip garsiai, jog buvo neįmanoma šnekėtis. Vaisių kokteilio negana, kad įgautum drąsos, todėl jie apsikeitė tik keliais formaliais žodžiais. Dabar tebuvo laiko klausimas: ar

eis į viešbutį? Ar mylėsis? Tikriausiai kliūčių neiškils, jis buvo sakęs, kad seksu nesidomi, vadinasi, jai tereikės atlikti profesines pareigas. Tai užslopins bet kokią aistros kibirkštėlę – nežinia, kodėl ji taip ilgai kankinosi po pirmo jųdviejų susitikimo.

Šiąnakt ji bus supratinga motina. Ralfas Hartas – tik apimtas nevilties žmogus, kaip milijonai kitų. Jeigu ji gerai atliks savo vaidmenį, jeigu sugebės neiškrypti iš kelio, kurį pati sau nusibrėžė vos pradėjusi dirbti „Kopakabanoje", nėra ko nerimauti. Tik labai pavojinga, kad tas žmogus taip arti: dabar ji užuodė jo kvapą – ir jai patiko, juto jo prisilietimus – ir tai jai patiko, suprato, kad laukė jo – ir tai nepatiko.

Per keturiasdešimt penkias minutes visas ritualas buvo jau atliktas, ir vyras pasuko prie naktinio klubo šeimininko:

– Imu ją visai nakčiai. Sumokėsiu kaip už tris klientus.

Šeimininkas trūktelėjo pečiais ir vėl pagalvojo, kad jaunoji brazilė galiausiai įkliuvo į meilės pinkles. Marija savo ruožtu buvo nustebusi: nemanė, kad Ralfas Hartas taip gerai žino taisykles.

– Važiuosime pas mane.

Galbūt tai pats geriausias sprendimas, pagalvojo ji. Nors ir prieštarauja Milano pamokymams, šį sykį galima padaryti išimtį. Be to, ji pagaliau sužinos, ar jis vedęs, ar ne, pasižiūrės, kaip gyvena garsūs dailininkai, ir vieną dieną galės tai aprašyti savo miestelio laikraštyje, – kad visiems būtų aišku, jog gyvendama Europoje ji sukiojosi tarp intelektualų ir menininkų.

„Koks kvailas pasiteisinimas", – pagalvojo ji.

Po pusvalandžio jie atvažiavo į mažą miestelį netoli Ženevos, vadinamą Kolonji, – bažnyčia, duonos parduotuvė, prefektūra, – viskas, kas reikia. Ir tai iš tikrųjų buvo dviaukštis namas,

o ne butas! Pirmas vertinimas: ko gero, pinigų jis turi kaip šieno. Antras vertinimas: jei būtų vedęs, nebūtų drįsęs jos atsivežti, kad nepamatytų žmonės.

Taigi jis turtingas ir viengungis.

Juodu įėjo į holą, kuriame buvo laiptai į antrą aukštą, bet jais nelipo, žengė tiesiai į namo gilumą. Ten buvo du kambariai, kurių langai žvelgė į sodą. Viename stovėjo pietų stalas, o sienos buvo nukabinėtos paveikslais. Kitame – sofos, krėslai, pilnos knygų lentynos, nešvarios peleninės, seniai naudotos ir vis dar čia tebestovinčios taurės.

– Galiu išvirti kavos.

Marija papurtė galvą. Ne, nereikia. Dar negali su manim elgtis kitaip. Aš kovoju su savo pačios demonais ir darau viską atvirkščiai negu sau pačiai prižadėjau. Bet neskubėkime; šiandien aš atliksiu prostitutės vaidmenį arba draugės, arba supratingos motinos vaidmenį, nors širdyje esu duktė, kuriai reikia švelnumo. Po to, kai viskas bus baigta, galėsi man išvirti kavos.

– Sodo gilumoje yra mano dirbtuvė, mano siela. O čia, tarp visų tų paveikslų ir knygų, – mano smegenys, čia aš mąstau.

Marija pagalvojo apie savo namus. Langai žvelgia ne į sodą. Nėra knygų, tik pasiskolintos iš bibliotekos, – argi būtina leisti pinigus tam, ką gali gauti veltui? Nebuvo nė paveikslų, tik Šanchajaus akrobatinio cirko afiša: ji vis svajojo į tą cirką nueiti.

Ralfas paėmė ropinę su viskiu ir pasiūlė jai išgerti.

– Ne, dėkui.

Jis įsipylė sau taurelę ir – be ledo, nieko nelaukdamas – iki dugno išgėrė. Pradėjo protingai kalbėti, ir juo labiau tas pokalbis ją domino, juo labiau ji suprato, kad dabar, kai jie liko vieni, šis žmogus bijo to, kas turi įvykti.

Marija vėl tapo padėties šeimininke.

Ralfas įsipylė sau dar viskio ir, tarsi kalbėtų apie nereikšmingą dalyką, tarė:

– Man tavęs reikia.

Pauzė. Ilga tyla. Ji nepadės jam nutraukti tylos. Pamatysim, kas bus toliau.

– Man tavęs reikia, Marija. Nuo tavęs sklinda šviesa, nors dar netiki manimi, manai, kad šiuo pokalbiu tik noriu tave suvilioti. Neklausk manęs: „Kodėl aš? Kuo aš ypatinga?“ Tavyje – nieko ypatinga, nieko, ką galėčiau pats sau paaiškinti. Tačiau – ir tai gyvenimo paslaptis – neįstengiu galvoti apie nieką kita.

– Aš ir neketinu tavęs šito klausti, – pamelavo ji.

– Jeigu ieškočiau paaiškinimo, pasakyčiau: moteriai, sėdinčiai priešais mane, pavyko įveikti kančią ir ją perkeisti į pozityvią, kuriančiąją galią. Bet tai paaiškina ne viską.

Pabėgti jau tapo nebeįmanoma. Jis kalbėjo toliau:

– O aš? Nors esu kūrybingas, tapau paveikslus, dėl kurių varžosi viso pasaulio galerijos, nors mano svajonė virto tikrove, nors esu fortūnos numylėtinis ir savo moterims niekada nemokėjau, nors esu sveikas, išvaizdus ir turiu viską, apie ką tik gali vyras svajoti, ką aš darau? Sutiktai kavinėje moteriai, su kuria praleidau vakarą, aš sakau: „Man tavęs reikia“. Ar žinai, kas yra vienatvė?

– Žinau.

– Bet nežinai, kas yra vienatvė, kai gali būti su visais, kai kas vakarą gauni kvietimą į šventę, kokteilių vakarėlį, teatro premjerą. Kai telefonas nenutyla – skambina moterys ir sako, kad žavisi tavo darbais ir labai norėtų su tavimi pavakarieniauti, – gražios, protingos, išsilavinusios moterys. Tačiau kažkas sulaiko

ir kužda į ausį: „Neik. Tau ten nebus linksma. Vėl visą vakarą mėginsi padaryti joms įspūdį, švaistysi energiją, norėdamas sau pačiam įrodyti, kad gebi sužavėti pasaulį“.

Taigi lieku namuose, einu į dirbtuvę, ieškau šviesos, kurią pamačiau tavyje, o ją galiu pamatyti tik dirbdamas.

– Ką aš galėčiau tau duoti, ko dar neturi? – atsiliepė Marija, truputį užsigavusi, kad jis paminėjo kitas moteris. Bet tuoj prisiminė, jog, pagaliau, jis sumokėjo už tai, kad ji būtų šalia.

Jis išgėrė trečią taurelę. Ji įsivaizdavo gėrusi drauge su juo, pajuto, kaip alkoholis nudegina gerklę, skrandį, patenka į kraują, įkvepia drąsos, – ir jai taip pat apsvaigo galva, nors neišgėrė nė lašelio. Ralfo Harto balsas dabar skambėjo tvirčiau.

– Gerai. Aš negaliu nupirkti tavo meilės, bet tu sakei, jog viską žinai apie seksą. Taigi išmokyk mane. Arba papasakok ką nors apie Braziliją. Išmokyk mane kokio nors dalyko, kad galėčiau būti šalia tavęs.

– Savo šalyje aš pažįstu tik du miestus: tą, kuriame gimiau, ir Rio de Žaneirą. Dėl sekso – nemanau, kad galiu tave ko nors išmokyti. Man greitai sueis dvidešimt treji, tu tik šešeriais metais už mane vyresnis, bet žinau, kad gyvenai daug intensyviau nei aš. Pažįstu tik vyrus, kurie moka, kad daryčiau tai, ko nori jie, o ne aš.

– Patyriau visa, apie ką vyras gali svajoti, su viena, dviem, trimis moterimis iš karto. Bet nežinau, ar daug išmokau.

Vėl stojo tyla, šį sykį ją nutraukti turėjo ji. Ir jis nepadėjo jai, kaip anksčiau ji nepadėjo jam.

– Tu nori manęs, kaip profesionalės?

– Aš tiesiog noriu tavęs.

Ne, jis negalėjo šitaip atsakyti, nes ji tik šitai ir norėjo išgirsti. Vėl sudrebėjo žemė, išsiveržė ugnikalnis, sušniokštė audra. Ji nebeištrūks iš savo pačios pinklių, praras šį žmogų, kurio niekada iš tikrųjų ir neturėjo.

– Tu žinai, Marija. Išmokyk mane. Galbūt tai išgelbės mane ir tave ir mudu abu sugrąžins į gyvenimą. Tavo teisybė, aš tik šešeriais metais už tave vyresnis, bet tarsi nugyvenau kelis gyvenimus. Mudviejų patirtis visiškai skirtinga, bet abu esame nusivylę. Atgausime ramybę tik būdami kartu.

Kodėl jis taip kalba? Tai neįmanoma, o vis dėlto tai tiesa. Pasimatė tik kartą, ir jiems jau reikėjo vienam kito. O jeigu susitikinės ir toliau – kokia bus nelaimė! Marija buvo protinga moteris, jau daug mėnesių skaitanti knygas ir stebinti žmonių giminę, ji turėjo gyvenimo tikslą, bet turėjo ir sielą, kurią reikėjo pažinti ir atskleisti joje slypinčią „šviesą“.

Ji pavargo būti, kuo buvo, ir nors artėjanti kelionė į Braziliją atrodė įdomus iššūkis, ji dar nebuvo pažinusi, ką galėjo pažinti. Ralfas Hartas – žmogus, priėmęs visus iššūkius, viską pažinęs, – dabar tos merginos, tos prostitutės, tos supratingos motinos prašė, kad jį išgelbėtų. Koks absurdas!

Panašiai jos akivaizdoje elgėsi ir kiti vyrai. Daugeliui nepavyko susijaudinti, kiti norėjo, kad su jais būtų elgiamasi kaip su vaikais, dar kiti sakė, jog jiems patiktų, kad ji dėtųsi jų žmona, nes mintis apie moterį, turinčią daug vyrų, juos labai uždeganti. Nors su „ypatingaisiais klientais“ dar nebuvo susidūrusi, bet jau žinojo, koks didžiulis fantazijos pasaulis glūdi žmogaus sieloje. Bet visi buvo pripratę prie savo pasaulio ir niekada jos neprašė: „Išvesk mane iš čia“. Priešingai, norėjo Mariją nusitempti su savimi.

Ir nors ta daugybė vyrų visada palikdavo ją be energijos, užtat su pinigais, negalimas daiktas, kad ji nebūtų nieko išmokusi. Ir jeigu kuris nors iš jų tikrai būtų ieškojęs meilės, o seksą laikęs vien tos meilės dalimi, koks to vyro elgesys su ja būtų patikęs Marijai? Kas svarbaus būtų turėję įvykti per pirmąjį jų susitikimą?

Ko ji iš tikrųjų būtų norėjusi?

– Gauti dovaną, – tarė Marija.

Ralfas Hartas nesuprato. Dovaną? Jis jau buvo sumokėjęs iš anksto už naktį, už taksi, nes taisykles žinojo. Ką ji nori tuo pasakyti?

Marija tą valandėlę staiga suvokė, ką turi jausti vyras ir moteris. Paėmė jį už rankų ir nusivedė į vieną kambarį.

– Į miegamąjį neisime, – tarė.

Užgesino beveik visas šviesas, atsisėdo ant kilimo, paprašė, kad ir jis atsisėstų. Pamačiusi židinį, paliepė:

– Užkurk.

– Bet dabar juk vasara...

– Užkurk židinį. Tu norėjai, kad aš šiąnakt būčiau mūsų vedlė, tą ir darau.

Ji žvelgė į jį ramiu žvilgsniu, tikėdamasi, kad jis vėl išvys sklindančią iš jos „šviesą“. Išvydo – nes nuėjo į sodą ir grįžo su keliomis šlapiomis nuo lietaus pliauskomis, paėmė senų laikraščių ir viską sudėjęs į židinį užkūrė ugnį. Buvo beeinąs į virtuvę atnešti viskio, bet Marija jį sulaikė.

– Klausei, ko aš norėčiau?

– Neklausiau.

– Tai žinok, kad šalia tavęs – žmogus. Galvok apie jį. Galvok, ar jis kartais nenori viskio ar džino, ar kavos. Paklausk, ko jis nori.

– Ko tu norėtum išgerti?

– Vyno. Man patiktų išgerti su tavimi vyno.

Jis padėjo viskio ropinę, išėjo ir grįžo su buteliu vyno. Tuo laiku jau įsidegė pliauskos; Marija užgesino likusias šviesas, ir kambaryje dabar švietė tik židinio liepsna. Elgėsi taip, sakytum, visada žinojo, kad toks turi būti pirmasis žingsnis – pažinti kitą, suvokti, kad jis tikrai čia.

Atidariusi rankinę, išsiėmė prekybos centre pirktą plunksnakotį. Tiks, kad ir tiek.

– Tai tau. Pirkdama galvojau, kad juo užsirašinėsiu mintis, kaip tvarkyti ūkį. Rašiau juo dvi dienas, dirbau, kol pavargau. Jis saugo lašelį mano prakaito, trupinėlį mano dėmesio, mano valios, dabar jį atiduodu tau.

Švelniai įspaudė plunksnakotį Ralfui į delną.

– Užuot nupirkusi ką nors, kas tau patiktų, atiduodu daiktą, kuris tikrai yra mano. Tai dovana. Tai pagarbos šalia esančiam žmogui ženklas ir sykiu prašymas suprasti, kaip svarbu, kad jis šalia. Dabar jis nešiosis su savimi mažutę mano dalelę, kurią atidaviau laisva valia.

Ralfas atsistojo, nuėjo prie knygų lentynos ir grįžo atgal su kažkokiu daiktu. Padavė jį Marijai:

– Tai elektrinio traukinio vagonėlis, kurį tebeturiu iš tų laikų, kai buvau mažas. Man juo neleisdavo žaisti vienam – tėvas sakydavo, kad tai brangus, iš Jungtinių Valstijų parvežtas žaislas. Ir man belikdavo laukti, kol jam kils noras padėti traukinį vidury kambario, bet sekmadieniais jis paprastai klausydavosi operos. Todėl šis traukinys ir išliko iš mano vaikystės, bet nesuteikė man jokio džiaugsmo. Ten, viršuje, tebesaugau visus bėgius, lokomotyvus, stočių pastatus, net instrukciją; taigi turėjau

traukinį, bet jis nebuvo mano, nes negalėjau žaisti su juo. Geriau jis būtų sulūžęs kaip ir visi kiti žaislai, kuriuos gaudavau dovanų ir kurių dabar jau nė neprisimenu, nes vaiko aistra laužyti – vienas iš būdų pažinti pasaulį. Bet traukinys liko sveikas ir vis primena man tą vaikystės dalį, kurios nepatyriau... Mat žaislas buvo pernelyg brangus arba iš tėvo atimdavo per daug laiko. Arba galbūt kas kartą, kai jį įjungdavo, tėvas bijodavo parodyti, kad mane myli.

Marija įbedė akis į židinio liepsną. Kažkas atsitiko – ne, kaltas buvo ne vyras ar jauki aplinka. Taip buvo todėl, kad jie apsikeitė dovanomis.

Ralfas taip pat atsigręžė į ugnį. Juodu tylėjo klausydamiesi, kaip spragsi malkos. Gurkšnojo vyną, tarsi būtų buvę svarbu ne kažką pasakyti, ne kažką kalbėti, ne kažką padaryti, o tik sėdėti čia vienam šalia kito ir žvelgti viena kryptimi.

– Mano gyvenime taip pat daug nesulaužytų traukinių, – po valandėlės tarė Marija. – Vienas iš jų – mano širdis. Su ja aš taip pat žaidžiau tik tada, kai pasaulis paklodavo bėgius, o jis tam pasirinkdavo ne pačią tinkamiausią akimirką.

– Bet tu mylėjai.

– Taip, aš mylėjau. Labai mylėjau. Taip stipriai mylėjau, jog kai meilė paprašė iš manęs dovanos, išsigandau ir pabėgau.

– Nesuprantu.

– Ir nereikia. Mokau tave, nes atradau tai, ko tu nežinai. Kalbu apie dovaną. Kai atiduodi kitam kažką savo. Atiduodi kažką labai svarbaus dar nepaprašius. Tu turi mano brangenybę: plunksnakotį, kuriuo užsirašiau kai kurias savo svajones. Aš turiu tavo brangenybę: traukinio vagonėlį, prarastą tavo vaikystės dalelę. Dabar nešiosiuos su savim dalelę tavo praeities, o tu – trupinėlį mano dabarties. Kaip puiku!

Pasakė visa tai nė nemirktelėjusi, nė kiek nesistebėdama, kad taip elgiasi, tartum seniai būtų žinojusi, jog tai geriausi ir vieninteliai žodžiai bei veiksmai. Grakščiai atsistojo, pasikabino švarkelį ant pakabos ir pabučiavo Ralfą Hartą į skruostą. Šiam nė karto nedingtelėjo mintis atsikelti iš ten, kur sėdėjo, – užburtas liepsnos, tikriausiai galvojo apie savo tėvą.

– Niekada gerai nesupratau, kodėl saugau tą vagonėlį. Šiandien paaiškėjo dėl ko: kad padovanočiau tau vieną naktį vakarojant prie degančio židinio. Dabar šiam namui bus lengviau.

Dar pasakė, kad rytojaus dieną visa, kas liko – bėgius, lokomotyvą, pastiles, imituojančias dūmų kamuolius, – padovanos kokiai nors vaikų prieglaudai.

– Galbūt šiandien tas traukinys – retenybė, gal tokių jau nebegamina ir jis kainuoja didelius pinigus, – įspėjo Marija ir tuoj pasigailėjo. Kalbama buvo ne apie tai, kaip parduoti, o apie tai, kaip išsivaduoti iš to, kas dar labai brangu mūsų širdžiai.

Kad vėl nepasakytų netinkamų šiai valandėlei žodžių, dar sykį pabučiavo jį į veidą ir pasuko durų link. Jis vis dar tebebuvo įsmeigęs akis į liepsną, ir ji švelniai jo paprašė, kad atidarytų duris.

Ralfas atsistojo, ir ji paaiškino, kad nors jai ir patinka, kaip jis žiūri į ugnį, bet brazilai turi keistą prietarą: kur nors atsilankę pirmą kartą, negali išeidami patys atsidaryti durų, nes jeigu šitaip padarytų, į tuos namus niekada nebesugrįžtų.

– O aš noriu sugrįžti.

– Nors mes nenusirengėme ir aš nepaėmiau tavęs, ir netgi neprisiliečiau – mudu vis tiek mylėjomės.

Ji nusijuokė. Jis pasisiūlė ją parvežti namo, bet Marija atsisakė.

– Rytoj pamatysiu tave „Kopakabanoje".

– Nedaryk šito. Palauk savaitę. Žinau, kad laukti – sunkiausia, bet aš noriu su tuo apsiprasti; noriu žinoti, kad tu su manim, net jeigu tavęs nėra šalia.

Vėl ji žingsniavo šaltą ir tamsią naktį, kaip daugybę kartų gyvendama Ženevoje; paprastai tie pasivaikščiojimai sukeldavo jai liūdesį, vienatvės jausmą, norą grįžti į Braziliją, gimtosios kalbos, kuria taip seniai kalbėjo, ilgesį; ji įsitraukdavo į finansinius apskaičiavimus, lėktuvų skrydžių tvarkaraščius.

Tačiau šiandieną žingsniavo susitikti su pačia savimi, su ta moterimi, kuri keturiasdešimt minučių sėdėjo prie židinio šalia vyro ir buvo kupina šviesos, išminties, patirties ir žavesio. Seniai nebuvo mačiusi tos moters veido – nuo to laiko, kai vaikštinėjo ežero pakrante, svarstydama, ar verta, ar ne paaukoti save tokiam gyvenimui, kuris buvo jai svetimas, – tą popietę moteris šypsojosi labai liūdnai. Antrą kartą jos veidą pamatė drobėje, ir dabar vėl pajuto ją esant šalia. Prabėgo nemažai laiko, kol tas stebuklingas pojūtis dingo, ir ji, kaip visada, vėl liko viena. Tada sėdo į taksi.

Geriau negalvoti apie tai, kas įvyko, kad nesugadintum, kad neleistum nerimui užtemdyti tų puikių ką tik išgyventų valandėlių. Jei ta kita Marija tikrai egzistuoja, reikiamu metu ji vėl sugrįš.

Iš Marijos dienoraščio, tą naktį, kai gavo dovanų traukinio vagonėlį:

Didžiausias troškimas, realiausias troškimas – užmegzti ryšį. Nuo tos akimirkos viskas keičiasi, vyras ir moteris leidžiasi į žaidimą, bet to, kas įvyksta anksčiau, – juos suartinusio potraukio – neįmanoma paaiškinti. Tai skaistus, tyras troškimas.

Ir kol tas troškimas išlieka tyras, vyras ir moteris aistringai myli gyvenimą, kiekvieną akimirką palydi pagarbiai ir sąmoningai, nuolatos laukdami lemiamos valandėlės švęsti naują palaiminimą.

Jie neskuba ir neapgalvotais veiksmais neskubina įvykių. Žino, kad tai, kas neišvengiama, įvyks, tai, kas tikra, visada ras būdą atsiskleisti. Kai ateina laikas, jie neabejoja, nepraleidžia galimybės, nepražiopso nė vienos stebuklingos akimirkos, nes suvokia, kokia svarbi kiekviena sekundė.

Po kelių dienų Marija pajuto, kad, nors ir labai saugojosi, vėl įkliuvo į pinkles – bet dėl to nei nuliūdo, nei susirūpino. Atvirkščiai, dabar, kai jau nebeturėjo ko prarasti, buvo laisva.

Žinojo – kad ir kaip romantiškai klostėsi jų santykiai – vieną dieną Ralfas Hartas supras: ji tėra prostitutė, o jis – visų gerbiamas dailininkas. Ji gyvena tolimoje, amžinai krizių varginamoje šalyje, o jis – rojuje, kur gyvenimas tvarkingas ir saugus nuo pat vaikystės. Jis gavo išsilavinimą geriausiuose pasaulio koledžuose ir muziejuose, o ji tik vargais negalais baigė vidurinę mokyklą. Pagaliau panašios svajonės trunka neilgai, o Marija jau buvo nugyvenusi pakankamai metų, kad suprastų, jog tikrovė nelabai dera su svajonėmis. Bet dabar jos didžiausias džiaugsmas ir buvo pasakyti tikrovei, kad jai nieko nereikia iš jos ir kad laimė nepriklauso nuo to, kas dedasi aplinkui.

„Dieve mano, kokia aš romantikė“.

Visą savaitę ji stengėsi atspėti, kas galėtų Ralfą Hartą padaryti laimingą; juk jis grąžino jai prarastą savigarbą ir „šviesą“, nors Marija manė tai praradusi visam laikui. Bet atsidėkoti ji galėjo vien tuo, ką Ralfas laikė jos specialybe, – seksu. Kadangi „Kopakabanoje“ viskas vykdavo įprastai ir pagal šabloną, Marija ryžosi pasiieškoti kitų šaltinių.

Pasižiūrėjo keletą pornografinių filmų, bet ir ten nerado nieko įdomaus – nebent šiokios tokios įvairovės, susijusios su partnerių skaičiumi. Kai filmai nelabai padėjo, pirmą kartą po to, kai atvyko į Ženevą, ji nusprendė nusipirkti knygų, nors, jos manymu, buvo baisiai nepraktiška užpildyti namų erdvę tokiais pirkiniais, kurie, sykį panaudoti, niekam nebetinka. Nuėjo į knygyną – pastebėjo jį, kai su Ralfu vaikštinėjo Santjago keliu, – ir pasiteiravo, ar jie neturi ko nors šia tema.

– Turime daugybę, – atsakė pardavėja. – Iš tikrųjų, atrodo, žmonės vien tik tuo ir domisi. Štai specialus skyrius, be to, visuose romanuose, kuriuos čia matote, rasite bent vieną sekso sceną. Žmonės galvoja tik apie seksą, net jeigu jis paslėptas gražiose meilės istorijose arba rimtuose traktatuose apie žmogaus elgseną.

Marija iš savo patirties žinojo, kad pardavėja klysta: žmonėms patinka taip galvoti, nes jiems atrodo, kad pasauliui tik ta tema ir rūpi. Žmonės laikosi dietų, dėvi perukus, valandų valandas praleidžia kirpyklose arba gimnastikos salėse, dėvi patrauklius drabužius, stengiasi įžiebti kibirkštį – ir ką? Kai ateina laikas gulti į lovą – vienuolika minučių, ir viskas. Jokios kūrybos, nieko, kas pakylėtų iki rojaus; paskui prabėga šiek tiek laiko, ir kibirkštis jau bejėgė palaikyti gęstančią ugnį.

Bet bergždžia buvo ginčytis su blondine pardavėja, kuri manė, kad knygos gali paaiškinti pasaulį. Dar sykį paklausė, kur tas specialusis skyrius, ir ten rado daug knygų apie gėjus, lesbietes, rytiečių techniką su iliustracijomis, vaizduojančiomis itin nepatogias padėtis. Ją sudomino tik vienas tomas, antrašte „Šventasis seksas". Bent jau ta knyga turėjo būti kitokia nei visos kitos.

Marija nusipirko ją, parėjo namo, įsijungė radijo stotį, kuri visada padėdavo jai galvoti (nes transliavo ramią muziką), ėmė sklaidyti knygą, žiūrinėti iliustracijas, kurios vaizdavo pozas, skirtas nebent cirko akrobatams. Tekstas buvo nuobodus.

Ji pakankamai išmanė savo profesiją ir žinojo, kad gyvenime svarbu ne tai, kokia jūs poza mylitės, ir kad dažniausiai įvairovių pasitaiko savaime, negalvojant – panašiai, kaip šokant negalvojama apie žingsnius. Vis dėlto ji pamėgino susikaupti ir skaityti.

Po poros valandų suvokė du dalykus.

Pirma, reikėjo skubiai pavakarieniauti ir eiti į „Kopakabaną".

Antra, žmogus, parašęs šią knygą, neišmanė nieko, NIEKO apie tai, ką rašo. Daug teorijos, rytiečių nesąmonės, nereikalingi ritualai, kvaili patarimai. Autorius meditavęs Himalajuose (reikėtų sužinoti, kur ta vietovė), lankęs jogos kursus (apie tai Marija buvo kažką girdėjusi), daug skaitęs ta tema, nes citavo čia vieną, čia kitą autorių, bet svarbiausio nepermanęs. Seksas – ne teorija, ne deginami smilkalai, ne lytėjimo taškai, ne didžiai protingi ir išmintingi samprotavimai. Kaip tas žmogus (iš tikrųjų tai buvo moteris) drįso rašyti tokia tema, kurios neperprato net Marija, nors dirbo toje srityje? Gal čia kalti Himalajai, o gal noras žūtbūt kuo sudėtingiau pavaizduoti dalyką, kurio grožio esmė – paprastumas ir aistra? Jei ta moteris sugebėjo išleisti ir pardavinėti tokią kvailą knygą, tai gal Marijai vertėtų rimtai pagalvoti, ar negrįžus prie savo rankraščio „Vienuolika minučių"? Jos knyga nebūtų nei ciniška, nei melaginga, ji tik aprašytų savo gyvenimo istoriją, nieko daugiau.

Bet neturėjo laiko ir jos tai nedomino; reikėjo sukaupti visą energiją, kad Ralfas Hartas jaustųsi laimingas, ir išmokti, kaip tvarkyti ūkį.

Iš Marijos dienoraščio, kai ji padėjo į šalį nuobodžią knygą:

Sutikau vyrą ir jį įsimylėjau. Leidau sau įsimylėti dėl paprasčiausios priežasties – aš nieko nesitikiu. Žinau, kad po trijų mėnesių jau būsiu toli nuo čia ir man liks tik jo prisiminimas, bet nebegaliu daugiau gyventi be meilės, pasiekiau ribą.

Rašau vieną istoriją Ralfui Hartui – toks jo vardas. Nesu tikra, ar jis dar ateis į naktinį klubą, kuriame dirbu, bet jeigu ir nebeateis, pirmą kartą mano gyvenime tai visiškai nieko nepakeis. Man gana, kad jį myliu, esu su juo mintimis ir puošiu šį tokį gražų miestą jo žingsniais, žodžiais, švelnumu. Kai paliksiu šią šalį, išsivešiu jo veidą, jo vardą, židinio liepsnos prisiminimą. Visa, ką čia išgyvenau, visi nemalonumai, kuriuos čia patyriau, neįsirėš taip giliai į atmintį kaip šie prisiminimai.

Norėčiau padaryti jam tai, ką jis padarė man. Daug galvojau ir supratau, kad neatsitiktinai užėjau į tą kavinę; svarbiausius mūsų susitikimus parengia sielos, kūnams dar nepasimačius.

Paprastai tie susitikimai įvyksta, kai prieiname ribą, pajuntame poreikį emociškai numirti ir prisikelti. Mūsų laukia susitikimai – bet kaip dažnai mes stengiamės jų išvengti! Ir tada, kai esame nusivylę, kai nebeturime ko prarasti arba kai be galo džiaugiamės gyvenimu, apsireiškia kažkas nežinoma, ir mūsų galaktika pakeičia kryptį.

Visi moka mylėti, nes gimdami gauna tą dovaną. Kai kurie ta dovana iš karto gerai naudojasi, bet daugu-

ma turi mokytis iš naujo, prisiminti, kaip mylimasi, ir visi – be išimties – privalo perdegti savo buvusių jausmų liepsnoje, vėl išgyventi kai kuriuos skausmus ir džiaugsmus, nuopuolius ir pakilimus, kol apčiuops vedantįjį siūlą, slypintį už kiekvieno susitikimo; taip, toks siūlas yra.

Ir tada kūnai išmoks kalbėti sielų kalba. Tai vadinama seksu ir tai aš galiu duoti žmogui, grąžinusiam man sielą, nors jis nė neįtaria, koks svarbus jo vaidmuo mano gyvenime. To jis manęs prašo ir tą gaus; noriu, kad jis būtų labai laimingas.

Kartais gyvenimas yra labai niekšiškas: žmogus gali pragyventi dienas, savaites, mėnesius nepajusdamas nieko nauja. Paskui, kai durys atsiveria, kaip nutiko Marijai, kai ji sutiko Ralfą Hartą, užlieja teigiamas srautas. Vieną akimirką tu neturi nieko, kitą turi daugiau, nei gali susidoroti.

Kai prabėgus dviem valandom po paskutinio įrašo dienoraštyje ji atvyko į darbą, jos ieškodamas atėjo savininkas Milanas:

– Taigi tu išėjai su tuo dailininku, ar ne?

Aiškiai žinomas tame klube buvo Ralfas – ji tai suprato, kai jis sumokėjo už tris klientus net nepasiklausęs kainos. Marija tik linktelėjo, stengdamasi elgtis paslaptingai, bet Milanas nekreipė dėmesio; jis geriau pažinojo šį gyvenimą negu ji.

– Turbūt tu pasirengusi naujam etapui. Turime vieną ypatingąjį klientą, kuris dažnai klausinėja apie tave. Sakiau jam, kad tu nepakankamai patyrusi, ir jis patikėjo, bet galbūt dabar metas pamėginti.

Ypatingasis klientas?

– Ką tai turi bendra su dailininku?

– Jis irgi ypatingasis klientas.

Taigi visa, ką ji darė su Ralfu Hartu, jau buvo dariusi viena iš jos kolegių. Ji prikando lūpą ir nieko neatsakė; maloniai praleido savaitę ir privalo nepamiršti, ką buvo užsirašiusi.

– Ar aš turėsiu daryti tą patį, ką dariau su juo?

– Nežinau, ką tu darei, bet jei šįvakar kas nors pasiūlys tau išgerti, atsisakyk. Ypatingieji klientai moka daugiau, nesigailėsi.

Darbas prasidėjo kaip visada. Tailandietės sėdėjo visos kartu, kolumbiečių veiduose sustingo joms įprasta viską išmanančiųjų išraiška, trys brazilės (tarp jų ir ji) atsainiai jas apžiūrinėjo, tarsi niekas negalėtų jų nustebinti ar sudominti. Be jų, dar buvo austrė, dvi vokietės, o likusios buvo aukštos gražios moterys blyškiomis akimis, atvykusios iš buvusio Rytų bloko šalių; jos, regis, visada susirasdavo sutuoktinius greičiau nei kitos.

Pradėjo rinktis vyrai – rusai, šveicarai, vokiečiai, visi – užsiėmę kompanijų vadovai, lengvai įperkantys brangiausių prostitučių paslaugas viename brangiausių pasaulio miestų. Kai kurie jų prieidavo prie jos staliuko, bet ji pasižiūrėdavo į Milaną, ir jis papurtydavo galvą. Marija buvo pamaloninta; šįvakar jai nereikės praskėsti kojų, įveikti kvapų ar maudytis dušuose kartais šaltuose vonios kambariuose, jai tereikės išmokyti vyrą, pavargusį nuo sekso, mylėtis. Ir dar ji pagalvojo, kad kiekviena moteris būtų pakankamai kūrybinga sukurti tą istoriją apie apsikeitimą dovanomis.

Kartu ji stebėjosi: kodėl šie viską patyrę vyrai nori grįžti atgal į pradžią? Tai ne jos rūpestis; jie gerai moka, ir ji pasitarnaus jiems.

Įžengė vyriškis, jaunesnis nei Ralfas Hartas; gražios išvaizdos, tamsiaplaukis, tobulais dantimis, vilkintis drabužiu, panašiu į Mao švarką, – be kaklaraiščio, tik aukšta apykaklė ir po ja –

nepriekaištingo baltumo marškiniai. Jis nuėjo prie baro, ten kartu su Milanu atsigręžė pasižiūrėti į Mariją, paskui priėjo.

– Ar nenorėtumėte išgerti?

Ji pamatė, kad Milanas linktelėjo, tad pakvietė vyriškį prisėsti prie jos staliuko. Užsisakė sulčių kokteilį ir laukė, kol pakvies ją šokti. Tada vyriškis prisistatė:

– Esu Terensas, dirbu įrašų kompanijoje Anglijoje. Manau, šiame klube galiu pasitikėti personalu, todėl suprantu, kaip viskas liks tarp mūsų.

Marija ketino pradėti kalbėti apie Braziliją, bet jis nutraukė ją:

– Milanas sakė, kad jūs suprantate, ko aš noriu.

– Neturiu supratimo, ko jūs norite, bet išmanau savo darbą.

Jis nesilaikė įprasto ritualo; apmokėjo sąskaitą, paėmė ją už rankos, ir jie nuėjo į taksi, kur jis davė jai tūkstantį frankų. Akimirką ji prisiminė arabą, su kuriuo lankėsi restorane, pilname garsių drobių; tada pirmą kartą gavo tokią pat pinigų sumą ir, užuot pasijutusi patenkinta, susinervino.

Taksi sustojo prie vieno iš prabangiausių miesto viešbučių. Vyriškis pasisveikino su durininku ir, rodės, jautėsi čia kaip namie. Jie iškart nuėjo į jo kambarį, liukso apartamentus su vaizdu virš upės. Jis atkimšo butelį – turbūt reto aukščiausios markės vyno – ir pasiūlė jai taurę.

Kol jis gėrė, Marija jį stebėjo; ko toks turtingas ir išvaizdus vyriškis nori iš prostitutės? Kadangi jis beveik nekalbėjo, ji irgi tylėjo, stengdamasi išsiaiškinti, kas ypatingąjį klientą padarytų laimingą. Ji žinojo, kad neturėtų imtis iniciatyvos, bet kai viskas prasidės, reikės kuo greičiau prisitaikyti prie jo norų; pagaliau juk ne kiekvieną naktį ji uždirba tūkstantį frankų.

– Mes turime daugybę laiko, – tarė Terensas. – Marias laiko. Jeigu nori, gali miegoti čia.

Vėl sugrįžo nesaugumo jausmas. Vyras neatrodė nė kiek išsigandęs ir, skirtingai nei kiti jos klientai, kalbėjo labai ramiai. Jis žinojo, ko nori; uždėjo tobulą muzikos kūrinį tobulu garsu, tobulame kambaryje su tobulu langu, kuris žvelgė į tobulo miesto ežerą. Jo kostiumas buvo puikiai pasiūtas, jo lagaminas stovėjo kampe, labai mažas, tarsi jis visada keliautų su menku bagažu ar būtų atvykęs į Ženevą tik vienai nakčiai.

– Aš miegosiu namie, – atsakė Marija.

Vyras priešais ją visiškai pasikeitė. Anksčiau džentelmeniškas žvilgsnis žybtelėjo lediniu šalčiu.

– Sėskis čia, – tarė jis parodydamas kėdę prie stalo.

Tai buvo įsakymas! Tikras įsakymas. Marija pakluso ir, gana keista, susijaudino.

– Sėdėk deramai. Tiesia nugara, kaip ledi. Jeigu ne, nubausiu tave.

Nubaus ją! Ypatingasis klientas! Akimirksniu ji viską suprato, išsiėmė iš rankinės tūkstantį frankų ir padėjo ant stalo.

– Aš žinau, ko tu nori, – tarė ji žvelgdama gilyn į tas šaltas mėlynas akis. – Ir aš to nedarysiu.

Vyras, regis, atsitokėjo ir suprato, kad ji sako tiesą.

– Išgerk vyno, – tarė jis. – Nieko neversiu tavęs daryti. Gali arba dar truputį pasilikti, jeigu nori, arba išeiti.

Ji pasijuto geriau.

– Aš turiu darbą. Turiu viršininką, kuris saugo mane ir pasitiki manimi. Būčiau dėkinga, jeigu nieko jam nesakytum.

Marija tai pasakė be šešėlio maldavimo ar savigailos balse; tiesiog viskas taip susiklostė.

Terensas vėl buvo toks, kokį pirmąkart pamatė, – nei švelnus, nei šiurkštus, tiesiog vyras, kuris, skirtingai nei kiti klientai, atrodė žinąs, ko nori. Jis, regis, pabudo iš transo, iš vos prasidėjusio žaidimo.

Ar verta buvo išeiti dabar ir niekada neišsiaiškinti tiesos apie šį „ypatingąjį klientą"?

– Ko būtent norit?

– Tu žinai, ko aš noriu. Skausmo. Kančios. Ir didžiulio malonumo.

„Skausmas ir kančia paprastai nedera su malonumu", – mąstė Marija. Ir vis dėlto ji desperatiškai troško patikėti, kad dera, ir taip iš daugybės savo negatyvių patirčių išgauti teigiamą patirtį.

Jis paėmė ją už parankės ir nuvedė prie lango: kitoje ežero pusėje jie galėjo įžiūrėti katedros smailę. Marija prisiminė ją praėjusi, kai vaikštinėjo Santjago keliu su Ralfu Hartu.

– Matai upę, ežerą, namus ir bažnyčią? Prieš penkis šimtus metų viskas atrodė panašiai, tik miestas buvo ištuštėjęs. Nežinoma liga pasklido po Europą, ir niekas nežinojo, kodėl tiek daug žmonių miršta. Pavadino tą ligą Juodąja mirtimi – Dievo atsiųsta žmonijai už nuodėmes.

Tada grupė žmonių nusprendė pasiaukoti dėl žmonijos. Jie pasiūlė tai, ko labiausiai bijojo: fizinį skausmą. Jie pradėjo dieną naktį vaikščioti tais tiltais, tomis gatvėmis plakdami savo kūnus botagais ir grandinėmis. Jie kentėjo dėl Dievo ir savo skausmu šlovino Dievą. Greitai jie suprato, kad taip darydami yra laimingesni nei kepdami duoną, dirbdami laukuose ir šerdami gyvulius. Skausmas daugiau nebekėlė kančios, tapo malonumo šaltiniu, nes jie gelbėjo žmoniją iš jos nuodėmių. Skausmas tapo džiaugsmu, gyvenimo prasme, malonumu.

Jo akys vėl tapo šaltos. Jis paėmė ant stalo padėtus pinigus, atskyrė šimtą penkiasdešimt frankų ir įdėjo jai į rankinę.

– Nesijaudink dėl savo viršininko. Čia jo komisiniai, ir aš pažadu, kad nieko nesakysiu. Dabar gali eiti.

Ji vėl sugriebė pinigus.

– Ne!

Viskas susikaupė – vynas, arabas restorane, moteris liūdna šypsena, mintis daugiau niekada nebegrįžti į tą pasibjaurėtiną klubą, naujos meilės, ateinančios pas ją vyro pavidalu, baimė, laiškai mamai apie nuostabų gyvenimą ir nesuskaičiuojamus darbo pasiūlymus, berniukas iš vaikystės, kuris prašė jos pieštuko, kova su savimi, kaltė, smalsumas, pinigai, troškimas patirti savo pačios ribas ir visos praleistos progos ir galimybės. Dabar čia buvo kita Marija: ji daugiau nebesiūlė dovanų, ji siūlė save kaip auką.

– Aš daugiau nebebijau. Pradėkime. Jeigu reikia, galite nubausti mane už maištingumą. Aš melavau ir piktžodžiavau visiems, kurie gynė ir mylėjo mane, išdaviau juos.

Ją apėmė to žaidimo dvasia. Ji kalbėjo tiesą.

– Klaupkis! – tarė Terensas žemu stingdančiu balsu.

Marija pakluso. Su ja dar niekas nebuvo taip elgęsis, ji nežinojo, gerai tai ar blogai, ji tik norėjo tęsti; ji nusipelnė būti žeminama už visa, ką yra padariusi gyvenime. Ji įsijautė į vaidmenį, tapo kitu žmogumi, sau pačiai nepažįstama moterimi.

– Tu būsi nubausta, nes esi nieko verta, nežinai taisyklių ir nieko neišmanai apie seksą, gyvenimą ir meilę.

Kalbėdamas Terensas transformavosi į du labai skirtingus vyrus. Vieną, kuris ramiai aiškino jai taisykles, ir kitą, kuris vertė ją jaustis apgailėtiniausia būtybe pasaulyje.

– Ar žinai, kodėl taip elgiuosi? Nes nėra didesnio malonumo, kaip atskleisti naujokui nepažįstamą pasaulį. Atimti nekaltybę – ne kūno, bet sielos, supranti.

Ji suprato.

– Šiandien tu gali klausinėti, bet kitą kartą, kai pakils teatro uždanga, spektaklis prasidės ir niekas negalės jo nutraukti. Jis liausis tik paaiškėjus, kad mūsų sielos nesuderinamos. Nepamiršk: tai spektaklis. Privalai būti tokia, kokia niekada neturėjai drąsos būti. Palaipsniui atrasi, kad esi būtent tokia moteris, bet kol aiškiai to nepamatysi, turi apsimetinėti ir kurti.

– O kas, jei neiškęsiu skausmo?

– Nėra skausmo, tik būsena, kuri persiformuoja į džiaugsmą ir paslaptį. Dalis spektaklio yra sakyti: „Nesielk su manimi šitaip, tu mane iš tiesų skaudini". Arba „Liaukis, aš daugiau nebegaliu!" Kad išvengtum pavojaus... – Jis nepabaigė sakinio ir tarė: – Nuleisk galvą, nežiūrėk į mane!

Marija klūpėdama nulenkė galvą ir žvelgė į grindis.

– ...kad šie santykiai nepadarytų rimtos fizinės žalos, turime du sutartinius žodžius. Jeigu vienas iš mūsų ištars „geltona", tai reikš, kad smurtą reikia šiek tiek sušvelninti. Jeigu vienas iš mūsų ištars „raudona", kitas turi iškart liautis.

– Jūs pasakėte „vienas iš mūsų"...

– Mes keisimės vaidmenimis. Vienas neegzistuoja be kito; pats nepatyręs pažeminimo nežinosi, kaip pažeminti kitą asmenį.

Baisūs žodžiai, iš pasaulio, kurio ji nepažinojo, kupino šešėlių, purvino, supuvusio. Vis dėlto ji norėjo tęsti – jos kūnas virpėjo iš baimės ir susijaudinimo.

Terensas netikėtai švelniai uždėjo ranką jai ant galvos.

– Tai viskas.

Jis paprašė jos atsistoti, ne itin švelniai, tačiau ne taip agresyviai kaip anksčiau. Vis dar virpėdama Marija apsivilko švarkelį. Terensas pastebėjo jos būseną.

– Dar surūkyk cigaretę.

– Nieko neatsitiko.

– Ir nereikia. Viskas prasidės tavo sieloje, ir kai kitą sykį susitiksime, būsi pasirengusi.

– Ar šis vakaras vertas tūkstančio frankų?

Jis neatsakė. Irgi užsidegė cigaretę ir jie pabaigė vyną, klausydamiesi tobulos muzikos, mėgaudamiesi kartu tyla, kol atėjo metas kažką pasakyti, ir tada Mariją nustebino jos pačios žodžiai.

– Nesuprantu, kodėl noriu žengti į šitą purvą.

– Tūkstantis frankų.

– Ne, priežastis ne tai.

Terensui, regis, patiko jos atsakymas.

– To paties klausiau savęs. Markizas de Sadas sakė, kad svarbiausios žmogaus patirtys yra tos, kurios nuveda jį iki ribos; tik šitaip mes mokomės, nes tai pareikalauja visos mūsų drąsos. O darbdavys, žeminantis savo darbuotoją, ar vyras, žeminantis savo žmoną, tėra bailios ar gyvenimui keršaujančios būtybės; tokie žmonės niekada neišdrįs pažvelgti į savo sielos gelmes, niekada nepamėgins išsiaiškinti, iš kur kyla troškimas išlaisvinti laukinį žvėrį savyje, nes supras, kad seksas, skausmas ir meilė yra kraštutinės patirtys.

Tik tie, kurie pažįsta šias ribas, pažįsta gyvenimą, visa kita – tik laiko stūmimas, tų pačių užduočių kartojimas, senėjimas ir mirtis, taip ir nesuvokus, ką mes veikiame šiame pasaulyje.

Vėl gatvėje, vėl šaltyje ir vėl tas troškimas eiti. Tas vyras klydo, nebūtina pažinti savo demonus, kad atrastum Dievą. Ji praėjo pro grupę studentų, išeinančių iš baro, visi laimingi ir šiek tiek įkaušę, visi gražūs, trykštantys sveikata; greitai jie baigs universitetą ir prasidės tai, ką žmonės vadina „tikruoju gyvenimu". Darbas, vedybos, vaikai, televizorius, kartėlis, senyvas amžius, jausmas, kad netekai daugybės dalykų, neviltis, liga, neįgalumas, priklausomybė nuo kitų, vienatvė, mirtis.

Kas nutiko? Ji irgi ieškojo „tikrojo gyvenimo" ramybės; Šveicarija, darbas, kokio anksčiau nė neįsivaizdavo dirbsianti, tebuvo tik sunkus etapas, kurį kiekvienas turi vienu ar kitu metu išgyventi. Šį sunkų laikotarpį ji lankydavosi „Kopakabanoje", mylėjosi su vyrais dėl pinigų, vaidino naivią mergaitę, fatališką moterį ir supratingą motiną, priklausomai nuo kliento. Bet tai buvo tik darbas, kurį ji atliko profesionaliai dėl arbatpinigių ir beveik nesidomėdama – iš baimės, kad gali prie to priprasti. Devynis pastaruosius mėnesius ji valdė ją supantį pasaulį ir, prieš pat grįždama į savo šalį, ji atrado, kad gali mylėti nereikalaudama nieko ir kentėti be jokios priežasties. Tarsi gyvenimas būtų pasirinkęs šį keistą, niekingą būdą pamokyti ją apie jos pačios paslaptis, jos šviesą ir tamsą.

Iš Marijos dienoraščio, tą naktį po susitikimo su Terensu:

Jis citavo markizą de Sadą, apie kurį aš nieko nežinau, išskyrus žodį „sadizmas". Teisybė, kad mes tik tada pažįstame vienas kitą, kai pasiekiame savo pačių ribas, bet tai irgi klaidinga, nes nebūtina viską apie save žino-

ti; žmonės sukurti ne vien ieškoti išminties, bet taip pat arti žemę, laukti lietaus, sodinti kviečius, nuimti derlių, kepti duoną.

Manyje – dvi moterys: viena nori patirti visą džiaugsmą, kančią ir nuotykius, kuriuos man gali suteikti gyvenimas. Kita nori būti rutinos, šeimos gyvenimo, dalykų, kuriuos galima planuoti ir kurių galima pasiekti, vergė. Aš esu namų šeimininkė ir prostitutė, abi mes gyvename tame pat kūne ir kovojame viena su kita.

Šių dviejų moterų susitikimas yra rizikingas žaidimas. Dieviškas šokis. Kai mes susitinkame, esame dvi dieviškosios energijos, dvi susikertančios visatos. Jeigu susitikimas nevyksta su derama pagarba, viena visata griauna kitą.

Ji vėl buvo Ralfo Harto kambaryje su židiniu, buteliu vyno, jie abu sėdėjo ant grindų, ir viskas, ką patyrė praėjusią naktį su anglų kompanijos vadovu, atrodė tik sapnas ar košmaras – nelygu, kaip ji jautėsi. Dabar ji dar kartą ieškojo priežasties gyventi ar veikiau visiško atsidavimo, kai žmogus pasiūlo savo širdį ir nieko neprašo atgal.

Laukdama šio momento ji subrendo. Ji galiausiai suprato, kad tikroji meilė neturi nieko bendra su, kaip ji įsivaizdavo, grandine įvykių, išprovokuotų meilės skleidžiamos energijos, – merginimas, susižadėjimas, vedybos, vaikai, laukimas, kepimas, pramogų parkas sekmadieniais, vėl laukimas, senėjimas drauge; laukimas baigiasi, ateina vyro pensija, ligos, jausmas, kad jau per vėlu drauge įgyvendinti savo svajones.

Ji žvelgė į vyrą, kuriam buvo nusprendusi atiduoti save, bet niekada neatskleisti savo jausmų, nes tai, ką ji jautė dabar, dar neturėjo jokio apibrėžto net fizinio pavidalo. Jis, regis, jautėsi nevaržomai, tarsi būtų įžengęs į įdomų savo gyvenimo laikotarpį. Jis šypsojosi ir pasakojo jai apie savo paskutinę kelionę į Miuncheną susitikti su garsaus muziejaus direktoriumi.

– Jis paklausė, ar jau baigti „Ženevos veidai". Aš atsakiau, jog ką tik susipažinau su vienu iš svarbiausių mano kūriniui žmonių, moterimi, sklidina šviesos. Bet nenoriu kalbėti apie save, noriu apkabinti tave. Trokštu tavęs.

Troškimas. Troškimas? Troškimas! Štai šio vakaro pradžios taškas, nes tai ji puikiai išmanė!

Pavyzdžiui, troškimą pažadini iškart neįteikdamas jo objekto.

– Gerai, tada trokšk manęs. Štai ką dabar darysime. Tarp mūsų – mažiau nei metras; tu nuėjai į naktinį klubą, sumokėjai už mano paslaugas ir žinai, kad turi teisę mane liesti. Bet nedrįsti. Pažvelk į mane. Pažvelk į mane ir įsivaizduok, jog galbūt aš nenoriu, kad tu į mane žiūrėtum. Įsivaizduok, ką slepia mano drabužiai.

Dirbdama ji visada vilkėdavo juodai ir negalėjo suprasti, kodėl kitos merginos „Kopakabanoje" stengėsi provokuoti giliomis iškirptėmis ir akį rėžiančių spalvų suknelėmis. Jai atrodė, kad vyriškį labiau jaudins, jeigu bus apsirengusi kaip paprasta mergina, kurią jis gali sutikti įstaigoje, traukinyje ar vienos iš savo žmonos draugių namuose.

Ralfas pažvelgė į ją. Marija pajuto, kad jis žvilgsniu ją nurenginėja, ir jai patiko būti taip nurenginėjamai – be jokio prisilietimo, tarsi ji sėdėtų restorane ar stovėtų kino teatro eilėje.

– Mes esame traukinių stotyje, – toliau kalbėjo Marija. – Aš stoviu greta tavęs laukdama traukinio, bet tu manęs nepažįsti. Mūsų akys atsitiktinai susitinka, ir aš nenusuku žvilgsnio į šalį. Tu nežinai, ką aš mėginu pasakyti, – nors ir esi protingas žmogus, gebantis regėti kituose „šviesą", nesi pakankamai jautrus, kad įžvelgtum, ką ta šviesa skleidžia.

Ji jau buvo sužinojusi apie „teatrą". Norėjo kuo greičiau pamiršti to anglų kompanijos vadovo veidą, bet jis buvo čia ir vadovavo jos vaizduotei.

– Mano akys įsmeigtos į tavąsias, ir galbūt aš klausiu savęs: „Ar esu jį kur nors mačiusi?" O galbūt aš tiesiog išsiblaškiusi. Ar bijau pasirodyti nedraugiška; galbūt tu mane pažįsti, todėl leidžiu tau trumpam suabejoti, kol paaiškėja, ar tu išties mane pažįsti, ar palaikei kažkuo kitu. Bet aš irgi galiu norėti paprasčiausio dalyko pasaulyje: susirasti vyrą. Galbūt stengiuosi išvengti nelaimingos meilės. Galbūt tikiuosi atkeršyti kam nors už išdavystę ir nuėjau į traukinių stotį ieškodama nepažįstamojo. Galbūt noriu būti tavo prostitutė tik vienai nakčiai, paįvairinti savo šiaip jau nuobodų gyvenimą. O galbūt esu tikra prostitutė, išėjusi į medžioklę.

Trumpa tyla; Marija darėsi vis labiau išsiblaškiusi. Ji vėl buvo tame viešbučio kambaryje ir prisiminė pažeminimą – „geltona", „raudona", skausmas ir didžiulis malonumas. Tas susidūrimas suvirpino jos sielą ir tai jai visai nepatiko.

Ralfas pasistengė sugrąžinti ją atgal į traukinių stotį.

– Ar per šį susitikimą tu irgi manęs trokšti?

– Nežinau. Mes nekalbame. Tu nežinai.

Ji vėl atitrūko. „Teatro" idėja tikrai pasirodė labai naudinga, ji atskleidžia tikrąją mūsų asmenybę ir tolina daugybę netikrų žmonių, kurie gyvena mumyse.

– Svarbu tai, kad aš nenusuku akių į šalį, ir tu nežinai, ką daryti. Ar tau artintis? Ar būsi atstumtas? Ar aš pakviesiu apsaugą? O gal pakviesiu tave puodelio kavos?

– Aš grįžtu iš Miuncheno, – tarė Ralfas, ir jo balsas skambėjo kitaip, tarsi jie iš tikrųjų būtų pirmąkart susitikę. – Aš galvoju

apie paveikslų seriją – daugybę sekso personų, daugybę kaukių, kurias žmonės dėvi, kad niekada nepatirtų tikrojo susitikimo.

Jis žinojo apie „teatrą“. Milanas minėjo, kad jis irgi buvo „ypatingasis klientas“. Sutilindžiavo panikos varpelis, bet jai reikėjo laiko pagalvoti.

– Muziejaus direktorius manęs paklausė: „Kuo jūs ketinate grįsti savo darbą?“ Aš atsakiau: „Moterimis, kurios jaučiasi pakankamai laisvos, kad užsidirbtų pinigų mylėdamosi“. Jis pasakė: „Nieko neišdegs, tokias moteris mes vadiname „prostitutėmis“. Aš atsakiau: „Puiku, jos yra prostitutės; aš ketinu išstudijuoti jų istoriją ir sukurti šį tą intelektualesnio, labiau atitinkančio skonį šeimų, kurios lankosi jūsų muziejuje. Tai kultūros klausimas, suprantate. Rasti priimtiną būdą pateikti tai, ką kitaip būtų labai sunku pateisinti“. Direktorius buvo atkaklus: „Bet seksas daugiau nebėra tabu. Ši tema jau tiek eksploatuojama, kad būtų sunku sukurti ką nors nauja“. Aš paklausiau: „Ar jūs žinote, iš kur kyla geismas?“ „Iš mūsų instinktų“, – atsakė direktorius. „Taip, – tariau aš, – iš mūsų instinktų, bet visi tai žino. Kaip jūs galite surengti gražią parodą, jeigu tai, apie ką mes kalbame, tėra mokslas? Aš noriu kalbėti apie tai, kaip vyras aiškina šią trauką, kaip, tarkim, tai aiškintų filosofas“. Direktorius paprašė manęs pateikti pavyzdį. Aš pasakiau, kad jeigu, belaukiant traukinio namo, į mane pažvelgtų moteris, aš prieičiau ir užkalbinčiau ją, pasakyčiau, jog esame nepažįstami, todėl turime laisvę daryti viską, ką norime, įgyvendinti visas savo fantazijas; paskui sugrįšime namo pas žmoną ar vyrą ir daugiau niekada nebesusitiksime. Ir tada, traukinių stotyje, aš pamatau tave.

– Tavo istorija tokia įdomi, kad net gali sunaikinti geismą.

Ralfas Hartas nusijuokė ir sutiko. Jie baigė vieną butelį vyno, ir jis nuėjo į virtuvę atnešti kito; ji sėdėjo žiūrėdama į ugnį, žinodama, koks bus tolesnis žingsnis, bet kartu mėgaudamasi jaukia atmosfera, užmiršusi anglų kompanijos vadovą ir vėl atgaudama jausmą, kad pasiduoda.

Ralfas pripylė dvi taures, ir Marija tarė:

– Grynai iš smalsumo, kaip tu baigtum tą istoriją su muziejaus direktoriumi?

– Kadangi kalbėjausi su intelektualu, pacituočiau Platoną. Pasak jo, pasaulio pradžioje vyrai ir moterys buvo kitokie nei dabar, jie sudarė vieną būtybę, gana žemaūgę, turinčią kūną ir kaklą, bet dviem veidais, žiūrinčiais skirtingomis kryptimis. Tarsi du padarai būtų suklijuoti nugaromis, su dvejopais lytiniais organais, keturiomis kojomis ir keturiomis rankomis. Tačiau graikų dievai pavydėjo tai būtybei, nes ji keturiomis rankomis galėjo daugiau dirbti; dėl dviejų veidų buvo neįmanoma jos netikėtai užklupti, o keturiomis kojomis ji galėjo stovėti ar eiti ilgą laiką nepavargdama. Dar pavojingiau buvo tai, kad būtybė turėjo dvejopus lyties organus – jai nereikėjo kito, kad pratęstų giminę. Dzeusas, aukščiausias Olimpo viešpats, tarė: „Aš sumaniau, kaip iš šių mirtingųjų atimti šiek tiek jų stiprybės". Ir švytinčiu žaibu perkirto būtybę į dvi dalis, taip sukurdamas vyrą ir moterį. Tai smarkiai pagausino pasaulio gyventojų, bet taip pat juos sutrikdė ir susilpnino, nes dabar jie turėjo ieškoti savo prarastosios pusės, apkabinti ją ir tame glėbyje atgauti savo ankstesnę stiprybę, savo gebėjimą išvengti išdavystės ir ištvermę ilgai eiti bei sunkiai dirbti. Tą apsikabinimą, kuriame du kūnai perlydomi, kad vėl taptų viena būtybe, mes ir vadiname seksu.

– Ar tai tikra istorija?

– Pasak graikų filosofo Platono, taip.

Marija ilgai žiūrėjo į jį susižavėjusi, praėjusios nakties patirtis išbluko. Ji matė, kad vyras priešais ją, karštai pasakojantis jai tą keistą istoriją, buvo sklidinas tos pačios „šviesos“, kurią jis išvydo joje, jo akys dabar švytėjo ne geismu, bet džiugesiu.

– Ar galiu paprašyti tavęs paslaugos?

Ralfas pasakė, kad ji gali prašyti, ko tik nori.

– Ar įmanoma sužinoti, kodėl po to, kai dievai padalijo keturkoję būtybę į dvi, kai kurios jų nusprendė, kad apsikabinimas gali būti tiesiog daiktas, paprasčiausias verslo sandėris, kuris, užuot padidinęs žmonių energiją, ją sumažina?

– Turi galvoje prostituciją?

– Taip. Gal galėtum išsiaiškinti, ar iš pradžių seksas buvo šventas?

– Jeigu nori, – atsakė Ralfas, – nors aš apie tai niekada negalvojau ir, kiek žinau, negalvojo niekas. Turbūt šia tema nėra jokios literatūros.

Marija daugiau nebegalėjo ištverti įtampos.

– Ar tau niekada neateina į galvą, kad moterys, konkrečiai – prostitutės, sugeba mylėti?

– Taip, ateina. Man tai šovė į galvą tą dieną, kai sėdėjome kavinėje ir aš išvydau tavo šviesą. Tada, kai nusprendžiau pasiūlyti tau puodelį kavos, pasirinkau tikėti viskuo, netgi tuo, kad tu gali grąžinti mane į pasaulį, kurį jau seniai palikau.

Dabar nebebuvo kelio atgal. Marija, mokytoja, turėjo skubėti į pagalbą pati sau, kitaip pabučiuos jį, apkabins ir paprašys niekada jos nepalikti.

– Sugrįžkime į traukinių stotį, – tarė ji. – Ar veikiau sugrįžkime atgal į šį kambarį, į tą dieną, kai sėdėjome čia drauge pir-

mą kartą ir tu pripažinai, kad aš egzistuoju, ir suteikei man dovaną. Tokia buvo tavo pirmoji pastanga įžengti į mano sielą; tu nežinojai, ar būsi mielai sutiktas, ar ne. Bet, kaip tu pasakojai, žmogiškos būtybės kadaise buvo padalytos ir dabar siekia apsikabinimo, kuris vėl jas suvienytų. Tai mūsų instinktas. Bet taip pat ir akstinas įveikti visus sunkumus, kurie iškyla to ieškant. Noriu, kad žiūrėtum į mane, bet pasirūpintum, jog to nepastebėčiau. Pradinis troškimas yra svarbus, nes jis paslėptas, uždraustas, neleistinas. Tu nežinai, ar žvelgi į savo prarastąją pusę, ar ne; ji irgi nežino, bet kažkas jus traukia būti kartu, ir turi tikėti, kad iš tiesų jūs esate vienas kito „antroji pusė".

Iš kur visa tai? Iš mano širdies gilumos, nes visada norėjau, kad taip būtų. Aš imu šias svajones iš savosios moteriškos svajonės.

Ji nusmaukė nuo peties suknelės petnešėlę taip, kad atsidengė vieno spenelio dalelė, mažytė dalelė.

– Troškimas yra ne tai, ką matai, bet ką įsivaizduoji.

Ralfas Hartas žiūrėjo į moterį tamsiais plaukais ir tamsiais drabužiais, sėdinčią ant grindų jo kambaryje, ir buvo kupinas absurdiškų troškimų, kaip, pavyzdžiui, įkurti židinį vidurvasarį. Taip, jam patiktų įsivaizduoti, ką slepia tie drabužiai; jis galėjo atspėti jos krūtų dydį ir žinojo, kad jai išties nereikia liemenėlės, kurią dėvėti turbūt turi dėl darbo. Jos krūtys buvo nei didelės, nei mažos, tiesiog jaunos. Jos akys nieko neišdavė; ką ji čia veikė? Kodėl jis paskatino šį absurdišką, pavojingą ryšį, juk lengvai galėjo susirasti moterų. Jis buvo turtingas, jaunas, garsus, išvaizdus. Mėgo savo darbą; mylėjo moteris, kurias buvo vedęs, jį mylėjo. Pagal visas taisykles ir normas galėtų garsiai sušukti: „Aš esu laimingas".

Bet jis nebuvo laimingas. Kai dauguma žmonijos vargo dėl duonos kąsnio, stogo virš galvos ir darbo, kuris leistų jiems oriai gyventi, Ralfas Hartas visa tai turėjo, ir dėl to jautėsi dar labiau pasigailėtinas. Atsigręžęs į pastaruosius gyvenimo metus, turbūt prisimintų dvi ar tris dienas, kai prabudo, pažvelgė į saulę – ar lietų – ir pasijuto patenkintas išvydęs rytą, tiesiog laimingas, nieko netrokštantis, nieko neplanuojantis ir nieko neprašantis mainais. Išskyrus tas kelias dienas, jo egzistencija buvo iššvaistyta svajonėms, tiek žlugusioms, tiek įgyvendintoms – troškimui pranokti save, įveikti savo ribas; jis praleido gyvenimą stengdamasis kažką įrodyti, bet nežinojo ką ir kam.

Jis žvelgė į gražią moterį priešais, juodais, akies nerėžiančiais drabužiais; sutiko ją atsitiktinai, nors anksčiau matė ją naktiniame klube ir pagalvojo, kad ji atrodo nepanaši į kitas klubo moteris. Ji paprašė, kad jis jos trokštų, ir jis stipriai jos troško, daug labiau, nei ji galėjo įsivaizduoti, bet ne jos krūtų ar kūno, troško jos draugijos. Norėjo ją apkabinti ir sėdėti tyloje, žiūrėti į ugnį, gerti vyną, surūkyti kokią cigaretę, to pakaktų. Gyvenimas susideda iš paprastų dalykų; jį išvargino visi tie metai, kai kažko ieškojo, nors ko, pats nežinojo.

Ir vis dėlto, jei jis tai padarytų, jei paliestų ją, viskas būtų prarasta. Nes nepaisant tos „šviesos“, kurią jis išvydo Marijoje, jis nebuvo tikras, ar ji suprato, kaip jam gera būti greta jos. Ar jis užmokėjo? Taip, ir toliau mokės tiek, kiek reikės jai užkariauti, sėdėti su ja prie ežero ir kalbėti apie meilę, ir išgirsti ją sakant tą patį. Geriausia buvo nerizikuoti, neskubinti įvykių, nieko nesakyti.

Ralfas Hartas liovėsi save kankinęs ir vėl susitelkė į žaidimą, kurį jie ką tik kartu sukūrė. Moteris priešais jį buvo teisi; vyno, židinio, cigarečių ir draugijos nepakako, reikėjo kitokio svaigulio, kitokios liepsnos.

Ji vilkėjo suknelę su petnešėlėmis; atidengė vieną savo krūtį; jis matė jos odą, veikiau tamsią nei blyškią. Jis troško jos. Jis stipriai jos troško.

Marija pastebėjo, kaip pasikeitė Ralfo akys. Žinojimas, kad ji geidžiama, jaudino ją labiau nei kas nors kita. Tai nebuvo susiję su automatiška formule – noriu su tavimi mylėtis, noriu vesti, noriu, kad patirtum orgazmą, pagimdytum mano kūdikį, noriu įsipareigojimo. Ne, troškimas buvo visiškai laisvas jausmas, sklandantis ore, vibruojantis, kupinas gyvybės, valios turėti – ir to pakako, tai nubloškė visa, kas buvo prieš tai, pajudino kalnus, privertė ją sudrėkti.

Troškimas pagimdė ir visa kita – dėl to ji išvyko iš savo krašto, atrado naują pasaulį, išmoko prancūzų kalbos, įveikė savo prietarus, svajojo turėti ūkį, mylėjo neprašydama nieko, jautėsi esanti moteris vien todėl, kad į ją žiūri vyras. Su apskaičiuotu lėtumu ji nusismaukė kitą petnešėlę, suknelė nuslinko kūnu žemyn. Paskui atsisegė liemenėlę. Štai ji, visiškai nuoga iki pusės, svarsto, ar jis puls ją, palies, ištars meilės priesaikas, ar bus pakankamai jautrus tiesiog vien išgyventi seksualinį paties troškimo malonumą.

Pasaulis aplink juos ėmė keistis, visi garsai nutilo, ugnis, paveikslai ir knygos išnyko, juos išstūmė panaši į transą būsena, kai egzistuoja tik troškimo objektas ir daugiau niekas nesvarbu.

Vyras nesujudėjo. Iš pradžių ji pamatė jo akyse drovų žvilgsnį, bet jis ilgai netruko. Jis žiūrėjo į ją ir savo vaizduotės pasauly-

je glamonėjo ją liežuviu, jie mylėjosi, prakaitavo, smelkėsi vienas į kitą, suplakdami švelnumą ir smurtą, kartu šaukdami ir dejuodami.

Tačiau realiame pasaulyje jie neištarė nė žodžio, nė vienas nesujudėjo, ir tai ją dar labiau jaudino, nes ji irgi buvo laisva galvoti, ką nori. Ji prašė švelniai ją paliesti, praskėtė kojas, masturbavosi priešais jį, sakydama romantiškiausius ir gašliausius dalykus, tarsi tai būtų vienas ir tas pat; ji patyrė kelis orgazmus, pažadino kaimynus, pažadino visą pasaulį savo šauksmais. Čia buvo jos vyras, teikiantis jai malonumą ir džiaugsmą, su juo ji galėjo būti tokia, kokia yra iš tiesų, kalbėtis apie savo seksualines problemas ir pasakyti jam, kaip labai norėtų pasilikti su juo visą naktį, visą savaitę, visą gyvenimą.

Jų kaktas išmušė prakaito lašai. Tai židinio karštis, sakė mintyse vienas kitam. Bet tiek vyras, tiek moteris šiame kambaryje pasiekė savo ribas, išsekino savo vaizduotę, išgyveno kartu puikių akimirkų amžinybę. Jiems reikėjo liautis, nes jeigu žengs dar vieną žingsnį, realybė sunaikins magiją.

Labai lėtai, kadangi pabaiga visuomet sunkesnė už pradžią, ji užsisegė liemenėlę ir paslėpė krūtis. Visata sugrįžo, daiktai aplink juos vėl iškilo; ji užsitraukė aukštyn suknelę, kuri buvo nukritusi iki liemens, nusišypsojo ir labai švelniai palietė jo veidą. Jis paėmė jos ranką ir prisispaudė sau prie skruosto, nežinodamas, kiek ilgai ar kaip stipriai turėtų ją laikyti.

Ji norėjo pasakyti jam, kad jį myli. Bet tai viską sugadintų, gal jis išsigąstų arba, dar blogiau, pasakytų, kad irgi ją myli. Marija to nenorėjo: jos meilės laisvė reikalavo nieko neprašyti ir nieko nesitikėti.

– Kiekvienas, gebantis jausti, žino, kad įmanoma išgyventi malonumą prieš paliečiant kitą žmogų. Žodžiai, žvilgsniai, visa turi šokio paslaptį. Bet traukinys atvažiavo, mes abu sukame savais keliais. Viliuosi, kad pajėgsiu keliauti kartu su tavimi... kur?

– Atgal į Ženevą, – atsakė Ralfas.

– Kiekvienas pastabus žmogus, kuris atranda tą, apie kurį visada svajojo, žino, kad seksualinė energija pradeda veikti seksą. Didžiausias malonumas – ne seksas, bet aistra, su kuria mylimasi. Kai aistra stipri, seksas virsta tobulu šokiu, bet jis pats nėra pagrindinis tikslas.

– Tu kalbi apie meilę kaip mokytoja.

Marija kalbėjo toliau, nes tai buvo jos gynyba, jos būdas sakyti viską neįsipareigojant.

– Kiekvienas, kuris myli, mylisi visą laiką, netgi kai iš tiesų nesimyli. Du susitikę kūnai – tai tik perpildyta taurė. Jie gali būti kartu ištisas valandas, netgi dienas. Jie pradeda šokį vieną dieną ir užbaigia kitą arba – tokį malonumą jie patiria – gali niekada neužbaigti. Jiems nepakanka vienuolikos minučių.

– Ką?

– Aš myliu tave.

– Aš irgi tave myliu.

– Atleisk, nežinau, ką sakau.

– Ir aš.

Ji atsistojo, pabučiavo jį ir išėjo. Šįkart ji pati atsidarė duris, kadangi, pagal brazilų prietarą, namo savininkas turi atidaryti duris tik pirmą kartą svečiui išeinant.

Iš Marijos dienoraščio, kitą rytą:

Praėjusią naktį, kai Ralfas žiūrėjo į mane, jis atidarė duris, tarsi būtų vagis; bet kai jis išėjo, nieko iš manęs nepaėmė, priešingai, paliko rožių aromatą – jis nebuvo vagis, jis buvo mane aplankęs jaunikis.

Kiekvienas žmogus išgyvena savo troškimą, tai mūsų asmeninio lobio dalis; kalbant apskritai, tokia emocija gali atitolinti žmones, tačiau suartina mus su tais, kurie mums iš tikrųjų svarbūs. Šią emociją pasirinko mano siela, ir ji tokia stipri, kad gali užkrėsti viską ir visus aplink mane.

Kiekvieną dieną aš pasirenku tiesą, pagal kurią stengiuosi gyventi. Stengiuosi būti praktiška, dalykiška, profesionali. Bet norėčiau visada pasirinkti troškimą kaip savo palydovą. Ne iš pareigos, ne tam, kad apmalšinčiau savo vienatvę, bet todėl, kad tai gera. Taip, labai gera.

Reguliariai „Kopakabanoje“ dirbo vidutiniškai trisdešimt aštuonios moterys, bet tik vieną iš jų, filipinietę Niją, Marija laikė savo drauge. Moterys čia išbūdavo nuo pusmečio iki trejų metų, nes arba gaudavo pasiūlymą ištekėti ar tapti išlaikoma meiluže, arba nebetraukdavo klientų, ir tuomet Milanas delikačiai paprašydavo jų susirasti darbą kur nors kitur.

Štai kodėl buvo svarbu gerbti viena kitos klientūrą ir niekada nemėginti sugundyti vyrų, kurie ateidavo dėl konkrečios merginos. Tai buvo ne tik nesąžininga, bet ir labai pavojinga. Praėjusią savaitę kolumbietė ramiai išsitraukė iš kišenės skustuvą, padėjo ant taurės, iš kurios gėrė viena jugoslavė, ir kuo šalčiausiu balsu pasakė, kad pažymės jos veidą, jeigu ji ir toliau bendraus su banko vadybininku, kuris buvo nuolatinis klientas. Jugoslavė atsakė, kad vyras laisvas ir ji negalėjo atsisakyti, jeigu jis pasirinko ją.

Vakare tas vyras atėjo, pasisveikino su kolumbiete, bet nuėjo prie jugoslavės staliuko. Jie išgėrė, nuėjo pašoko, ir jugoslavė mirktelėjo kolumbietei (Marijos požiūriu, pernelyg provokuojamai), tarsi sakytų: „Matai? Jis pasirinko mane!“.

Tačiau tas mirktelėjimas reiškė daugybę neištartų dalykų: jis pasirinko mane, nes aš gražesnė, nes buvau su juo praėjusią savaitę ir jam patiko, nes esu jauna. Kolumbietė nieko neatsakė. Kai jugoslavė po dviejų valandų sugrįžo, kolumbietė atsisėdo greta jos, išsitraukė iš kišenės skustuvą ir perrėžė jugoslavei veidą prie ausies. Pjūvis buvo negilus ir nepavojingas, bet pakankamas, kad liktų mažas randas, kuris primins jai tą naktį. Jiedvi pradėjo muštis, pasipylė kraujas, ir išsigandę lankytojai išsilakstė.

Kai atvyko policija ir norėjo sužinoti, kas įvyko, jugoslavė pasakė, kad įsipjovė veidą nukritusia nuo lentynos taure („Kopakabanoje" nėra lentynų). Toks buvo tylėjimo įstatymas arba, kaip sako italų prostitutės, *omertà:* kiekviena problema nuo meilės iki mirties Berno gatvėje būdavo sprendžiama be įstatymo įsikišimo. Jos ten turėjo savo įstatymus.

Policija žinojo apie *omertà* ir matė, kad moteris meluoja, bet nesigilino – ką nors suimti, tardyti ar paskui laikyti kalėjime būtų kainavę pernelyg daug pinigų Šveicarijos mokesčių mokėtojams. Milanas padėkojo policininkams, kad greitai atvyko ir paaiškino, kad įvyko nesusipratimas arba konkuruojančio naktinio klubo savininkas nori pridaryti jam rūpesčių.

Vos jiems išvykus, jis paprašė abiejų moterų nebegrįžti į jo klubą. Juk „Kopakabana" buvo šeimyninis klubas (šį teiginį Marijai buvo sunku suprasti) ir turėjo saugoti reputaciją (tai ją dar labiau suintrigavo). Čia nevykdavo muštynės, nes pirmasis įstatymas buvo gerbti kitos moters klientą.

Antrasis įstatymas – visiškas diskretiškumas. „Kaip Šveicarijos banke", – pasakė jis. Čia moterys galėjo pasikliauti klientais, kurie buvo atrenkami taip, kaip bankas atsirenka savo klientus pagal einamąją sąskaitą ir rekomendacijas. Klystama buvo retai:

pasitaikė keli atvejai, kai merginoms nesumokėjo, grasino ar šiurkščiai su jomis elgėsi, bet dėl savo klubo reputacijos Milanas stengėsi jau daugelį metų, todėl tapo žinovu, iškart atpažįstančiu, ką reikėtų kviesti, o ko ne. Nė viena iš moterų tiksliai nežinojo jo kriterijų, bet dažnai matydavo, kaip prabangiai apsirengusiems vyrams būdavo pasakoma, kad klube nėra vietų (nors jis buvo tuščias) ir kad kitus vakarus taip pat nebus (vadinasi, prašom čia daugiau nebeateiti). Jos taip pat matydavo, kaip nesiskutusius vyrus paprastais drabužiais Milanas entuziastingai kviesdavo išgerti taurę šampano. „Kopakabanos" savininkas nesprendė pagal išvaizdą, bet visuomet būdavo teisus.

Darbo santykiai buvo geri, ir, atrodė, patenkino abi puses. Dauguma klientų buvo vedę ar užėmė svarbias pareigas vienoje ar kitoje kompanijoje. Kai kurios čia dirbančios moterys irgi buvo ištekėjusios, turėjo vaikų ir lankydavosi tėvų vakarėliuose vaikų mokyklose, bet žinojo, kad nė kiek nerizikuoja; jeigu koks kitas tėvelis būtų užsukęs į Kopakabaną, irgi būtų susikompromitavęs ir negalėtų niekam nieko pasakoti: taip veikė *omertà*.

Tarp moterų užsimezgė draugiški santykiai, bet ne draugystė; niekas per daug nesipasakojo apie savo gyvenimą. Kelis kartus pasikalbėjusi su savo kolegėmis, Marija nepastebėjo, kad jos būtų jautusios kartėlį, kaltę ar liūdesį, tik tam tikrą rezignaciją, keistą įžūlų akių žybtelėjimą, tarsi jos didžiuotųsi tuo, kaip priešpriešina save pasauliui, nepriklausomos ir pasitikinčios savimi. Po savaitės naujai atvykusioji buvo laikoma „profesionale" ir gaudavo nurodymus niekada negriauti svetimos santuokos (prostitutė negalėjo tapti grėsme namų stabilumui), niekada nepriimti kvietimų susitikti po darbo valandų, išklausyti išpažinčių nepasakant savo nuomonės, dejuoti kulminacijos metu

(Marija sužinojo, kad visos taip darė, bet nepasakė to pirmąją jos darbo dieną, nes tai buvo viena iš profesinių gudrybių), sveikintis su policininkais gatvėje, prasitęsti darbo leidimą, mokėti sveikatos draudimo įmokas ir galiausiai per daug nesigilinti į moralinius ar teisinius savo darbinės veiklos aspektus; jos buvo tiesiog prostitutės, ir viskas.

Kai nebūdavo užsiėmusi, Mariją visada galėjai pamatyti su knyga rankoje, ir greitai ji pagarsėjo kaip grupės intelektualė. Iš pradžių merginos norėjo sužinoti, ar ji skaito meilės romanus, bet kai pamatė knygas apie tokius sausus dalykus kaip ekonomika, psichologija ir neseniai – ūkio valdymas, jos paliko ją ramybėje toliau tęsti savo tyrinėjimų ir ramiai užsirašinėti pastabas.

Kadangi ji turėjo daugybę nuolatinių klientų ir ateidavo į „Kopakabaną“ kiekvieną vakarą, net kai nebūdavo daug žmonių, Marija pelnė Milano pasitikėjimą ir sukėlė kolegių pavydą; jos sakė, kad ji ambicinga, arogantiška ir galvoja tik apie pinigus – pastarasis teiginys buvo tiesa, bet jai norėjosi paklausti, argi jos visos čia ne dėl to paties.

Šiaip ar taip, tokios pastabos dar niekada niekam nepakenkė – jos tampa kiekvieno sėkmę patyrusio žmogaus gyvenimo dalis, ir geriausia buvo prie jų priprasti, negu leistis atitraukiamai nuo jos dviejų tikslų: grįžti į Braziliją pasirinktu laiku ir nusipirkti ūkį.

Ralfas Hartas dabar buvo jos mintyse nuo ryto iki vakaro, ir pirmąkart ji galėjo jaustis laiminga dėl nesamos meilės – nors šiek tiek gailėjosi, kad prisipažino mylinti, rizikuodama viską prarasti. Bet ką ji galėjo prarasti, jeigu nieko neprašė mainais? Ji prisiminė, kaip jos širdis ėmė greičiau plakti, kai Milanas užsi-

minė, kad Ralfas yra – ar buvo – ypatingasis klientas. Ką tai reiškė? Ji jautėsi išduota ir pavyduliavo.

Normalu jausti pavydą, nors gyvenimas ją išmokė, kad beprasmiška manyti, jog gali savintis kitą žmogų, – visi, kas tuo tiki, tik apgaudinėja save. Nepaisant to, ji nepajėgė liautis jautusi pavydą ar labai intelektualiai mąsčiusi apie tai, ar netgi maniusi, kad tai trapumo įrodymas.

„Stipriausia yra meilė, kuri parodo savo trapumą. Šiaip ar taip, jeigu mano meilė tikra (o ne tik būdas išsiblaškyti, apgaudinėti save ar tiesiog leisti laiką, kuris šiame mieste atrodo sustojęs), laisvė nugalės pavydą ir skausmą, kurį jis man sukelia, nes skausmas irgi natūralus procesas. Visi sportuojantys žino: jeigu nori pasiekti savo tikslų, turi būti pasirengęs kasdienei skausmo ar diskomforto dozei. Iš pradžių tai nemalonu ir atgraso, bet ilgainiui supranti, kad be skausmo savijauta nepagerės, ir ateina akimirka, kai nepatyrus skausmo apninka jausmas, kad treniruotės neduoda trokštamo efekto“.

Pavojus iškyla tuomet, kai visas dėmesys nukreipiamas į skausmą, jam suteikiamas konkretaus asmens vardas ir nuolatos apie jį galvojama. Marijai, ačiū Dievui, pavyko iš to išsilaisvinti.

Vis dėltо ji kartais pasijusdavo svarstanti, kur jis, kodėl neateina jos aplankyti, gal ta istorija apie traukinių stotį ir nuslopintą geismą jam pasirodė kvaila, gal jis dingo amžiams, nes ji prisipažino jį mylinti.

Kad gražios mintys nepavirstų kankyne, ji susikūrė metodą: kai kažkas pozityvaus apie Ralfą Hartą ateidavo į galvą – tai galėjo būti prisiminimai apie židinį ar vyną, mintis, kurią ji norėtų su juo aptarti, ar tiesiog malonus ilgesys, apimantis norą žinoti, kada jis vėl ateis, – Marija liaudavosi daryti, ką dariusi, nusišyp-

sodavo dangui ir padėkodavo, kad yra gyva ir nieko nesitiki iš vyro, kurį myli.

Kita vertus, jeigu jos širdis pradėdavo skųstis, kad jo nėra šalia ar kad pasakė jam pernelyg daug, ji tardavo sau: „Ak, tai tu nori apie tai galvoti, ar ne? Tada galvok, ką nori, o aš imsiuosi svarbesnių dalykų".

Ji skaitydavo toliau ar, jeigu būdavo ne namuose, sutelkdavo savo dėmesį į aplinką: spalvas, žmones, garsus – ypač garsus, savo pačios žingsnių, verčiamų puslapių, automobilių, pokalbių nuotrupų, ir liūdnos mintys pamažu ją apleisdavo. Jeigu po penkių minučių jos vėl sugrįždavo, ji kartodavo viską iš pradžių, kol tos mintys, priimtos, bet taip pat švelniai atstumtos, atsitraukdavo ilgesniam laikui.

Viena iš tų „neigiamų minčių" buvo apie tai, kad niekada jo nebepamatys. Trumpos praktikos ir didžiulės kantrybės dėka ji įstengė paversti ją „teigiama mintimi": kai ji išvyks, Ženeva įgaus veidą vyro senamadiškai ilgais plaukais, vaikiška šypsena ir žemu balsu. Jeigu kas nors po daugelio metų jos paklaus, koks buvo tas miestas, kuriame gyveno jaunystėje, ji galės atsakyti: „Labai gražus, gebantis mylėti ir būti mylimas".

Iš Marijos dienoraščio, apylaisvį vakarą „Kopakabanoje":

> *Šitiek laiko praleidusi su čia besilankančiais žmonėmis, galiausiai priėjau prie išvados, kad seksą imta vartoti kaip narkotikus: kad pabėgtum nuo realybės, pamirštum problemas, atsipalaiduotum. Ir kaip visi narkotikai, tai žalinga ir griaunanti praktika.*

Jeigu žmonės nori vartoti narkotikus, sekso ar kitokia forma, tai jų problema; jų veiksmų pasekmės bus geresnės ar blogesnės, priklausomai nuo jų pasirinkimo. Bet jeigu kalbame apie gyvenime daromą pažangą, turime suprasti, kad „pakankamai geras" labai skiriasi nuo „geriausio".

Priešingai nei atrodo mano klientams, seksas negali vykti bet kada. Mes visi turime vidinį laikrodį, ir tam, kad mylėtumės, abiejų laikrodžių rodyklės turi rodyti tą pačią valandą tuo pat metu. Tai neįvyksta kasdien. Jeigu myli kitą žmogų, nepriklausai nuo sekso, kad pasijustum gerai. Dviem žmonėms, kurie gyvena kartu ir myli vienas kitą, reikia kantriai ir ištvermingai derinti savo laikrodžių rodykles, žaidimus ir „teatro spektaklius", kol supras, kad mylėjimasis yra daugiau negu tik susitikimas, tai yra genitalinis „apsikabinimas".

Viskas yra svarbu. Jeigu intensyviai gyveni, patiri malonumą visą laiką ir nejauti sekso poreikio. Myliesi iš pertekliaus jausmo, nes vyno taurė tokia pilna, kad savaime liejasi per kraštus, nes tai neišvengiama, nes atsiliepi į gyvenimo kvietimą, nes tuo metu ir tik tuo metu leidi sau prarasti savitvardą.

P. S. Ką tik perskaičiau, ką parašiau. O, varge! Darausi pernelyg intelektuali!

Netrukus po to, kai šitai parašė ir rengėsi dar vienam vakarui kaip supratinga motina ar naivi mergaitė, „Kopakabanos" durys atsidarė ir įėjo Terensas, įrašų kompanijos vadovas, vienas iš ypatingųjų klientų.

Milanas už baro atrodė patenkintas: Marija jo nenuvylė. Marija prisiminė žodžius, kurie tuo pat metu pasakė tiek daug ir tiek mažai: „Skausmas, kančia ir didžiulis malonumas".

– Aš atskridau iš Londono dėl tavęs. Daug apie tave galvojau.

Ji nusišypsojo, stengdamasi neatrodyti pernelyg padrąsinanti. Ir vėl jis nesilaikė ritualo, nepaklausė, ar ji norėtų išgerti, tiesiog prisėdo prie jos staliuko.

– Kai mokytojas atskleidžia mokiniui naujus dalykus, jis irgi išmoksta šio to naujo.

– Žinau, ką nori pasakyti, – tarė Marija, galvodama apie Ralfą Hartą ir jausdama dėl to susierzinimą. Ji su kitu klientu ir turi jį gerbti, stengtis jam įtikti.

– Ar nori mokytis toliau?

Tūkstantis frankų. Slėpininga visata. Jos viršininkas ją stebi. Tikrumas, kad ji galės liautis, kada tik nuspręs. Nustatyta grįžimo į Braziliją data. Kitas vyras, kuris taip ir neatėjo su ja pasimatyti.

– Ar jūs skubate? – paklausė Marija.

Jis nieko neatsakė. Ko ji nori?

– Norėčiau savo įprastos taurės gėrimo ir įprasto šokio, ir šiek tiek pagarbos mano profesijai.

Jis kurį laiką delsė, bet tai tebuvo teatro dalis, dominavimas ir paklusimas dominavimui. Jis atnešė jai išgerti ir pašoko su ja, paskui iškvietė taksi ir, jiems važiuojant per miestą į tą patį viešbutį, atidavė jai pinigus. Jie įėjo, jis pasisveikino su italu durininku kaip ir aną vakarą, kai jie pirmąkart susitiko, ir abu nuėjo į tuos pačius apartamentus su vaizdu į upę.

Terensas pakilo ir išsitraukė žiebtuvėlį, ir tik tada ji pastebėjo, kad kambaryje pristatyta dešimtys žvakių. Jis pradėjo jas uždeginėti.

– Ką tu norėtum sužinoti? Kodėl aš taip elgiuosi? Nes, jeigu neklystu, tau tikrai patiko anas mūsų vakaras. Ar nori sužinoti, kodėl tu irgi taip elgiesi?

– Aš tik galvoju, jog Brazilijoje mes turime prietarą, kad tuo pačiu degtuku negalima uždegti daugiau nei tris žvakes. Tu nesilaikai šio prietaro.

Jis nepaisė jos pastabos.

– Tu tokia kaip aš. Mes čia ne dėl tūkstančio frankų, bet dėl kaltės ir priklausomybės jausmo, dėl tavo įvairių kompleksų ir nesaugumo jausmo. Tai nei gerai, nei blogai, tiesiog tokia žmogaus prigimtis.

Jis paėmė pultelį ir kelis kartus perjungė kanalus, kol surado žinias ir reportažą apie pabėgėlius, mėginančius išvengti karo.

– Ar matai? Ar esi kada mačiusi laidas, kurių metu žmonės prieš kitus aptaria savo asmenines problemas? Ar esi stovėjusi

prie laikraščių kiosko ir skaičiusi antraštes? Pasaulis mėgsta kančią ir skausmą. Mūsų požiūrį į šiuos dalykus lemia sadizmas, o mazochizmą slepia išvada, jog mums nereikia viso to žinoti, kad būtume laimingi, ir vis dėlto mes stebime kitų žmonių tragedijas ir kartais kenčiame kartu su jais.

Jis pripylė dvi taures šampano, išjungė televizorių ir toliau uždeginėjo žvakes, nepaisydamas Marijos minėto prietaro.

– Aš tai vadinu žmogiškąja situacija. Nuo tada, kai buvome išvaryti iš rojaus, mes arba kentėjome, arba vertėme kentėti kitus, arba stebėjome kitų kančią. Tai nepriklauso nuo mūsų.

Iš lauko atsklido griaustinis, blykstelėjo žaibas, artinosi didžiulė audra.

– Bet aš negaliu to daryti, – pasakė Marija. – Man atrodo juokinga apsimesti, kad tu mano šeimininkas, o aš tavo vergė. Mums nereikia „teatro“, kad rastume kančią, gyvenimas suteikia tam progų daugiau nei reikia.

Terensas ką tik baigė uždeginėti žvakes. Vieną pakėlė ir padėjo stalo viduryje, paskui įpylė dar šampano ir patiekė ikrų. Marija greitai išgėrė, galvodama apie tūkstantį frankų savo rankinėje, apie šį nepažįstamąjį, kuris ją žavėjo ir gąsdino, ir apie tai, kaip ji galėtų valdyti savo baimę. Ji žinojo, kad su šiuo vyru visos naktys bus skirtingos; ji negalės niekaip jo įbauginti.

– Sėskis.

Jo švelnus balsas tapo valdingas. Marija pakluso, ir karščio banga nuvilnijo jos kūnu, įsakymas buvo pažįstamas, ji pasijuto saugesnė.

– Tai teatras. Mes turime įsijausti į vaidinimą.

Marijai buvo malonu, kad jai įsakinėja. Nereikėjo galvoti, tik paklusti. Ji paprašė dar šampano, jis atnešė degtinės; ji greičiau muša į galvą, atpalaiduoja ir geriau dera su ikrais.

Jis atkimšo butelį; Marija gėrė viena, klausydamasi griaustinio ir žaibavimo lauke. Viskas klostėsi taip, kad ši akimirka taptų tobula, tarsi dangaus ir žemės energijos irgi rodytų savo smurtingąją pusę.

Po kurio laiko Terensas išsitraukė iš spintos mažą lagaminėlį ir padėjo jį ant lovos.

– Nejudėk.

Marija sėdėjo nė nekrustelėdama. Jis atidarė lagaminėlį ir išėmė dvi poras chromuoto metalo antrankių.

– Sėdėk praskėtusi kojas.

Ji pakluso – bejėgė rinktis, nuolanki, nes to norėjo. Ji matė, kad jis žiūri jai tarp kojų, jis matė jos juodus apatinius, ilgas kojines, jos šlaunis, galėjo įsivaizduoti jos gaktos plaukus, jos lytį.

– Atsistok!

Ji pašoko nuo kėdės. Pajuto, kad sunku stovėti tiesiai, ir suprato, kad yra girtesnė nei manė.

– Nežiūrėk į mane. Nulenk galvą, gerbk savo šeimininką!

Prieš nuleisdama galvą ji pamatė ploną botagą, traukiamą iš lagaminėlio, paskui išgirdo šmaukštelėjimą per orą, tarsi jis būtų gyvas.

– Gerk. Laikyk galvą nuleistą, bet gerk.

Ji išgėrė dar vieną, dvi, tris stiklelius degtinės. Dabar tai nebebuvo tik teatras, tai buvo realybė: ji nebekontroliavo padėties. Jautėsi tarsi daiktas, instrumentas; nors neįtikėtina, tas nuolankumas suteikė jai visiškos laisvės jausmą. Ji nebebuvo mokytoja, kuri nurodinėja, guodžia, išklauso išpažinčių, jaudina; baisios šio vyro galios akivaizdoje ji tebuvo mergaitė iš Brazilijos glūdumos.

– Nusirenk.

Įsakymas nuskambėjo šiurkščiai, be menkiausios troškimo kibirkštėlės, ir vis dėlto negalėjo būti nieko erotiškesnio. Laiky-

dama galvą nuleistą, tarsi pagarbos ženklą, Marija atsisegiojo suknelę ir ši nuslydo ant grindų.

– Tu nesielgi kaip pridera, žinai.

Vėl botagas perskrodė orą.

– Turi būti nubausta. Kaip tavo amžiaus mergina drįsta man prieštarauti? Turi klauptis prieš mane ant kelių!

Marija dėjosi, tarsi klauptųsi, bet botagas ją sustabdė, nes pirmąkart palietė jos kūną – sėdmenis. Nudilgino, bet, regis, nepaliko jokių žymių.

– Ar aš nesakiau tau klauptis?

– Ne.

Botagas vėl perliejo jos sėdmenis.

– Sakyk: „Ne, pone!"

Vėl dilgus botago kirtis. Sekundės dalelytę jai pasidingojo, kad būtent dabar ji gali pasirinkti – tuojau pat liautis ar patirti viską, ne dėl pinigų, bet dėl to, ką jis sakė pirmąjį kartą, – tik tada gali pažinti save, kai pranoksti savo ribas.

Tai buvo nauja, tai buvo Nuotykis, ir ji vėliau nuspręs, ar nori tęsti, bet dabar ji liovėsi buvusi mergina, turinti tik tris tikslus gyvenime, užsidirbanti kūnu pragyvenimui, susitikusi vyrą, kuris kūrena židinį ir pasakoja įdomias istorijas. Čia ji buvo niekas, o tai reiškė, kad galėjo būti viskuo, kuo tik svajojo būti.

– Nusivilk viską. Ir vaikštinėk pirmyn atgal taip, kad tave matyčiau.

Ji dar kartą pakluso, nuleista galva, netarusi nė žodžio. Vyras, kuris ją stebėjo, vis dar apsirengęs ir visiškai beaistris, nebebuvo tas pats žmogus, kuris plepėjo su ja pakeliui iš klubo, – jis buvo Ulisas, atkeliavęs iš Londono, Tesėjas, nužengęs iš dangaus, pagrobėjas, įsiveržęs į saugiausią pasaulio miestą, turintis

šalčiausią širdį žemėje. Ji nusimovė kelnaites ir nusisegė liemenėlę, pasijusdama tuo pat metu ir bejėgė, ir saugi. Botagas sušvilpė vėl, šįkart neliesdamas jos kūno.

– Laikyk galvą nuleistą! Esi čia tam, kad būtum pažeminta, kad paklustum kiekvienam mano norui, ar supranti?

– Taip, pone.

Jis sugriebė jos rankas ir ant riešų uždėjo antrankius.

– Aš tave mušiu. Kol išmoksi deramai elgtis.

Jis ranka pliaukštelėjo jai per sėdmenis. Marija sušuko, šįkart suskaudo.

– Ak, tu skundiesi, ar ne? Taigi aš dar net nepradėjau.

Jis užkimšo jai burną odiniu kamšalu. Tai netrukdė jai kalbėti, ji vis dar galėjo pasakyti „geltona“ ar „raudona“, bet dabar jautė, kad likimas leis šiam vyrui daryti su ja, ką nori, dabar nebebus kaip išsisukti. Ji stovėjo nuoga, užkimšta burna ir surakinta antrankiais, jos gyslomis tekėjo veikiau degtinė nei kraujas.

Dar vienas pliaukštelėjimas per sėdmenis.

– Vaikščiok pirmyn atgal!

Marija ėmė vaikščioti, paklusdama jo komandoms: „sustok“, „pasisuk į dešinę“, „sėskis“, „praskėsk kojas“. Jis mušė ją vėl ir vėl, nusipelnė ji to ar ne; ji jautė skausmą, jautė pažeminimą – kuris buvo dar stipresnis ir galingesnis nei skausmas. Jai atrodė, tarsi būtų kitame pasaulyje, kuriame niekas neegzistuoja. Šis jausmas rodėsi kone religinis: susinaikinimas, pavergimas ir visiškas ego, troškimo ar savo valios ištrynimas. Ji smarkiai sudrėko ir susijaudino, bet nepajėgė suprasti, kas vyksta.

– Vėl klaupkis!

Marija visąlaik laikė galvą nuleistą kaip paklusnumo ir nusižeminimo ženklą, todėl ji negalėjo matyti, kas vyksta, bet paste-

bėjo, kad ten, kitoje visatoje, kitoje planetoje, vyras sunkiai kvėpuoja – pliaukšėdamas botagu ir mušdamas ją per sėdmenis jis gerokai pavargo; tuo tarpu ji jautėsi sklidina stiprybės ir energijos. Dabar ji prarado bet kokią gėdą ir nebesirūpino rodyti, kad jai malonu; ji pradėjo dejuoti, melsdama paliesti ją, bet vyras ją sugriebė ir metė ant lovos.

Jis nuožmiai praskyrė jos kojas – nors ji žinojo, kad šis nuožmumas iš tiesų jos nesužalos, – ir pririšo kojas prie lovos kampų. Jos riešai surakinti už nugaros, kojos išskėstos, burna užkimšta – kada jis įsiskverbs į ją? Argi nemato, kad ji pasirengusi ir nori tarnauti jam, kad yra jo vergė, jo kūrinys, jo daiktas ir padarys viską, ką jai įsakys?

– Ar vis dar nori, kad vesčiau tave toliau?

Ji pamatė, kaip jis deda botago kotą jai prie vaginos. Jis trynė ją aukštyn ir žemyn, o kai palietė klitorį, ji prarado savitvardą. Neturėjo jokio supratimo, kiek viskas tęsėsi, kiek kartų jai buvo suduota, bet staiga pajuto orgazmą – šitiek mėnesių dešimtys, ne, šimtai vyrų nepajėgė jai to suteikti. Pliūptelėjo šviesa, ji pasijuto žengianti į juodą skylę savo sieloje, kur stiprus skausmas ir baimė sumišo su absoliučiu malonumu, stumiančiu ją už iki šiol pažintų ribų, ir ji dejavo, šaukė, jos balsą tildė kamšalas, ji rangėsi lovoje, jausdama, kaip į riešus įsirėžia antrankiai ir odiniai raiščiai braukia jos blauzdas, ji dejavo kaip niekad anksčiau, nes negalėjo judėti, ji šaukė kaip niekad anksčiau, nes per kamšalą burnoje niekas jos neišgirs. Tai buvo skausmas ir malonumas, botago kotas vis stipriau spaudė klitorį, ir orgazmas liejosi jai iš burnos, vaginos, porų, akių, odos.

Ji pateko į transą ir lėtai, labai lėtai pradėjo rimti; nebebuvo botago, kuris spaustų jai tarp kojų, tik prakaito sudrėkinti plaukai, geros rankos, nuimančios antrankius, atrišančios odinius raiščius nuo jos kulkšnių.

Ji gulėjo sumišusi, neįstengianti žiūrėti į vyrą, gėdijosi savęs, savo šauksmų, savo orgazmo. Jis braukė jai per plaukus ir sunkiai alsavo, bet malonumą patyrė tik ji, jis nepasidžiaugė nė akimirka ekstazės.

Jos nuogas kūnas apsikabino apsirengusį vyrą, kuris pavargo įsakinėdamas ir valdydamas padėtį. Ji nežinojo, ką sakyti, ką daryti toliau, bet jautėsi saugi ir globojama – tai jis nuvedė ją į vidinius jos plotus, kurių anksčiau nebuvo aptikusi, jis – jos globėjas ir šeimininkas.

Ji pradėjo verkti, ir jis kantriai laukė.

– Ką tu man padarei? – paklausė ji užsiverkusi.

– Tai, ko tu norėjai.

Ji žiūrėjo į jį jausdama, kaip desperatiškai jai reikia jo.

– Aš neverčiau ar neįpareigojau tavęs nieko daryti, neišgirdau „geltona", aš turėjau tik tą galią, kurią man suteikei. Neverčiau tavęs, nešantažavau, viskas vyko tavo valia; gal tu ir buvai vergė, o aš šeimininkas, bet mano galia buvo tik stumti tave tavo pačios laisvės link.

Antrankiai. Odiniai raiščiai ant kulkšnių. Kamšalas. Pažeminimas daug stipresnis ir galingesnis nei skausmas. Ir vis dėlto – jis teisus – ji jautė visišką laisvę. Marija buvo sklidina energijos, gyvybinga ir nustebo, kad vyras priešais ją visiškai išsekęs.

– Ar tu patyrei orgazmą?

– Ne, – atsakė jis. – Šeimininko užduotis – įkaitinti vergę. Vergės malonumas yra šeimininko džiaugsmas.

Visa tai pasirodė jai nesąmonė – tokių dalykų nerasime knygose ir realiame gyvenime. Bet čia, fantazijos pasaulyje, ji buvo kupina šviesos, o jis atrodė tamsus, išsunktas.

– Gali išeiti, kada panorėjusi, – tarė Terensas.

– Aš nenoriu išeiti, aš noriu suprasti.

– Čia nėra ko suprasti.

Ji pakilo visu savo nuogybės grožiu ir pripylė dvi taures vyno. Uždegė dvi cigaretes ir vieną padavė jam – vaidmenys susikeitė, dabar ji buvo šeimininkė, aptarnaujanti vergą, atsilyginanti už suteiktą malonumą.

– Aš apsirengsiu ir tada išeisiu, bet pirma norėčiau pasikalbėti.

– Nėra apie ką kalbėti. Gavau, ko norėjau, tu buvai nuostabi. Dabar esu pavargęs, o rytoj turiu grįžti į Londoną.

Jis atsigulė ir užsimerkė. Marija nesuprato, ar jis tik apsimeta miegąs, jai ir nerūpėjo; ji tingiai rūkė cigaretę ir gurkšnojo vyną, priglaudusi veidą prie lango rėmo, žvelgdama į ežerą ir trokšdama, kad kas nors kitame krante matytų ją tokią – nuogą, sklidiną, patenkintą, pasitikinčią savimi.

Ji apsirengė ir išėjo net neatsisveikinusi; jai nerūpėjo, kas atidarė duris, nes nebuvo tikra, ar norėtų sugrįžti.

Terensas girdėjo, kaip užsidarė durys, palaukė – gal ji sugrįš tardama, jog kažką pamiršo, – ir tik po kelių minučių atsikėlė, užsidegė kitą cigaretę.

Mergina klasiška, pagalvojo jis. Gerai ištvėrė plakimą botagu, nors tokia bausmė seniausiai žinoma, įprasta ir palyginus švelni. Kurį laiką jis sėdėjo prisimindamas pirmą kartą, kai patyrė šiuos paslaptingus santykius tarp dviejų būtybių, kurios nori suartėti, bet gali tai padaryti tik per kančią.

Milijonai porų praktikuoja sadomazochizmą kasdien to net nesuprasdamos. Jie eina į darbą, grįžta, viskuo skundžiasi, įžeidinėja žmonas arba žmonos juos įžeidinėja, jaučiasi apgailėtini, bet ir toliau gyvena stipriai prisirišę prie savo nepasitenkinimo, nesupranta, jog tereikia vieno judesio, galutinio sudie, kad išsilaisvintų iš slogučio. Terensas išgyveno tai su savo žmona, žinoma anglų dainininke; jį kamavo pavydas, jis keldavo scenas, ištisas dienas būdavo apsvaigęs nuo nuskausminamųjų vaistų, o naktimis visiškai girtas. Ji mylėjo jį ir negalėjo suprasti, kodėl jis šitaip elgiasi; jis mylėjo ją ir negalėjo suprasti savo elgesio. Tarsi agonija, kurią kėlė vienas kitam, būtų buvusi būtina, esminė jų gyvenimui.

Vieną dieną muzikantas – visada manė, kad jis labai keistas, nes atrodė pernelyg normalus tarp egzotiškų jo aplinkos žmonių – paliko studijoje knygą: Leopoldo von Sacher-Masocho „Venerą su kailiniais“. Terensas ją pavartė, ėmė skaityti, pradėjo geriau suprasti save.

„Miela moteris nusirengė ir pakėlė ilgą botagą trumpu kotu. „Pats prisiprašei, – tarė ji, – tuoj nuplaksiu tave“. – „O taip, – sumurmėjo jos meilužis, – prašau, maldauju tavęs“.

Jo žmona buvo kitoje stiklinio ekrano pusėje, repetavo. Ji paprašė technikų išjungti mikrofonus, kad kiti nieko negirdėtų. Terensas pagalvojo, kad ji tariasi su pianistu dėl pasimatymo; po to suvokė, kad ji varo jį iš proto, bet jis buvo taip pripratęs prie kančios, kad nebegalėjo be to gyventi.

„Tuoj nuplaksiu tave“, – sakė nuoga moteris jo skaitomoje knygoje. – „O taip, prašau, maldauju tavęs“.

Jis buvo gražus vyras, įtakingas asmuo įrašų kompanijoje, kam jam reikėjo tokio gyvenimo?

Nes jis norėjo. Jis nusipelnė kančios – gyvenimas jam buvo toks palankus, jis nebuvo vertas visų tų gėrybių – pinigų, pagarbos, šlovės. Jis jautė, kad jo karjera artėja prie taško, kai jis taps priklausomas nuo sėkmės, ir tai jį gąsdino – buvo matęs, kaip žmonės krenta iš aukštumų.

Jis skaitė knygą. Pradėjo skaityti viską, ką tik galėjo rasti apie paslaptingą skausmo ir malonumo vienybę. Jo žmona aptiko vaizdo juostą, kurią buvo išsinuomavęs, ir knygas, kurias slėpė nuo jos, ir paklausė, ką visa tai reiškia, ar jis serga? Terensas atsakė, kad ne, jis tik renka medžiagą naujam įrašui. Paskui nerūpestingai tarė:

– Gal mums reikėtų tai išmėginti.

Jie išmėgino. Pradėjo labai nedrąsiai, pagal vadovėlius ir erotikos prekių parduotuvių. Pamažu jie susikūrė naujus būdus, priėjo pavojingas ribas ir pajuto, kad jų santuoka tapo dar tvirtesnė. Jie buvo bendrininkai, darę tai, kas slapta, uždrausta, smerktina.

Iš bendros savo patirties jie sukūrė meną: sugalvojo naujus drabužius iš odos su smeigėmis. Jo žmona lipo į sceną su ilgaauliais batais ir korsetu, laikydama rankose botagą, o publika šėlo. Jos naujas įrašas Anglijoje per rekordinį laiką pakilo į čartų viršūnę ir triumfavo visoje Europoje. Terensas buvo nustebintas, kad jaunimas taip natūraliai pripažino jo fantazijas, ir tegalėjo tam rasti vienintelį paaiškinimą – tai tapo priemone nekenksmingu būdu išreikšti nuslopintą neapykantą.

Botagas tapo grupės simboliu ir buvo spausdinamas ant marškinėlių, netikrų tatuiruočių, lipdukų ir atvirukų. Terenso inte-

lektas pastūmėjo jį atsekti viso to ištakas, kad galėtų geriau suprasti save.

Priešingai nei jis sakė Marijai, atgailautojai, kurie stengėsi atitolinti Juodąją mirtį, nebuvo pirmieji. Dar iki tamsiųjų amžių žmogus suprato, kad kančia, jeigu ją sutinki be baimės, yra leidimas į laisvę.

Egipte, Romoje ir Persijoje buvo manoma, kad žmogus gali išgelbėti savo šalį ir pasaulį paaukodamas save. Kiniją ištikus didžiulei gamtos nelaimei, būdavo baudžiamas imperatorius, kaip dievybės atstovas žemėje. Senovės Graikijoje kartą per metus deivės Artemidės garbei nuo ryto iki vakaro plakdavo geriausius Spartos karius, o minia palaikydavo juos, ragindavo oriai ištverti skausmą, parengsiantį juos įžengti į karo pasaulį. Vakare šventikai ištirdavo žaizdas ant karių nugarų ir spėdavo iš jų miesto ateitį.

Dykumos kunigai, krikščionių bendruomenė, išaugusi prie Aleksandrijos vienuolyno ketvirtajame amžiuje, kurios telkėsi aplink vienuolynus Aleksandrijoje, plakimu išvarydavo demonus ir patvirtindavo kūno bergždumą dvasiniuose ieškojimuose. Šventųjų istorijose gausu tokių pavyzdžių – šv. Roza bėgiodavo po sodą, kad dygliai draskytų jai odą; šv. Domingas Lorikatas kas naktį prieš miegą plakdavosi; kankiniai savo noru pasirinkdavo lėtą mirtį ant kryžiaus ar leisdavosi sudraskomi laukinių žvėrių. Visa tai liudijo, kad skausmas gali sukelti religinę ekstazę.

Pasak neseniai atliktų, dar nepatvirtintų, tyrinėjimų, žaizdose buvo auginamas tam tikras grybelis, turintis haliucinogeninių savybių ir sukeliantis regėjimus. Malonumas būdavęs toks stiprus, kad greitai ši praktika iš vienuolynų paplito visame pasaulyje.

1718 metais išspausdintame „Traktate apie saviplaką" buvo rašoma, kaip pasiekti malonumą per skausmą, nepakenkiant kūnui. Baigiantis amžiui, daugybėje Europos miestų žmonės buvo pasirengę kentėti, kad patirtų džiaugsmą. Esama duomenų apie karalius ir princeses, kurie laikė juos plakusius vergus; vėliau jie atrado, kad egzistuoja ir kitoks malonumas, – nors ir labiau varginantis, ne toks intensyvus, – patiriamas ne tik tada, kai tave nuplaka, bet ir kai sukeli skausmą.

Rūkydamas cigaretę, Terensas su malonumu didžiavosi, kad dauguma žmonių neįstengtų suprasti to, ką jis galvoja.

Verčiau priklausyti privilegijuotam klubui, į kurį gali patekti tik išrinktieji. Jis vėl prisiminė, kaip santuokos kankynė virto santuokos stebuklu. Jo žmona žinojo, ko jis lankydavosi Ženevoje, ir neprieštaravo; priešingai, ji buvo patenkinta, kad šiame ligotame pasaulyje jos vyras po sunkios darbo savaitės gaudavo norimą atpildą.

Mergina, kuri ką tik išėjo iš kambario, viską suprato. Jis jautė, kad jų sielos labai artimos, nors dar nebuvo pasirengęs įsimylėti, nes mylėjo savo žmoną. Bet jam patiko manyti, kad jis laisvas ir gali svajoti apie naują ryšį.

Jam tereikėjo nuvesti ją į kitą sunkiausią etapą: paversti Sacher-Masocho „Venera su kailiniais", Valdove, Šeimininke, gebančia be gailesčio žeminti ir bausti. Jeigu ji išlaikys šį išbandymą, jis buvo pasirengęs atverti jai savo širdį ir įsileisti ją.

Iš Marijos dienoraščio, kai ji dar buvo apsvaigusi nuo degtinės ir malonumo:

Kai neturėjau ko prarasti, turėjau viską. Kai lioviausi būti, kas esu, atradau save.

Patirdama pažeminimą ir visišką nuolankumą, buvau laisva. Nežinau, ar aš sergu, ar visa tai tebuvo sapnas, ar tai nutinka tik kartą. Žinau, kad galiu puikiausiai be to gyventi, bet norėčiau tai pakartoti, dar kartą patirti, eiti dar toliau.

Šiek tiek išsigandau skausmo, bet jis nebuvo toks baisus kaip pažeminimas, tik pretekstas. Patyriau pirmąjį orgazmą per šitiek mėnesių, nors buvau su daugybe vyrų, kurie darė su mano kūnu ką norėjo, ir pasijutau – ar tai įmanoma? – arčiau Dievo. Prisiminiau, jis sakė, kad save plakusieji aukojo savo skausmą, kad išgelbėtų žmoniją, ir patyrė malonumą. Aš nenorėjau išgelbėti žmonijos, jo ar savęs; aš tiesiog buvau ten.

Sekso menas yra tvardomos laisvės menas.

Šįkart tai nebuvo teatras; Marijos reikalavimu, jie buvo tikroje traukinių stotyje, nes ji mėgo picą, kurią čia galėjai nusipirkti. Nieko blogo kartais pabūti aikštingai. Ralfas privalėjo ateiti pasimatyti su ja vakar, kai ji dar buvo moteris, ieškanti meilės, židinio, vyno ir troškimo. Bet gyvenimas pasikeitė, ir šiandien ji praleido visą dieną nėkart neprisivertusi susitelkti į aplinkos garsus ar į dabarties akimirką, nes negalvojo apie Ralfą, ji atrado įdomesnių dalykų, apie kuriuos galima galvoti.

Ką ji čia veikia su šiuo vyru greta, kuris valgo turbūt nemėgstamą picą ir tiesiog stumia laiką, kol ateis metas vykti į jo namą? Kai jis atėjo į klubą ir pasiūlė jai išgerti, ji manė pasakysianti jam, kad jai nebeįdomu ir jis turėtų susirasti ką nors kitą, antra vertus, ji jautė nepaprastą poreikį su kuo nors pasikalbėti apie praėjusią naktį.

Ji mėgino pasikalbėti su keliomis prostitutėmis, kurios aptarnavo „ypatinguosius klientus“, bet nė viena iš jų nieko jai nepasakė, nes Marija buvo protinga, greitai visko išmokdavo ir tapo grėsminga konkurente „Kopakabanoje“. Iš visų jos pažįstamų vyrų Ralfas Hartas vienintelis suprastų, nes Milanas

laikė jį irgi „ypatinguoju klientu". Bet jis žvelgė į ją žėrinčiomis iš meilės akimis, ir tai viską apsunkino; geriausia buvo nieko nesakyti.

– Ką tu žinai apie skausmą, kančią ir malonumą?

Jai vėl nepavyko pasilaikyti savo minčių sau.

Ralfas liovėsi valgęs picą.

– Viską. Ir tai manęs nė kiek nedomina.

Atsakymas atėjo akimirksniu, ir Marija liko sukrėsta. Ar ji vienintelis žmogus pasaulyje, kuris visko nežino? Koks tai pasaulis?

– Aš buvau susidūręs su savo demonais ir savo tamsiąja puse, – toliau kalbėjo Ralfas. – Buvau pačiose gelmėse ir išbandžiau viską, ne tik toje srityje, bet ir daugelyje kitų. Tačiau pastarąjį vakarą, kai buvome susitikę, aš pranokau savo ribas per troškimą, ne per skausmą. Aš panirau į savo sielos gelmes ir žinau, kad vis dar noriu gerų dalykų, daugybės gerų dalykų iš šio gyvenimo.

Jis norėjo pasakyti: „Vienas iš tų gerų dalykų esi tu, tad prašau, nesileisk šiuo taku žemyn". Bet jam nepakako drąsos, vietoj to jis iškvietė taksi ir paprašė vairuotojo nuvežti juos ant ežero kranto, kur prieš ištisą amžinybę jie vaikščiojo drauge tą dieną, kai pirmąkart susitiko. Marija suprato tą reikalavimą ir nieko nesakė, jos instinktas bylojo, kad jai yra ką prarasti, nors protas vis dar buvo apgirtęs nuo to, kas įvyko praėjusią naktį.

Ji prabudo iš savo pasyvios būsenos tik tada, kai jie pasiekė sodus prie ežero; nors vis dar vasara, vakare jau darėsi labai šalta.

– Ką mes čia veikiame? – paklausė ji, kai jie išlipo iš taksi. – Vėjuota. Galiu persišaldyti.

– Galvojau apie tai, ką pasakei traukinių stotyje, apie kančią ir skausmą. Nusiauk batus.

Ji iškart prisiminė, kad kartą vienas iš jos klientų paprašė to paties ir susijaudino vien žiūrėdamas į jos kojas. Argi Nuotykis niekuomet nepaliks jos ramybėje?

– Aš persišaldysiu.

– Daryk, kaip sakau, – reikalavo jis. – Nepersišaldysi, jeigu būsime greiti. Tikėk manimi, kaip aš tikiu tavimi.

Kažkodėl Marija suprato, kad jis mėgina jai padėti, galbūt todėl, kad pats kadaise išgėrė labai kartaus vandens ir bijojo, jog ji taip pat rizikuoja. Ji nenorėjo pagalbos, buvo laiminga su savo naujuoju pasauliu, kuriame išmoko, kad kančia nebėra problema. Paskui ji pagalvojo apie Braziliją, apie tai, kad bus neįmanoma susirasti partnerį, su kuriuo pasidalytų ta kitokia visata, ir kadangi Brazilija buvo pats svarbiausias dalykas jos gyvenime, ji nusiavė batus. Žemė buvo nuklota mažais akmenukais, kurie iškart suplėšė jai kojines, bet tai nesvarbu, ji nusipirks kitas.

– Nusivilk švarkelį.

Ji galėjo pasakyti „ne“, bet nuo praėjusios nakties įprato su džiaugsmu sakyti „taip“ viskam, kas pasitaiko jai kelyje. Ji nusivilko švarkelį, jos vis dar šiltas kūnas kurį laiką priešinosi šalčiui, bet palaipsniui ją ėmė smelkti vėsa.

– Galime tuo pat metu vaikščioti ir kalbėtis.

– Aš negaliu čia vaikščioti, žemė nuklota akmenukais.

– Būtent. Noriu, kad pajustum tuos akmenukus, noriu, kad jie tave skaudintų ir braižytų, nes tu, kaip ir aš kadaise, pradėjai sieti kentėjimą su malonumu, ir aš privalau išplėšti tai iš tavo sielos.

Marija pasijuto, tarsi sakytų: „Nereikia, man tai patinka“. Tačiau ji pradėjo lėtai eiti, ir jos kojų padai ėmė degti nuo šalčio ir aštrių akmenukų briaunų.

– Su viena savo paroda nuvykau į Japoniją, kaip tik tada buvau paniręs į tai, ką tu pavadinai „skausmu, kančia ir malonumu“. Tuo metu maniau, kad nėra kelio atgal, kad aš brisiu žemyn vis giliau ir giliau, kol mano gyvenime nebeliks nieko, tik troškimas bausti ir būti nubaustam. Pagaliau mes juk žmonės, gimstame kupini kaltės; išsigąstame, kai laimė tampa realia galimybe, ir mirštame norėdami nubausti visus kitus, nes jaučiamės bejėgiai, ligoti ir nelaimingi. Atsilyginti už nuodėmes ir įstengti nubausti nusidėjėlius, argi tai nėra malonu? O taip, nuostabu.

Marija vis dar ėjo, skausmas ir šaltis trukdė jai susitelkti į tai, ką jis sako, bet ji stengėsi.

– Šiandien pastebėjau žymes ant tavo riešų.

Antrankiai. Ji užsimovė kelias apyrankes, kad paslėptų žymes, bet eksperto akis žino, ko ieškoti.

– Taigi, jeigu tavo patirtis stumia žengti šį žingsnį, nelaikysiu tavęs, bet turėtum žinoti, kad tai neturi nieko bendra su realiu gyvenimu.

– Žengti kokį žingsnį?

– Į skausmą ir malonumą, sadizmą ir mazochizmą. Vadink kaip nori, bet jei esi tikra, kad tai tavo kelias, aš liūdėsiu; prisiminsiu tą troškimo jausmą, mūsų susitikimus, mūsų pasivaikščiojimą Santjago keliu, tavo šviesą. Branginsiu plunksnakotį, kurį man davei, ir kaskart įžiebęs ugnį prisiminsiu tave. Bet niekada daugiau nebeateisiu tavęs ieškoti.

Marija išsigando, ji pajuto, kad laikas išsižadėti, papasakoti jam tiesą, liautis apsimetinėjus, kad žino daugiau už jį.

– To, ką neseniai praėjusią naktį patyriau, niekad anksčiau nebuvau išgyvenusi. Ir tai mane baugina, verčia manyti, kad galiu atrasti save tik priėjusi degradacijos ribą.

Darėsi sunku kalbėti – dantys kaleno ir kojas iš tiesų skaudėjo.

– Mano paroda vyko rajone, vadinamame Kumano, ir vienas iš žmonių, atėjusių jos pažiūrėti, buvo medkirtys, – Ralfas kalbėjo toliau, tarsi būtų neišgirdęs, ką ji pasakė. – Jam nepatiko mano paveikslai, bet jis įstengė juose įžvelgti tai, ką aš patyriau ir jaučiau. Kitą dieną jis atėjo pas mane į viešbutį ir paklausė, ar aš esu laimingas; jeigu taip, turėčiau toliau daryti tai, kas man patinka. Jeigu ne, turėčiau kelias dienas praleisti su juo. Jis privertė mane vaikščioti per akmenis, kaip aš šiandien verčiu tave. Jis privertė mane pajusti šaltį. Privertė suprasti skausmo grožį, tik skausmą kėlė gamta, ne žmogus. Jis tai vadino *shugen-do,* tikrai labai sena praktika. Jis pasakė man, kad aš nebijau skausmo, ir tai gerai, nes tam, kad valdytum sielą, privalai išmokti valdyti kūną. Dar jis pasakė, kad aš neteisingai naudojuosi skausmu, o tai labai blogai.

Šis neišsilavinęs medkirtys manė, kad pažįsta mane geriau negu aš pats, ir tai mane erzino, bet kartu didžiavausi galvodamas, kad mano paveikslai įstengia perteikti kaip tik tai, ką jaučiau.

Marija suvokė, kad aštrūs akmenys pjauna jai kojas, nors dėl šalčio beveik jų nejautė, jos kūnas sustingo, ir ji teįstengė sekti Ralfo pasakojimą. Kodėl šventame Dievo pasaulyje vyrams įdomu parodyti jai tik skausmą? Šventą skausmą, skausmą su malonumu, skausmą su paaiškinimais ar be jų, bet visada skausmą, skausmą, skausmą...

Prakirsta koja atsirenkė į kitą akmenį, ji sušuko, bet ėjo toliau. Iš pradžių jai pavyko išsaugoti vidinį vientisumą, savitvardą, tai, ką jis vadino jos „šviesa“. Tačiau dabar ji ėjo labai lėtai, jai suko tiek vidurius, tiek protą: atrodė, tuoj apsivems. Norėjo susoti, nes viskas rodėsi beprasmiška, bet ėjo toliau.

Ir ji nesustojo iš pagarbos sau; galėjo ištverti ir eiti basomis tiek, kiek reikės, tai netruks visą gyvenimą. Ir staiga jai atėjo kita mintis: o kas, jeigu nebegalės eiti į „Kopakabaną" rytoj vakare, nes susižalojo kojas, ar dėl karščiavimo – gripas, be abejonės, jau įsitaisė jos pernelyg atidengtame kūne? Ji galvojo apie lankytojus, kurie jos lauks, apie Milaną, kuris taip ja pasitikėjo, apie pinigus, kuriuos uždirbtų, ūkį, savo išdidžius tėvus. Bet kančia greitai išstūmė tokias mintis, ir ji toliau dėliojo kojas vieną priešais kitą, trokšdama, kad Ralfas Hartas pripažintų jos pastangas ir pasakytų, kad ji gali sustoti ir vėl apsiauti batus.

Ji atrodė visiškai abejinga, nutolusi, tarsi tik taip galėtų išsivaduoti iš kažko, ko iš tikrųjų dar nežino, kažko, kas jai atrodė labai gundoma, bet paliks gilesnes žymes negu antrankiai. Ji žinojo, kad jis stengiasi jai padėti, bet kad ir kaip stengtųsi eiti pirmyn ir parodyti jam savo valios šviesą, skausmas neleis jai turėti jokių minčių, kilnių ar žemų; tai buvo tiesiog skausmas, užliejantis viską, gąsdinantis ir verčiantis galvoti, kad ji turi ribas ir nepavyks jų peržengti.

Bet ji žengė vieną žingsnį.

Ir dar vieną.

Skausmas, regis, dabar įsiveržė į sielą ir pamynė jos dvasingumą, nes viena yra šiek tiek suvaidinti teatrą penkių žvaigždučių viešbutyje, nuogai, su degtine bei ikrais skrandyje ir botagu tarp kojų, bet visai kas kita sušalusiai ir basai vaikščioti per akmenis. Ji buvo sutrikusi, neįstengė sugalvoti nieko, ką galėtų pasakyti Ralfui Hartui, jos visatoje teegzistavo tie maži, aštrūs akmenukai ant tako tarp medžių.

Tuomet, kaip tik tada, kai pagalvojo jau pasiduosianti, ją užliejo keistas jausmas: ji pasiekė savo ribą, už jos driekėsi tuščia

erdvė, kurioje ji, regis, plūduriavo virš savęs pačios, nesuvokdama, ką jaučia. Ar kaip tik tai išgyveno atgailautojai? Tolimame skausmo kraštutinume ji atrado duris į kitą sąmonės lygmenį, ir dabar ten nebebuvo vietos niekam, tik nepermaldaujamai prigimčiai ir jos nenugalimam aš.

Viskas aplink ją tapo sapnas: blausiai apšviestas sodas, tamsus ežeras, vyras, tylomis einantis šalia, atsitiktinių praeivių pora, nepastebėjusi, kad ji basa ir jai sunku eiti. Ji nežinojo, ar dėl šalčio, ar dėl skausmo, bet staiga ėmė nebejausti savo kūno ir įžengė į būseną, kurioje nebuvo nei troškimo, nei baimės, tik paslaptinga – kaip ji galėtų tai paaiškinti? – paslaptinga ramybė. Skausmo barjeras jau nebebuvo barjeras, ji galėjo jį peržengti.

Ji mąstė apie visus žmones, kenčiančius neprašytą kančią, ir štai ji sukelia kančią pati sau, bet tai nebeturėjo reikšmės, ji įveikė kūno ribas ir dabar teliko vien siela, „šviesa", tam tikra tuštuma, kurią kažkas kažkada pavadino Rojumi. Esama kančių, kurias galima pamiršti tik tada, kai mums pavyksta plūduriuoti virš savojo skausmo.

Ji atsipeikėjo, kai Ralfas ją pakėlė ir apsiautė pečius savo švarku. Ji turbūt nualpo nuo šalčio, bet nesijaudino; ji buvo laiminga, nebijojo – ji tai įveikė. Ji nenusižemino prieš jį.

Minutės virto valandomis, ji turbūt užmigo jam ant rankų, nes kai atsibudo, nors buvo dar tamsu, susivokė esanti kambaryje, kurio kampe stovėjo televizorius. Baltame, tuščiame kambaryje daugiau nieko nebuvo.

Pasirodė Ralfas su puodeliu karšto šokolado.

– Gerai, – tarė jis. – Tu nusigavai ten, kur turėjai nusigauti.

– Aš nenoriu karšto šokolado, aš noriu vyno. Ir noriu nusileisti laiptais žemyn į mūsų vietą prie židinio, su knygomis aplink mus.

Ji pasakė „mūsų vietą". To neplanavo.

Ji pažvelgė į savo kojas, be mažų įbrėžimų, tebuvo kelios raudonos žymės, kurios po kelių valandų išnyks. Sunkokai nulipo laiptais nesižvalgydama aplinkui. Nuėjo ir atsisėdo ant kilimėlio prie ugnies – buvo atradusi, kad čia visada gerai jaučiasi, tarsi čia tikrai būtų jos „vieta" name.

– Medkirtys man pasakė, jog atliekant fizinį pratimą, kuris reikalauja iš kūno daugiausiai pastangų, protas įgyja keistą dvasinę jėgą, kuri susijusi su ta „šviesa", pamatyta tavyje. Ką tu jautei?

– Jaučiau, kad skausmas yra moters draugas.

– Tai pavojinga.

– Taip pat jaučiau, kad skausmas turi ribas.

– Tai išsigelbėjimas. Nepamiršk to.

Marijos protas vis dar buvo sutrikęs; ji patyrė tą „ramybę", kai pranoko savo ribas. Jis parodė jai kitokią kančią, kuri taip pat suteikė keistą malonumą.

Ralfas pakėlė didelį aplanką ir atvertė priešais ją. Ten buvo piešiniai.

– Prostitucijos istorija. Štai ko tu manęs paprašei, kai mes susitikome.

Taip, ji prašė, bet tai buvo tik būdas užmegzti pokalbį, pasirodyti įdomiai. Dabar tai nebeturėjo reikšmės.

– Visą šį laiką plaukiojau vandenyse, nepažymėtuose žemėlapyje. Nemaniau, kad buvo istorija, maniau, tai tik seniausia pasaulyje profesija, kaip sako žmonės. Bet istorija yra, veikiau dvi istorijos.

– Ir kokie tai piešiniai?

Ralfas Hartas atrodė šiek tiek nusivylęs dėl to, kad ji nelabai susidomėjo tuo, ką jis pasakė, bet greitai nuvijo šalin tuos jausmus ir kalbėjo toliau.

– Čia šį tą brūkštelėjau, kai skaičiau, tyrinėjau, mokiausi.

– Pakalbėkime apie tai kitą dieną. Šiandien nenoriu keisti temos. Man reikia suprasti apie skausmą.

– Tu patyrei skausmą vakar ir atradai, kad jis veda į malonumą. Tu patyrei jį šiandien ir atradai ramybę. Štai kodėl sakau tau: neįprask, nes labai lengva tapti nuo to priklausomam, tai labai galingas narkotikas. Jis egzistuoja mūsų kasdieniame gyvenime, mūsų slaptuose kentėjimuose, mūsų aukose, kaltinimuose meilei, kad sugriovė mūsų svajones. Skausmas gąsdina, kai parodo savo tikrąjį veidą, bet jis gundo, kai ateina prisidengęs

auka ar savęs atsižadėjimu. Ar bailumu. Kad ir kaip mes, žmonės, tai neigtume, visada rasime būdų būti su skausmu, flirtuoti su juo ir padaryti jį savo gyvenimo dalimi.

– Aš netikiu tuo. Niekas nenori kentėti.

– Jeigu tu manai, kad gali gyventi be kentėjimo, tai didelis žingsnis į priekį, bet neįsivaizduok, kad kiti žmonės tave supras. Teisybė, niekas nenori kentėti, ir vis dėlto beveik kiekvienas ieško skausmo ir kančios, ir tada jie jaučiasi išteisinti, švarūs, verti savo vaikų, vyrų, kaimynų, Dievo. Negalvok apie tai dabar, tau tereikia žinoti, kad pasaulį suktis verčia ne malonumo ieškojimas, bet išsižadėjimas visko, kas svarbu. Argi kareivis eina į karą nužudyti priešo? Ne, jis eina mirti už savo šalį. Ar žmona nori parodyti vyrui, kokia ji laiminga? Ne, ji nori, kad jis pamatytų, kokia ji atsidavusi, kaip ji kenčia, kad jis būtų laimingas. Ar vyras eina į darbą galvodamas, kad ten realizuos save? Ne, jis lieja prakaitą ir ašaras dėl šeimos gerovės. Ir tai tęsiasi: sūnūs atsisako savo svajonių, kad įtiktų tėvams, tėvai atsižada savo gyvenimo, kad patenkintų vaikus; skausmas ir kančia panaudojami pateisinti vieninteliam dalykui, kuris turėtų teikti džiaugsmą, – meilei.

– Liaukis.

Ralfas nutilo. Tai buvo tinkamas momentas pakeisti temą, ir jis pradėjo rodyti jai piešinius. Iš pradžių jie glumino: keli žmonių kontūrai, bet čia pat keverzonės ir terlionės, geometrinės figūros ir spalvos. Vis dėlto ji pamažu pradėjo suprasti, ką jis kalba, nes kiekvieną jo ištartą žodį lydėjo rankos mostas, kiekviena frazė nukėlė ją į pasaulį, kurį ji iki šiol neigė kaip savo dalį, – sakydama sau, kad tai tik laikinas jos gyvenimo etapas, būdas užsidirbti pinigų, nieko daugiau.

– Taip, aš atradau, kad egzistuoja ne viena prostitucijos istorija, bet dvi. Pirmąją tu labai gerai žinai, nes tai ir tavo istorija: graži jauna mergina, dėl priežasčių, kurias ji pasirinko ar kurios pasirinko ją, nusprendžia, kad vienintelis būdas išgyventi yra pardavinėti savo kūną. Kai kurios iškyla ir net valdydo tautas, kaip Mesalina Romoje, kitos tampa legendinėmis figūromis, pavyzdžiui, Madam du Barry, dar kitos ieško nuotykių ir nelaimių kaip šnipė Mata Hari. Bet dauguma jų niekada nepatirs šlovės akimirkos, niekada nesusidurs su didžiuoju iššūkiu: jos taip ir liks jaunos mergaitės iš krašto glūdumos, ieškančios šlovės, vyro, nuotykio, tačiau atranda visai kitokią realybę, panyra į ją kuriam laikui, apsipranta joje, visada tikėdamos, kad galės valdyti padėtį; ir vis dėlto galiausiai nebepajėgia daryti nieko kito.

Menininkai kuria skulptūras ir drobes, rašo knygas jau daugiau kaip tris tūkstančius metų. Lygiai taip pat visą tą laiką prostitutės dirba savo darbą, tarsi niekas per daug nebūtų pasikeitę. Ar norėtum sužinoti daugiau detalių?

Marija linktelėjo. Jai reikėjo laiko, kad suprastų apie skausmą, nors jautė, tarsi per tą pasivaikščiojimą parke kažkas labai bloga paliko jos kūną.

– Apie prostitutes sužinome iš klasikinių tekstų, Egipto hieroglifų, šumerų raštų, Senojo ir Naujojo Testamentų. Bet ši profesija tampa organizuota tik šeštajame amžiuje prieš Kristų, kai Graikijos įstatymų leidėjas Solonas įsteigė valstybės kontroliuojamus viešuosius namus ir apmokestino „odos amatą“. Atėnų verslininkai buvo patenkinti, nes tai, kas kadaise buvo uždrausta, tapo legalu. Kita vertus, prostitutės pradėtos klasifikuoti pagal tai, kiek mokesčių jos mokėjo.

Pigiausios buvo *pornai*, vergės, kurios priklausė įstaigos savininkams. Toliau ėjo *peripatetica*, kurios susirasdavo klientų gatvėse. Galiausiai pačios brangiausios ir aukščiausios klasės buvo *hetaera*, moterys kompanionės, kurios lydėdavo verslininkus kelionėse, pietaudavo prabangiuose restoranuose, pačios tvarkydavo savo pinigus, patarinėdavo ir kišdavosi į politinį miesto gyvenimą. Kaip matai, tai, kas vyko tuomet, vyksta ir dabar. Viduramžiais dėl lytiniu būdu plintančių ligų...

Tyla, baimė persišaldyti, židinio kaitra – dabar būtina sušildyti jos kūnui ir sielai... Marija nebenorėjo toliau klausytis istorijos; jai atrodė, kad pasaulis sustojo, viskas kartojasi ir žmonija niekada nesuteiks seksui tos pagarbos, kurios jis nusipelnė.

– Neatrodo, kad tau labai įdomu.

Ji susitvardė. Pagaliau juk jis – tas vyras, kuriam buvo nusprendusi atiduoti savo širdį, nors dabar nebebuvo tuo tikra.

– Man neįdomu tai, ką žinau; tai tik liūdina mane. Tu sakei, kad yra dar kita istorija.

– Kita istorija yra visiškai priešinga: šventoji prostitucija.

Ji staiga išniro iš mieguistos būsenos ir sukluso. Šventoji prostitucija? Užsidirbti pinigų iš sekso ir dar įstengti priartėti prie Dievo?

– Graikų istorikas Herodotas rašė apie Babiloniją: „Jie turėjo ten keistą paprotį, kuris kiekvieną Šumerijoje gimusią moterį įpareigojo bent kartą gyvenime nueiti į deivės Ištarės šventyklą ir atiduoti savo kūną nepažįstamajam kaip svetingumo simbolį ir už simbolinę kainą“.

Ji vėliau paklaus jo apie tą deivę; galbūt ši padėtų jai atgauti kažką, ką ji prarado, nors nežinojo ką.

– Deivės Ištarės įtaka pasklido Viduriniuosiuose Rytuose, pasiekė Sardiniją, Siciliją ir Viduržemio jūros uostus. Vėliau Romos imperijoje kita deivė, Vesta, reikalavo visiškos nekaltybės arba visiško atsidavimo. Kad šventoji ugnis neužgestų, moterys, tarnaujančios jos šventykloje, buvo atsakingos už jaunų vyrų ir karalių iniciaciją į seksualumo kelią – jos giedodavo erotinius himnus, pasiekdavo transo būseną, paskirdavo savo ekstazę visatai ir susiliedavo su dievybe.

Ralfas Hartas parodė jai senovės eilių fotokopiją su vertimu į vokiečių kalbą puslapio apačioje. Jis lėtai skaitė versdamas kiekvieną eilutę:

Kai sėdžiu prie tavernos durų,
Aš, Ištarė, deivė,
Esu prostitutė, motina, žmona, dievybė.
Esu tai, ką žmonės vadina gyvenimu,
Nors tu vadini mirtim.
Esu tai, ką žmonės vadina Įstatymu,
Nors tu vadini Nusikaltimu.
Esu tai, ko tu ieškai
Ir ką randi.
Esu tai, ką išbarstei,
Ir gabalėliai, kuriuos dabar renki.

Marija tyliai kūkčiojo, ir Ralfas Hartas nusijuokė; jo gyvybinė energija sugrįžo, jo „šviesa“ vėl pradėjo šviesti. Geriausia buvo tęsti istoriją, rodyti jai piešinius, leisti pajusti jai, kad yra mylima.

– Niekas nežino, kodėl išnyko šventoji prostitucija; ji egzistavo turbūt ne šimtmečius, bent du tūkstantmečius. Galbūt dėl venerinių ligų, o gal visuomenės taisyklės keitėsi, kai radosi naujos religijos. Šiaip ar taip, jos nebėra ir nebebus; nūdien vyrai valdo pasaulį, ir pati sąvoka dabar reiškia tik gėdos žymę – bet kuri moteris, peržengusi leistiną ribą, iškart pavadinama prostitute.

– Ar galėtum ateiti į „Kopakabaną" rytoj?

Ralfas nesuprato, kodėl ji to prašo, bet iškart sutiko.

Iš Marijos dienoraščio, po to vakaro, kai ji vaikščiojo basa Anglų sode Ženevoje:

> *Man nesvarbu, ar tai buvo šventa, ar ne, NEKENČIU TO, KĄ DARAU. Tai griauna mano sielą, verčia mane prarasti sąlytį su pačia savimi, moko mane, kad skausmas yra atlygis, o pinigai viską nuperka ir viską pateisina.*
>
> *Šalia manęs nėra laimingų; klientai žino, kad jie moka už tai, ką turėtų gauti nemokamai, ir tai slegia. Moterys žino, kad parduoda tai, ką norėtų duoti iš malonumo ir jausmo, ir tai griauna. Ilgai ir sunkiai kovojau prieš parašydama tai, prieš pripažindama, kokia nelaiminga ir nepatenkinta esu, – man reikėjo ir vis tebereikia ištverti dar kelias savaites.*
>
> *Bet negaliu tiesiog nieko nedaryti, apsimesti, kad viskas yra normalu, kad tai tik mano gyvenimo etapas,*

fazė. Noriu tai pamiršti, noriu mylėti – ir tai viskas, noriu mylėti.

Gyvenimas yra per trumpas ar per ilgas, kad leisčiau sau tokią prabangą taip netinkamai gyventi.

Tai ne jo namas. Tai ne jos namas. Tai ne Brazilija ar Šveicarija. Tai viešbutis, kuris galėtų būti bet kur pasaulyje, apstatytas kaip visi viešbučio kambariai, stengiantis sukurti jaukią aplinką, bet atrodantis tik dar svetimesnis.

Tai ne viešbutis su mielu vaizdu į ežerą ir prisiminimais apie skausmą, kančią ir ekstazę; jis žvelgia į Santjago kelią, piligrimystės, o ne atgailos kelią, vietą, kur žmonės susitinka kavinėse palei kelią, atranda vienas kito „šviesą", kalbasi, tampa draugais, įsimyli. Lyja, ir šią vakaro valandą žmonės jau nebevaikštinėja keliu, nors eina juo ištisus metus, dešimtmečius, šimtmečius – turbūt keliui reikia atsikvėpti, pailsėti nuo daugybės žingsnių, kurie mina jį kasdien.

Išjunk šviesą. Užtrauk užuolaidą.

Ji paprašo jo nusivilkti drabužius ir pati nusirengia. Tamsa niekada nėra absoliuti, ir vos tik jos akys prie jos pripranta, ji gali matyti vyro siluetą, išryškėjusį blausiose, nežinia iš kur sklindančiose šviesose. Pastarąjį kartą, kai jie susitiko tuo pačiu tikslu, ji apnuogino tik dalį savo kūno.

Ji paima dvi rūpestingai sulankstytas nosines, kurias išskalbė ir išskalavo kelis kartus, kad išnyktų menkiausi kvepalų ar muilo

pėdsakai. Ji prieina prie jo ir paprašo užsirišti akis. Jis kurį laiką delsia ir užsimena apie įvairius pragarus, kuriuos teko išgyventi anksčiau. Ji sako, kad tai nieko panašaus, jai tiesiog reikia visiškos tamsos; atėjo jos eilė šio to jį išmokyti, kaip vakar jis mokė ją apie skausmą. Jis nusileidžia ir užsiriša akis. Ji padaro tą patį; dabar nėra nė menkiausios šviesos žybtelėjimo, jie visiškoje tamsoje ir turi ištiesti rankas, kad pasiektų lovą.

– Dabar mes neturime gultis. Sėskimės, kaip visuomet darome, veidas veidan, tik truputį arčiau, kad mano keliai liestų tavo kelius.

Ji visada norėjo tai padaryti, bet niekada neturėjo to, ko jai labiausiai reikėjo: laiko. Nei su savo pirmuoju vaikinu ar su vyriškiu, kuris į ją įsiskverbė pirmą kartą. Nei su arabu, kuris sumokėjo jai tūkstantį frankų, galbūt tikėdamasis daugiau, negu ji galėjo duoti, nors tūkstančio frankų ir jai nepakaktų nusipirkti tai, ko nori. Nei su daugybe vyrų, kurie perėjo jos kūną, kurie ateidavo tarp jos kojų ir išeidavo, kartais galvodami tik apie save, kartais ir apie ją, kartais puoselėdami romantiškas svajones, kartais instinktyviai kartodami tam tikrus žodžius – jiems buvo pasakyta, kad vyrai taip daro, o jeigu to nedarys, nebus tikri vyrai.

Ji galvoja apie savo dienoraštį. Jai jau gana, ji norėtų, kad likusios savaitės prabėgtų kuo greičiau, ir štai todėl ji atsiduoda šiam vyrui, nes čia glūdi paslėpta jos meilės šviesa. Pirmoji nuodėmė buvo ne obuolys, kurį Ieva valgė, o jos įsitikinimas, kad Adomas irgi turi jo paragauti. Ieva bijojo eiti savo keliu be niekieno pagalbos, tad norėjo pasidalyti savo jausmu.

Tam tikrais dalykais negalima pasidalyti. Ir neturime bijoti vandenynų, į kuriuos neriame laisva valia; baimė neleidžia mums

atsiskleisti. Vyras pereina pragarą, kol tai supranta. Mylėkite vienas kitą, bet nesistenkite vienas kito turėti.

Aš myliu šį vyrą, sėdintį priešais mane, nes nesisavinu jo, o jis nesisavina manęs. Mes laisva valia vienas kitam atsiduodame, privalau kartoti tai dešimtis, šimtus, milijonus kartų, kol galiausiai patikėsiu savo žodžiais.

Ji galvoja apie kitas prostitutes, kurios dirba su ja. Ji galvoja apie savo mamą ir savo drauges. Jos visos mano, kad vyras jaučia troškimą tik vienuolika minučių per dieną ir apipils pinigais už tai. Netiesa, vyras yra kartu ir moteris; jis nori rasti artimą žmogų, suteikti prasmę savo gyvenimui.

Ar jos mama taip pat apsimeta, kad patiria orgazmą su jos tėvu? Ar Brazilijos glūdumoje sekso malonumas vis dar uždraustas moteriai? Ji taip mažai žino apie gyvenimą ir meilę, o dabar – užrištomis akimis ir turėdama daugybę laiko – ji atranda visko šaltinį, ir viskas prasideda ten, kur ji norėtų, ir taip, kaip ji norėtų.

Prisilietimas. Pamiršk prostitutes, klientus, motiną ir tėvą; dabar ji visiškoje tamsoje. Visą popietę ji svarstė, ką galėtų duoti vyrui, kuris sugrąžino jai orumą ir privertė suprasti, kad laimės ieškojimas svarbesnis nei skausmo poreikis.

Norėčiau suteikti jam laimę mokyti mane, kaip vakar jis mokė mane apie kančią, gatvės prostitutes ir šventąsias prostitutes. Mačiau, kaip jam patinka mokyti mane, tad tegu moko, vadovauja man. Norėčiau sužinoti, kaip pasiekti kūną ne per sielą, įsiskverbimą, orgazmą.

Ji ištiesia ranką ir paprašo jo padaryti tą patį. Sušnibžda kelis žodžius, tardama, kad šįvakar, šioje niekieno žemėje, ji norėtų, kad jis atrastų jos odą, ribą tarp jos ir pasaulio. Ji prašo jo palies-

ti ją, jausti ją savo rankomis, nes kūnai visada supranta vienas kitą, netgi kai sielos nesupranta. Jis pradeda ją liesti, ir ji irgi liečia jį, ir tarsi iš anksto susitarę, jie abu vengia tų kūno dalių, kur lyties energija sukyla greičiausiai.

Jo pirštai liečia jos veidą, ir ji gali užuosti rašalo dvelktelėjimą, kvapą, kuris pasiliks amžinai, netgi jei jis plausis rankas tūkstančius ir milijonus kartų, kvapą, kuris buvo, kai jis gimė, kai pamatė pirmąjį medį, pirmąjį namą ir nusprendė nupiešti juos savo svajonėse. Jis irgi turėtų užuosti jos rankų kvapą, bet ji nežino kokį ir nenori klausti, nes tą akimirką yra tik kūnas, visa kita – tyla.

Ji glamonėja ir yra glamonėjama. Galėtų taip praleisti visą naktį, šitoks malonumas ir nebūtinai turi baigtis seksu, ir tą akimirką, kaip tik todėl, kad seksas nebūtinas, ji pajunta karštį tarp kojų ir žino, kad sudrėko. Kai jis ją palies ten, atras tai, ir ji nežino, ar tai gerai, ar blogai, tiesiog taip reaguoja jos kūnas, ir ji neketina jam sakyti, kad liestų ten ar čia, lėčiau ar greičiau. Jo rankos dabar liečia jos pažastis, rankų plaukeliai pašiurpsta, ji norėtų nustumti jo rankas, bet taip gera, nors ji turbūt jaučia skausmą. Ji padaro tą patį jam ir pastebi, kad jo pažastų oda kitokia, gal dėl to, kad jie naudojasi skirtingais dezodorantais, bet apie ką ji čia sau galvoja? Ji neturi galvoti. Ji turi liesti, ir viskas.

Jo pirštai suka ratus apie jos krūtis, kaip stebintis gyvūnas. Ji nori, kad jie judėtų greičiau, paliestų jos spenelius, nes jos mintys juda greičiau negu jo rankos, bet turbūt tai žinodamas jis provokuoja, delsia, užtrunka ištisą amžinybę, kol ten nusigauna. Dabar jos speneliai kieti, jis truputį su jais pažaidžia, jos oda dar labiau pašiurpsta, ji vis labiau kaista ir drėksta. Dabar jo rankos slenka jos pilvu, paskui žemyn prie kojų, brauko vidinę

šlaunų pusę, jaučia karštį, bet nesiartina, jo prisilietimas švelnus, lengvas, ir kuo jis lengvesnis, tuo labiau svaigina.

Ji daro tą patį, jos rankos beveik plaukia jo oda, paliesdamos tik plaukelius ant jo kojų, ir ji irgi jaučia karštį, kai priartėja prie jo genitalijų. Staiga, tarsi būtų mįslingai atgavusi nekaltybę, tarsi pirmąjį kartą atrastų vyro kūną. Ji paliečia jo penį. Jis ne toks kietas kaip ji įsivaizdavo, o ji tokia drėgna, kaip neteisinga, bet gal vyrui reikia daugiau laiko, kas žino.

Ir ji pradeda glostyti jį kaip moka tik nekaltos mergelės, nes prostitutės seniai tai pamiršusios. Vyras reaguoja, jo penis ima augti jos rankose, ir ji spaudžia stipriau, dabar žino, kur liesti, daugiau apačioje, mažiau viršuje, ji turi apgaubti jį savo pirštais, stumti odą link jo kūno. Dabar jis susijaudinęs, labai susijaudinęs, jis paliečia jos vaginos lūpas, vis dar labai švelniai, ir ji norėtų paprašyti, kad liestų ją stipriau, kištų pirštus vidun. Bet jis to nedaro, tik sudrėkina klitorį jos įsčių skysčiu, ir vėl jo pirštai juda ratais, kaip anksčiau jos speneliais. Šis vyras liečia ją taip, kaip ji liestų pati save.

Viena jo ranka sugrįžta atgal prie krūties, kaip gera, dabar ji nori, kad ją apkabintų. Bet ne, jie atranda kūną, jie turi laiko, jiems reikia daug laiko. Jie galėtų dabar mylėtis, tai būtų pats natūraliausias dalykas pasaulyje, ir būtų gera, bet visa taip nauja, reikia tvardytis, ji nenori visko sugadinti. Ji prisimena vyną, kurį jie gėrė tą pirmąjį vakarą, lėtai siurbčiojo, mėgaudamiesi kiekvienu gurkšniu; vynas sušildė ją ir privertė kitaip pažvelgti į pasaulį, atsipalaiduoti, pajusti gyvenimą.

Ji nori taip gerti šį vyrą, ir tada įstengs pamiršti pigų vyną, kurį išmauki ir apgirsti, bet lieka galvos skausmas ir tuštuma sieloje.

Ji sustoja, lėtai suneria pirštus su jo pirštais, išgirsta dejonę ir pati norėtų sudejuoti, bet susitvardo, ji jaučia karštį sklindant jos kūnu, jis turbūt jaučia tą patį. Be orgazmo energija sklinda, nukeliauja iki smegenų, neleidžia apie nieką daugiau galvoti, tik ėjimą iki galo, bet ji nori liautis, sustoti pusiaukelėje, paskleisti malonumą visame kūne, leisti jam užvaldyti protą, atnaujinti jos įsipareigojimą ir troškimą, sugrąžinti jos mergystę.

Ji švelniai nusiima raištį nuo akių ir nuima jam. Įžiebia lempelę prie lovos. Jie abu nuogi; jie nesišypso, tik žiūri vienas į kitą. Aš esu meilė, aš esu muzika, galvoja ji. Pašokime.

Bet ji nieko nepasako: jiedu kalba banalybes: kada susitiks kitą kartą, ji pasiūlo dieną, galbūt užporyt. Jis pasako, kad norėtų pakviesti ją į parodą, bet ji delsia. Tai reikštų pažinti jo pasaulį, jo draugus, o ką jie pasakys, ką pagalvos.

Ji sako „ne", bet jis supranta, kad iš tikrųjų ji nori pasakyti „taip", tad neatlyžta, pasitelkia kelis kvailus argumentus, bet dabar tai yra šokio, kurį jie šoka, dalis, galiausiai ji sutinka, nes to norėtų. Jie susitaria, kur susitiks, – toje pačioje kavinėje, kur susitiko tą pirmą kartą? Ne, sako ji, brazilai yra labai prietaringi, negalima susitikinėti ten, kur susipažinai, nes taip ratas užsidarys ir viskas baigsis.

Jis sako, kad yra laimingas, jog ji nenori uždaryti šio ypatingo rato. Jie nusprendžia susitikti prie bažnyčios, iš kurios matosi visas miestas ir kuri stovi Santjago kelyje, tarsi dalelė mįslingos piligrimystės, kuria juodu keliauja nuo tada, kai susitiko.

Iš Marijos dienoraščio; rytojaus dieną ji nusipirks bilietą į Braziliją:

Vieną kartą gyveno paukštis. Jis puikavosi dviem tobulais sparnais ir žvilgančiomis, spalvingomis, nuostabiomis plunksnomis. Trumpai tariant, jis buvo sukurtas laisvai sklęsti danguje, teikti džiaugsmą visiems, kas jį mato.

Vieną dieną moteris pamatė tą paukštį ir įsimylėjo. Ji stebėjo jo skrydį iš nuostabos pražiojusi burną, jos širdis daužėsi, akys žėrėjo iš susižavėjimo. Ji pakvietė paukštį skristi kartu, ir juodu keliavo dangumi jausdami tobulą harmoniją. Ji žavėjosi, garbino ir dievino tą paukštį.

Bet paskui ji pagalvojo: jis gali įsigeisti aplankyti tolimuosius kalnus. Ir ji išsigando, kad niekada nieko panašaus nepajus kitam paukščiui. Ir ji ėmė pavydėti paukščiui jo gebėjimo skristi.

Ir pasijuto vieniša.

Ji pagalvojo: „Aš paspęsiu spąstus. Kai kitą kartą paukštis pasirodys, jis daugiau nebeišskris“.

Paukštis, kuris taip pat buvo įsimylėjęs, sugrįžo kitą dieną, pateko į spąstus ir buvo patupdytas į narvą.

Ji žiūrėjo į paukštį kiekvieną dieną. Štai jis, jos aistros objektas, ir ji rodė jį savo draugėms, kurios sakė: „Dabar tu turi viską, ko tik gali norėti“. Tačiau pradėjo vykti keisti pokyčiai: dabar, kai ji turėjo paukštį ir jai nebereikėjo jo siekti, ji prarado susidomėjimą. Paukštis, negalintis skraidyti ir išreikšti tikrosios savo gyvenimo prasmės, pradėjo nykti, jo plunksnos neteko blizgesio; jis darėsi

bjaurus, ir moteris nebekreipė į jį dėmesio, tik palesindavo ir iškuopdavo narvelį.

Vieną dieną paukštis mirė. Moteris pajuto siaubingą liūdesį ir visą laiką galvojo apie jį. Bet ji neprisiminė narvelio, ji galvojo tik apie tą dieną, kai pamatė jį pirmą kartą, laimingą, sklendžiantį tarp debesų.

Jeigu ji būtų pažvelgusi giliau į save, būtų supratusi, kad ją jaudino paukščio laisvė, jo plazdančių sparnų energija, o ne fizinis jo kūnas.

Be paukščio jos gyvenimas prarado prasmę, ir Mirtis pasibeldė į jos duris. „Kodėl tu atėjai?" – paklausė ji Mirties. „Kad galėtum dar kartą skristi su juo danguje, – atsakė Mirtis. – Jeigu būtum leidusi jam ateiti ir išeiti, būtum jį dar labiau mylėjusi ir juo žavėjusis, dabar tau reikia manęs, kad vėl jį atrastum".

Dieną ji pradėjo nuo to, kam rengėsi visus šiuos mėnesius: nuėjo į kelionių agentūrą ir nusipirko bilietą į Braziliją tai dienai, kurią buvo pasižymėjusi savo kalendoriuje.

Dabar Europoje jai beliko gyventi tik dvi savaitės. Joms prabėgus, Ženeva taps mylimo ir ją mylėjusio žmogaus veidu. Berno gatvė taps paprasta gatve, pavadinta Šveicarijos sostinės garbei. Ji prisimins savo kambarį, ežerą, prancūzų kalbą, kvailystes, kokias geba krėsti dvidešimt trejų metų (tiek jai sukaks rytoj) mergina, kol suvokia, jog viskas turi ribas.

Ji nesistengs pagauti paukščio ar jo prašyti, kad lydėtų ją į Braziliją; jis – vienintelis tikrai tyras iš visų jai nutikusių nuotykių. Toks paukštis sukurtas laisvai skraidyti, ilgėtis dienų, kai matė kitą būtybę šalia savęs. Ir ji taip pat paukštė; jeigu jaustų Ralfą Hartą greta, visada prisimintų laiką, praleistą „Kopakabanoje". Bet tai buvo jos praeitis, o ne ateitis.

Nusprendė, kad pasakys „sudie" tik vieną sykį, kai ateis metas išvykti; nesikankins kas kartą prisimindama „greitai manęs čia nebus". Todėl tą rytą, apgavusi savo širdį, žingsniavo per miestą, lyg visada turėtų vaikščioti šiomis gatvėmis, kopti į kalvą, eiti Santjago keliu, kirsti Monblano tiltą, užsukti į barus,

kuriuose mėgo lankytis. Žiūrėjo, kaip virš upės skraido žuvėdros, kaip prekeiviai stato savo stogines, kaip žmonės pasipila iš kontorų pietauti. Valgė obuolį, mėgaudamasi jo spalva ir skoniu. Matė, kaip tolumoje tupia lėktuvai, kaip vidury ežero, žėrėdamas visomis vaivorykštės spalvomis, trykšta vandens stulpas, matė visų sutinkamų praeivių veiduose švytintį nedrąsų, slepiamą džiaugsmą, matė nukreiptus į save goslius žvilgsnius, abejingus žvilgsnius, bereikšmius žvilgsnius. Beveik metus pragyveno šiame nedideliame mieste, tokiame pat kaip daugybė kitų nedidelių pasaulio miestų, ir jeigu ne savita architektūra ir aibė bankų iškabų, būtų galėjusi manyti, kad ji Brazilijoje. Čia vyko mugės. Vyko turgūs. Šeimininkės derėjosi dėl kainų. Ir čia buvo moksleivių, paleistų iš pamokų – atseit dėl tėvo ar motinos ligos, – dabar jie vaikštinėjo paupiu ir bučiavosi. Buvo žmonių, kurie jautėsi čia kaip namie, buvo ir tokių, kurie jautėsi čia svetimi. Buvo laikraščių, rašančių apie skandalingus įvykius, buvo ir respektabilių žurnalų verslo žmonėms, kurie, kaip galima spręsti, skaito tik skandalų puslapius.

Ji nuėjo į biblioteką grąžinti vadovėlio apie ūkio valdymą. Nieko jame nesuprato, bet tomis valandėlėmis, kai manė prarandanti savitvardą ir nebekontroliuojanti savo likimo, ši knyga jai primindavo gyvenimo tikslą. Knyga geltonu viršeliu, be iliustracijų, užtat su daugybe schemų, buvo tyli jos draugė, dar daugiau – žiburys paskutiniųjų praėjusių savaičių naktyje.

„Visada kūrei ateities planus. Ir visada dabartis tave apstulbindavo“, – tarė ji sau. Mąstė, kaip atrado save per neviltį, skausmą, meilę, nepriklausomybę ir kaip paskui vėl sutiko meilę – jai patiktų, kad tuo viskas ir baigtųsi.

Įdomiausia, kad jos darbo draugės pasakodavosi kartais patiriančios nepaprastų dalykų, ekstazių lovoje su vyrais, o ji niekada nuo sekso nepasijusdavo nei geriau, nei blogiau. Tai buvo neišspręsta jos problema, ji negalėjo patirti orgazmo įprasta sueitimi, todėl lytinį aktą laikė vulgariu dalyku ir manė, kad tas „nevienkartinis apsikabinimas“ – Ralfo Harto žodžiais tariant – jai niekada nepadovanos nei aistros, nei džiaugsmo, kurių troško.

O gal (kaip ji retkarčiais pagalvodavo) motinos, tėvai ir meilės romanai nemeluoja – lovoje be meilės išties neįmanoma patirti jokio malonumo.

Bibliotekininkė, paprastai rimta (ji buvo vienintelė jos draugė, nors niekada to nebuvo jai sakiusi), šįkart atrodė gerai nusiteikusi. Kadangi išmušė pietų pertraukos valanda, pasiūlė pusę savo sumuštinio. Marija padėkojo ir pasakė neseniai papietavusi.

– Ilgai skaitėte šią knygą.

– Ir nieko nesupratau.

– Prisimenate, ko manęs vieną kartą prašėte?

Ne, neprisiminė, bet pamačiusi priešais stovinčios moters lūpose vylingą šypsenėlę, atspėjo, kad tikriausiai prašė knygos apie seksą.

– Žinot, kai jūs čia atėjot ieškoti tokios literatūros, aš nusprendžiau patikrinti, ką mes ta tema turime. Nedaug, bet kadangi stengiamės šviesti mūsų jaunuomenę, užsakiau keletą tokių knygų. Tuomet jiems nereikės to mokytis pačiu blogiausiu būdu, pavyzdžiui, su prostitutėmis.

Bibliotekininkė parodė į krūvą knygų kampe, jos visos buvo rūpestingai suvyniotos į rudą popierių.

– Neturėjau laiko jų suklasifikuoti, bet užmečiau akį, ir nuo to, ką pamačiau, mane apėmė siaubas.

Ką gi, buvo galima atspėti, apie ką kalbės moteris: nenatūralios pozos, sadomazochizmas ir panašiai. Geriau apsimesti, jog reikia grįžti į darbą (nesugalvojo, kur pasisakyti dirbanti, ar banke, ar kokioje parduotuvėje: meluoti – nelengva, ji visada susipainiodavo).

Padėkojo ir jau buvo beketinanti išeiti, bet moteris kalbėjo toliau:

– Jūs taip pat būsit pritrenkta. Pavyzdžiui, ar žinote, kad klitoris buvo atrastas neseniai?

Atrastas? Neseniai? Dar šią savaitę vienas žmogus palietė jai tą vietą – lyg ir visada ji ten buvo, o tos rankos puikiai išmanė ką glamonėjančios, – nors buvo visiškai tamsu.

– Oficialiai jis pripažintas 1559 metais, kai gydytojas Realdas Kolumbas išleido knygą, pavadintą „De re anatomica". Pusantro tūkstančio mūsų eros metų oficialiai jis nebuvo žinomas. Kolumbas savo knygoje jį aprašo kaip „gerą ir naudingą organą", ar patikėsit?

Abi nusijuokė.

– Po dvejų metų kitas gydytojas, Gabrielius Falopijas, pareiškė, kad tas „atradimas" priklausąs jam. Tik pamanykit! Du vyrai, aišku, italai, išmanantys reikalą, ginčijasi tarpusavy, katras pirmas oficialiai įrašė klitorį į pasaulio istoriją!

Pokalbis buvo įdomus, bet Marija nenorėjo apie tokius dalykus galvoti – pirmiausia todėl, kad susijaudino, – vien prisiminus lytėjimą, užrištas akis, rankas, slystančias jos kūnu. Ne, ji nemirusi seksui, tas vyras ją atgaivino. Kaip gera vėl gyventi.

Tuo tarpu bibliotekininkė entuziastingai kalbėjo toliau:

– Net ir po „atradimo“ jam tinkamo dėmesio neskirta, – dėstė ji, regis, tapusi didele klitorologijos, ar kaip ten vadinasi ta mokslo šaka, specialiste. – Tie luošinimai, apie kuriuos šiandien skaitome mūsų laikraščiuose, atliekami kai kuriose Afrikos tautelėse, norint atimti moteriai teisę į malonumą, – visai nenaujas dalykas. Net čia, Europoje, XIX amžiuje buvo daromos operacijos ir pašalinamas klitoris – tikėta, kad ta maža ir nereikšminga moters anatomijos dalis yra isterijos, epilepsijos, polinkio į neištikimybę ir nevaisingumo priežastis.

Marija padavė ranką bibliotekininkei, norėdama atsisveikinti, bet ši neatrodė pavargusi nuo šnekos.

– Dar blogiau, mūsų brangusis daktaras Froidas, psichoanalizės kūrėjas, teigė, kad normalios moters orgazmo eiga – nuo klitorio iki vaginos. O jo ištikimiausi sekėjai, toliau nagrinėdami šią temą, tvirtina, kad seksualinis malonumas, patiriamas per klitorį, – tai infantiliškumo arba, dar blogiau, biseksualumo ženklas. O kaip mes visos žinome, labai sunku patirti orgazmą vien nuo sueities. Gera vyro glėby, bet malonumas slypi tame mažame gauburėlyje, kurį atrado italas!

Marija klausėsi išsiblaškiusi, bet pripažino, kad Froido diagnozuotas reiškinys – jos problema: ji infantili, nes nepatiria vaginalinio orgazmo. Bet gal Froidas klydo?

– O ką jūs pasakysite apie G tašką?

– O ponia žinote, kur jis yra?

Moteris paraudo, užsikosėjo, bet išdrįso pasakyti:

– Vos įėjus, pirmame aukšte, langelis į užpakalinį kiemą.

Genialu! Kalbėjo apie vaginą kaip apie pastatą! Galbūt tą paaiškinimą skaitė knygoje mergaitėms: pasibeldęs į laukujas duris, atrandi savo kūne visą visatą. Masturbuodamasi ji visada

atiduodavo pirmenybę G taškui, o ne klitoriui, nes šis sukeldavo kankinamą, kažkokį nerimastingą malonumą, sumišusį su skausmu, savotišką liūdesį.

Tegu jau visada bus pirmas aukštas, langelis į užpakalinį kiemą!

Matydama, kad moteris neketina užsičiaupti, – gal patikėjo galiausiai radusi draugę su taip pat prarastu seksualumu, – Marija pamojavo jai ranka, išėjo ir pasistengė nukreipti mintis į kokį niekniekį, nes tokią dieną kaip ši negalėjo galvoti apie išsiskyrimus, klitorius, atgaivintą mergystę ar G tašką. Sutelkė dėmesį į garsus: skambėjo varpai, lojo šunys, stuksėjo į bėgius *tramas* (taip čia buvo vadinami tramvajai), šlepsėjo žingsniai, šnarėjo alsuojant įkvepiamas ir iškvepiamas oras, o iškabos siūlė viską.

Neturėjo jokio noro grįžti į „Kopakabaną“. Vis dėlto jautė pareigą dirbti iki galo, nors tikros priežasties nesuvokė – juk pagaliau jai pavyko pakankamai sutaupyti. Tą pavakarę galėjo pasivaikščioti po parduotuves, pasikalbėti su banko valdytoju, kuris buvo jos klientas ir žadėjo padėti dėl santaupų, galėjo išgerti kavos, pasiųsti paštu drabužius, netilpusius į lagaminus. Keista, buvo truputį liūdna, bet ji nesuprato kodėl; galbūt todėl, kad dar liko dvi savaitės, reikėjo prastumti laiką, pasižiūrėti į miestą kitomis akimis, pasidžiaugti, kad visa tai patyrė.

Sustojo ties sankryža, kurią pereidavo šimtus kartų: iš čia galėjo matyti ežerą, vandens stulpą ir sodo, kuris driekėsi kitapus gatvės, vidury – gražų laikrodį iš gėlių, vieną iš miesto simbolių, ir jis neleis jai sumeluoti, nes...

Staiga laikas sustojo ir pasaulis apmirė.

Kokia čia istorija apie naujai įgytą mergystę, apie kurią pagalvojo vos prabudusi?

Atrodė, kad pasaulis sustingo, kad ta sekundė niekada nesibaigs; ji susidūrė su kažkuo labai rimtu ir labai svarbiu jos gyvenimui, buvo neįmanoma to nepaisyti ar užmiršti, kaip užmirštame nakties sapnus; ji visada pasižadėdavo juos užsirašyti, bet niekada jų nebeprisimindavo...

„Negalvok apie nieką. Pasaulis sustojo. Kas gi atsitiko?"

GANA!

Ar paukštis, ta graži istorija, kurią ką tik parašė apie paukštį, buvo apie Ralfą Hartą?

Ne, ta istorija buvo apie ją pačią!

TAŠKAS!

Buvo vienuolika valandų vienuolika minučių ryto, ir tą akimirką ji sustingo. Buvo svetima savo pačios kūnui, jautė ką tik atgautą mergystę, bet tas jos atgimimas buvo toks trapus, jog, pastovėjusi čia bent kiek ilgiau, amžinai pražūtų. Gal pabuvo danguje, pragare – tikrai, bet nuotykis jau ėjo į pabaigą. Negalėjo laukti dvi savaites, dešimt dienų, savaitę – reikėjo bėgti dabar, – nes pažvelgusi į gėlių laikrodį, kurį fotografavo turistai ir aplink kurį žaidė vaikai, ji galiausiai suprato savo liūdesio priežastį.

O priežastis buvo ta, kad ji nenorėjo grįžti namo.

Ne dėl Ralfo Harto, ne dėl Šveicarijos, ne dėl nuotykio. Iš tikrųjų dėl paties paprasčiausio dalyko – pinigų.

Pinigai! Ypatingo, tamsiomis spalvomis išmarginto popieriaus skiautė, kuri, viso pasaulio nuomone, turi tam tikrą vertę – ir ji tuo tikėjo, visi tuo tikėjo, – kol vieną akimirką, nunešusi kalną tų popierėlių į banką, respektabilų, tradicinį, slapčiausią

Šveicarijos banką, paklausė: „Ar galiu įsigyti kelias savo gyvenimo valandas?“ ir išgirdo atsakymą: „Ne, ponia, šito neparduodame, tiktai perkame“.

Sucypė automobilio stabdžiai, šūktelėjo vairuotojas, ir Marija pabudo iš klejonių; šypsantis senukas angliškai paprašė jos žengti žingsnį atgal – šviesoforo signalas rodė, kad pėstiesiems draudžiama eiti.

„Ką gi, regis, supratau tai, ką visas pasaulis turėtų žinoti“.

Bet nežinojo; ji apsižvalgė aplinkui: žmonės ėjo nuleidę galvas, skubėjo į darbą, į mokyklą, į Berno gatvę, įdarbinimo biurą, ir kiekvienas kartojo: „Galiu dar truputį palaukti. Turiu svajonę, bet nebūtina įgyvendinti ją šiandieną, – šiandien reikia užsidirbti pinigų“. Žinoma, jos amatas prakeiktas, bet iš esmės juk ji prekiauja savo laiku, kaip visi. Daro tai, kas jai nepatinka, kaip visi. Bendrauja su nepakenčiamais žmonėmis, kaip ir visi. Atiduoda neįkainojamą savo kūną ir neįkainojamą savo sielą vardan ateities, kuri niekada neateis, – kaip visi. Kalba, jog dar nepakankamai sutaupė, kaip visi. Ketina dar truputėlį sutaupyti, kaip visi. Dar truputį palaukti, dar kiek uždirbti, o troškimai ir svajonės – vėliau, nes dabar labai užsiėmusi, dabar tokia gera proga prieš akis, klientai laukia, nuolatiniai klientai, kurie gali sumokėti nuo trijų šimtų penkiasdešimties iki tūkstančio frankų už naktį.

Ir pirmąkart gyvenime, nepaisydama puikių daiktų, kuriuos galėtų nusipirkti už tuos užsidirbtus pinigus, – kažin, o gal dar pasilikti nors vienerius metus? – ji sąmoningai, aiškiai ir tvirtai ryžosi praleisti šią galimybę.

Marija palaukė, kol užsidegs šviesoforas, perėjo gatvę, sustojo prie gėlių laikrodžio, pagalvojo apie Ralfą, vėl prisiminė jo

goslų žvilgsnį tą naktį, kai nuleido nuo pečių suknelę, vėl pajuto jo rankas, slystančias veidu, krūtine, lytimi, susijaudino, pažvelgė į didelį vandens stulpą tolumoje ir – nė neprisilietusi prie savo kūno – patyrė orgazmą čia pat, visų akivaizdoje.

Šito niekas nepastebėjo; visi buvo labai, labai užsiėmę.

Kai tik ji įėjo, ją pašaukė Nija, vienintelė iš bendradarbių, su kuria palaikė artimus santykius, bemaž vadintinus draugyste. Nija sėdėjo su kažkokiu rytiečiu, ir abu juokėsi.

– Tik paklausyk, – tarė ji Marijai, – tik paklausyk, ko jis iš manęs nori!

Rytietis suokalbiškai pasižiūrėjo į ją ir vis dar su šypsena lūpose atidarė kažkokią lyg ir cigarų dėžutę. Milanas iš tolo įdėmiai sužiuro, ar ten ne švirkštai ar narkotikai. Ne, ten buvo jam nežinomos paskirties daiktas, bet nesusijęs su narkotikais.

– Atrodo, praėjusio amžiaus daiktas! – tarė Marija.

– Taip, tai praėjusio amžiaus daiktas, – sutiko rytietis, pasipiktinęs nemokšišku komentaru. – Jam daugiau nei šimtas metų, ir kainuoja didelius pinigus.

Tai, ką matė Marija, panėšėjo į seno radijo aparato vidurius: eilė lempų, rankenėlė, elektros grandinė, maži metaliniai kontaktai, baterijos. Išorėje kyšojo du laidai su nedideliais – piršto ilgumo – stikliniais antgaliais. Nieko, kas galėtų kainuoti didelius pinigus.

– Kaip jis veikia?

Nijai Marijos klausimas nepatiko. Ji pasitikėjo brazile, bet žmonės permainingi, – o gal Marijai jos klientas krito į akį.

– Jis man jau paaiškino. Tai Violetinė lazda.

Ir, pasigręžusi į rytietį, leido jam suprasti, kad priima jo kvietimą. Bet vyrą, regis, nudžiugino dėmesys jo žaisliukui.

– Apie 1900 metus, kai rinkoje pasirodė pirmosios baterijos, tradicinėje medicinoje imta daryti bandymus su elektra, siekiant išsiaiškinti, ar nepavyks išgydyti isterijos ir psichikos ligų. Elektrą taip pat naudojo odos gyvybinėms galioms stimuliuoti ir spuogams naikinti. Matote tuos du antgalius? Jie pridedami čia, – jis parodė sau į smilkinius, – ir baterija sukelia tokią pat statinę iškrovą, kokią patiriame esant labai sausam orui.

Brazilijoje taip niekada neatsitinka, bet čia, Šveicarijoje, tai gana įprastas dalykas. Marija su tuo reiškiniu susidūrė, kai vieną dieną, atidariusi taksi dureles, išgirdo traškesį ir ją supurtė. Pamanė, kad automobilis netvarkingas, pasipiktino, pareiškė nemokėsianti už kelionę, ir vairuotojas vos jos nepuolė, apšaukdamas neišmanėle. Jis buvo teisus, kaltas buvo ne automobilis, o labai sausas oras. Po kelių tokių elektros smūgių ji ėmė bijoti prisiliesti prie metalinių daiktų, kol viename prekybos centre aptiko apyrankę, neutralizuojančią kūne susikaupusią elektrą.

Ji atsigręžė į rytietį:

– Bet juk tai be galo nemalonu!

Nija kaskart darėsi vis nekantresnė Marijos replikoms. Norėdama išvengti būsimų konfliktų su vienintele potencialia drauge, apglėbė ranka vyriškį per pečius, kad neliktų abejonių, kam jis priklauso.

– Žiūrint kur jūs juos pridėsit! – garsiai nusijuokė rytietis.

Jis tuojau pasuko rankenėlę, ir abi lazdelės nusidažė violetine spalva. Jomis greitu judesiu palietė moteris; pasigirdo traškesys, bet smūgis nebuvo skausmingas, o veikiau panėšėjo į kutulį.

Priėjo Milanas.

– Prašom šituo čia nesinaudoti.

Vyras sudėjo lazdeles į dėžutę. Filipinietė, pasinaudojusi proga, pasiūlė jam tuojau eiti į viešbutį. Rytietis atrodė truputį nusivylęs – neseniai atėjusi mergina labiau domėjosi Violetine lazda nei ta moteris, kuri dabar jį kvietė išeiti. Jis apsivilko švarką, įdėjo dėžutę į odinį portfelį ir paaiškino:

– Dabar jos vėl gaminamos ir tapo savotiškai madingos tarp žmonių, ieškančių ypatingų malonumų. Bet šitą, kurią matėt, galima aptikti tik retų medicinos priemonių kolekcijose, muziejuose arba antikvariatuose.

Milanas ir Marija liko vieni, nežinodami nė ką sakyti.

– Ar esi kada nors tai matęs?

– Tokio tipo ne. Ko gero, iš tikrųjų kainuoja nemažus pinigus, nes tas žmogus užima aukštas pareigas vienoje naftos kompanijoje. Bet esu matęs kitokių, šiuolaikinių.

– Ką su tuo prietaisu daro?

– Prisideda prie kūno... ir prašo, kad moteris pasukinėtų rankenėlę. Gauna elektros šoką.

– Ar negali tai padaryti vieni?

– Visa, kas susiję su seksu, gali daryti vienas. Bet geriau tegu visi ir toliau galvoja, kad būdamas su kitu patiri didesnį malonumą, antraip mano baras žlugtų, o tu turėtum dirbti daržovių parduotuvėje. Beje, tavo ypatingasis klientas sakė šiąnakt ateisiąs. Būk maloni, kitų kvietimų nepriimk.

– Nepriimsiu. Nei kitų, nei jo. Todėl, kad atėjau tik atsisveikinti, pasakyti, kad išvažiuoju.

Milanas, regis, neįvertino smūgio.

– Dailininkas?

– Ne. „Kopakabana". Viskam yra ribos, ir šįryt, žiūrėdama į gėlių laikrodį prie ežero, suvokiau, jog aš tą ribą priėjau.

– Kokią ribą?

– Ta riba – fazendos Brazilijoje kaina. Žinau, kad galiu uždirbti daugiau, likti dar vienerius metus, atrodytų, koks skirtumas, ar ne tiesa? Bet aš žinau, koks skirtumas: jei likčiau, niekada nebeištrūkčiau iš šitų pinklių, kurios ir tavęs nepaleidžia, ir tavo klientų – verslininkų, oro linijų stiuardų, talentų medžiotojų, garso įrašų kompanijų direktorių, – daugybės žmonių, kuriuos pažinojau, kuriems pardavinėjau savo laiką ir kurie nebegali man jo parduoti atgal. Jei liksiu dar nors vieną dieną, įstrigsiu metams, jei liksiu dar metus, niekada nebeišsipinkliosiu.

Milanas diskretiškai linktelėjo galvą, tarsi suprasdamas ir su viskuo sutikdamas, bet negalėjo nieko pasakyti, kad tokiam žingsniui nepaskatintų visų merginų, kurios dirbo jam. Jis buvo geras žmogus ir nors nedavė savo palaiminimo, bet ir negrasino mėgindamas brazilę įtikinti, kad ji klysta.

Ji padėkojo, užsisakė gėrimo – taurę šampano, nes nebepakentė vaisių sulčių kokteilių. Dabar galėjo gerti, nedirbo. Milanas paprašė skambinti, jei ko nors prireiks; ji visada būsianti miela viešnia. Ji norėjo užsimokėti, bet jis neleido – vaišinąs įstaigos sąskaita. Ji sutiko: tai įstaigai buvo davusi daugiau, nei kainavo viena taurė gėrimo.

Iš Marijos dienoraščio, kai parėjo namo.

Nežinau, kada tai buvo, bet vieną sekmadienį ryžausi nueiti į bažnyčią ir dalyvauti Mišiose. Ilgokai pabuvusi bažnyčioje supratau, kad užėjau ne ten, kur norėjau, – tai buvo protestantų maldos namai.

Ketinau išeiti, bet pastorius pradėjo pamokslą, ir aš pamaniau, kad negražu atsistoti ir išeiti. Ir tai buvo Dievo malonė, nes tą dieną išgirdau dalykų, kuriuos man labai reikėjo išgirsti.

Pastorius kalbėjo maždaug taip:

„Visos pasaulio tautos turi tokią patarlę: iš akių – ir iš širdies. O aš tvirtinu, kad tai pati didžiausia neteisybė: kuo toliau, tuo arčiau širdies jausmai, kuriuos stengiamės užgniaužti ir užmiršti. Atsidūrę tremtyje, norime išsaugoti kiekvieną menkiausią prisiminimą apie mūsų šaknis, o kai esame toli nuo mylimo žmogaus, kiekvienas praeivis gatvėje mums jį primena.

Evangelijos ir visų religijų šventieji raštai buvo parašyti tremtyje, bandant suprasti Dievą, tikėjimą, kuris veda tautas pirmyn, suprasti klajojančių po pasaulį sielų piligrimines keliones. Mūsų protėviai nežinojo, nežinome taip pat ir mes, ko Dievas tikisi iš mūsų gyvenimo, – iš tos abejonės gimsta knygos, tapomi paveikslai, nes nenorime ir negalime užmiršti, kas esame“.

Pasibaigus pamaldoms, priėjau prie jo ir padėkojau: pasisakiau esanti svetimšalė svetimoje žemėje ir jam dėkinga, kad priminė, jog „iš akių“ tai dar nereiškia, kad ir „iš širdies“. Ir kad tai pajutusi, šiandien išvažiuoju.

Ji ištraukė du lagaminus ir padėjo ant lovos; jie visada buvo ten palovy, laukdami dienos, kai viskas baigsis. Įsivaizdavo, kad į juos prikraus daugybę dovanų, naujų drabužių, savo nuotraukų ant sniego ir didžiosiose Europos sostinėse, – tai bus laimingų dienų, pragyventų ramiausioje ir kilniausioje pasaulio šalyje, prisiminimas. Teisybė, ji turi keletą naujų drabužių ir nuotraukų ant sniego – nusifotografavo vieną dieną, kai Ženevoje pasnigo, – tik tiek, daugiau niekas, apie ką svajojo, neišsipildė.

Atvažiavo čia ketindama užsidirbti daug pinigų, pažinti gyvenimą ir save, nupirkti tėvams fazendą, susirasti vyrą ir atsivežti šeimą į Šveicariją parodyti, kur gyveno. Grįžta su pinigais, jų užteks, kad išsipildytų svajonė, bet kalnų jį nepamatė ir – o tai dar blogiau – tapo svetima pati sau. Tačiau buvo patenkinta, žinojo, kad nepraleido akimirkos, kada reikia sustoti.

Mažai žmonių pasaulyje tą akimirką atpažįsta.

Patyrė tiktai keturis nuotykius: buvo šokėja naktiniame bare, išmoko prancūzų kalbą, dirbo prostitute ir beviltiškai įsimylėjo vieną vyrą. Kiek žmonių gali pasigirti patyrę tiek emocijų per metus? Buvo laiminga, nors ir kamavo liūdesys, ir tas liūdesys turėjo vardą, bet jo vardas buvo ne prostitucija, ne Šveicari-

ja, ne pinigai, – jo vardas buvo Ralfas Hartas. Nors niekada neprisipažino, širdies gilumoje ji trokšo už jo ištekėti – už to vyro, kuris dabar jos laukia bažnyčioje, norėdamas supažindinti su savo draugais, savo tapyba, savo pasauliu.

Pagalvojo, kad į pasimatymą neis, o apsigyvens viešbutyje netoli oro uosto, nes lėktuvas išskrenda kitą rytą; antraip kiekviena minutė, praleista šalia jo, ateityje taptų kančių metais: todėl, kad graužtųsi, kam nepasakė to, ką būtų galėjusi pasakyti, kamuotų jo rankų, jo balso, jo pagalbos, jo pasakojimų prisiminimai.

Vėl atidarė lagaminą, išėmė mažą elektrinio traukinio vagonėlį, padovanotą Ralfo, kai pirmą naktį lankėsi jo name. Kelias minutes žiūrėjo į žaisliuką, paskui išmetė į šiukšlių dėžę; tas vagonėlis nebuvo vertas vežtis į Braziliją, buvo jai nereikalingas, ir gaila, kad nedžiugino vaiko, kuris visą laiką norėjo su juo žaisti.

Ne, ji neis į bažnyčią; gal Ralfas ko nors paklaus, o ji atsakydama leptelės tiesą – „išvažiuoju", – jis ims prašyti, kad pasiliktų, prižadės jai visko, kad tik neprarastų jos tą akimirką, prisipažins meilę, kurią ir taip visą laiką rodo, kai jie drauge. Tačiau juodu buvo išmokę gyventi kartu ir likti laisvi, ir kitokie santykiai tarp jų buvo neįmanomi; galbūt tik dėl to ir mylėjo viens kitą, kad žinojo, jog jiems nieko vienam iš kito nereikia. Vyrai visada išsigąsta išgirdę moterį sakant: „Noriu nuo tavęs priklausyti", todėl Marijai buvo mieliau išsivežti su savim ne išsigandusio Ralfo portretą, o įsimylėjusio, atsidavusio, skubančio bet ką dėl jos padaryti.

Dar turėjo laiko apsispręsti, eis ar neis į pasimatymą; šiuo metu reikėjo sukaupti dėmesį į praktiškesnius dalykus. Matė, kiek daug daiktų netelpa į lagaminus, ir nežinojo, kur juos su-

dėti. Ryžosi palikti buto šeimininkui: įėjęs vidun ir radęs buitinius elektros prietaisus virtuvėje, sendaikčių turguje pirktus paveikslus, patalynę bei rankšluosčius, pats jais pasirūpins. Nors tų daiktų jos tėvams reikėjo labiau nei bet kuriam Šveicarijos elgetai, ji negalėjo jų vežtis į Braziliją – jie būtų visąlaik priminę, kas jai čia nutiko.

Nuėjo į banką ir paprašė išmokėti visus pinigus, esančius jos sąskaitoje. Valdytojas – taip pat buvęs jos klientas – pasakė, kad tai neprotinga: tie frankai galėtų likti šiame banke, o palūkanas ji atsiimtų Brazilijoje. Be to, jeigu ją apvogtų, nueitų niekais daugelio mėnesių darbas. Marija valandėlę padvejojo manydama – ji visada taip manė, – kad jai iš tikrųjų norima padėti. Bet truputį pasvarsčiusi padarė išvadą, kad tų pinigų tikslas – ne virsti akcijomis ar vertybiniais popieriais; už juos ji nupirks fazendą, namą tėvams, kelis galvijus ir dar daug ką.

Pasiėmė visus pinigus iki paskutinio sentavo, susidėjo juos į nedidelį specialiai tam pirktą piniginę-diržą ir susijuosė juo po drabužiais.

Paskui patraukė į kelionių agentūrą, melsdamasi, kad nepritrūktų drąsos eiti pirmyn; kai paprašė pakeisti bilietą, jai buvo pasakyta, jog rytoj tiesioginio reiso nėra, reikės skristi iki Paryžiaus, o ten persėsti į kitą lėktuvą. Jai buvo nesvarbu – tik norėjo atsidurti kuo toliau nuo čia, kad nepersigalvotų.

Priėjusi vieną iš tiltų, nusipirko ledų – nors oras jau vėl buvo pradėjęs vėsti – ir apžvelgė Ženevą. Dabar jai viskas atrodė kitaip, tarsi būtų ką tik atvažiavusi ir turėtų aplankyti muziejus, istorijos paminklus, madingus barus ir restoranus. Juokinga, gyvendamas mieste vis žadi apžiūrėti jį vėliau – ir galiausiai taip niekada ir neapžiūri.

Manė, jog bus patenkinta, kad grįžta į savo kraštą, bet nebuvo. Manė, jog liūdės palikdama šį svetingą miestą, bet neliūdėjo. Galėjo nebent nuvarvinti keletą ašarėlių, išsigandusi pati savęs – protingos merginos, kuri turėjo viską, kad pasiektų sėkmę, bet vis priimdavo klaidingus sprendimus.

Buvo tikra, jog šį kartą pasielgė teisingai.

Kai įėjo, bažnyčia buvo visiškai tuščia, ir ji galėjo tyloje apžiūrinėti gražius vitražus, žėrinčius nuo plūstančios iš lauko šviesos, dienos šviesos, kurią išskaistino naktį praūžusi audra. Priešais ją stūksojo altorius su tuščiu kryžiumi – tai buvo ne kankinimo įrankis su kruvinu mirštančiu žmogumi, bet prisikėlimo simbolis, prieš kurį kankinimo įrankis prarado visą savo reikšmę, keliamą siaubą, svarbą.

Jai patiko ir tai, kad nematė paveikslų su kenčiančiais šventaisiais – kruvinais, atviromis žaizdomis. Čia buvo tik vieta, kur žmonės susirenka pagarbinti To, ko negali suprasti.

Sustojo priešais tabernakulį, kur buvo saugomas Jėzaus kūnas. Jėzų ji dar tikėjo, nors ilgą laiką negalvojo apie Jį. Atsiklaupė ir pažadėjo Dievui Tėvui, Jėzui, Mergelei Marijai ir visiems šventiesiems: kad ir kas šiandien atsitiktų, ji nepakeis savo sprendimo ir kaip nors išvažiuos. Padarė šią išvadą, nes gerai žinojo, kokias pinkles geba paspęsti meilė, kad palaužtų moters valią.

Netrukus pajuto, kaip ranka palietė jos petį, ir ji, palenkusi galvą, priglaudė prie jos skruostą.

– Kaip tu?

– Gerai, – atsakė jis be jokios liūdesio gaidelės balse. – Labai gerai. Eime, išgersime kavos.

Išėjo susikibę už rankų tarsi ilgai nesimatę įsimylėjėliai. Visiems matant pasibučiavo. Kai kurie praeiviai nužvelgė juos pasipiktinę. Juodu nusišypsojo, kad sukėlė nepasitenkinimą ir skandalingu elgesiu pažadino kai kam geismą, – numanė, kad iš tikrųjų ir jie norėtų daryti tą pat. Todėl ir piktinosi.

Užsuko į kavinę, tokią kaip ir visos, tačiau šią popietę į nieką nepanašią, nes jie ten buvo dviese ir mylėjo vienas kitą. Kalbėjosi apie Ženevą, apie tai, kokia sunki prancūzų kalba, apie bažnyčios vitražus, apie rūkymo žalą – kadangi abu rūkė ir nė neketino atsikratyti šios ydos.

Ji pasisiūlė sumokėti už kavą, ir jis sutiko. Juodu patraukė į parodą, ir ji susipažino su jo pasauliu: menininkais, turtuoliais, kurie atrodė didesni turčiai nei buvo, milijonieriais, kurie atrodė vargšai, žmonėmis, kurie kalbėjo apie jai niekada negirdėtus dalykus. Ji visiems patiko, visi gyrė jos prancūzišką tartį, klausinėjo apie karnavalą, futbolą, jos šalies muziką. Visi buvo išauklėti, malonūs, simpatingi, žavūs.

Išeinant jis pasakė, kad užsuks pas ją į naktinį klubą. Ji paprašė šito nedaryti – šiąnakt nedirbanti, tad mielai jį pakviestų vakarienės.

Jis priėmė kvietimą, ir juodu išsiskyrė, sutarę susitikti pas jį, o paskui pavakarieniauti mielame restoranėlyje Kolonji aikštėje, kurią dažnai pravažiuodavo taksi, bet ji nė karto nepaprašė sustoti, kad apžiūrėtų tą vietovę.

Tada Marija prisiminė vienintelę savo draugę ir nusprendė, nuėjusi pas bibliotekininkę, jai pasakyti, kad daugiau čia nesilankys.

Įstrigo transporto kamštyje, kaip jai rodės, visą amžinybę, laukdama kol kurdai baigs demonstruoti (vėl!) ir automobiliai galės normaliai važiuoti. Bet tai nebeturėjo reikšmės – ji dabar buvo savo laiko šeimininkė.

Biblioteka jau užsidarinėjo.

– Gal aš per daug atvira, bet neturiu nė vienos draugės, kuriai galėčiau patikėti tam tikrus dalykus, – Marijai įėjus, tarė bibliotekininkė.

Ši moteris neturi draugės? Pragyventi visą gyvenimą tame pačiame mieste, susitikti per darbo dieną daugybę žmonių ir neturėti su kuo pasišnekėti? Pagaliau Marija sutiko būtybę, panašią į save – arba, geriau pasakius, tokią kaip visi.

– Ilgai galvojau apie tai, ką perskaičiau apie klitorį...

„Ne! Argi nėra kitos temos!"

– ...ir supratau, kad nors man visada būdavo malonu su savo vyru, bet sunkiai patirdavau orgazmą. Ar jums tai atrodo normalu?

– Ar poniai atrodo normalu, kad kurdai kasdien rengia manifestacijas? Kad įsimylėjusios moterys pabėga nuo savo svajonių princų? Kad žmonės svajoja apie fazendas, užuot galvoję apie meilę? Kad vyrai ir moterys pardavinėja savo laiką, kurio nebegali atpirkti? Ir kadangi visa tai vis dėlto vyksta, – vadinasi, normalu, ir nesvarbu, ką aš apie tai galvoju ar galvojau. Visa, kas nukreipta prieš gamtą, prieš intymiausius mūsų troškimus, visa tai, mūsų akimis, normalu, nors Dievo akimis – iškrypimas. Mes ieškome savo pragaro, tūkstančius metų jį kūrėme, ir štai, po didžiulių pastangų, dabar galime gyventi taip blogai, kad blogiau nebūna.

Marija pažvelgė į sėdinčią priešais moterį ir pirmąkart per visą tą laiką paklausė, kuo ji vardu (žinojo tik jos pavardę). Ji buvo vardu Heidė, santuokoje išgyveno trisdešimt metų. Ir ta Heidė per trisdešimt vedybinio gyvenimo metų niekada – niekada! – pati savęs nepaklausė, ar normalu mylėtis su savo vyru ir nepatirti orgazmo.

– Nežinau, ar man reikėjo visa tai skaityti! Galbūt geriau būtų buvę šito nežinoti ir manyti, kad ištikimas vyras, butas su vaizdu į ežerą, trys vaikai ir valdiška tarnyba – visa, apie ką moteris gali svajoti. O po to, kai jūs čia ėmėte lankytis ir kai perskaičiau pirmą knygą, staiga susirūpinau, į ką pavirto mano gyvenimas. Gal visiems taip nutinka?

– Galiu užtikrinti, jog taip, – ir Marija, nors buvo jauna, pasijuto išmintinga šalia moters, kuri prašė jos patarimo.

– Ar norėtumėte, kad papasakočiau smulkiau?

Marija linktelėjo galvą.

– Žinoma, jūs dar per jauna suprasti tiems dalykams, bet kaip tik dėlto norėčiau jums truputį atskleisti savo gyvenimą – kad išvengtumėte klaidų, kurių neišvengiau aš. Apie klitorį. Bet kodėl mano vyras niekada į jį nekreipė dėmesio? Manė, kad orgazmas vaginalinis, ir man buvo nelengva, labai nelengva apsimesti, jog jaučiu tai, ką, jo nuomone, turėčiau jausti. Žinoma, būdavo malonu, bet malonumas malonumui nelygus. Ir tik tada, kai frikcijas jausdavau viršutinėj daly... jūs mane suprantate?

– Suprantu.

– O dabar suvokiau kodėl. Čia taip parašyta, – ji parodė gulinčią ant stalo knygą, kurios pavadinimo Marija negalėjo įžiūrėti. – Pasirodo, yra nervų mazgas, jungiantis klitorį su G tašku, kuris viską ir lemia. Ar žinote, kas yra G taškas?

– Kalbėjome apie jį aną dieną, – tarė Marija, šįkart kaip naivi mergaitė. – Vos įėjus, pirmas aukštas, langelis į užpakalinį kiemą.

– Taip, taip, aišku! – bibliotekininkės akys sužibo. – Pasiteiraukit pati savo draugių, ar jos girdėjo apie tai – nė viena nebus girdėjusi! Koks absurdas! Ir panašiai kaip tas italas aptiko klitorį, G taškas – mūsų amžiaus atradimas! Greitai apie jį rašys visi laikraščiai ir niekas nebegalės sakyti nežinąs! Galite įsivaizduoti, kokio perversmo metu gyvename?

Marija žvilgtelėjo į laikrodį, ir Heidė suprato, jog reikia kalbėti greičiau ir paaiškinti šiai gražutei prieš ją sėdinčiai merginai, kad moterys turi teisę būti laimingos, patenkinti savo troškimus, kad kita karta galėtų naudotis visais tais nepaprastais mokslo atradimų vaisiais.

– Daktaras Froidas su tuo nesutiko, nes buvo ne moteris ir, patirdamas penio orgazmą, manė, kad mes turime patirti jį vaginoje. Mums reikia grįžti prie savo esmės, prie to, kas visada moteriai teikė malonumą: klitorio ir G taško! Labai mažai moterų patenkintos seksualiniais santykiais, taigi, jeigu jums sunku patirti džiaugsmą, kurio nusipelnote, siūlau keisti pozą. Te jūsų mylimasis būna apačioje, o jūs viršuje. Dominuokite – ir jūsų klitoris bus labiau stimuliuojamas, ir jūs, o ne jis, reguliuosite stimuliacijos trukmę ir intensyvumą. Nes jūs to nusipelnote!

Marija tuo tarpu tik dėjosi, kad pokalbis jos nedomina. Vadinasi, ji ne vienintelė tokia! Vadinasi, čia ne seksualinė problema, čia anatomijos klausimas! Nuo jos širdies nusirito didžiulis, milžiniškas akmuo, ir ji panoro pabučiuoti priešais sėdinčią moterį. Kaip gerai, kad ji visa tai sužinojo, kol dar jauna! Kokia nuostabi ši diena!

Heidė nusišypsojo it sąmokslininkė.

– Jie nežino, kad ir mums būna erekcija! Klitorio erekcija!

„Jie“ – aišku, vyrai. Kadangi pokalbis buvo toks intymus, Marija įsidrąsinusi paklausė:

– Ar jūs ką nors esate turėjusi, be savo vyro?

Bibliotekininkę ištiko šokas. Jos akys – tarsi iš švento pasipiktinimo – ėmė svaidyti žaibus, oda paraudo – nežinia, ar nuo pykčio, ar nuo gėdos. Kurį laiką jos širdyje vykusi kova – prisipažinti ar sumeluoti – galiausiai baigėsi. Ir tiesiog pakeitė pokalbio temą.

– Grįžkime prie mūsų erekcijos! Žinote, kad klitoris sukietėja?

– Žinau nuo vaikystės.

Heidė atrodė nusivylusi. Tikriausiai į tai nebuvo atkreipusi dėmesio.

– Ir piršto judesiai aplinkui, neliečiant galvutės, gali sukelti dar didesnį malonumą. Tai reikia žinoti! O vyrai, glamonėdami moters kūną, iškart paliečia galvutę, nes nežino, kad tai kartais gali net sukelti skausmą. Sutinkate su manimi? Todėl po pirmo arba antro susitikimo, reikia pačiai valdyti situaciją: užimti padėtį viršuje, spręsti, kaip ir kur nukreipti spaudimą, savo nuožiūra lėtinti ar greitinti tempą. Be to, pasak šios knygos, visada būtina atvirai pasikalbėti.

– O ponia kada nors atvirai kalbėjotės su savo vyru?

Bet Heidė dar sykį išsisuko nuo tiesaus atsakymo, paaiškinusi, kad tada buvo kiti laikai. Dabar jai labiau knietėjo pasidalyti intelektualine patirtimi.

– Pasistenkite įsivaizduoti klitorį kaip laikrodžio rodyklę ir paprašykite savo draugo ją pasukti nuo vienuoliktos valandos iki pirmos, suprantate?

Taip, ji suprato, apie ką moteris kalba, ir ne su viskuo sutiko, nors knygoje minimi dalykai buvo netoli tiesos. Bet kai moteris paminėjo laikrodį, Marija žvilgtelėjo į savąjį, pasakė atėjusi tik atsisveikinti, nes jos viešnagė Šveicarijoje jau baigiasi. Moteris, rodės, jos nė negirdėjo.

– Gal norite pasiimti šią knygą?

– Ne, ačiū. Turiu galvoti apie kitus dalykus.

– Ir neimsite nieko naujo?

– Ne. Grįžtu į savo šalį ir noriu jums padėkoti, kad visada bendravote su manimi pagarbiai ir supratingai. Gal kada nors vėl pasimatysime.

Jos paspaudė viena kitai rankas ir palinkėjo laimės.

Heidė palaukė, kol mergina išeis, ir tik tada nebesivaldydama trenkė kumščiu į stalą. Kodėl ji nepasinaudojo šia valandėle ir nepasidalijo su mergina tuo, ką tikriausiai nusineš su savim į kapą? Jei mergina drįso paklausti, ar ji kada nors neapgavo savo vyro, kodėl ji neatsakė jai, ypač dabar, kai atrado naują pasaulį, kuriame moterys pagaliau prisipažino, kad patirti vaginalinį orgazmą labai sunku?

„Na, tiek to. Gyvenimas – ne vien seksas“.

Taip, tai nebuvo pats svarbiausias pasaulyje dalykas, tačiau, šiaip ar taip, svarbus. Ji apsidairė: dauguma iš begalės ją supančių knygų pasakojo apie meilę. Visą laiką ta pati istorija – kažkas kažką įsimyli, susitinka, praranda ir vėl susitinka. Bendraujančios sielos, tolimos vietovės, nuotykiai, kančios, ir labai retai kas nors pasako: „Klausykite, mano brangusis pone, reikia geriau pažinti moters kūną“. Kodėl knygos nekalba apie tai atvirai?

Galbūt todėl, kad iš tikrųjų tuo niekas nesidomi. Vyras dėl to, kad vis ieško šviežienos – dar nuo urvinio žmogaus–medžiotojo, valdomo giminės pratęsimo instinkto laikų. O moteris? Iš savo asmeninės patirties Heidė žinojo, kad moteris trokšta patirti orgazmą su vyru tik pirmaisiais vedybinio gyvenimo me-

tais; paskui santykiai darosi vis retesni, bet nė viena apie tai neprasitaria, nes mano, jog taip atsitiko tik jai. Ir meluoja, apsimesdamos, kad pavargo nuo vyro meilės, nes jis prašąs kas naktį mylėtis. O išgirdę tą melą, kitos moterys ima nerimauti dėl savo seksualinio gyvenimo.

Tada jų mintys nukrypsta į visai skirtingus dalykus: vaikus, virtuvę, dienotvarkę, namų ruošą, sąskaitas, kurias reikia apmokėti, vyro romanus, kuriuos reikia kantriai nukęsti, atostogų keliones, per kurias labiau rūpinasi vaikais nei savimi, bendrystę – galbūt net meilę, bet nebe seksą.

Reikėjo būti atviresnei su ta jaunąja brazile, kuri atrodė nekalta mergaitė, pagal amžių tinkanti jai į dukteris ir dar nesugebanti perprasti pasaulio, tokio, koks jis yra. Ji emigrantė, gyvena toli nuo savo krašto, sunkiai dirba nemielą darbą, laukia vyro, už kurio galėtų ištekėti, apsimesti, kad kartais patiria orgazmą, pasijusti saugiai, pratęsti tą paslaptingą žmonių giminę ir tuoj pat užmiršti visus tuos dalykus, vadinamus orgazmu, klitoriu, G tašku (atrastu tik XX amžiuje!!!). Tapti gera žmona, gera motina, rūpintis, kad namuose nieko netrūktų, slapta retkarčiais pasimasturbuoti, galvojant apie gatvėje sutiktą vyrą, pažvelgusį į ją gosliomis akimis. Išlaikyti padorumą – kodėl pasaulyje taip svarbu išlaikyti išorinį padorumą?

Todėl ji ir neatsakė į klausimą:

– Ar esate ką nors turėjusi, be savo vyro?

„Tokius dalykus žmonės nusineša su savimi į kapą“, – pagalvojo ji.

Sutuoktinis visada liks jos gyvenimo vyras, nors seksas liko toli praeityje. Jis buvo puikus draugas, garbingas, dosnus, geros nuotaikos, stengėsi išlaikyti šeimą, rūpinosi, kad visi, už kuriuos

jaučiasi atsakingas, būtų laimingi. Idealus vyras, apie kurį svajoja kiekviena moteris, ir kaip tik dėl to ji dabar taip graužėsi galvodama, kad vieną dieną užsimanė kito vyro ir jį turėjo.

Prisiminė, kaip jie susitiko. Jai grįžtant iš Davoso miestelio kalnuose, sniego griūtis kelioms valandoms nutraukė traukinių eismą. Ji paskambino, kad namiškiai nesirūpintų, nusipirko žurnalų ir pasiruošė ilgai laukti stotyje.

Tada ir pamatė šalimais vyriškį su kuprine ir miegmaišiu. Jis buvo jau kiek žilstelėjusiais plaukais, saulės nurudinta oda ir, regis, vienintelis nesijaudino, kad traukinių nėra; net priešingai, su šypsena dairėsi aplinkui ieškodamas, su kuo galėtų pasikalbėti. Heidė atskleidė vieną iš žurnalų, tačiau – ak, gyvenimas kupinas paslapčių – jos akys netyčia susitiko su jo akimis, ir jai dar nespėjus nusukti žvilgsnio į šalį, jis žengė prie jos.

Jis prakalbo, ir ji nebegalėjo – mandagiai – jam pasakyti, jog turi baigti svarbų straipsnį. Vyriškis pasipasakojo esąs rašytojas, grįžtąs iš susitikimo Davose ir dėl traukinių vėlavimo nebespėsiąs į lėktuvą, išskrendantį į jo gimtą šalį. Tad ar atvažiavus į Ženevą ji nepadėtų jam susirasti viešbučio?

Heidė pažvelgė į jį: kaip žmogus, praleidęs skrydį ir priverstas laukti nepatogioje geležinkelio stotyje, kol viskas išsispręs, gali būti tokios geros nuotaikos?

O vyriškis tuo tarpu kalbėjo taip, lyg jie būtų seni draugai. Pasakojo apie savo keliones, rašytojo kūrybos paslaptis ir – jos nuostabai ir siaubui – apie visas moteris, kurias buvo sutikęs ir mylėjęs per savo ilgą gyvenimą. Heidė tik linkčiojo galvą, o jis šnekėjo ir šnekėjo. Retkarčiais atsiprašinėjo, kad tiek daug kalba, ir ragino ją tarti keletą žodžių apie save, bet ji tegalėjo pasakyti tik tiek, kad „yra paprastas, neypatingas žmogus“.

Staiga ji suprato, jog nenori, kad traukinys atvažiuotų, pašnekesys buvo labai įdomus ir sukosi apie tokius dalykus, kurie buvo atėję į jos pasaulį per grožinę literatūrą, romanus. Ir žinodama, kad daugiau su juo niekada nebesusitiks, įsidrąsino (vėliau nė pati nemokėjo paaiškinti, kaip tai atsitiko) ir ėmė klausinėti apie viską, kas jai buvo įdomu. Tuo metu ji išgyveno sunkų vedybinio gyvenimo laikotarpį, vyras iš jos daug reikalavo, ir Heidė norėjo sužinoti, kaip galėtų jį padaryti laimingą. Vyriškis pažėrė keletą įdomių minčių, papasakojo vieną istoriją, bet neatrodė labai patenkintas, kad kalba pakrypo apie jos vyrą.

– Jūs labai įdomi moteris, – tarė vyriškis.

Heidė šios frazės nebuvo girdėjusi daugelį metų. Nežinojo, ką į tai atsakyti, ir jis, pamatęs, kad ji sutriko, tuoj ėmė šnekėti apie dykumas, kalnus, nuošalius miestelius, šydais užsidangsčiusias arba pusnuoges moteris, karius, piratus ir išminčius.

Atvažiavo traukinys. Jie susėdo vienas šalia kito, ir dabar ji jau buvo nebe ištekėjusi moteris, auginanti tris vaikus, namelio prie ežero šeimininkė, o nuotykių ieškotoja, važiuojanti į Ženevą pirmą kartą. Žiūrėjo į kalnus, į upę ir jautėsi patenkinta šalia vyro, kuris norėjo ją suvilioti (nes vyrai tik apie tai tegalvoja) ir stengėsi kaip įmanydamas padaryti jai įspūdį. Galvojo, kad daugelis kitų vyrų darė tą pat, nors ji pati niekada nedavė tam dingsties, – bet šį rytą pasaulis pasikeitė, ji buvo trisdešimt aštuonerių metų paauglė, virpančia širdimi stebinti, kaip ją mėgina suvilioti, ir tai buvo nuostabu.

Ankstyvą gyvenimo rudenį, kai manė jau turinti viską, ko galėjo tikėtis, geležinkelio stotyje pasirodė tas vyras ir neprašydamas leidimo įžengė į jos gyvenimą. Jiems išlipus Ženevoje, ji parodė jam viešbutį (kuklų, kaip jis primygtinai kartojo, nes

turėjo tą pačią dieną išvažiuoti ir neketino ilgiau užtrukti be galo brangioje Šveicarijoje), ir jis paprašė jos kartu nueiti į kambarį pažiūrėti, ar viskas sutvarkyta. Heidė sutiko, nors numanė, kas jos laukia. Vos uždarę duris, jie puolė karštai ir aistringai bučiuotis, jis nuplėšė jai drabužius, Dieve mano, tas vyras išmanė moters kūną, nes daugelio moterų kančios ir frustracijos jam nebuvo paslaptis.

Jie mylėjosi visą dieną, o kai ėmė temti ir kerai išsisklaidė, ji ištarė frazę, kurios, jei būtų galėjusi, niekada nebūtų ištarusi:

– Turiu grįžti namo. Manęs laukia vyras.

Jis užsidegė cigaretę, abu patylėjo, ir nė vienas nepasakė: „Sudie“. Heidė atsikėlė ir išėjo neatsigręžusi atgal, žinodama, kad ir ką pasakytų, joks žodis, jokia frazė neturėtų reikšmės.

Daugiau ji niekada nematė to vyro, bet savo nevilties rudenį keletą valandų buvo nustojusi būti ištikima žmona, namų šeimininke, mylinčia motina, pavyzdinga tarnautoja, atsidavusia bičiule ir vėl tapusi tiesiog moterimi.

Keletą dienų vyras kalbėjo, kad ji pasikeitusi, – čia keistai linksma, čia liūdna, – bet nemokėjo tiksliai apsakyti kokia. Po savaitės viskas grįžo į įprastas vėžes.

„Kaip gaila, kad šito nepapasakojau tai merginai, – pagalvojo Heidė. – Na, šiaip ar taip, ji nieko nebūtų supratusi, nes gyvena pasaulyje, kuriame žmonės dar ištikimi, o meilės priesaikos amžinos“.

Iš Marijos dienoraščio:

Nežinau, ką jis pagalvojo tą vakarą, kai atidaręs duris pamatė mane su dviem lagaminais.

– Neišsigąsk, – tuojau paaiškinau jam. – Neatsikraustau pas tave gyventi. Pavakarieniaukim.

Nieko nesakydamas, jis padėjo man įnešti lagaminus į vidų. Tada, neištaręs nei „kaip džiugu tave matyti“, nei „koks malonus siurprizas“, čiupo mane į glėbį ir ėmė bučiuoti, liesti kūną, krūtis ir žemiau juosmens, tarsi ilgai būtų laukęs šios akimirkos ir bijojęs, kad ji gali niekada neateiti.

Nuvilko man švarką, suknelę, kitus drabužius ir čia, hole, be jokios įžangos ar ritualo, be žodžių, ar tai bus gera, ar bloga, paskubom, pučiant pro durų apačią šaltam skersvėjui, mes pirmą kartą pasimylėjome. Pagalvojau, kad galbūt geriau jį sustabdyti, pasiieškoti patogesnės vietos, pasakyti jam, kad dar turėsime laiko išmėginti bekraštį mūsų juslių pasaulį, bet kartu norėjau, kad jis mane greičiau paimtų, nes tas vyras man niekada nepriklausė ir niekada daugiau nepriklausys. Todėl galėjau jį mylėti su visu įkarščiu – tegu ir trumpai, tik vieną naktį – ir gauti tai, ko niekada neturėjau ir galbūt niekada neturėsiu.

Paguldęs mane ant grindų, paėmė dar nepasirengusią mylėtis, bet skausmas manęs nesutrikdė – priešingai, man tai patiko, nes jis tikriausiai mane laikė sava ir jam nereikėjo prašyti leidimo. Aš čia buvau ne tam, kad jį kažko mokyčiau ar parodyčiau esanti jautresnė

ar aistringesnė už kitas moteris, o tik tam, kad pasakyčiau: „Sveikas, tu taip pat laukiamas, man irgi labai patinka laužyti mudviejų susikurtas bendravimo taisykles, ir dabar abiem, it patinui ir patelei, paklusti vien instinkto balsui“. Mūsų padėtis buvo pati įprasčiausia: aš gulėjau ant nugaros, išskėtusi kojas, o jis viršuje; žiūrėjau į jį nenorėdama apsimesti, dejuoti, nenorėdama nieko – tik žiūrėti atviromis akimis, kad prisiminčiau kiekvieną sekundę, persimainiusį jo veidą, jo rankas, įsikirtusias man į plaukus, jo lūpas, kurios mane kandžiojo, bučiavo. Jokių išankstinių pasiruošimų, glamonių, žaidimų: tik įėjo į mane, o aš – į jo sielą.

Jis čia lėtino, čia greitino tempą, kartais sustodavo ir taip pat žvelgdavo į mane, bet neklausė, ar man patinka, nes žinojo, kad šią akimirką mūsų sielos gali bendrauti tik taip. Ritmas greitėjo, aš suvokiau, kad vienuolika minučių jau baigiasi, bet troškau, kad tai truktų amžinai, nes buvo gera – ak, kaip buvo gera! – duoti ir neimti! Mano akys buvo plačiai atmerktos, ir kai jas užtraukdavo migla, man regėjosi, kad persikeliame į kitą dimensiją ir aš tampu didžiąja motina, visata, mylima moterimi, antikos meilės vaidilute, apie kurias jis man sykį buvo kalbėjęs su vyno taure rankoje sėdėdamas prie užkurto židinio. Jo rankos stipriau suspaudė manąsias – artėjo orgazmas. Judesiai tapo intensyvesni, iš jo lūpų išsiveržė riksmas – ne aimana, ne kimi dejonė pro sukąstas dantis, o riksmas! Klyksmas!

Žvėries riaumojimas! Smegenų gelmėje šmėstelėjo mintis, galbūt kaimynai iškvies policiją, bet tai buvo nesvarbu, ir aš pajutau begalinį malonumą, nes taip yra nuo pradžių pradžios, nuo tų laikų, kai pirmas vyras susitiko pirmą moterį ir jie atsidavė meilei – jie taip pat rėkė.

Jo kūnas suglebo, užgulė mane ir nežinia kiek laiko mes taip gulėjome apsikabinę, aš gloščiau jo plaukus – kaip tą naktį, kai užsidarėme viešbučio tamsoje, – ir jutau, kaip jo smarkiai plakanti širdis pamažu rimsta, rankos pradeda švelniai glostyti manąsias, kad net visi mano plaukeliai pasišiaušia.

Jis tikriausiai grįžo į tikrovę – pagalvojo, kad man sunku išlaikyti jo kūno svorį, – nes nuvirto ant šono, laikydamas mano rankas, paskui ant nugaros, ir abudu įsmeigėme akis į lubas, kur degė šviestuvas su trimis lemputėmis.

– Labas vakaras! – tariau aš.

Jis prisitraukė mane arčiau, ir mano galva nuslydo jam ant krūtinės. Jis ilgai mane glostė, paskui taip pat tarė:

– Labas vakaras!

– Kaimynai tikriausiai viską girdėjo, – tariau aš, nežinodama, ką darysime toliau, nes dabar sakyti „aš myliu tave“ nebuvo jokios prasmės, jis tai žinojo, žinojau ir aš.

– Nuo durų pučia, – atsiliepė jis, nors galėjo pasakyti: „Kaip nuostabu!“ – Eime į virtuvę.

Mes atsistojome, ir aš pamačiau, kad jis net nebuvo nusimovęs kelnių, buvo apsirengęs kaip tada, kai atidarė man duris, tik su prasegtu užtrauktuku. Užsimečiau ant nuogų pečių savo švarką. Nuėjome į virtuvę, jis išvirė kavos, surūkė dvi cigaretes, o aš – vieną. Kai susėdome prie stalo, padėkojo man akimis. „Aš dėkoju taip pat", – atsakiau jam žvilgsniu, bet mūsų lūpos neprasivėrė.

Galiausiai jis išdrįso paklausti, kodėl aš su lagaminais.

– Rytoj vidurdienį išskrendu į Braziliją.

Moteris žino, kada vyriškis tampa jai svarbus. Ar vyrai irgi geba tai suprasti? O gal man reikės pasakyti: „Aš myliu tave", „Nenorėčiau su tavim skirtis", „Paprašyk manęs likti".

– Nevažiuok, – taip, jis suprato, kad gali man tai pasakyti.

– Važiuosiu. Daviau įžadą.

Todėl, kad jei nebūčiau jo davusi, tikriausiai būčiau patikėjusi, jog visa tai truks amžinai. O juk tai netruks amžinai, tai tik svajonės trupinėlis: mergaitė, atvažiavusi iš tolimo krašto į didelį miestą (teisybę sakant, ne tokį jau didelį), patiria daugybę bėdų, bet sutinka savo mylimąjį. Taigi jis buvo visų mano sunkių praeities valandėlių laiminga pabaiga, ir aš, minėdama savo gyvenimą Europoje, kas kartą prisiminsiu nuotykį su žmogumi, kuris mane pamilo, kuris visada bus mano, nes aš įžengiau į jo sielą.

Ak, Ralfai, tu nė nežinai, kaip aš tave myliu. Manau, kad, ko gero, mes visada įsimylime, vos pažvelgusios į pirmą kartą sutiktą mūsų svajonių vyrą, nors protas tą akimirką kužda, kad mes klystame, ir pradedame kovą – nenorėdamos laimėti – su šiuo instinktu. Bet ateina valandėlė, kai nugali jausmai, ir taip atsitiko aną vakarą, kai basa ėjau per parką, kęsdama šaltį ir skausmą, bet suprasdama, kaip stipriai tu mane myli.

Taip, aš tave labai myliu, kaip nesu mylėjusi nė vieno vyro, ir kaip tik todėl išvažiuoju, nes jei svajonė taps tikrove, noras turėti, troškimas, kad tavo gyvenimas taptų mano gyvenimu... ir visa kita meilę galiausiai pavers vergove. Geriau jau tebūnie svajonė. Reikia atsargiai elgtis su tuo, ką išsivežame iš šalies – arba iš gyvenimo.

– Tu nepatyrei orgazmo, – tarė jis, mėgindamas pakreipti pokalbį kita linkme, būti rūpestingas, neskubinti įvykių. Baiminosi, kad mane praras, ir manė, jog turėdamas prieš akis visą naktį, įtikins mane pakeisti nuomonę.

– Ne, nepatyriau, bet man buvo be galo malonu.

– Būtų buvę geriau, jeigu būtum patyrusi.

– Galėjau apsimesti, vien todėl, kad būtum patenkintas, bet apgaulės tu nenusipelnei. Tu, Ralfai Hartai, esi vyras pačia gražiausia ir giliausia šio žodžio prasme. Mokėjai mane paremti ir padėti, pats priėmei mano paramą ir pagalbą taip, kad tai neatrodė pažeminimas. Ką gi, norėjau patirti orgazmą, bet nepatyriau. Vis dėlto

džiaugiausi, gulėdama ant šaltų grindų ir jausdama, kaip tavo karštas kūnas stipriai mane suspaudžia glėbyje. Kai šiandien nunešiau grąžinti į biblioteką knygas, kurias buvau paėmusi, bibliotekininkė manęs paklausė, ar kalbuosi su savo partneriu apie seksą. Norėjau atsakyti: „Su kokiu partneriu? Apie kokį seksą?“, bet ji to nenusipelnė, visada buvo man maloni. Iš tikrųjų atvažiavusi į Ženevą aš turėjau tik du partnerius: vienas pažadino visą blogį, tūnantį manyje, nes aš jam tai leidau, netgi maldavau. Kitas, tai yra tu, man padėjo vėl pasijusti pasaulio dalimi. Norėčiau tave pamokyti, kur, kaip ir kiek laiko mane myluoti, ir žinau, kad tu nepalaikytum to priekaištu, o suprastum kaip galimybę bendrauti mūsų sieloms. Meilės menas panašus į tavo tapybą: taip pat reikia technikos, kantrybės, o svarbiausia – praktikos. Reikia drąsos – žengti toliau už tos ribos, kurią žmonės vadina žodžiu „mylėtis“.

Mokytoja, tūnanti manyje, vėl sugrįžo. Aš šito nenorėjau, bet Ralfas žinojo, kaip išsisukti iš padėties. Užuot pritaręs tam, ką kalbėjau, užsidegė cigaretę. Jau trečią, nors nepraėjo nė pusvalandis.

– Pirma, tu nakvosi čia.

Šie žodžiai nuskambėjo ne kaip prašymas, o kaip liepimas.

– Antra, mes vėl mylėsimės, ne taip skubėdami, bet aistringiau. Galiausiai aš noriu, kad tu taip pat geriau pažintum vyrus.

Geriau pažinti vyrus? Visas naktis aš leidau su jais, baltaisiais, juodaodžiais, azijiečiais, žydais, musulmonais, katalikais, budistais. Negi Ralfas šito nežino?

Pasijutau lengviau; kaip gerai, kad pokalbis virto diskusija. Vieną akimirką net maniau paprašyti Dievo atleisti ir sulaužyti savo įžadą. Bet grįžusi tikrovė man priminė, kad svajonė turi likti neliesta ir kad neturiu leistis įtraukiama į likimo pinkles.

– Taip, kad geriau pažintum vyrus, – pakartojo Ralfas, pamatęs pašaipų mano žvilgsnį. – Tu kalbi apie moters seksualumą, nori išmokyti mane pažinti savo kūną, sakai, jog reikia kantrybės, laiko. Sutinku, bet argi nepagalvojai, kad mes skirtingi, bent jau kiek tai susiję su laiku. Kodėl dėl to nepasiskundi Dievui? Kai susitikome, aš tavęs prašiau, kad pamokytum sekso, nes man buvo išnykęs geismas. Žinai kodėl? Todėl, kad keletą metų po kiekvienos sueities aš jausdavau apmaudą arba nusivylimą, nes supratau, kaip sunku moterims, kurias myli, suteikti tokį pat malonumą, kokį jos suteikdavo man.

Žodžiai „moterims, kurias myli" man nepatiko, bet apsimečiau abejinga ir užsidegiau cigaretę.

– Aš nedrįsau paprašyti: „Supažindink mane su savo kūnu". Bet kai susitikome, pamačiau, kad tu švyti, ir iškart įsimylėjau, ir pagalvojau: mano gyvenimas jau pasiekė tokį tašką, jog nieko neprarasiu, jei būsiu garbingas su savimi ir moterim, kurią noriu turėti šalia savęs.

Cigaretės dūmas buvo nuostabus, ir būčiau labai norėjusi, kad Ralfas pasiūlytų lašelį vyno, bet neketinau pertraukti pokalbio.

– Kodėl vyrai, užuot elgęsi kaip tu, nė nemėgina sužinoti, ką jaučiu, o galvoja tik apie seksą?

– Kas sakė, kad mes galvojame tik apie seksą? Atvirkščiai, metų metus bandome save įtikinti, kad seksas mums svarbus. Mokomės mylėti iš prostitučių ar nekaltų mergelių, pasakojame savo nuotykius visiems, kas tik nori jų klausytis, sulaukę senatvės, vaikštome su jaunomis meilužėmis – ir visa tik dėl to, kad kitiems parodytume: taip, mes tokie, kokius mus trokšta matyti moterys. Bet nori sužinoti vieną dalyką? Yra visai ne taip. Mes nieko nesuprantame. Manome, kad seksas ir ejakuliacija – vienas ir tas pat, o juk, kaip ką tik sakei, ne tas pat. Mes nesimokome, nes nedrįstame moteriai pasakyti: supažindink mane su savo kūnu. Mes nesimokome, nes moteris taip pat nedrįsta pasakyti: pažink, kokia esu. Paklūstame pirmykščiam rūšies išlikimo instinktui, ir tai – viskas. Nors tau ir pasirodys kvaila, bet ar žinai, kas vyrui svarbiau už seksą?

Pagalvojau, kad galbūt pinigai ar valdžia, bet nieko nepasakiau.

– Sportas. Ir žinai kodėl? Todėl, kad vyras supranta kito vyro kūno kalbą. Sporte žmonės įžvelgia kūnų, suprantančių vienas kitą, dialogą.

– Kvailystė.

– Galbūt. Bet tai turi prasmę. Ar pastebėdavai, ką vyrai jausdavo lovoje su tavimi?

– Taip, pastebėdavau: visi buvo nesaugūs. Jausdavo baimę.

– Blogiau nei baimę. Jie buvo pažeidžiami. Nesuprato, ką daro, tik žinojo, kad visuomenė, draugai, jų pačių žmonos tvirtina, jog tai svarbu. „Seksas, seksas, sek-

sas", – tai gyvenimo pagrindas, apie jį rėkia reklama, žmonės, filmai, knygos. Bet niekas nežino, apie ką iš tikrųjų kalbama. Žino – nes instinktas stipresnis už mus visus – tik tiek, kad tai reikia daryti. Taškas.

„Na, gana", – pagalvojau. Aš mėginau skaityti paskaitą apie seksą norėdama apsiginti, dabar jis ėmėsi to paties, ir kuo protingiau skambėjo mūsų žodžiai, – kiekvienas juk stengiamės padaryti įspūdį kitam, – tuo visa tai atrodė kvailiau ir taip neverta mūsų santykių. Aš jį patraukiau, nes – nesvarbu, ką jis sakė ir ką pati galvojau apie save, – gyvenimas mane buvo daug ko išmokęs. Laiko pradžioje viskas buvo meilė, atsidavimas. Bet netrukus Ievai pasirodė žaltys ir tarė: „Tai, ką atiduosi, prarasi". Panašiai atsitiko ir man – dar mokykloje buvau išvyta iš rojaus ir nuo to laiko ieškau būdo, kaip pasakyti žalčiui, kad jis suklydo, kad gyventi – svarbiau nei pasilaikyti sau. Bet žaltys buvo teisus, klydau aš.

Atsiklaupiau, pamažu nutraukiau jam visus drabužius, jo kūnas snaudė nereaguodamas. Rodės, kad dėl to jis nė kiek nesijaudina, ir aš ėmiau bučiuoti jo kojas, pradėdama nuo pėdų. Jo penis ėmė reaguoti; paliečiau jį pirštais, po to lūpomis ir lėtai – tegu jis nemano, kad raginu jį – bučiavau taip švelniai, kaip žmogus, kuris nieko nereikalauja mainais, bet būtent todėl ir gavau viską, ko norėjau. Mačiau, jis vis labiau susijaudina; jis ėmė glamonėti man spenelius, kaip aną, visiškos tamsos, naktį, ir aš vėl troškau jausti jį tarp šlaunų ar burnoje, nelygu kokiu būdu jis panorėtų mane turėti.

Jis nenuvilko man švarko; palenkė mane veidu žemyn ant virtuvės stalo ir įėjo į mane – šį kartą be nerimo ir baimės mane prarasti, nes širdies gilumoje taip pat suprato, kad tai sapnas ir visada bus sapnas, o ne tikrovė.

Tą pačią valandėlę, kai pajutau jo kūną savyje, pajutau ir jo rankas, liečiančias man krūtinę ir sėdmenis taip, tarsi liestų moteris. Tada supratau, kad mudu sukurti vienas kitam: jis geba persikūnyti į moterį, o aš į vyrą kaip tada, kai mes kalbėjomės arba kai abu kartu žengėme vienas prie kito – dvi pasimetusios sielos, dvi dalelės, kurių trūko užpildyti visatai.

Jam skverbiantis į mane ir tuo pat metu nepaliaujant glamonėti, suvokiau, kad jis tai daro ne vien man, bet ir visai visatai. Turėjome laiko, jautėme abipusį švelnumą ir supratome vienas kitą. Taip, buvo nuostabu, kai aš, norėdama išvažiuoti, atėjau su dviem lagaminais, ir jis mane iškart pargriovė ant grindų ir nirtulingai – iš baimės – mane paėmė, bet taip pat buvo gera žinoti, kad ši naktis niekada nesibaigs ir kad dabar čia, ant virtuvės stalo, orgazmas bus ne pabaiga, o šio susitikimo pradžia.

Jo kūnas manyje nejudėjo, užtat pirštai judėjo greitai, ir aš patyriau vieną orgazmą, paskui kitą ir trečią iš eilės. Malonumo pojūtis buvo toks skausmingas, jog norėjau jį atstumti, išsivaduoti, bet ištvėriau, sutikau: tebūnie, kaip yra, galėjau ištverti dar vieną orgazmą, ar du, ar dar...

...ir staiga manyje sušvito savotiška šviesa. Aš buvau nebe aš, o būtybė, be galo pranokstanti visa, ką pažino-

jau. Kai jo ranka man padovanojo ketvirtą orgazmą, įžengiau į šalį, kur visur tvyrojo ramybė, o kai patyriau penktą, suvokiau, kas yra Dievas. Tą valandėlę Ralfas vėl ėmė judėti manyje, bet jo pirštai nenustojo glamonėti manęs, ir su žodžiais „Dieve mano!“ atsidūriau nežinia kur – pragare ar rojuje.

Bet tai buvo rojus. Aš tapau žeme, kalnais, tigrais, upėmis, kurios tekėjo į ežerus, ežerais, kurie virto jūromis. Ralfas judėjo vis greičiau, skausmas kaitaliojosi su malonumu, aš galėjau pasakyti: „Nebeištversiu!“, bet tai būtų buvę neteisinga – nes tokiose aukštybėse aš ir jis buvome viena būtybė.

Leidau jam būti manyje tiek laiko, kiek reikėjo, jo nagai dabar buvo įsikirtę į mano sėdmenis, aš gulėjau kniūbsčia ant virtuvės stalo, galvodama, kad pasaulyje geresnės vietos mylėtis nėra. Stalas vėl sugirgždėjo, jo kvėpavimas vis tankėjo, giliau smigo nagai, mūsų kūnai įnirtingai judėjo kartu, raumuo prie raumens, kaulas prie kaulo, aš vėl jutau artėjant orgazmą, jis taip pat, ir čia nebuvo – nebuvo nė trupinėlio APGAULĖS!

– Na!

Jis žinojo, ką sako, ir aš žinojau, kad artėja lemtinga akimirka, suvokiau, kaip visas mano kūnas glemba, kad nebesu pati savimi: nieko nebegirdėjau, nemačiau, praradau skonio pojūtį – virtau vien jutimu.

– Na!

Ir aš tai pasiekiau kartu su juo. Ir tai truko ne vienuolika minučių, o visą amžinybę, ir atrodė, kad mes abu išsivadavę iš kūnų, kupinomis supratimo ir bičiu-

lystės širdimis džiūgaudami žengiami rojaus sodais. Aš buvau moteris ir vyras, jis buvo vyras ir moteris. Nežinau, kiek laiko tai truko, bet viskas, atrodė, skendi maldingoje tyloje, tarsi visata ir gyvenimas būtų liovęsi egzistavę ir virtę kažkuo šventu, neturinčiu vardo ir neišmatuojamu laiko matais.

Bet paskui laikas vėl sugrįžo, aš išgirdau Ralfo riksmus ir pati, kaip jis, ėmiau rėkti, stalo kojos nirtulingai trinksėjo į grindis, ir nė vienam iš mudviejų neatėjo į galvą paklausti ar pamėginti sužinoti, ką galvoja visas likęs pasaulis.

Staiga jis atsitraukė nuo manęs ir nusijuokė, aš dar jausdama virpulį atsisukau į jį ir taip pat nusijuokiau. Mudu apsikabinome tarsi po pirmos mūsų gyvenime sueities.

– Palaimink mane, – paprašė jis.

Aš jį palaiminau, pati nežinodama, ką darau. Paprašiau, kad ir jis mane palaimintų, ir jis palaimino sakydamas: „Tebūnie palaiminta ši moteris, kuri labai mylėjo". Jo žodžiai buvo gražūs, mes vėl apsikabinome ir apmirėme nesuprasdami, kaip vienuolika minučių gali taip aukštai pakylėti vyrą ir moterį.

Nė vienas nejutome nuovargio. Nuėjome į svetainę, jis įjungė muziką ir padarė būtent tai, ko iš jo tikėjausi: įkūrė židinį ir įpylė man vyno.

Paskui atvertė knygą ir perskaitė:

Laikas gimti ir laikas mirti,
laikas sodinti ir laikas nuimti derlių
laikas žudyti ir laikas gydyti
laikas griauti ir laikas statyti
laikas verkti ir laikas juoktis
laikas liūdėti ir laikas šokti
laikas svaidyti akmenis ir laikas rinkti akmenis
laikas apsikabinti ir laikas išsiskirti
laikas ieškoti ir laikas prarasti
laikas saugoti ir laikas išmesti
laikas perdrėksti ir laikas susiūti
laikas tylėti ir laikas kalbėti
laikas mylėti ir laikas neapkęsti
laikas karui ir laikas taikai.

Tai nuskambėjo tarsi atsisveikinimas. Bet tas atsisveikinimas buvo gražiausias iš visų mano gyvenime.

Aš jį apkabinau, jis mane apkabino, ir mudu išsitiesėme ant kilimo prie židinio. Manęs nepaliko būties pilnatvės jausmas – tarsi aš visada būčiau buvusi išmintinga ir laiminga moteris, realizavusi save gyvenime.

– Kaip tu galėjau įsimylėti prostitutę?

– Aš ir pats anksčiau šito nesupratau. Bet šiandien, truputį pamąstęs, suvokiau, jog žinodamas, kad tavo kūnas niekada nebebus vien mano, galėjau sutelkti visas jėgas laimėti tavo sielai.

– O pavydas?

– Negalima pavasariui sakyti: „Tuoj pat ateik ir būk kiek reikia“. Galima tik sakyti: „Ateik, palaimink mane savąja viltimi ir pabūk su manimi kuo ilgiau“.

Žodžiai, paleisti pavėjui. Bet aš norėjau klausytis, o jis – kalbėti. Nežinau, kada iš tikrųjų užmigau. Sapnavau ne įvykius ar žmones, o aromatą, užtvindžiusį visa aplinkui.

Kai Marija atsimerkė, pro atviras žaliuzes jau švietė saulė.

„Aš du kartus su juo mylėjausi, – pagalvojo ji, žiūrėdama į gulintį šalia vyrą. – O atrodo, kad visada buvome kartu ir kad jis visada pažinojo mano gyvenimą, mano sielą, mano kūną, mano šviesą, mano skausmą“.

Ji atsikėlė ir nuėjo į virtuvę išsivirti kavos. Tada pamatė koridoriuje du lagaminus ir prisiminė viską: įžadą, maldą bažnyčioje, savo gyvenimą, svajonę, kuri atkakliai stengiasi virsti tikrove, o virtusi nebetenka žavesio, tobulą vyrą, meilę, sujungiančią kūną ir sielą į viena, ir tai, kad malonumas ir orgazmas – skirtingi dalykai.

Galėjo pasilikti; nebeturėjo ko prarasti gyvenime, nebent dar vieną iliuziją. Prisiminė eiles: *laikas verkti ir laikas juoktis.*

Bet buvo ir kita frazė: *laikas apsikabinti ir laikas išsiskirti.* Išvirė kavą ir uždariusi virtuvės duris išsikvietė taksi. Sukaupė valią, kuri ją nunešė taip toli, iki jos „šviesos“ energijos šaltinio, kuri jai pasakė tikslią išvykimo valandą, kuri ją gynė ir kuri amžinai išsaugos šios nakties prisiminimą. Apsirengė, pasiėmė lagaminus ir išėjo tikėdamasi, kad Ralfas tuoj pabus ir paprašys jos pasilikti.

Bet jis nepabudo. Kol laukė taksi, iš gatvės gilumos pasirodė čigonė su puokšte gėlių.

– Gal norite nusipirkti vieną?

Marija nusipirko: tos gėlės bylojo, kad jau atėjo ruduo, kad vasara baigėsi. Dabar Ženevoje ilgai nebus staliukų po tentais, o parkuose neliks vaikštinėtojų, besideginančių saulėje. Bet tai nesvarbu; ji išvažiuoja, nes toks jos pasirinkimas, ir nėra ko skųstis.

Atvažiavo į oro uostą, išgėrė dar vieną puodelį kavos – lėktuvas į Paryžių turėjo išskristi po keturių valandų, ir ji laukė galvodama, kad jis kiekvieną akimirką gali ateiti, nes prieš užmigdama jam pasakė, kelintą valandą išvyksta. Taip visada atsitinka filmuose: paskutinę valandėlę, kai moteris jau eina į lėktuvą, pasirodo apimtas nevilties vyras, čiumpa ją į glėbį, bučiuoja ir grąžina į savo pasaulį, stebint atlaidžiai šypsantiems oro linijų tarnautojams. Sumirga užrašas „Pabaiga“, ir visi žiūrovai žino, kad nuo šiol ta pora amžinai gyvens laimingai.

„Filmuose niekada nerodoma, kas bus toliau“, – mėgindama pasiguosti, pati sau tarė ji. O toliau – vedybos, virtuvė, vaikai, vis retesnis seksas, pirmasis aptiktas meilužės laiškas, noras sukelti skandalą, pažadai, kad tai daugiau nepasikartos, antrasis, jau kitos meilužės, laiškas, dar vienas skandalas ir grasinimai išsiskirti, šį kartą vyras jau nieko taip užtikrintai nebežada, tik sako, kad ją myli. Trečiasis laiškas, nuo trečios meilužės, bet ji dabar ryžtasi tylėti, dėtis nieko nežinanti, nes jis gali pasakyti, kad jos nebemyli ir ji laisva išeiti.

Ne, filmuose apie tai nepasakojama. Filmai baigiasi anksčiau, nei prasideda tikras gyvenimas. Geriau laukti apie tai negalvojant.

Ji perskaitė vieną, antrą, trečią žurnalą. Galiausiai paskelbė jos reisą, ji beveik amžinybę ėjo oro uosto koridoriumi, kol galiausiai įlipo į lėktuvą. Užsisegant saugos diržą, jai dar kartą vaizduotėje iškilo garsioji scena: ji pajunta ranką ant peties, atsigręžia atgal, o ten šypsodamasis stovi jis.

Bet nieko panašaus neatsitiko.

Lėktuvui įveikiant tą trumpą nuotolį tarp Ženevos ir Paryžiaus, ji miegojo. Neliko laiko apgalvoti, ką sakys namie, kokią istoriją suregs, – na, bet nesvarbu, tėvai, be abejonės, bus patenkinti, kad duktė sugrįžo, kad jie turės fazendą ir gerai aprūpintą senatvę.

Pabudo nuo stuktelėjimo nusileidžiant. Lėktuvas ilgai stovėjo, ir stiuardesė jai paaiškino, kad ji turėsianti nusigauti į kitą terminalą: ji dabar C terminale, o lėktuvas į Braziliją išskrenda iš F terminalo. Bet nesą ko jaudintis: jie atskridę nevėluodami, iki skrydžio dar daug laiko, o jeigu iškiltų kokia abejonė, kelią padėtų rasti oro uosto personalas.

Kai lėktuvas riedėjo į išlaipinimo vietą, ji pagalvojo, ar nevertėtų kokią dieną praleisti šiame mieste – tik tam, kad galėtų padaryti nuotraukų ir pasakoti kitiems pažįstanti Paryžių. Jai reikėjo laiko viską apgalvoti, pabūti vienai su savimi, kuo giliau palaidoti praėjusios nakties prisiminimus, kad galėtų jais pasinaudoti, kai panūs pasijusti gyva. Taip, Paryžius – nuostabi mintis; ji paklausė stiuardesės, kada artimiausias reisas į Braziliją, jei šiandien nuspręs neskristi.

Stiuardesė, pasižiūrėjusi į jos bilietą, atsakė, jog, deja, labai gaila, bet tokio tarifo bilietas neleidžia atidėti skrydžio. Marija pasiguodė pagalvojusi, kad viena apžiūrinėdama tokį gražų miestą, būtų pasijutusi prislėgta. Jeigu valios pastangomis mokėjo

iki šiol išlikti šaltakraujiška, negi dabar visa tai praras dėl gražaus vaizdo ar kamuodamasi iš ilgesio.

Išlipo iš lėktuvo, perėjo policijos kontrolę; jos bagažas turėjo būti pergabentas tiesiai į kitą lėktuvą, tuo rūpintis nereikėjo. Durys atsidarė, keleiviai ėmė glėbesčiuotis su pasitinkančiaisiais: žmona, motina, vaikais. Marija apsimetė, kad tai jos nė kiek nejaudina, nors tuo pačiu metu vėl pagalvojo apie vienatvę; bet dabar nebuvo taip skaudu: ji turėjo savo paslaptį, savo svajonę, tad gyventi bus lengviau.

– Paryžius visada liks su mumis.

Tai buvo ne turistų vadovas. Tai buvo ne taksi vairuotojas. Išgirdus šitą balsą, jai suvirpėjo kojos.

– Paryžius visada liks su mumis?

– Tai frazė iš mano mėgstamo filmo. Gal norėtum pamatyti Eifelio bokštą?

Taip, ji norėtų. Labai norėtų. Ralfas laikė rankose rožių puokštę, jo akys švytėjo – iš jų sklido ta pati šviesa, kurią Marija pamatė pirmą dieną, kai jis tapė, o jai ten buvo nejauku dėl šalto vėjo.

– Kaip tu čia atsidūrei anksčiau už mane? – paklausė tik norėdama nuslėpti nuostabą, atsakymas jos nė kiek nedomino, bet jai reikėjo šiek tiek laiko, kad galėtų atgauti kvapą.

– Mačiau, kaip skaitei žurnalą. Galėjau prieiti ir anksčiau, bet aš romantikas, nepataisomas romantikas, todėl pagalvojau, kad bus geriau pirmu reisu nuskirsti į Paryžių, truputį pasivaikščioti po oro uostą, palaukti tris valandas, šimtus kartų perskaityti skrydžių tvarkaraštį, nupirkti gėlių, pasakyti frazę, kurią Rikas pasako mylimajai „Kasablankoje", ir įsivaizduoti nustebusį tavo veidą. Ir tikėti, kad tu šito nori, kad manęs laukei, kad

didžiausio ryžto ir valios negana sutrukdyti meilei kartkartėm pakeisti žaidimo taisykles. Visai nesunku būti romantiku kaip filmuose, gal tau atrodo kitaip?

Ji nežinojo, ar sunku, ar ne, ir tas jai mažiausiai rūpėjo, nors suprato, jog ką tik pagaliau pažino šį žmogų, su kuriuo prieš kelias valandas pirmąkart mylėjosi, o vakarykščiai buvo pristatyta jo draugams, žinojo, kad jis lankosi naktiniame klube, kuriame ji dirbo, ir buvo dukart vedęs. Nepasakysi, kad jo įgaliojamieji raštai nepriekaištingi. Kita vertus, ji turi pinigų nusipirkti fazendai, prieš akis – visą jaunystę, be to, didelę gyvenimo patirtį ir visišką dvasios laisvę. Vis dėlto, jeigu jau likimas visada sprendžia už ją, pamanė, jog gali dar sykį surizikuoti.

Pabučiavo jį, nė kiek nesmalsaudama, kas gi atsitiks vėliau, kino ekrane pasirodžius ir dingus užrašui „Pabaiga“. Bet jei vieną dieną kas nors sugalvos papasakoti jos istoriją, ji paprašys ją pradėti taip, kaip prasideda stebuklinės pasakos:

Vieną kartą gyveno...

Kaip ir visi žmonės pasaulyje – šiuo atveju nė kiek nebijau apibendrinti – aš ne iš karto supratau šventą sekso prigimtį. Mano jaunystė sutapo su absoliučios laisvės, svarbių atradimų epocha, pasižyminčia dideliu nesaikingumu. Paskui atėjo konservatyvus ir represyvus laikotarpis – neišvengiamas atpildas už perviršį, – iš tikro palikęs gana skaudžių pasekmių.

Per tą nesaikingumo dešimtmetį (kalbame apie aštuntąjį dešimtmetį) rašytojas Irvingas Wallace parašė romaną apie amerikietiškąją cenzūrą, naudojusią įvairias teisines vingrybes, kad uždraustų spausdinti knygą apie seksą, antrašte „Septynios minutės“.

Wallace'o romane apie tą knygą vos užsimenama – ji tiktai diskusijų apie cenzūrą pretekstas, jame retai šmėkšteli ir seksualumo tema. Aš ėmiau įsivaizduoti, kas gi rašoma toje uždraustoje knygoje, ir klausti savęs, ar negalėčiau pamėginti jos parašyti.

Wallace savo romane daug sykių remiasi neegzistuojančia knyga, ir tai galiausiai apsunkino – ir padarė neįmanomą – mano užsibrėžtą užduotį. Liko atminty tik antraštė (manau, kad dėl laiko Wallace buvo per daug konservatyvus, ir aš ryžausi jį pailginti) ir mintis, kad svarbu rimtai pakalbėti apie seksualumą, – to, beje, jau ėmėsi daugelis rašytojų.

1997 metais, pasibaigus vienai konferencijai Mantujoje (Italija), viešbučio, kuriame gyvenau, registratūroje man buvo paliktas rankraštis. Rankraščių aš paprastai neskaitau, bet šį perskaičiau. Tai buvo tikra vienos brazilės prostitutės gyvenimo istorija: jos santuokos, bėdos dėl teisėtvarkos, nuotykiai. 2000 metais, būdamas Ciuriche, paskambinau tai prostitutei – darbe pasivadinusiai Sonia – ir pasakiau, kad jos rašinys man patiko. Patariau jį nusiųsti mano leidėjai į Braziliją, bet leidėja nusprendė jo nespausdinti. Sonia, tuo metu gyvenusi Italijoje, sėdo į traukinį ir atvažiavo pas mane. Ji pakvietė mus – mane, mano draugą ir laikraščio „Blick" reporterį, ką tik baigusį interviu su manimi, – į Lang gatvę, vietinių prostitučių zoną. Nežinojau, kad Sonia buvo įspėjusi savo koleges apie mūsų vizitą, ir, mano nuostabai, aš galiausiai turėjau dalyti autografus, pasirašinėdamas savo knygas, išleistas įvairiomis kalbomis.

Tuo laiku aš jau buvau pasiryžęs rašyti apie seksą, bet dar neturėjau nei pasakojimo siužeto, nei pagrindinio veikėjo; ketinau ieškoti kažko, kas labiau atskleistų sąlyginį sekso šventumą, bet po vizito į Lang gatvę supratau: norint rašyti apie šventąją sekso pusę, reikia suvokti, kodėl jis buvo taip išniekintas.

Kalbėdamas su žurnalo „L'Ilustrée" (Šveicarija) bendradarbiu, aš jam papasakojau apie tą improvizuotą autografų naktį Lang gatvėje, ir jis išspausdino apie tai didelį reportažą. Rezultatas buvo toks, kad vieną vakarą, kai Ženevoje dalijau autografus, ten atėjo ir kelios prostitutės su mano knygomis. Viena iš jų mane ypač sudomino – nuėjome su ja, taip pat su mano literatūros agente ir drauge Mônica Antunes – išgerti kavos. „Puodelis kavos" virto vakariene, po kurios sekė kiti susitikimai. Taip atsirado vedantysis „Vienuolikos minučių" siūlas.

Noriu padėkoti Annai von Plantai, mano leidėjai Šveicarijoje, kuri padėjo man gauti svarbių duomenų apie teisinę prostitučių padėtį jos šalyje. Taip pat šioms moterims Ciuriche (čia minimi jų slapyvardžiai): Soniai, su kuria pirmąkart susitikau Mantujoje (kas žino, galbūt vieną dieną kas nors susidomės jos knyga!), Martai, Antenorai, Izabelei. Ženevoje: Ami, Liučijai, Andrėjai, Vanesai, Patrik, Terezai, Anai Kristinai (taip pat slapyvardžiai).

Taip pat dėkoju Antonellai Zarai, kuri man leido panaudoti jos knygos „Aistros mokslas“ ištraukas kai kuriose Marijos dienoraščio vietose.

Galiausiai dėkoju Marijai (slapyvardis), kuri dabar gyvena Lozanoje su vyru ir dviem gražiomis dukrelėmis ir kuri per keletą susitikimų pasidalijo su manim ir Mônica savo gyvenimo istorija, tapusia šios knygos pagrindu.

Paulo Coelho